



ISSN 2286-8658 (Print) ISSN 2672-9598 (Online)

วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง

Lampang Rajabhat University Journal

ปีที่ 12 ฉบับที่ 1 มกราคม – มิถุนายน 2566

Volume 12 No. 1 January – June 2023

สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง

119 ถ.ลำปาง-แม่ทะ ต.ชมพู อ.เมือง จ.ลำปาง 52100

โทรศัพท์ 054-237399 ต่อ 3832 มือถือ 083-1563928

โทรสาร 054-241038

<http://www.rsc.lpru.ac.th>

วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง (Lampang Rajabhat University Journal)

วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง ISSN 2286-8658 (Print) ISSN 2672-9598 (Online)
เป็นวารสารระดับชาติที่ทุกบทความได้รับการกลั่นกรองจากคณะกรรมการ (Peer Review) ซึ่งเป็น
ผู้ทรงคุณวุฒิภายในและภายนอกมหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง อย่างน้อยบทความละ 3 ท่าน

วัตถุประสงค์

เพื่อเป็นสื่อกลางในการเผยแพร่บทความวิจัยหรือบทความวิชาการที่เป็นองค์ความรู้ทางด้าน
มนุษยศาสตร์สังคมศาสตร์ และสาขาที่เกี่ยวข้องของคณาจารย์ นักศึกษา ตลอดจนนักวิชาการอิสระ
เพื่อนำไปสู่ประโยชน์ต่อบุคคล สังคมและประเทศชาติ โดยครอบคลุมสาขานิติศาสตร์ รัฐศาสตร์
ด้านการเมืองการปกครอง รัฐประศาสนศาสตร์ มนุษยศาสตร์ด้าน ภาษาไทย ภาษาจีน
และภาษาต่างประเทศ ดนตรี สังคมศึกษา การพัฒนาชุมชน ศิลปะและการออกแบบ บริหารธุรกิจ
ด้านการจัดการ การตลาด บัญชี คอมพิวเตอร์ธุรกิจ เศรษฐศาสตร์ธุรกิจ การเงินการธนาคาร
ธุรกิจ อสังหาริมทรัพย์ ธุรกิจต่างประเทศ และการจัดการโลจิสติกส์ ครุศาสตร์ ด้านเทคโนโลยี
การศึกษา การบริหารการศึกษา การศึกษาปฐมวัย จิตวิทยาการศึกษาและการแนะแนว หลักสูตร
และการสอน วัดและประเมินผลทางการศึกษา ศิลปศาสตร์ ด้านนิเทศศาสตร์ และการท่องเที่ยว
 เป็นต้น

กำหนดการเผยแพร่

ปีละ 2 ฉบับ (ราย 6 เดือน)

ฉบับที่ 1 เดือน มกราคม-มิถุนายน

ฉบับที่ 2 เดือน กรกฎาคม-ธันวาคม

กำหนดปิดรับต้นฉบับ

ฉบับที่ 1 (มกราคม-มิถุนายน) กำหนดออกเดือนมิถุนายน ปิดรับ 30 ธันวาคม

ฉบับที่ 2 (กรกฎาคม-ธันวาคม) กำหนดออกเดือนธันวาคม ปิดรับ 30 มิถุนายน

ที่ปรึกษา

อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง
รองอธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง
ผู้อำนวยการสถาบันวิจัยและพัฒนา

บรรณาธิการ

รองศาสตราจารย์ธิดิมา

คุณยศยิ่ง

ผู้ช่วยบรรณาธิการ

รองศาสตราจารย์ ดร.พรชนก
อาจารย์ ดร.ปณณทัต

ทองลาด
กัลยา

กองบรรณาธิการ : (ผู้ทรงคุณวุฒิภายนอก Peer Review)

ศ.เกียรติคุณ ดร.มนัส สุวรรณ	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่	รศ.เอนก ชิตเกษร	มหาวิทยาลัยพายัพ
ศ.กิตติคุณ ดร.วัลลภา เทพหัสดิน ณ อยุธยา		ผศ.ดร.กมลทิพย์ คำใจ	มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่
มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต		ผศ.ดร.กุลวรา สุวรรณพิมล	มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต
ศ.ดร.อนุรักษ์ ปัญญาวัฒน์	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่	ผศ.ดร.เกศริน มนูญผล	
ศ.ดร.อานันท์ กาญจนพันธุ์	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่	มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช	
รศ.ดร.กนกอร สมปราษฎ์	มหาวิทยาลัยขอนแก่น	ผศ.ดร.ชูศรี สุวรรณ	มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย
รศ.ดร.กรกาญจน์ อรุณรัตน์	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่	รศ.ดร.นฤนาถ ศรภักย์วานิช	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
รศ.ดร.กิตติมา ปรีดีติลภ	สำนักงานการศึกษาเอกชน	รศ.ดร.ธนวิทย์ บุตรอุดม	มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี
รศ.ดร.เกียรติสุดา ศรีสุข	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่	ผศ.ดร.บัญญัติ ชำนาญกิจ	มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช
รศ.ดร.ฉัตรนภา พรหมมา	มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์	ผศ.ดร.บุษยากร ตีระพลดีกุลชัย	มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์
รศ.ดร.ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์	มหาวิทยาลัยนเรศวร	รศ.ดร.ประเสริฐ อินทร์รักษ์	มหาวิทยาลัยศิลปากร
รศ.ดร.ชูชีพ พุทธประเสริฐ	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่	ผศ.ดร.ปานฉัตร อาการักษ์	มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย
รศ.ดร.นิตยา สุวรรณศรี	มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์	ผศ.ดร.มลิวลีย์ สมศักดิ์	
รศ.ดร.บำรุง คำเอก	มหาวิทยาลัยศิลปากร	มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช	
รศ.ดร.กรไชย พรหมสักร	มหาวิทยาลัยนครพนม	ผศ.ดร.รัศมี ต้นเจริญ	
รศ.ดร.ประจักษ์ สายแสง	มหาวิทยาลัยนเรศวร	มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา	
รศ.ดร.ปราโมทย์ จันทร์เรือง	มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี	ผศ.ดร.เรखा อรัญวงศ์	
รศ.ดร.ปาริยัตถ์ ผลประเสริฐ	มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร	มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ในพระบรมราชูปถัมภ์	
รศ.ดร.พิทยาภรณ์ มานะจติ	มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่	ผศ.ดร.วรรณรัตน์ ใจจันวิเชียร	มหาวิทยาลัยสวนดุสิต
รศ.ดร.พิมพ์พันธ์ เดชคุปต์	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	ผศ.ดร.วัชรีย์ ร่วมคิด	มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย
รศ.ดร.เพ็ญพิศุทธิ์ ใจสนิท	มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย	ผศ.ดร.วิไลวรรณ วิภาจักษณ์กุล	มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์
รศ.ดร.มนตรี พิริยะกุล	มหาวิทยาลัยรามคำแหง	รศ.ดร.วีระ เลิศสมพร	มหาวิทยาลัยพะเยา
รศ.ดร.เมฆม สอดส่องกุล	มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี	รศ.ดร.ศุภวรรณ เล็กวิไล	มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร
รศ.ดร.ยุพร ริมชลการ	มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม	ผศ.ดร.สมบัติ เวชกามา	มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์
รศ.ดร.วาริพิน มงคล	มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่	ผศ.ดร.สมาน พูแสง	เกษียณอายุราชการ
รศ.ดร.สนม ครุฑเมือง	มหาวิทยาลัยนเรศวร	ผศ.ดร.สิทธิชัย สาเอี่ยม	มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่
รศ.ดร.สมคิด พรหมจ้อย	มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช	ผศ.ดร.สุนทรพจน์ ดำรงพานิช	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
รศ.ดร.สุกัญญา เอ็มอัมธรรม	มหาวิทยาลัยขอนแก่น	ผศ.ดร.เสกสรรค์ แยมพินิจ	
รศ.ดร.สิริโฉม พิเชษฐบุญเกียรติ		มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี	
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา เชียงราย		ผศ.ดร.อรุณี หงษ์ศิริวัฒนา	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
รศ.ดร.อินดา ศิริวรรณ		ผศ.ดร.อิราวัฒน์ ชมระกา	มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัย		ผศ.ดร.อุดม คำขาด	มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์
รศ.ดร.จำเนียร บุญมาก	มหาวิทยาลัยแม่โจ้	ผศ.ดร.อุไรวรรณ หาญวงศ์	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
รศ.ยุพิน จันทร์เรือง	มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย		

กองบรรณาธิการ : (ผู้ทรงคุณวุฒิภายใน Peer Review)

รศ.ดร. บุญทวรรณ	วิงวอน	ผศ.ดร. จรีรัตน์	สุวรรณ
รศ.ดร. บุญเหลือ	ใจมโน	ผศ.ดร. ณัฐนันท์	ฐิตยาปราโมทย์
รศ.ดร. ปองปรารถน์	สุนทรเภสัช	ผศ.ดร. ดวงจันทร์	เตี้ยววิไล
รศ.ดร. พรชนก	ทองลาด	ผศ.ดร. นภาพรณ	เนตรประดิษฐ์
รศ.ดร. ไพฑูรย์	อินตะขัน	ผศ.ดร. ธนกร	สิริสุคันธา
รศ.ดร. พิสิทธิ์	ณอน บัวนก	ผศ.ดร. ปราโมทย์	พรหมขันธ
รศ.ดร. อัมเรศ	เนตาสัทธี	ผศ.ดร. ปารณนา	โกวิทยางกูร
รศ. พฤกษา	เครือแสง	ผศ.ดร. วียดา	แหลมตระกูล
รศ. สุวรรณ	โพธิศรี	ผศ.ดร. อนุรักษ์	อาทิตย์กวิน
ผศ.ดร. จตุรภัทร	วงศ์สิริสถาพร	ผศ. สมชาย	เมืองมูล
ผศ.ดร. ชุติกานต์	รักธรรม		

บทบรรณาธิการ

วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี ดำเนินการมาเป็นปีที่ 12 ฉบับที่ 1 มกราคม – มิถุนายน 2566 โดยยังคงมุ่งมั่นที่จะเป็นสื่อกลางการเผยแพร่บทความวิจัยและบทความวิชาการที่ครอบคลุมศาสตร์ด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ของอาจารย์ นักวิจัย นักศึกษา ตลอดจนนักวิชาการ ทั้งภายในและภายนอกมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี ทั้งนี้เพื่อส่งเสริมการถ่ายทอดองค์ความรู้แก่ผู้สนใจและการใช้ประโยชน์ของบุคคล สังคม ท้องถิ่นและประเทศชาติต่อไป

ภายในวารสารฉบับนี้ ประกอบด้วยบทความจำนวนทั้งสิ้น 10 บทความ จำแนกเป็นบทความวิจัยจำนวน 7 บทความและบทความวิชาการจำนวน 3 บทความ เนื้อหาโดยรวมของบทความสะท้อนถึงผลการวิจัยหรือมุมมองที่เกี่ยวข้องกับ การศึกษา การตลาด การเงิน – การบัญชี กฎหมาย การสื่อสาร การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและคุณภาพชีวิต

กองบรรณาธิการวารสาร มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี หวังเป็นอย่างยิ่งว่า ผู้อ่าน นักวิจัย นักศึกษา นักวิชาการ หรือผู้สนใจทั่วไป จะได้รับข้อมูลทางวิชาการที่เป็นประโยชน์จากวารสารฉบับนี้ หายนี้ ขอขอบคุณผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องจากทุกฝ่าย ที่ทำให้วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณีสามารถดำเนินการมาอย่างต่อเนื่องและพร้อมที่จะพัฒนาสู่วารสารที่มีคุณภาพสูงขึ้นต่อไป

รองศาสตราจารย์ธิดิมา คุณยศยิ่ง
บรรณาธิการ

สารบัญ

หน้า

บทความวิจัย

1. ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์มะขามจากร้านมะขามริมทางในจังหวัดเพชรบูรณ์	ฐากร อนุสรณ์พาณิชย์กุล	1
2. การพัฒนาบรรจุภัณฑ์และตราสินค้ากระชายขาวสำเร็จรูปของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเกษตรกร บ้านร่องซี่เหล็ก อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่	ดารารัตน์ จันทน์อินทร์	12
3. การประเมินความคุ้มค่าในการลงทุนของการเลี้ยงไก่กระดูกดำของเกษตรกรในจังหวัดเชียงใหม่	หัตพงษ์ อวีโรธนานนท์	24
4. ความเข้าใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยต่อการใช้ประโยชน์บ่อน้ำร้อนในเชิงสุขภาพ	เทพกร ณ สงขลา	37
5. ความคิดเห็นของการก่อตั้งโรงงานอุตสาหกรรมต่อคุณภาพชีวิตของประชาชน ในตำบลฝักชะอำเภอดอนนาค จังหวัดสระแก้ว	ภาณุมาศ ฉัตรพิทักษ์โชค	46
6. การพัฒนาระบบสนับสนุนการตัดสินใจสำหรับผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลาง และขนาดย่อมในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 2	ฤติมา มุ่งหมาย	60
7. การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ เรื่องอสมการเชิงเส้นตัวแปรเดียว แบบสืบเสาะหาความรู้ ร่วมกับห้องเรียนกลับด้าน เพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3	วิญญูรัชย์ ศักดิ์กัญท์หา	72

บทความวิชาการ

8. นวัตกรรมข่าวในยุคดิจิทัล	ธนกฤตา ปรีณดาโชติเดชา	85
9. ความรับผิดชอบกระทำโดยประมาทเป็นเหตุให้ผู้อื่นถึงแก่ความตาย ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 291	ณัฐวุฒิ ปฐมสิทธิรักษ์	98
10. การคุ้มครองผู้บริโภคกับการซื้อขายออนไลน์	พงษ์ลดา ภัทรมานะวงศ์	109

CONTENTS

Page

Research Articles

- | | | | |
|----|--|---------------------------------|----|
| 1. | Factors Affecting Purchase Decision Tamarind Product of Street Tamarind Shop in Phetchabun Province | <i>Thakoon Anusonpanichakul</i> | 1 |
| 2. | The Packaging and Brand Development of Fingerroot Instant of Rongkeelek Agriculturer Community Enterprise Group, Amphur Doisaket, Chiangmai Province | <i>Dararat Janin</i> | 12 |
| 3. | Investment Feasibility of Black-Boned Chicken of Farmers in Chiang Mai Province | <i>Thatphong Awirothananon</i> | 24 |
| 4. | A Perception of Thai Tourists on the Use of Hot Spring in Health | <i>Teppakorn Na Songkhla</i> | 37 |
| 5. | Opinions towards effect in the establishment of industrial factory on quality of life among people in Phak Kha Subdistrict Watthana Nakhon District Sa Kaeo Province | <i>Panumas Chatpitakchok</i> | 46 |
| 6. | The development of management and decision support systems for the entrepreneurial in small and medium-sized enterprises in lower Northeastern region 2 | <i>Ruetima Mungmai</i> | 60 |
| 7. | Developing a learning management model on linear inequality of one variable with the inquiry-based learning with a flipped classroom to promote the ability to solve math problems for Matthayomsuksa 3 students | <i>Winthachai Sakkanha</i> | 72 |

Academic Article

- | | | | |
|-----|--|--------------------------------------|-----|
| 8. | News Innovation in the Digital Age | <i>Thanakritta Parindachotedecha</i> | 85 |
| 9. | Liability for Negligence Causing the Other Person to Death Under the Thai Criminal Code, Section 291 | <i>Nattawut Pathomsittaphirak</i> | 98 |
| 10. | Consumer Protection and Online Trading | <i>Phonglada Phataramanawong</i> | 109 |

ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์มะขาม
จากร้านมะขามริมทางในจังหวัดเพชรบูรณ์
Factors Affecting Purchase Decision Tamarind Product of Street
Tamarind Shop in Phetchabun Province

ฐากร อนุสรณ์พานิชกุล^{1*} และสุทธิสินี ธีระธรรมสรณ์²

(Thakoon Anusornpanichakul^{1*} and Suttisinee Thirathammasorn²)

^{1,2}หลักสูตรบริหารธุรกิจบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์

^{1,2}Bachelor of Business Administration Program in Management, Phetchabun Rajabhat University

อีเมลผู้แต่ง : Thakurn.anu@pcru.ac.th เบอร์โทร 09 1838 9921

วันที่รับบทความ 15 ตุลาคม 2564

Received: Oct. 15, 2021

วันที่รับแก้ไขบทความ 21 กันยายน 2565

Revised: Sep. 21, 2022

วันที่ตอบรับบทความ 23 กันยายน 2565

Accepted: Sep. 23, 2022

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ เพื่อศึกษาปัจจัยด้านการสื่อสารการตลาดแบบบูรณาการ ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์มะขามจากร้านมะขามริมทาง ในจังหวัดเพชรบูรณ์ การวิจัยครั้งนี้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมผสาน กำหนดการศึกษาผ่านข้อมูล ด้านความคิดเห็นของผู้บริหารระดับสูง ผู้เชี่ยวชาญ นักวิชาการผู้ประกอบการ และผู้มีประสบการณ์ ร้านมะขามริมทางจังหวัดเพชรบูรณ์ จำนวน 10 คน การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพใช้การวิเคราะห์ และสังเคราะห์เชิงเนื้อหา และการวิจัยเชิงปริมาณกลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้บริโภคร้านมะขามริมทาง จังหวัดเพชรบูรณ์ กลุ่มตัวอย่างมีขนาด 400 คน โดยใช้วิธีการ สุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติพรรณนาเพื่อหา ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติอนุมานวิเคราะห์ด้วยสมการถดถอยพหุคูณ แบบเป็นขั้นตอน (Stepwise Multiple Regression Analysis)

ผลการวิจัย พบว่า ปัจจัยการสื่อสารการตลาดแบบบูรณาการ ได้แก่ การโฆษณา การประชาสัมพันธ์ การส่งเสริมการขาย การขายโดยใช้พนักงานการตลาดทางตรง และการจัด กิจกรรมพิเศษส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์มะขามจากร้านมะขามริมทางในจังหวัด อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด ผลิตภัณฑ์ ราคา และช่องทางการ จัดจำหน่าย ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์มะขามจากร้านมะขามริมทางในจังหวัด อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05

คำสำคัญ: การสื่อสารการตลาดแบบบูรณาการ; ส่วนประสมทางการตลาด; การตัดสินใจซื้อ; ผลิตภัณฑ์มะขามแปรรูป

Abstract

The purpose of this research were: was to study factors Integrated Marketing Communication and Marketing Mix, Affecting Purchase Decision Tamarind Product of Street Tamarind Shop in Phetchabun Province. The mixed methods were employed for

this research. The samples used in the qualitative research were 10 people, including entrepreneurs or executives of Street Tamarind Shop in Phetchabun, stakeholders to include business consisted of academics, luminaries or experts. The instrument were interviews, and the qualitative data analysis was content analysis. The sample of the quantitative was the Customers of Street Tamarind Shop in Phetchabun. The group sampling was selected 400 of customers The instrument for collection data were questionnaires. The statistical analysis were mean, standard deviation and stepwise multiple regression analysis.

The research findings were as follows: Integrated Marketing Communication which consists of Advertising, Personal selling, Sale promotion, Publicity, Direct marketing, and Special events effect to Purchase Decision Tamarind Product of Street Tamarind Shop in Phetchabun Province. at the statistical significant level of 0.05. and Marketing Mix which consists of Product or Service, Price and Place effect to Purchase Decision Tamarind Product of Street Tamarind Shop in Phetchabun Province. at the statistical significant level of 0.05.

Keywords: Integrated Marketing Communication; Marketing Mix; Purchase Decision; Product Processing Tamarind

บทนำ

“มะขามหวาน” เป็นพืชเอกลักษณ์และพืชเศรษฐกิจของจังหวัดเพชรบูรณ์มาแต่ดั้งเดิม จนได้ชื่อว่า เมืองมะขามหวาน เมื่อเอ่ยถึงเมืองมะขามหวานประชาชนโดยทั่วไปก็เข้าใจเป็นอย่างดีเดียวกันว่า หมายถึง เมืองเพชรบูรณ์ มะขามหวานเพชรบูรณ์ ได้ขึ้นทะเบียนสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์กับกรมทรัพย์สินทางปัญญาเลขที่ สช 48100003 ตั้งแต่วันที่ 30 กันยายน 2548 เป็นสินค้า GI ของจังหวัดเพชรบูรณ์ข้อมูล ปี 2563 พื้นที่ปลูกมะขามหวานจังหวัดเพชรบูรณ์มีทั้งหมด 109,849 ไร่ พื้นที่เก็บเกี่ยว 105,485 ไร่ผลผลิตรวมทั้งหมดต่อปี 52,215 ตัน ผลผลิตเฉลี่ยไร่ละ 495 กิโลกรัม ราคาเฉลี่ยกิโลกรัมละ 74.68 บาท คิดเป็นมูลค่า 3,899 ล้านบาท เป็นพืชเศรษฐกิจที่สร้างรายได้หลักของจังหวัดเพชรบูรณ์เป็นอย่างมาก (กรมทรัพย์สินทางปัญญา, 2563) นอกเหนือจากนั้น มะขามหวานยังสามารถนำมาแปรรูปและเป็นธุรกิจของจังหวัดเพชรบูรณ์ อีกประเภทหนึ่ง ที่สร้างรายได้หลักของจังหวัดเพชรบูรณ์เป็นอย่างมาก นั่นคือ ธุรกิจร้านขายของฝาก ที่ส่วนใหญ่เป็นมะขามแปรรูป (พิชญ์พล ศรีโพธิ์เผือก, 2557) อีกทั้งนโยบายของรัฐบาลให้มีการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการผลิตภัณฑ์ชุมชน เพื่อให้แต่ละชุมชนสามารถใช้ทรัพยากรและภูมิปัญญาท้องถิ่นในการพัฒนาสินค้า โดยมุ่งหวังให้ผู้ผลิตและผู้ประกอบการมีรายได้เพิ่มขึ้นจากการจำหน่ายสินค้า จังหวัดเพชรบูรณ์ มะขามหวาน และมะขามแปรรูป อื่น ๆ ที่สร้างรายได้ให้กับจังหวัดถึง 862,907,801 บาท (กรมการพัฒนาชุมชน, 2558) จังหวัดเพชรบูรณ์มีมะขามและผลิตภัณฑ์จากมะขามเป็นผลิตภัณฑ์ เป็นพืชเศรษฐกิจประจำท้องถิ่นที่สร้างรายได้ให้กับจังหวัดและชุมชนเพราะนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ เมื่อเดินทางมาจังหวัดที่มีผลิตภัณฑ์ประจำท้องถิ่นก็มักซื้อ

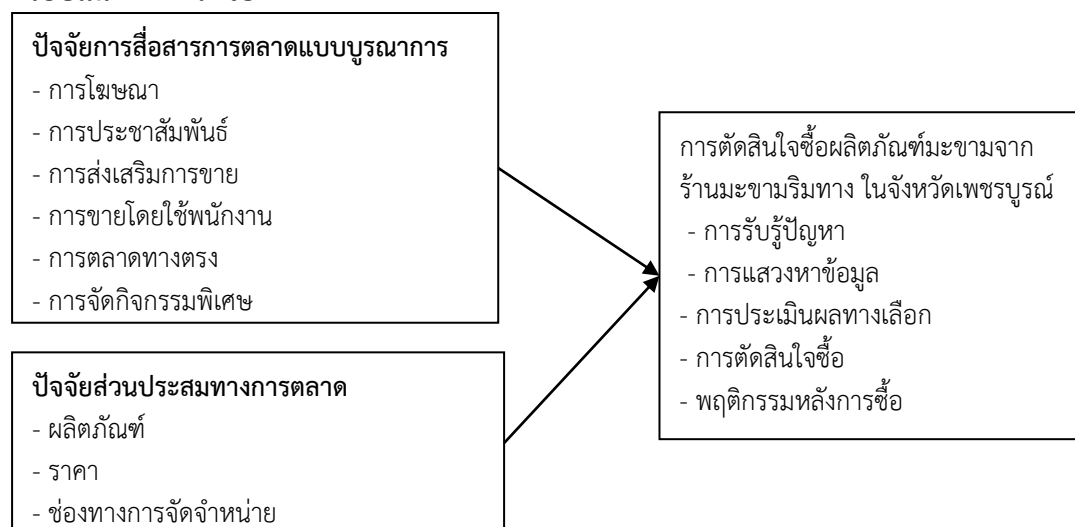
สินค้าที่ระลึกประจำท้องถิ่นไปเป็นของฝากแก่เพื่อน ๆ หรือญาติมิตร พร้อมเล่าประสบการณ์การท่องเที่ยวที่น่าประทับใจ ผลิตภัณฑ์สินค้าประจำท้องถิ่นจึงเปรียบเสมือนตัวแทนของที่ทำให้นักท่องเที่ยวระลึกถึง และอยากจะกลับมาเที่ยวอีกในอนาคต (นวนันทน์ ศรีสุขใส และชมพูษ จิตติถาวร, 2562)

จะเห็นได้ว่าจังหวัดเพชรบูรณ์ ให้ความสำคัญกับการพัฒนาและสนับสนุนการดำเนินงานโดยมุ่งหวังให้ผู้ผลิตและผู้ประกอบการมีรายได้เพิ่มขึ้น จากการจำหน่ายสินค้ามะขามหวานและมะขามแปรรูป แต่การจำหน่ายสินค้ามะขามหวานและมะขามแปรรูป ก็เป็นธุรกิจที่มีการแข่งขันกันสูงและมีปัจจัยที่แตกต่างกัน ที่ส่งผลตัดสินใจต่อการตัดสินใจซื้อ ดังนั้นเพื่อเพิ่มศักยภาพในขายผู้ประกอบการร้านมะขามริมทาง จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องพัฒนาผลิตภัณฑ์ ราคา การจัดจำหน่าย การสื่อสารทางการตลาดและการจัดกิจกรรมทางการตลาด เพื่อกระตุ้นยอดขายและส่วนแบ่งทางการตลาดให้ตรงกับความต้องการของผู้บริโภค เพื่อเป็นการเข้าถึงและชักจูงใจให้ผู้บริโภคซื้อผลิตภัณฑ์มากขึ้น ด้วยเหตุผลดังกล่าวผู้วิจัยจึงเล็งเห็นความสำคัญและมีความสนใจที่จะทำการศึกษาค้นคว้าปัจจัย ที่ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์มะขามจากร้านมะขามริมทางในจังหวัดเพชรบูรณ์ ซึ่งจะเป็นแนวทางหนึ่งในการวางแผน พัฒนาการตลาดการท่องเที่ยวและจัดการแหล่งท่องเที่ยวให้มีคุณภาพมาตรฐานที่ดี เพื่อให้นักท่องเที่ยวเกิดความประทับใจ รวมถึงเพื่อรองรับจำนวนนักท่องเที่ยวที่จะเพิ่มขึ้นในอนาคต อันจะส่งผลต่อสภาพเศรษฐกิจและสังคมโดยรวมของจังหวัดเพชรบูรณ์

วัตถุประสงค์

เพื่อศึกษาปัจจัยด้านการสื่อสารการตลาดแบบบูรณาการ ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด ที่ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์มะขามจากร้านมะขามริมทางในจังหวัด

กรอบแนวคิดการวิจัย



ภาพที่ 1 แสดงกรอบแนวคิดการวิจัย

(ที่มา: ศิริวรรณ เสรีรัตน์, 2550; เสรี วงษ์มณฑา, 2552; Kotler, 2014)

วิธีดำเนินการวิจัยและระเบียบวิธีวิจัย

ส่วนที่ 1 การวิจัยเชิงคุณภาพ เพื่อปรับกรอบแนวคิดการวิจัยให้สอดคล้องกับสภาพความเป็นจริงของธุรกิจ สำหรับประชากรการวิจัยในครั้งนี้ ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้บริหารระดับสูง ผู้เชี่ยวชาญ นักวิชาการ ผู้ประกอบการ ผู้มีประสบการณ์ร้านมะขามริมทางในจังหวัดเพชรบูรณ์ การดำเนินการวิจัย โดยศึกษาจากเอกสารเพื่อทบทวนแนวคิดทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องแล้วนำมาสร้างเป็นกรอบแนวคิดการวิจัย นอกจากนี้เพื่อเป็นการตรวจสอบและพัฒนากรอบการวิจัย โดยการสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้บริหารระดับสูง ผู้เชี่ยวชาญ นักวิชาการ ผู้ประกอบการ ผู้มีประสบการณ์ร้านมะขามริมทางในจังหวัดเพชรบูรณ์ ที่ซื้อผลิตภัณฑ์มะขามร้านมะขามริมทาง ในจังหวัดเพชรบูรณ์ จำนวน 10 คน การสร้างและพัฒนาเครื่องมือนำไปศึกษาที่ปรึกษาพิจารณาตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหาและภาษาให้มีความถูกต้องเหมาะสม จากนั้นดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง และการวิเคราะห์ใช้การวิเคราะห์และสังเคราะห์เชิงเนื้อหา

ส่วนที่ 2 การวิจัยเชิงปริมาณ

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริโภคที่เคยซื้อผลิตภัณฑ์มะขามร้านมะขามริมทาง ในจังหวัดเพชรบูรณ์ ริมถนนทางหลวงทั้งหมาย 21 และทางหลวงหมายเลข 12 ประกอบด้วย 5 อำเภอ ได้แก่ อ.เมือง อ.หล่มสัก อ.หล่มเก่า อ.เขาค้อ และ อ.น้ำหนาว

กลุ่มตัวอย่าง การวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้บริโภคที่เคยซื้อผลิตภัณฑ์มะขามร้านมะขามริมทางในจังหวัดเพชรบูรณ์ ซึ่งไม่ทราบจำนวนประชากรที่แน่นอนของกลุ่มนี้ ดังนั้นจึงใช้การคำนวณกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรการคำนวณแบบไม่ทราบขนาดตัวอย่างของ Cochran (1977) โดยกำหนดค่าความเชื่อมั่น ร้อยละ 95 และระดับค่าความคาดเคลื่อนร้อยละ 5 ต้องใช้ขนาดตัวอย่างอย่างน้อย 384 คน เพื่อให้การเก็บรวบรวมข้อมูลของแบบสอบถามครอบคลุมสมบูรณ์ จึงเพิ่มจำนวนของกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้เท่ากับ 400 คน โดยกรอบขนาดตัวอย่างแบ่งออกเป็น 5 อำเภอ ได้แก่ อ.เมือง อ.หล่มสัก อ.หล่มเก่า อ.เขาค้อ และ อ.น้ำหนาว หลังจากนั้นผู้วิจัยทำการสุ่มตัวอย่างการสุ่มตัวอย่างตามสะดวก (Convenience Sampling) ซึ่งเป็นวิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่าง โดยการเก็บข้อมูลจากผู้บริโภคที่เคยซื้อผลิตภัณฑ์มะขามร้านมะขามริมทาง ในจังหวัดเพชรบูรณ์ เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการแจกแบบสอบถาม โดยให้กลุ่มตัวอย่างกรอกแบบสอบถามด้วยตนเอง

ตัวแปรที่ศึกษา ตัวแปรต้น คือ การสื่อสารการตลาดแบบบูรณาการ และส่วนประสมทางการตลาด ตัวแปรผล คือ การตัดสินใจซื้อ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย แบบสอบถาม ผู้วิจัยสร้างขึ้นตามกรอบแนวคิดการวิจัย แบ่งเป็น 6 ส่วน ส่วนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 5 ข้อ ส่วนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับพฤติกรรมการบริโภค จำนวน 7 ข้อ ส่วนที่ 3 เป็นคำถามเกี่ยวกับปัจจัยการสื่อสารการตลาดแบบบูรณาการ จำนวน 28 ข้อ ส่วนที่ 4 เป็นคำถามเกี่ยวกับปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด จำนวน 15 ข้อ ส่วนที่ 5 เป็นคำถามเกี่ยวกับข้อมูลความคิดเห็นต่อการตัดสินใจซื้อ จำนวน 20 ข้อ และส่วนที่ 6 ข้อเสนอแนะ

การทดสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย 1) ศึกษาหลักการสร้างแบบสอบถามเพื่อการศึกษาวิจัย และกำหนดกรอบแนวคิดในการศึกษาวิจัย 2) ศึกษาจากหนังสือ เอกสาร บทความ งานวิจัย และทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยในครั้งนี้ เพื่อเป็นพื้นฐานในการเลือกตัวแปรต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง

และนำมาเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถามให้ครอบคลุมความมุ่งหมายของงานวิจัย 3) นำแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นปรึกษาและให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Validity) และแนะนำข้อเสนอแนะเพิ่มเติม 4) นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแล้วไปทดลองใช้ (Pretest) กับกลุ่มตัวอย่างของการศึกษา จำนวน 30 คน เพื่อนำผลมาตรวจสอบคุณภาพของแบบสอบถามด้านความเชื่อมั่นด้วยค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบัก ซึ่งค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามที่วิเคราะห์ได้ ดังนี้ การสื่อสารการตลาดแบบบูรณาการ ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาครอนบัก (α) เท่ากับ 0.94 ส่วนประสมทางการตลาด เท่ากับ 0.91 และการตัดสินใจซื้อ เท่ากับ 0.84 และรวมทั้งฉบับ เท่ากับ 0.94

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง โดยแจกแบบสอบถามแก่กลุ่มตัวอย่างผู้บริโภคร้านมะขามริมทางในจังหวัดเพชรบูรณ์

การวิเคราะห์ข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูลใช้สถิติพรรณนาเพื่อหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติอนุมานวิเคราะห์ด้วยสมการถดถอยพหุคูณแบบเป็นขั้นตอน (Stepwise Multiple Regression Analysis)

ผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ เพื่อตรวจสอบรูปแบบเชิงสมมติฐาน และการพัฒนากรอบแนวคิดปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์มะขามจากร้านมะขามริมทางในจังหวัดเพชรบูรณ์ การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) ผู้บริหารระดับสูง ผู้เชี่ยวชาญ นักวิชาการ ผู้ประกอบการ ผู้มีประสบการณ์ และนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาจังหวัดเพชรบูรณ์ สำหรับประเด็นการสนทนา คือ การสื่อสารการตลาดแบบบูรณาการและส่วนประสมทางการตลาด ที่ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์มะขามจากร้านมะขามริมทางในจังหวัดเพชรบูรณ์ โดยผู้ให้ข้อมูลที่สำคัญในครั้งนี้มีจำนวน 10 คน ผลการวิเคราะห์เนื้อหาในคำสัมภาษณ์ผู้วิจัย พบว่า ผู้สัมภาษณ์ส่วนใหญ่แสดงความคิดเห็นสอดคล้องกันว่า ปัจจัยการสื่อสารการตลาดแบบบูรณาการและส่วนประสมทางการตลาดทั้ง 2 ปัจจัยหลักเป็นปัจจัยที่สำคัญต่อการตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์มะขามจากร้านมะขามริมทางในจังหวัดเพชรบูรณ์

ภายหลังการศึกษาด้วยเทคนิควิธีวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยจึงนำไปสังเคราะห์กับข้อมูลที่ได้จากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์มะขามจากร้านมะขามริมทางในจังหวัดเพชรบูรณ์ เพื่อปรับกรอบแนวคิดการวิจัยจึงได้กรอบการวิจัยปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์มะขามจากร้านมะขามริมทาง ในจังหวัดเพชรบูรณ์ สรุปได้ดังนี้ ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์มะขามจากร้านมะขามริมทาง ในจังหวัดเพชรบูรณ์ 2 องค์ประกอบ 9 ตัวบ่งชี้ รายละเอียดดังนี้ 1) ปัจจัยการสื่อสารการตลาดแบบบูรณาการ ประกอบด้วย การโฆษณา การประชาสัมพันธ์ การส่งเสริมการขาย การขายโดยใช้พนักงานการตลาดทางตรง และการจัดกิจกรรมพิเศษ 2) ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด ผลิตภัณฑ์ ราคา และช่องทางการจัดจำหน่าย

2. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม และพฤติกรรมการซื้อผลิตภัณฑ์มะขามจากร้านมะขามริมทาง ในจังหวัดเพชรบูรณ์

ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 204 คน คิดเป็นร้อยละ 51.00 อายุระหว่าง 31 - 40 ปี จำนวน 134 คน คิดเป็นร้อยละ 40.30 รายได้ต่อเดือนอยู่ระหว่าง 20,001 - 30,000 บาท จำนวน 125 คน คิดเป็นร้อยละ 31.30 สถานภาพโสด จำนวน 211 คน คิดเป็นร้อยละ 52.80 และส่วนใหญ่ประกอบอาชีพ พนักงานบริษัท/หน่วยงานเอกชนจำนวน 128 คน คิดเป็นร้อยละ 32.00

พฤติกรรมการซื้อผลิตภัณฑ์มะขามจากร้านมะขามริมทาง ในจังหวัดเพชรบูรณ์ พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เลือกซื้อประเภทของมะขามมะขามหวาน จำนวน 163 คน คิดเป็นร้อยละ 40.70 ซื้อมะขามเนื่องในโอกาสเป็นของฝาก/ของกำนัล จำนวน 168 คน คิดเป็นร้อยละ 42.00 ส่วนใหญ่เลือกซื้อมะขามแบบซื้อทีละอย่าง จำนวน 204 คน คิดเป็นร้อยละ 51.00 มีความถี่ในการซื้อน้อยกว่า 5 ครั้งต่อปี จำนวน 186 คน คิดเป็นร้อยละ 46.50 เดินทางมาท่องเที่ยวจังหวัดเพชรบูรณ์ ในช่วงเดือนมกราคม-มีนาคม จำนวน 159 คน คิดเป็นร้อยละ 39.80 และส่วนใหญ่ซื้อผลิตภัณฑ์มะขามโดยจ่ายเงินประมาณครั้งละ ต่ำกว่า 1,000 บาท จำนวน 201 คน คิดเป็นร้อยละ 50.30

3. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของปัจจัย การสื่อสารการตลาดแบบบูรณาการ และส่วนประสมทางการตลาดที่ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อ ผลิตภัณฑ์มะขามจากร้านมะขามริมทาง ในจังหวัดเพชรบูรณ์

ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของตัวแปร ปัจจัยการสื่อสารการตลาดแบบบูรณาการ พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นเกี่ยวกับตัวแปรปัจจัยการสื่อสารการตลาดแบบบูรณาการ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.92$, S.D. = 0.50) เมื่อพิจารณารายข้อคำถามเรียงตามลำดับ จากค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย พบว่า 1) การโฆษณา 2) การส่งเสริมการขาย 3) การประชาสัมพันธ์ 4) การจัดกิจกรรมพิเศษ 5) การตลาดทางตรง และ 6) ด้านอภิปรัชญาไม่ตรีของเจ้าบ้านและสมาชิก ตามลำดับ

ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยรวมของตัวแปรส่วนประสมทางการตลาดพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นเกี่ยวกับตัวแปรส่วนประสมทางการตลาด โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.93$, S.D. = 0.51) เมื่อพิจารณารายข้อคำถามเรียงตามลำดับจากค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย พบว่า 1) ผลิตภัณฑ์ 2) ราคา และ 3) ช่องทางการจัดจำหน่าย ตามลำดับ

ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานโดยรวมของตัวแปรการตัดสินใจซื้อ พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นเกี่ยวกับตัวแปรการตัดสินใจซื้อโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.87$, S.D. = 0.54) เมื่อพิจารณารายข้อคำถามเรียงตามลำดับจากค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย พบว่า 1) พฤติกรรมหลังการซื้อ 2) การประเมินผลทางเลือก 3) การรับรู้ปัญหา 4) การตัดสินใจซื้อ และ 5) การแสวงหาข้อมูล ตามลำดับ

4. ผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาปัจจัยด้านการสื่อสารการตลาดแบบบูรณาการ ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด ที่ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์มะขามจากร้านมะขามริมทาง ในจังหวัด

ตัวแปรอิสระ คือ ปัจจัยการสื่อสารการตลาดแบบบูรณาการปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์มะขามจากร้านมะขามริมทาง ในจังหวัดเพชรบูรณ์

ตารางที่ 1 ตารางตัวแปรอิสระ

ตัวแปรอิสระ	B	Beta	T	Sig.
การสื่อสารการตลาดแบบบูรณาการ	0.252	0.227	4.502	0.000
ส่วนประสมทางการตลาด	0.755	0.678	13.434	0.000

$R^2 = .886$, $F = 725.808$, $p = < 0.05$

จากตารางที่ 1 แสดงผลการวิเคราะห์ปัจจัยการสื่อสารการตลาดแบบบูรณาการ และปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์มะขามจากร้านมะขามริมทางในจังหวัดเพชรบูรณ์ ในภาพรวมแสดงให้เห็นว่า

แสดงผลการวิเคราะห์ปัจจัยการสื่อสารการตลาดแบบบูรณาการ และปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด โดยปัจจัยทั้ง 2 ปัจจัยนั้นมีผลต่อการตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์มะขามจากร้านมะขามริมทางในจังหวัดเพชรบูรณ์ โดยมีนัยสำคัญทาง สถิติที่ 0.05 โดยพิจารณาจาก Sig. อยู่ต่ำกว่า 0.05 มีปัจจัยการสื่อสารการตลาดแบบบูรณาการอยู่ที่ 0.00 และปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดอยู่ที่ 0.00 เมื่อพิจารณาแล้วจะเห็นได้ว่าปัจจัยที่มีน้ำหนัก และผลกระทบต่อการตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์มะขามจากร้านมะขามริมทาง ในจังหวัดเพชรบูรณ์ พบว่า ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด Beta อยู่ที่ 0.755 มีอิทธิพลมากที่สุด รองลงมาปัจจัยการสื่อสารการตลาดแบบบูรณาการ Beta อยู่ที่ 0.227

การวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์การกำหนด กำหนดค่า R Square = 0.886 พบว่า การสื่อสารการตลาดแบบบูรณาการและปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด ส่งผลต่อตัวแปรตาม คือ การตัดสินใจซื้อ 88% ส่วนที่เหลือ 12% มาจากปัจจัยอื่น ๆ ปัจจัยการสื่อสารการตลาดแบบบูรณาการส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อที่ $t = 4.502$ และปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อที่ $t = 13.434$ การวิเคราะห์ค่าสถิติทดสอบ $F = 725.808$ ค่า Sig. มีค่าเท่ากับ 0.000 ซึ่งน้อยกว่า 0.05 แสดงว่า ตัวแปรอิสระอย่างน้อย 1 ตัวมีผลต่อตัวแปรตาม

อภิปรายผล

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ เพื่อศึกษาการตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์มะขามจากร้านมะขามริมทาง ในจังหวัดเพชรบูรณ์ พบว่า ปัจจัยการสื่อสารการตลาดแบบบูรณาการ ได้แก่ การโฆษณา การประชาสัมพันธ์ การส่งเสริมการขาย การขายโดยใช้พนักงานการตลาดทางตรง และการจัดกิจกรรมพิเศษส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์มะขามจากร้านมะขามริมทางในจังหวัดอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด ผลิตภัณฑ์ ราคา และช่องทางการจัดจำหน่าย ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์มะขามจากร้านมะขามริมทางในจังหวัดอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05

อย่างไรก็ตามผลการวิจัย พบว่า ปัจจัยการสื่อสารการตลาดแบบบูรณาการส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์มะขามจากร้านมะขามริมทางในจังหวัดเพชรบูรณ์ ผลของการศึกษาในครั้งนี้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ สอดคล้องกับงานวิจัย มาลินี คำเครือ และธีระพันธ์ โชคอุดมชัย (2562) ที่กล่าวว่ากลยุทธ์การสื่อสารการตลาดออนไลน์ มีผลต่อพฤติกรรมการซื้อสินค้าโอท็อป และผลการศึกษปัจจัยการสื่อสารการตลาด แบบบูรณาการมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์มะขามจากร้านมะขามริมทางในจังหวัดเพชรบูรณ์ พบว่า 1) การโฆษณา ลูกค้าน่าจะให้ความสนใจและซื้อ

ตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์มะขามที่มีการโฆษณาผ่านช่องทางต่าง ๆ เช่น โทรทัศน์ วิทยุ หนังสือพิมพ์ แผ่นพับ/โบว์ชัวร์หรือ วารสาร ผ่านสื่อบุคคล เช่น รุ่นพี่ เพื่อนญาติพี่น้อง ผ่านสื่อเคลื่อนที่ เช่น รถโฆษณา และสื่ออินเทอร์เน็ต เช่น เว็บไซต์ เฟซบุ๊ก การโฆษณาผ่านสื่อต่าง ๆ เป็นสิ่งกระตุ้นให้ท่านเกิดการตัดสินใจซื้อ สอดคล้องกับแนวคิดของ รัชนก พัฒนะกุลกำจร และสุมาลี สว่าง (2564) ที่พบว่า การโฆษณาใช้กับกลุ่มลูกค้าในประเทศจะได้ผลคุ้มค่าที่สุด และการโฆษณาที่นำมาใช้ได้แก่ การลงโฆษณาสิ่งพิมพ์ นิตยสารที่เกี่ยวข้องกับเนื้อหาของบ้าน สื่อวิทยุที่มีเนื้อหารายการที่เกี่ยวข้อง ป้ายโฆษณาติดตามสี่แยกและตามป้ายรถโดยสารประจำทาง ในส่วนของสื่อออนไลน์

2) การประชาสัมพันธ์ให้ลูกค้าทราบถึงรายการสินค้า และรายละเอียดเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์อย่างต่อเนื่อง การมีข่าวสารความเคลื่อนไหวเกี่ยวกับตัวผลิตภัณฑ์ใหม่ ๆ มีการประชาสัมพันธ์อย่างต่อเนื่อง และการได้รับข่าวสารการส่งเสริมภาพลักษณ์ที่ดีของร้านมะขามริมทาง ทำให้ท่านมั่นใจมีผลต่อการซื้อผลิตภัณฑ์มะขาม จากร้านมะขามริมทางในจังหวัดเพชรบูรณ์ สัมพันธ์กับแนวคิดของ Kotler & Keller (2012) ที่นำเสนอว่าการประชาสัมพันธ์ เป็นเครื่องมือการส่งเสริมการตลาดที่มุ่งสร้างภาพลักษณ์ที่ดีต่อตราชื่อและองค์กร และเชื่อว่าภาพลักษณ์ที่ดีจะเป็นประโยชน์ในระยะยาวต่อองค์กรในการสร้างความพึงพอใจ ให้ผู้บริโภคและการตัดสินใจซื้อสินค้านั้น ๆ

3) การส่งเสริมการขาย ควรมีสินค้าตัวอย่างให้ทดลองก่อนตัดสินใจซื้อ การแถมสินค้า เมื่อซื้อสินค้าปริมาณมากมีส่วนลดเมื่อซื้อสินค้าในปริมาณมาก ลูกค้ารู้สึกเป็นส่วนลด และรู้สึกคุ้มค่ากับผลิตภัณฑ์ที่ส่งเสริมการขายอย่างสม่ำเสมอเป็นสิ่งกระตุ้นให้เกิดซื้อ สอดคล้องกับงานวิจัยของ รัชนก พัฒนะกุลกำจร และสุมาลี สว่าง (2564) ที่พบว่า การจัดกิจกรรมส่งเสริมการขาย สามารถทำให้ผู้บริโภคเกิดความสนใจในการเลือกมาใช้บริการได้ สามารถดึงดูดผู้บริโภคได้เป็นอย่างดี นอกเหนือจากนี้การจัดโปรโมชั่นควบคู่ไปกับเทศกาลต่าง ๆ เช่น เทศกาลวันปีใหม่ วันคริสต์มาส เป็นต้น สามารถสร้างความน่าสนใจให้กับผู้บริโภคให้เข้ามาใช้บริการได้อีกด้วย

4) การขายโดยใช้พนักงาน/ผู้ประกอบการควรพูดจาสุภาพ มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี มีมาตรฐานในการให้บริการ รับฟังคำถาม มีการรับฟังคำถาม ข้อเสนอแนะจากลูกค้า และมีจัดหาข้อมูลให้ลูกค้าอย่างถูกต้องมีผลต่อการซื้อผลิตภัณฑ์มะขามจากร้านมะขามริมทางในจังหวัดเพชรบูรณ์ ภาพรวมเครื่องมือการสื่อสารการตลาดแบบบูรณาการที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อ ด้านที่มีผลตัดสินใจซื้อ คือ การบริการของพนักงาน/ผู้ประกอบ (เจกิตาน์ ศรีสรวล และณัฐพร อิฐสุวรรณ กัง, 2563) พนักงานขายเป็นสิ่งที่นักท่องเที่ยวให้ความสำคัญมาก ในการตัดสินใจซื้อหรือไม่ หรือซื้อจำนวนเท่าไรขึ้นอยู่กับบริการของ พนักงานขาย หากพนักงานขายพูดจาดี สุภาพ แนะนำที่ตักท่องเที่ยวก็จะพึงพอใจและตัดสินใจซื้อสินค้าได้ง่ายขึ้น

5) การตลาดทางตรง ควรมีการสอบถามข้อมูลกับร้าน การสั่งซื้อสินค้ากับทางร้านผ่านทาง Social Network เช่น Facebook, Line, Instagram และการให้บริการในการโทรศัพท์ติดต่อร้านมีผลต่อการซื้อของลูกค้า สอดคล้องกับแนวคิดของ รัชนก พัฒนะกุลกำจร และสุมาลี สว่าง (2564) ที่พบว่า ผู้บริโภคยังคงให้ความสนใจกับข้อมูลข่าวสาร ที่ผู้ส่งสารส่งออกไปยังผู้บริโภค โดยผู้บริโภคส่วนใหญ่อาจเลือกใช้บริการ เนื่องจากมีการแจ้งโปรโมชั่นของร้านผ่าน Line Official Account ซึ่งในปัจจุบันการติดต่อสื่อสารผ่านทาง LINE Account นั้นมีความสะดวกสบายและง่ายดายมากขึ้น และนับว่าเป็นแอปพลิเคชันที่ทุกคนนิยมใช้ติดต่อกันเป็นวงกว้าง สามารถแจ้งข้อมูลสินค้าใหม่ ๆ หรือโปรโมชั่นต่าง ๆ โดยตรงไปยังผู้บริโภคบุคคลนั้น ๆ ทำให้ผู้บริโภครับ

ข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ ได้อย่างรวดเร็ว และ 6) การจัดกิจกรรมพิเศษ การสนับสนุนความเป็นมนุษยธรรม เช่น กล่องบริจาคจากมูลนิธิต่าง ๆ เช่น มูลนิธิสัตว์พิการวางไว้ หน้าเคาน์เตอร์จ่ายเงิน มีกิจกรรมด้านกีฬา เช่น เป็นสปอนเซอร์ให้กับทีมเพชรบูรณ์ การสนับสนุนกิจกรรมเพื่อสังคม การจัดบูทให้ชมฟรีตามสถานที่ต่าง ๆ และมีการจัดกิจกรรมพิเศษทำให้เกิดความประทับใจจากการมีส่วนร่วมในกิจกรรมมีผลต่อการซื้อของลูกค้า สัมพันธ์กับแนวคิดของ เจกิตาน์ ศรีสรवल และณัฐพร อิฐสุวรรณ กัง (2563) ที่กล่าวว่า เป็นเครื่องมือการสื่อสารการตลาดที่สำคัญมากสำหรับกลุ่มลูกค้า แต่จะมีวิธีเดียวที่จะใช้ให้เกิดความคุ้มค่าได้ลงตัวที่สุด คือการเข้าร่วมงานแสดงสินค้าในกลุ่มลูกค้าเป้าหมาย

ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดส่งผลต่อการตัดสินใจ ซื้อผลิตภัณฑ์มะขามจากร้านมะขามริมทาง ในจังหวัดเพชรบูรณ์ สอดคล้องกับงานวิจัยของ วริษฐา กิตติกุล และพัชรทิพย์ จารุทวีผลนุกูล (2562) ที่พบว่า ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด ได้แก่ ด้านผลิตภัณฑ์ ด้านราคาและ ด้านการส่งเสริมการตลาด มีอิทธิพลกับการตัดสินใจซื้อของฝากสินค้าบริโภค และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ศิริกัญญา ชิวสารี (2560) พบว่า ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีผลต่อผู้บริโภคมะขามแปรรูป ซึ่งผลการศึกษปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดส่งผลต่อการตัดสินใจ ซื้อผลิตภัณฑ์มะขามจากร้านมะขามริมทาง ในจังหวัดเพชรบูรณ์ พบว่า 1) ด้านผลิตภัณฑ์ ผู้บริโภคต้องการซื้อผลิตภัณฑ์ที่มีคุณภาพ สะอาด มีความหลากหลาย ความสวยงามของบรรจุภัณฑ์ และบอกวันผลิต และวันหมดอายุมีผลต่อการตัดสินใจซื้อของฝากสินค้าบริโภคของ เจกิตาน์ ศรีสรवल และณัฐพร อิฐสุวรรณ กัง (2563) ที่พบว่า ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด ที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกซื้อสินค้า ด้านผลิตภัณฑ์ พบว่านักท่องเที่ยวให้ความสำคัญเป็นอันดับแรก โดยเรื่องที่สำคัญมากที่สุดคือ ชื่อเสียงของผู้ผลิต/แหล่งผลิต 2) ด้านราคา ผู้บริโภคต้องการซื้อผลิตภัณฑ์ที่มีราคาถูก มีหลายราคาให้เลือก ราคาเหมาะสมกับปริมาณ และราคาเหมาะสมกับคุณภาพมีผลต่อการตัดสินใจซื้อของลูกค้า ผลของสอดคล้องกับงานวิจัยของ ฟาฟิโล ทวีสินโสภา (2560) ที่พบว่า ราคามีความเหมาะสม สอดคล้องกับคุณภาพสินค้า และควรมีการกำหนดราคาสินค้าเป็นชุดสินค้า เช่น การจัดสินค้าให้เป็นเซตใหญ่มีจำนวน 3 ชิ้นเล็กบรรจุอยู่ด้านในสินค้าและความต้องการของผู้ซื้อมีความสัมพันธ์กับการพัฒนาตลาดสินค้าของที่ระลึกเพื่อการท่องเที่ยว โดยความต้องการของผู้ซื้อเพิ่มมากขึ้น ทำให้ผู้ผลิตต้องพัฒนาตลาดสินค้ามากขึ้น และ 3) ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย ผู้บริโภคต้องการซื้อผลิตภัณฑ์ที่ทำเลที่ตั้งสะดวกต่อการเดินทางอยู่ใกล้แหล่งท่องเที่ยว มีที่จอดรถเพียงพอ การจัดสินค้าภายในร้านหาง่ายเลือกซื้อได้ง่าย และมีการจำหน่ายสินค้าผ่านทางช่องทางอื่น ๆ เช่น Facebook, Line, Instagram มีผลต่อการตัดสินใจซื้อ เหตุผลที่ผู้บริโภคตัดสินใจซื้อ คือ ทำเลที่ตั้งเดินทางมาสะดวกอยู่แหล่งชุมชน การจัดร้านสะอาดตาสะอาดได้มาตรฐาน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปประยุกต์ใช้ ผู้ประกอบการควรพัฒนาปัจจัยการสื่อสารการตลาดในด้านการโฆษณา ในด้านการประชาสัมพันธ์ การส่งเสริมการขาย การขายโดยใช้พนักงาน การตลาดทางตรงและการจัดกิจกรรมพิเศษ และเพิ่มการใช้เครือข่ายการสื่อสารทางอิเล็กทรอนิกส์ให้มากขึ้น เพื่อไปกระตุ้นให้เกิดความอยากมาซื้อสินค้า เพื่อเป็นช่องทางให้ผู้บริโภค

เชื่อมั่นและเกิดการตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์มะขาม จากร้านมะขามริมทางในจังหวัดเพชรบูรณ์ และควรพัฒนาปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด ในด้านผลิตภัณฑ์ ราคา และช่องทางการจัดจำหน่าย ของผลิตภัณฑ์มะขาม ทั้งในเรื่องคุณภาพ ความสะอาด ความหลากหลายของผลิตภัณฑ์ ความสวยงามของบรรจุภัณฑ์ และบอกวันผลิตและวันหมดอายุ มีหลายราคาให้เลือก ราคาเหมาะสมกับปริมาณ และราคาเหมาะสมกับคุณภาพผลิตภัณฑ์ ทำให้ที่ตั้งสะดวกต่อการเดินทาง อยู่ใกล้แหล่งท่องเที่ยว มีที่จอดรถเพียงพอ การจัดสินค้าภายในร้านหาง่ายเลือกซื้อได้ง่าย และมีการจำหน่ายสินค้า ผ่านทางช่องทางอื่น ๆ เช่น Facebook, Line, Instagram

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยในครั้งต่อไป ควรศึกษาวิจัยปัจจัยอื่น ๆ ที่ยังไม่ได้คัดเลือก มาศึกษาเพิ่มเติมและศึกษาแนวทางการพัฒนาในส่วนประสมทางการตลาด และควรใช้เครื่องมือ งานวิจัยที่มีประสิทธิภาพในรูปแบบอื่น ๆ เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงประจักษ์ที่จะนำมาพัฒนา ได้ตรงตามความต้องการของตลาด

เอกสารอ้างอิง

- กรมทรัพย์สินทางปัญญา. (2563). *มะขามหวานเพชรบูรณ์*. สืบค้นจาก.
<https://www.ipthailand.go.th>
- กรมการพัฒนาชุมชน. (2558). *รายได้จากการจำหน่ายสินค้า OTOP ของจังหวัดเพชรบูรณ์ ประจำปีงบประมาณ 2555-2558*. 9 ธันวาคม 2563, สืบค้นจาก <http://cddata.cdd.go.th>.
- นวนันท์ ศรีสุใส และชมพูนุช จิตติถาวร. (2562). ส่วนประสมการตลาดที่มีผลต่อพฤติกรรมการซื้อผลิตภัณฑ์ผ้าไหมพัสดร์ อำเภอบัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์. *วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต*. 11(3): 15-23.
- เจกิตานัน ศรีสรवल และณัฐพร อิฐสุวรรณ กัง. (2563). ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการซื้อสินค้า OTOP ของนักท่องเที่ยวตลาดน้ำบางคล้า อ.บางคล้า จ.ฉะเชิงเทรา. *วารสารวิชาการศรีปทุมชลบุรี*. 16(4): 79-89.
- พิชญพล ศรีโพธิ์เผือก. (2557). *การศึกษาปัจจัยที่มีผลเชิงบวกต่อความตั้งใจซื้อผลิตภัณฑ์จากร้านขายของฝากของจังหวัดเพชรบูรณ์*. บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.
- ฟ้าพิไล ทวีสินโสภ. (2560). แนวทางการพัฒนาร้านขายสินค้าที่ระลึกเพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงชุมชนในจังหวัดตรัง. *วารสารวิจัยมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย*, 113-126.
- มาลินี คำเครือ และธีระพันธ์ โชคอุดมชัย. (2562). กลยุทธ์การสื่อสารการตลาดออนไลน์ที่มีผลต่อพฤติกรรมการซื้อสินค้าโอท็อปผ่านสื่อสังคมออนไลน์ของผู้บริโภคในจังหวัดกาญจนบุรี. *วารสารราชภัฏกรุงเทพ*, 6(1): 1-8.
- รัชก พัฒนะกุลกำจร และสุมาลี สว่าง. (2564). กลยุทธ์การสื่อสารการตลาดแบบบูรณาการ และกลุ่มอ้างอิง ที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการร้านกาแฟ Non-Franchise ในรูปแบบคาเฟ่ของผู้บริโภคในจังหวัดนนทบุรี. *วารสารบริหารธุรกิจเทคโนโลยีมหานคร*. 1(18): 97-114.

- วริษฐา กิตติกุล และพัชรหทัย จารุทวีผลบุญกุล. (2562). พฤติกรรมผู้บริโภคและปัจจัยส่วน
ประสมทางการตลาดที่ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อของฝากสินค้าบริโภคในจังหวัด
ฉะเชิงเทรา. การประชุมนำเสนอผลงานวิจัยบัณฑิตศึกษาระดับชาติ ครั้งที่ 14
ปีการศึกษา 2562 (หน้า 922-936). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย.
- ศิริวรรณ เสรีรัตน์. (2550). พฤติกรรมผู้บริโภค. กรุงเทพฯ: บริษัท อีระฟิล์มและไซเท็กซ์ จำกัด.
- เสรี วงษ์มณฑา. (2552). การวิเคราะห์พฤติกรรมผู้บริโภค. กรุงเทพฯ: อีระฟิล์ม และไซเท็กซ์.
- Cochran, W.G. (1977). *Sampling Techniques*. 3ed. New York: John Wiley and Sons Inc.
- Kotler, P. (2014). *Marketing management (14th ed.)*. Pearson Education: Prentice
Hall.
- Kotler, Philip and Keller, Kevin Lane. (2012). *Marketing Management*, 14th edition.
Harlow: Pearson Education.

**การพัฒนาบรรจุภัณฑ์และตราสินค้ากระชายขาวสำเร็จรูปของกลุ่ม
วิสาหกิจชุมชนเกษตรกร บ้านร้องขี้เหล็ก อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่
The Packaging and Brand Development of Fingerroot Instant of
Rongkeelek Agriculturer Community Enterprise Group,
Amphur Doisaket, Chiangmai Province**

ดารารัตน์ จันทร์อินทร์^{1*} และศรัณยา เลิศพุทธรักษ์²

(Dararat Janin^{1*} and Sarunya Lertputtarak²)

^{1,2}หลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต วิทยาลัยพาณิชยศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

^{1,2}Master of Business Administration Graduate School of Commerce Burapha University

อีเมลผู้แต่งหลัก : fai.dararatj@gmail.com เบอร์โทร : 08 7725 2487

วันที่รับบทความ 25 ธันวาคม 2565

Received: Dec. 25, 2022

วันที่รับแก้ไขบทความ 11 กุมภาพันธ์ 2566

Revised: Feb. 11, 2023

วันที่ตอบรับบทความ 13 กุมภาพันธ์ 2566

Accepted: Feb. 13, 2023

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพ ปัญหา และความต้องการพัฒนาบรรจุภัณฑ์และตราสินค้ากระชายขาวสำเร็จรูปของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเกษตรกรบ้านร้องขี้เหล็ก อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ และ 2) พัฒนาและประเมินความพึงพอใจต่อบรรจุภัณฑ์และตราสินค้ากระชายขาวสำเร็จรูป เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยใช้การสนทนากลุ่ม วัตถุประสงค์ที่ 1 มีกลุ่มตัวอย่าง 10 คน และวัตถุประสงค์ที่ 2 มีกลุ่มตัวอย่าง 10 และ 13 คนตามลำดับ ผลการศึกษพบว่า 1) สภาพปัจจุบันของบรรจุภัณฑ์เป็นถุงพลาสติกแบบธรรมดา ไม่สวยงาม ตราสินค้าไม่มีเอกลักษณ์ ไม่ทันสมัย ปัญหาที่พบคือ บรรจุภัณฑ์ไม่สวยงาม ตราสินค้าไม่สามารถดึงดูดความสนใจของผู้บริโภค ความต้องการของกลุ่มคือ บรรจุภัณฑ์แบบถุงซิปล็อคสีเงิน ตราสินค้าเป็นรูปแบบวงกลมสีเขียว สีส้ม สีฟ้า และสีเหลืองทอง มีรายละเอียดของผลิตภัณฑ์อยู่บนตราสินค้า 2) การพัฒนาบรรจุภัณฑ์และตราสินค้าได้ทำเป็นถุงซิปล็อคสีเงิน ตราสินค้าเป็นวงกลมสีเหลืองทอง มีรายละเอียดของผลิตภัณฑ์บนตราสินค้าทั้งหมด ในการประเมินความพึงพอใจมากที่สุดโดยการออกคะแนนเสียงเป็นบรรจุภัณฑ์แบบถุงซิปล็อคสีเงิน ตราสินค้าเป็นวงกลมสีเหลืองทอง โดยรายละเอียดของสินค้าใส่ในรูปแบบคิวอาร์โค้ด

คำสำคัญ: บรรจุภัณฑ์; ตราสินค้า; กระชายขาวสำเร็จรูป

Abstract

The purposes of this research were 1) to study the conditions, the problems, and the needs of the packaging and brand development of fingerroot instant of Rongkeelek agriculture community enterprise group, Amphur Doisaket, Chiangmai Province and 2) to develop and evaluate the satisfaction of the packaging and brand of fingerroot instant. This is a qualitative research, focus group discussion used as a tool. The 1st objective had 10 samples and the 2nd objective had 10 and 13 samples,

in order. The results had found that 1) The current conditions are normal plastic bag packaging, not beautiful, without identity and out of date. The problems are the packaging is not beautiful and the brand is not attractive to the consumer. The needs are silver zip lock bag packaging, circle brand in green, orange, blue and golden yellow. The product details are on the brand. 2) The packaging and brand development are silver zip lock bag, circle brand in golden yellow. The product details are on the brand. The packaging and brand satisfaction evaluation were on high level by using voting with silver zip lock bag, circle brand in golden yellow. The product details are on QR code form.

Keywords: Packaging; Brand; Fingerroot

บทนำ

ประเทศไทยมียุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี ในการพัฒนาประเทศให้ยั่งยืน โดยมีแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 ที่ได้ให้นามว่า “ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” มากำหนดเป็นทิศทางในการพัฒนาประเทศให้ยั่งยืน โดยได้ดำเนินงานตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ โดยยึดเป้าหมายในเรื่องที่ประเทศต้องการพัฒนา ซึ่งเรียกว่าเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนของโลก (Sustainable Development Goals: SDGs) ประเทศไทยเป็นประเทศที่กำลังพัฒนาทั้งทางด้านเศรษฐกิจ และสังคม ควบคู่ไปกับการสร้างสมดุลทางด้านสิ่งแวดล้อม (ดุษฎา พิชยนันท์, 2564)

ยุทธศาสตร์ชาติมีการระบุเป้าหมายของประเด็นในการพัฒนาประเทศ ให้เป็นประเทศที่ได้รับการพัฒนาที่ชัดเจน มีรูปธรรม มีความเป็นไปได้ โดยผสมผสานการดำเนินงานทั้งภาคการเกษตรและเทคโนโลยีทำการเชื่อมโยงและส่งเสริมการดำเนินงาน จากแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับก่อน การมีทิศทางและเป้าหมายที่ชัดเจน เพื่อนำไปสู่การดำเนินการในทางปฏิบัติว่าต้องดำเนินงานให้เกิดผลในทางที่ดี มีความสอดคล้อง ความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความ เป็นประโยชน์ สอดคล้องกับบริบทในการพัฒนาประเทศอย่างสมดุล แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ต้องสามารถทำการหาประเด็นที่เป็นเป้าหมายที่ชัดเจน ในการดำเนินงานตามแผนให้เกิดประสิทธิภาพ และทำการดำเนินการเชื่อมโยงไปสู่วัตถุประสงค์ย่อยอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องในแต่ละด้าน ให้บรรลุผลได้ ทั้งนี้ทุกภาคส่วนจะต้องให้ความร่วมมือในการเร่งดำเนินงาน เพื่อให้การดำเนินงานบรรลุเป้าหมาย (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2564)

จากการสำรวจของนักวิจัยพบว่า กลุ่มวิสาหกิจชุมชนเกษตรกรบ้านร้องขี้เหล็ก อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ มีการผลิตสินค้าภายในกลุ่มที่หลากหลาย โดยมีปัญหาในเรื่องบรรจุภัณฑ์เดิมที่ไม่สวยงาม เป็นถุงพลาสติกแบบธรรมดาไม่เหมาะกับชนิดของผลิตภัณฑ์ ราคาสินค้าไม่มีเอกลักษณ์ของกลุ่มที่โดดเด่น ไม่สวยงาม ไม่สามารถดึงดูดความสนใจของผู้บริโภคได้ ทำให้ไม่สามารถแข่งขันกับผลิตภัณฑ์ของกลุ่มแข่งขันได้ ทางกลุ่มจึงมีความต้องการที่จะพัฒนาบรรจุภัณฑ์จากรูปแบบเดิมให้เป็นถุงพลาสติกที่สวยงาม สามารถเก็บรักษาสินค้าได้นาน มีเอกลักษณ์ของกลุ่ม ดึงดูดความสนใจของผู้บริโภคได้ และราคาสินค้าให้มีความทันสมัย (พัชรีย์ เสนอวรรณะ, การสื่อสารส่วนบุคคล,

17 พฤษภาคม 2565) จึงทำให้ผู้วิจัยมีแนวคิดที่สอดคล้องกับการออกแบบตราสินค้าและบรรจุภัณฑ์ ด้วยการสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับตราสินค้าและบรรจุภัณฑ์ในแนวคิดสร้างสรรค์ ใช้ความมีเอกลักษณ์ของชุมชน ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการผลิตสินค้า เป็นจุดขายที่แตกต่างนำไปสู่การเพิ่มมูลค่าทางเศรษฐกิจ และยกระดับความเป็นอยู่ของคนในชุมชนให้ดีขึ้น

ประเด็นปัญหาของกลุ่มดังกล่าวจึงสอดคล้องกับปัญหาของภาครัฐที่ได้ดำเนินการศึกษาพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชนในประเทศไทย พบว่า จากการดำเนินนโยบายภาครัฐจุดอ่อนของผลิตภัณฑ์อยู่ที่การบริหารจัดการด้านการตลาด การมีจุดอ่อนเกิดขึ้นนั้นจะต้องมีการปรับปรุงแก้ไขให้จุดอ่อนกลายเป็นจุดแข็ง ผู้วิจัยจึงมีแนวคิดในการหาแนวทางในการพัฒนาบรรจุภัณฑ์และตราสินค้าของสินค้าเพื่อทำการส่งเสริมการจัดจำหน่าย เพิ่มรายได้ และสร้างศักยภาพในการแข่งขัน ยกกระดับสินค้าให้สวยงาม ทำให้ลูกค้ามีความสนใจในการสั่งซื้อผลิตภัณฑ์ และมีการจัดจำหน่ายที่เพิ่มมากยิ่งขึ้น เป็นการเสริมสร้างความเข้มแข็งให้คนในระดับฐานรากหญ้าให้มีเศรษฐกิจ และความเป็นอยู่ดีขึ้น โดยเน้นการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของกลุ่มให้เป็นทีมงานที่เข้มแข็ง เพื่อที่จะทำการจัดจำหน่ายในระดับท้องถิ่นและระดับประเทศต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาสภาพ ปัญหา และความต้องการพัฒนาบรรจุภัณฑ์และตราสินค้ากระชายขาวสำเร็จรูปของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเกษตรกรบ้านร้องขี้เหล็ก อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่
2. เพื่อพัฒนาและประเมินความพึงพอใจต่อบรรจุภัณฑ์และตราสินค้ากระชายขาวสำเร็จรูปของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเกษตรกรบ้านร้องขี้เหล็ก อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่

ขอบเขต

ขอบเขตประชากร กลุ่มตัวอย่าง และพื้นที่ในการเก็บข้อมูล

1. ข้อมูลสภาพ ปัญหา และความต้องการการพัฒนาบรรจุภัณฑ์และตราสินค้ากระชายขาวสำเร็จรูปของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเกษตรกรบ้านร้องขี้เหล็ก อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่

ประชากร ได้แก่ กลุ่มวิสาหกิจชุมชนเกษตรกรบ้านร้องขี้เหล็ก อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ จำนวนทั้งหมด 145 คน (พัชรี เสนอวรรณะ, การสื่อสารส่วนบุคคล, 17 พฤษภาคม 2565)

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ กลุ่มวิสาหกิจชุมชนเกษตรกรบ้านร้องขี้เหล็ก อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ โดยทำการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจงจากกลุ่มที่ทำการผลิตกระชายขาวสำเร็จรูป จำนวนทั้งหมด 10 คน (พัชรี เสนอวรรณะ, การสื่อสารส่วนบุคคล, 17 พฤษภาคม 2565)

2. ข้อมูลด้านการการพัฒนาบรรจุภัณฑ์และตราสินค้ากระชายขาวสำเร็จรูปของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเกษตรกรบ้านร้องขี้เหล็ก อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่

ประชากร ได้แก่ กลุ่มวิสาหกิจชุมชนเกษตรกรบ้านร้องขี้เหล็ก อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ จำนวนทั้งหมด 145 คน

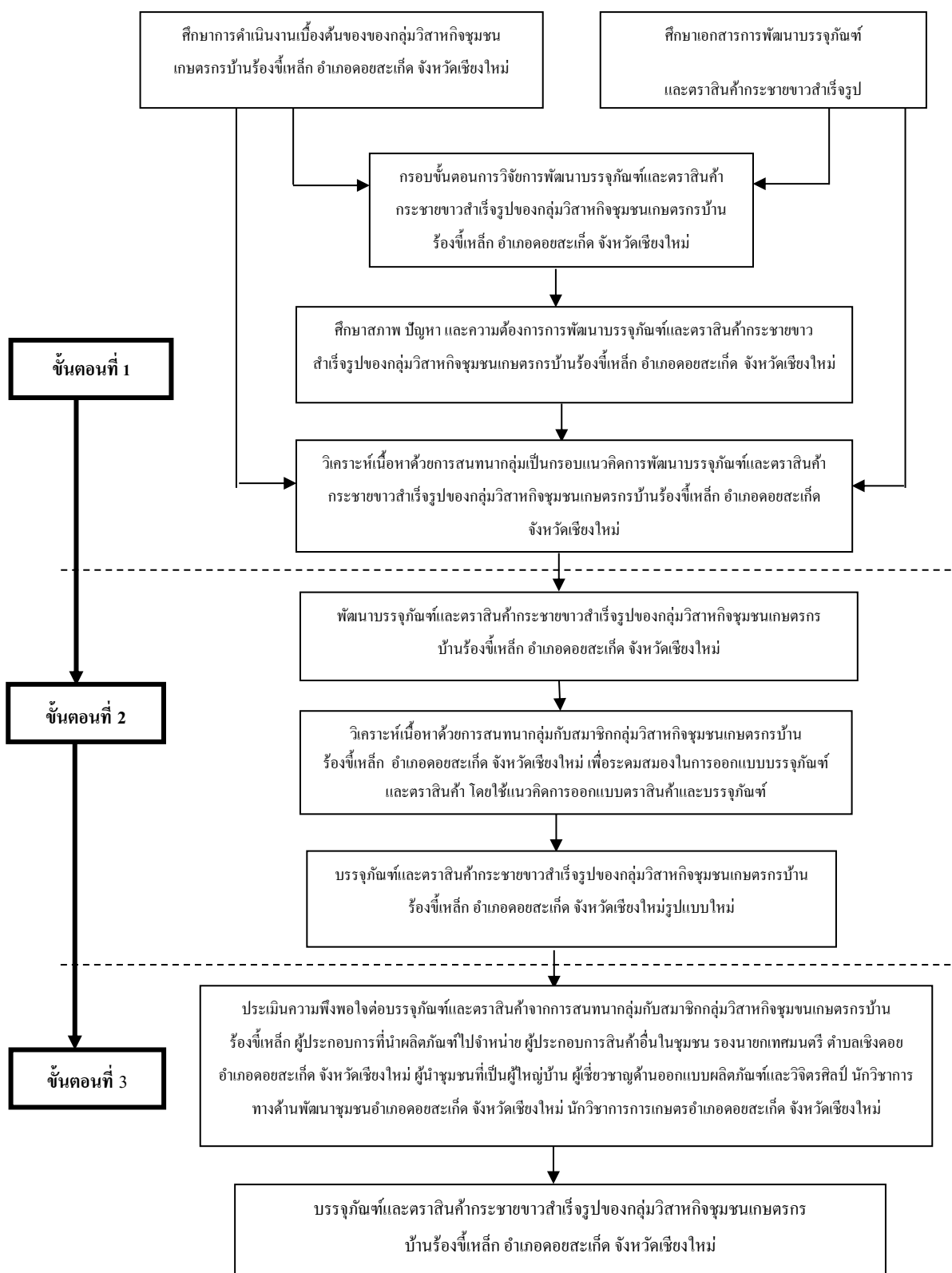
กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ กลุ่มวิสาหกิจชุมชนเกษตรกรบ้านร้องขี้เหล็ก อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ โดยทำการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจงเฉพาะที่ทำการผลิตกระชายขาวสำเร็จรูป จำนวนทั้งหมด 10 คน

3. ข้อมูลด้านการประเมินความพึงพอใจต่อบรรจุภัณฑ์และตราสินค้ากระชายขาวสำเร็จรูป ที่พัฒนาขึ้นของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเกษตรกรบ้านร้องขี้เหล็ก อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่

ประชากร ได้แก่ กลุ่มวิสาหกิจชุมชนเกษตรกรบ้านร้องขี้เหล็ก อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ ผู้ประกอบการที่นำผลิตภัณฑ์ไปจำหน่าย ผู้ประกอบการสินค้าอื่นในชุมชน ผู้นำชุมชน ผู้เชี่ยวชาญด้านออกแบบผลิตภัณฑ์และวิจิตรศิลป์ และนักวิชาการที่เกี่ยวข้อง จำนวน 160 คน (พัชรี เสนววรรณ, การสื่อสารส่วนบุคคล, 17 พฤษภาคม 2565)

กลุ่มผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ สมาชิกกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเกษตรกรบ้านร้องขี้เหล็ก ผู้ประกอบการที่นำผลิตภัณฑ์ไปจำหน่าย ผู้ประกอบการสินค้าอื่นในชุมชน รองนายกเทศมนตรี ตำบลเชิงดอย อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ ผู้นำชุมชนที่เป็นผู้ใหญ่บ้าน ผู้เชี่ยวชาญด้านออกแบบผลิตภัณฑ์ และวิจิตรศิลป์ นักวิชาการทางด้านพัฒนาชุมชนอำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ นักวิชาการการเกษตรอำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ โดยทำการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจงจากสมาชิกกลุ่มที่ทำการผลิตกระชายขาวสำเร็จรูป และผู้ที่เกี่ยวข้องเบื้องต้น จำนวน 13 คน

กรอบความคิด



วิธีดำเนินการวิจัยและระเบียบวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพมี 3 ขั้นตอน ตามกรอบความคิด เครื่องมือที่ใช้การเก็บข้อมูลใช้การสนทนากลุ่ม (Focus group)

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ข้อมูลสภาพ ปัญหา และความต้องการการพัฒนาบรรจุภัณฑ์และตราสินค้ากระชายขาวสำเร็จรูปของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเกษตรกรบ้านร้องขี้เหล็ก อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่

2. ข้อมูลการพัฒนาบรรจุภัณฑ์และตราสินค้ากระชายขาวสำเร็จรูปของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเกษตรกรบ้านร้องขี้เหล็ก อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่

กลุ่มผู้ให้ข้อมูล คือ กลุ่มวิสาหกิจชุมชนเกษตรกรบ้านร้องขี้เหล็ก อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 145 คน ที่นำมาคัดเลือกเป็นกลุ่มตัวอย่างในการเก็บข้อมูล

ผู้ให้ข้อมูล (Key informants) ได้แก่ สมาชิกของวิสาหกิจชุมชนเกษตรกรบ้านร้องขี้เหล็ก อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 10 คน โดยทำการเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling) จากกลุ่มจากกลุ่มคลัสเตอร์ที่ทำการผลิตกระชายขาวสำเร็จรูปเท่านั้น (บุญศรี พรหมมา พันธุ์, 2561)

3. ข้อมูลการประเมินความพึงพอใจต่อบรรจุภัณฑ์และตราสินค้ากระชายขาวสำเร็จรูปของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเกษตรกรบ้านร้องขี้เหล็ก อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่

กลุ่มผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ สมาชิกวิสาหกิจชุมชนเกษตรกรบ้านร้องขี้เหล็ก อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 145 คน ที่นำมาคัดเลือกเป็นกลุ่มตัวอย่างในการเก็บข้อมูล และผู้ที่เกี่ยวข้องกับการเสนอความคิดเพื่อการพัฒนาบรรจุภัณฑ์และตราสินค้า

ผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ สมาชิกกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเกษตรกรบ้านร้องขี้เหล็ก ผู้ประกอบการที่นำผลิตภัณฑ์ไปจำหน่าย ผู้ประกอบการสินค้าอื่นในชุมชน รองนายกเทศมนตรี ผู้นำชุมชนที่เป็นผู้ใหญ่บ้าน ผู้เชี่ยวชาญด้านออกแบบผลิตภัณฑ์และวิจิตรศิลป์ นักวิชาการทางด้านพัฒนาชุมชน นักวิชาการเกษตรโดยทำการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจงจากสมาชิกกลุ่มที่ทำการผลิตกระชายขาวสำเร็จรูป และผู้ที่เกี่ยวข้องเบื้องต้น จำนวน 13 คน ทางกลุ่มใช้วิธีการออกคะแนนเสียง (Voting)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

1. ศึกษาข้อมูลทฤษฎี โดยการศึกษาจากเอกสารที่เกี่ยวข้องกับ
2. ดำเนินการสร้างแบบสนทนากลุ่มให้ครอบคลุมวัตถุประสงค์ของการวิจัย
3. นำแบบทดสอบเสนอผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อประเมินความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาและเชิงทฤษฎี (Content and Theory Validity)

4. การนำคำถามที่ผ่านการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิ โดยพบว่ามีความ IOC อยู่ระหว่าง 0.80 ถึง 1.00 ซึ่งรายการคำถามใช้ได้ทุกข้อ โดยปรับปรุงภาษาในรายการคำถามบางข้อให้สั้นและสื่อความหมายชัดเจนขึ้นตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ เสนอต่อคณะกรรมการวิจัยในมนุษยมหาวิทยาลัยบูรพา

วิธีการเก็บข้อมูล เพื่อให้การเก็บข้อมูลมีความน่าเชื่อถือมากขึ้นนั้น นอกเหนือจากการนำคำถามในการเก็บข้อมูลให้ผู้เชี่ยวชาญประเมินแล้ว ผู้วิจัยใช้หลักการมีมนุษย์สัมพันธ์ ดำเนินการสนทนากลุ่มด้วยการสร้างสัมพันธภาพที่ดีกับผู้ให้ข้อมูล ใช้ภาษาถิ่นของชาวเชียงใหม่ เพื่อให้ผู้ให้ข้อมูลเกิดความไว้วางใจ นักวิจัยทำการยืนยันข้อมูลที่เป็นจริง น่าเชื่อถือ และมีความถูกต้องจากการสนทนากลุ่มโดยการถอดข้อความเสียง การจดบันทึก และนำข้อมูลที่กลับไปขอการยืนยันข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลอีกครั้งว่าตรงกับสิ่งที่นักวิจัยได้ข้อมูลมาหรือไม่ นักวิจัยทำการยืนยันผลการวิจัยโดยทำการเก็บเทปบันทึกเสียง ข้อมูลที่จดบันทึก ภาพถ่าย และเอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อพร้อมที่จะทำการตรวจสอบข้อมูลวิจัยที่ได้ (Audit Trial) ว่าเป็นข้อมูลที่เป็นจริง มีความน่าเชื่อถือ และมีความถูกต้องจากกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเกษตรกรบ้านร่องขี้เหล็ก อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ โดยข้อมูลที่ได้นั้นไม่ได้เกิดจากความลำเอียง หรือการตัดแปลงข้อมูล หรือการคิดขึ้นเองของนักวิจัย

วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล การวิเคราะห์เนื้อหาด้วยวิธีการ Thematic Analysis นักวิจัยสร้างหัวข้อสรุป และกลุ่มหัวข้อสรุปแนวคิดในข้อมูล โดยมีรหัสข้อมูลกำกับทุกข้อความ จากนั้นจึงตั้งคำสำคัญ ซึ่งจะจัดเป็นกลุ่มใหญ่ (Themes) และกลุ่มย่อย (Sub-theme) ที่อยู่ภายใต้ความหมายของกลุ่มใหญ่ จากนั้นอธิบายสิ่งที่เกิดขึ้นอย่างละเอียด ต่อเนื่อง และกลมกลืนกัน โดยตัดข้อมูลหรือหัวข้อที่ไม่เกี่ยวข้องออก เพื่อให้การวิเคราะห์ข้อมูลเป็นไปอย่างถูกต้อง มีความครอบคลุมมากที่สุด

ผลการวิจัย

1. สภาพ ปัญหา และความต้องการพัฒนาบรรจุภัณฑ์และตราสินค้ากระชายขาวสำเร็จรูปของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเกษตรกรบ้านร่องขี้เหล็ก อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า 1.1 สภาพปัจจุบันของบรรจุภัณฑ์ “เป็นถุงพลาสติกแบบธรรมดา” “ตราสินค้าไม่สวยงาม” “ตราสินค้าไม่มีเอกลักษณ์ของกลุ่ม” “ไม่สามารถดึงดูดความสนใจไม่ทันสมัย” ขาดเอกลักษณ์ และ “ไม่สามารถแข่งขันกับผลิตภัณฑ์ของกลุ่มแข่งขัน” 1.2 ปัญหาที่พบคือ บรรจุภัณฑ์ “ไม่สวยงาม” “ตราสินค้าไม่สามารถดึงดูดความสนใจของผู้บริโภคได้” 1.3 ความต้องการของกลุ่มคือ บรรจุภัณฑ์ในรูปแบบถุงซิปล็อคสีเงินขนาด 12x20 ซม. ขยายกันถุง 5 ซม. ตราสินค้าเป็นวงกลมสีเขียว, สีส้ม, สีฟ้า, สีเหลืองทอง ขนาดเส้นผ่าศูนย์กลาง 7 ซม. รายละเอียดตามสินค้าอยู่ในตราสินค้า



ภาพที่ 1 แสดงบรรจุภัณฑ์และตราสินค้านี้ในรูปแบบเดิม



ภาพที่ 2 แสดงบรรจุภัณฑ์และตราสินค้ารูปแบบที่ต้องการพัฒนา

2. การพัฒนาและประเมินความพึงพอใจต่อบรรจุภัณฑ์และตราสินค้ากระชายขาวสำเร็จรูปของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเกษตรกรบ้านร้องขี้เหล็ก อำเภอต๋อยสะแกต จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า 2.1 ได้พัฒนาบรรจุภัณฑ์เป็นถุงซิปล็อคสีเงินขนาด 12x20 ซม. ขยายกันฉุด 5 ซม. และพัฒนาตราสินค้าเป็นรูปวงกลมขนาดเส้นผ่าศูนย์กลาง 7 ซม. และตราสินค้าสีเหลืองทอง มีรายละเอียดของผลิตภัณฑ์บนตราสินค้าทั้งหมด



ภาพที่ 3 แสดงบรรจุภัณฑ์และตราสินค้ารูปแบบที่พัฒนาแล้ว

2.2 การประเมินความพึงพอใจต่อบรรจุภัณฑ์และตราสินค้ากระชายขาวสำเร็จรูปของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเกษตรกรบ้านร้องขี้เหล็ก อำเภอต๋อยสะแกต จังหวัดเชียงใหม่ ทางกลุ่มมีการออกคะแนนเสียง (Voting) 10 คน มีความพึงพอใจมาก และ 3 คน มีความพึงพอใจมากที่สุดต่อบรรจุภัณฑ์ใหม่ในรูปแบบถุงซิปล็อคสีเงินขนาด 12x20 ซม. ขยายกันฉุด 5 ซม. ตราสินค้าเป็นวงกลมสีเหลืองทอง ขนาดเส้นผ่าศูนย์กลาง 7 ซม. รายละเอียดของสินค้าใส่ในรูปแบบคิวอาร์โค้ด โดยทางกลุ่มประเมินว่า “ถุงสีขาวและป้องกันความชื้นได้” “ตราสินค้าสีส้มสวยงาม” “ตราสินค้ามีเอกลักษณ์ที่เป็นสีของกระชายขาวและมีเอกลักษณ์ของกลุ่ม” “สามารถดึงดูดใจของลูกค้าที่ได้พบเห็น”



ภาพที่ 4 แสดงบรรจุภัณฑ์และตราสินค้าที่พึงพอใจ

อภิปรายผล

1. สภาพ ปัญหา และความต้องการพัฒนาบรรจุภัณฑ์และตราสินค้ากระชายขาวสำเร็จรูปของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเกษตรกรบ้านร้องขึ้นเหล็ก อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ พบว่าเป็นถุงพลาสติกแบบธรรมดา ไม่สวยงาม ตราสินค้าไม่มีเอกลักษณ์ของกลุ่ม ไม่สามารถดึงดูดความสนใจไม่ทันสมัย ขาดเอกลักษณ์ และไม่สามารถแข่งขันกับผลิตภัณฑ์ของกลุ่มแข่งขัน ปัญหา คือ บรรจุภัณฑ์ไม่สวยงาม ตราสินค้าไม่สามารถดึงดูดความสนใจของผู้บริโภคได้ ความต้องการ คือ บรรจุภัณฑ์ในรูปแบบถุงซิปล็อคสีเงินขนาด 12x20 ซม. ขยายกันถุง 5 ซม. ตราสินค้าเป็นวงกลม สีเขียว, สีส้ม, สีฟ้า, สีเหลืองทอง ขนาดเส้นผ่าศูนย์กลาง 7 ซม. รายละเอียดตามสินค้าอยู่ในตราสินค้า สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ อนันต์ สุนทราเมธากุล และคณะ (2563) ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนาตราสินค้าและบรรจุภัณฑ์ของกลุ่มผู้สูงอายุชุมชนคำครตา อำเภอยางชุมน้อย จังหวัดยโสธร พบว่า ทางกลุ่มมีความต้องการพัฒนาตราสินค้าผลิตภัณฑ์โดยใช้ชื่อว่า แม่สมหมาย ตราสินค้าผลิตภัณฑ์ควรมีสีส้มและสีแดงที่สามารถสื่อได้ถึงของฝาก และผลิตภัณฑ์ประเภทอาหารที่ทำมาจากปลา โดยทำการใช้ปลาตะเพียนเป็นเอกลักษณ์เฉพาะของสินค้า บรรจุภัณฑ์ที่ทางกลุ่มต้องการคือ มีความสะดวกในการเปิดผลิตภัณฑ์ สามารถหยิบจับผลิตภัณฑ์รับประทานได้ทันที เก็บรักษาผลิตภัณฑ์ได้ง่าย น้ำหนักผลิตภัณฑ์เบา ผลิตภัณฑ์มีความคงทนถาวร บรรจุภัณฑ์ช่วยในการถนอมอาหารไม่ให้เสียง่าย บรรจุภัณฑ์สามารถเปิดปิดได้ตลอดเวลา และสอดคล้องกับการศึกษาของอรรษาวิ เจริญระดม และยอดนภา เกษเมือง (2563) ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนาบรรจุภัณฑ์และตราสินค้า ผลิตภัณฑ์ชุมชนเพื่อเชื่อมโยงการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของชุมชนปูลาวาส เขตทวีวัฒนา กรุงเทพมหานคร พบว่า ชุมชนได้มีส่วนร่วมในการเลือกรูปแบบบรรจุภัณฑ์สินค้าและตราสินค้า โดยได้มีการใช้อัตลักษณ์ของชุมชนผ่านเรื่องตราสินค้า ส่งผลทำให้เกิดความพึงพอใจในด้านนี้อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้กลุ่มตัวอย่างในชุมชนได้ให้ข้อมูลของชุมชน นำเสนอความต้องการของชุมชน เลือกผลิตภัณฑ์ของชุมชน และทำการสนับสนุนข้อมูลที่ได้มาจากกลุ่ม ทำให้สามารถเพิ่มมูลค่าให้กับผลิตภัณฑ์ได้ อีกทั้งยังสามารถสร้างความเชื่อมโยงและสร้างความยั่งยืนให้กับการท่องเที่ยวในเชิงวัฒนธรรมของชุมชนได้

2. การพัฒนาและประเมินความพึงพอใจต่อบรรจุภัณฑ์และตราสินค้ากระชายขาวสำเร็จรูปของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเกษตรกรบ้านร้องขึ้นเหล็ก อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า บรรจุภัณฑ์เป็นถุงซิปล็อคสีเงินขนาด 12x20 ซม. ขยายกันถุง 5 ซม. ตราสินค้าเป็นรูปวงกลม ขนาดเส้นผ่าศูนย์กลาง 7 ซม. และตราสินค้าสีเหลืองทอง สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ อนันต์ สุนทราเมธากุล และคณะ (2563) ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนาตราสินค้าและบรรจุภัณฑ์ของกลุ่มผู้สูงอายุชุมชนคำครตา อำเภอยางชุมน้อย จังหวัดยโสธร พบว่า ในการพัฒนาตราสินค้าเพื่อเพิ่มความสามารถทางเศรษฐกิจในเชิงสร้างสรรค์เป็นเอกลักษณ์ของกลุ่มเป็นรูปปลาตะเพียน มีสีส้มและสีแดง โดยบรรจุภัณฑ์ที่พัฒนามี 2 อย่าง ได้แก่ รูปแบบกระปุกพลาสติกฝาเกลียวสีดำ และรูปแบบถุงฟรอยซิปล็อคด้านหน้าใส และสอดคล้องกับการศึกษาของณัฐภูมิ สุวรรณทิพย์ และคณะ (2564) ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนาขีดความสามารถด้านการตลาดและการสร้างตราสินค้า ผลิตภัณฑ์สมุนไพรของผู้ประกอบการในโครงการเมืองสมุนไพร จังหวัดสุราษฎร์ธานี พบว่า ได้มีการทำการกำหนดกลยุทธ์ทางการตลาด ในการทำการสร้างตราสินค้าผลิตภัณฑ์ประเภทสมุนไพร

ของเมืองสมุนไพร ภายใต้ชื่อของ “มนต์ไพร” เพื่อให้ผู้ประกอบการสามารถนำไปใช้ทำเป็นตราสินค้าของกลุ่มในการที่จะขอการรับรองในเรื่องคุณภาพของสินค้าของผลิตภัณฑ์ ของโครงการเมืองสมุนไพร จังหวัดสุราษฎร์ธานี ภายใต้แนวคิดในเรื่องตราสินค้าประเภทสมุนไพรของจังหวัดสุราษฎร์ธานี

3. การประเมินความพึงพอใจต่อบรรจุภัณฑ์และตราสินค้ากระชายขาวสำเร็จรูปของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเกษตรกรรมบ้านร่องซึ้งเหล็ก อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ ทางกลุ่มมีความพึงพอใจต่อบรรจุภัณฑ์ใหม่ในรูปแบบถุงซิปล็อคสีเงินขนาด 12x20 ซม. ขยายก้นถุง 5 ซม. ตราสินค้าเป็นวงกลมสีเหลืองทอง ขนาดเส้นผ่าศูนย์กลาง 7 ซม. รายละเอียดตามสินค้าอยู่ในรูป QR Code สอดคล้องกับผลงานวิจัยของณัฐภูมิ สุวรรณทิพย์ และคณะ (2564) ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนาขีดความสามารถด้านการตลาดและการสร้างตราสินค้า ผลิตภัณฑ์สมุนไพรของผู้ประกอบการในโครงการเมืองสมุนไพร จังหวัดสุราษฎร์ธานี พบว่าควรใช้รูปแบบการสื่อสารทางการตลาดในรูปแบบของการบูรณาการศาสตร์ที่มีวิธีการที่หลากหลาย โดยทำการเน้นในด้านการพัฒนาเพื่อใช้เป็นสื่อแสดงวิถีทัศน์รูปแบบในการใช้ 3 ภาษา หรือในลักษณะของการใช้ไวรัลคลิป การเล่าเรื่อง การใช้เฟซบุ๊ก แพนเพจ และการสแกนคิวอาร์โค้ดที่เกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ประเภทสมุนไพรของจังหวัดสุราษฎร์ธานี และสอดคล้องกับการศึกษาของกันยณัฏฐ์ สุวรรณอ่อน และคณะ (2562) ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบบรรจุภัณฑ์ข้าวตังไก่หยองของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนบ้านศาลาพระนาย อำเภอเมือง จังหวัดพัทลุง พบว่า ปัจจัยด้านบรรจุภัณฑ์ที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อข้าวตังไก่หยอง เรียงตาม 5 ลำดับแรก ได้แก่ 1. บรรจุภัณฑ์ข้าวตังไก่หยองได้ทำการแสดงรายละเอียดส่วนผสมผลิตภัณฑ์ได้อย่างชัดเจนบนบรรจุภัณฑ์ 2. บรรจุภัณฑ์ข้าวตังไก่หยองได้ทำการแสดงรายละเอียดวันที่ผลิต และวันหมดอายุบนบรรจุภัณฑ์ 3. บรรจุภัณฑ์ข้าวตังไก่หยองได้มีเครื่องหมายรับรองคุณภาพที่แสดงให้เห็นได้อย่างชัดเจนบนบรรจุภัณฑ์ 4. บรรจุภัณฑ์ข้าวตังไก่หยองได้แสดงราคาอย่างชัดเจนบนบรรจุภัณฑ์ 5. บรรจุภัณฑ์ข้าวตังไก่หยองบอกแหล่งผลิตอย่างชัดเจนบนบรรจุภัณฑ์ และการพัฒนาบรรจุภัณฑ์ข้าวตังไก่หยองของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนศาลาพระนาย อำเภอเมือง จังหวัดพัทลุง มี 1 รูปแบบที่สอดคล้องกับปัจจัยด้านบรรจุภัณฑ์ที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อข้าวตังไก่หยองของผู้บริโภค นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับการศึกษาของมานิชย์ นวลสระ และคณะ(2564) ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนาผลิตภัณฑ์และตราสินค้าหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ให้ได้มาตรฐานระดับสากล จังหวัดเชียงราย พบว่า ผู้ประกอบการมีความรู้ และความเข้าใจในเรื่องของผลิตภัณฑ์ที่สามารถผลิตได้ตรงกับความต้องการตลาดของผู้บริโภคในตลาดสากล การมีอัตลักษณ์ผลิตภัณฑ์เฉพาะตัว การมีมาตรฐานผลิตภัณฑ์ให้เป็นที่ยอมรับของตลาดสากล การคงอัตลักษณ์ผลิตภัณฑ์ของถิ่นกำเนิด และการพัฒนามาตรฐานผลิตภัณฑ์เพื่อให้เกิดเป็นองค์ความรู้ และความเข้าใจเกี่ยวกับกลุ่มผู้ประกอบการสินค้าหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ สามารถทำการประชาสัมพันธ์ผลิตภัณฑ์สินค้าหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ และทำการเพิ่มช่องทางการจัดจำหน่าย และทำการนำเสนอผลิตภัณฑ์ให้สามารถแข่งขันในระดับสากลได้

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัย

1. ในการพัฒนาสินค้าควรมีหน่วยงานทั้งภาครัฐ และเอกชนที่เกี่ยวข้องไปให้คำแนะนำ ในด้านการผลิตสินค้าให้มีมาตรฐาน ความสะอาด และปลอดภัย
2. กลุ่มวิสาหกิจชุมชนเกษตรกรบ้านร้องชี้เหล็ก ควรส่งบุคลากรไปทำการอบรม ทางด้านการตลาด และหาช่องทางการจัดจำหน่ายสินค้าให้มากขึ้น โดยเฉพาะการตลาดออนไลน์
3. สถาบันการเงิน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรให้การสนับสนุนเงินทุน หรือสนับสนุน นวัตกรรมในการผลิตสินค้าให้ทันสมัย เพื่อสนองความต้องการของผู้บริโภค
4. กลุ่มวิสาหกิจชุมชนเกษตรกรบ้านร้องชี้เหล็ก ควรมีการพัฒนาบรรจุภัณฑ์ให้มีหลาย รูปแบบ หลายขนาด โดยจัดจำหน่ายในราคาที่แตกต่างกัน ตามปริมาณของสินค้า

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาวิจัยต่อยอดในเรื่องการจดทะเบียนลิขสิทธิ์สินค้า จากกระทรวงพาณิชย์ ซึ่งลิขสิทธิ์มีอายุ 10 ปี และสามารถต่ออายุหลังจากนั้นได้
2. การศึกษาวิจัยเรื่อง การใช้นวัตกรรมในการผลิตสินค้าให้ทันสมัย ซึ่งจะทำให้การผลิต สินค้าได้รวดเร็ว ทันสมัย มีความแปลกใหม่ และสามารถเป็นชุมชนต้นแบบในการผลิตได้
3. การศึกษาวิจัยเรื่อง แนวทางการตลาดออนไลน์สำหรับสินค้าของกลุ่ม ซึ่งจะเป็นแนวทาง ในการหารายได้เข้ากลุ่ม และพัฒนาสินค้าตัวใหม่ในโอกาสต่อไป
4. ควรศึกษาความพึงพอใจของผู้บริโภคที่มีต่อบรรจุภัณฑ์ต้นแบบของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน เกษตรกรบ้านร้องชี้เหล็ก เพื่อทำการปรับปรุงและพัฒนาให้สอดคล้องกับกลุ่มลูกค้าเป้าหมายต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- กันย์ณิรัฐ สุวรรณอ่อน, มณีรัตน์ รัตนพันธ์, ปทุมวรรณ ทองตราชู, ภัทรินทร์ ทางรัตนสุวรรณ, นพดล ชูเศษ, ชุติมา ทศโร, เขมินต์ธราภรณ์ บัวเพชร และวิลาวัลย์ ช่วยกลับ. (2562). การพัฒนา รูปแบบบรรจุภัณฑ์ข้าวตังไก่หยองของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนบ้านศาลาพระนาย อำเภอเมือง จังหวัดพัทลุง. *การประชุมมหาดไทยวิชาการระดับชาติและนานาชาติ ครั้งที่ 10* (น.1415-1428). มหาวิทยาลัยมหาดไทย.
- ณัฐวุฒิ สุวรรณทิพย์, ทศนาวดี แก้วสนิท, เมธาวี จำเนียร และกรกฎ จำเนียร. (2564). การพัฒนาขีดความสามารถด้านการตลาดและการสร้างตราสินค้า ผลิตภัณฑ์สมุนไพรของผู้ประกอบการ ในโครงการเมืองสมุนไพร จังหวัดสุราษฎร์ธานี. *วารสารนักบริหาร*, 41(2), 37-50.
- ดนุชา พิษนันทน์. (2564, 7 กรกฎาคม). *แผนพัฒนาฯ 13 ฉบับยกร่าง 5 เป้าหมายพลิกโฉมเศรษฐกิจไทยใน 5 ปี*. กรุงเทพฯธุรกิจ. <https://www.bangkokbiznews.com/business/976683>
- บุญศรี พรหมมาพันธุ์. (2561). *การออกแบบการวิจัยในการทำวิทยานิพนธ์: การออกแบบประชากรกลุ่มตัวอย่างและการวิเคราะห์ข้อมูล หน่วยที่ 3*. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- มานิชย์ นวลสระ, น้ำเพชร เตปินสาย และชุติณัฐภาดล. (2564). แนวทางการพัฒนาผลิตภัณฑ์ และตราสินค้าหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ให้ได้มาตรฐานระดับสากล จังหวัดเชียงราย. *วารสารวิทยาลัยดุสิตธานี*, 15(1), 119-134.

สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2564, 7 กรกฎาคม). *แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 พ.ศ. 2566-2570 สรุปสาระสำคัญแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่สิบสาม พ.ศ. 2566-2570*

<https://www.odd.go.th/PDF/DevelopmentPlanNo.13.pdf>

อนันต์ สุนทรเมธากุล, ภิมภวิมล ปรมัตถ์วรโชติ, จิตติพร อุ๋นใจ และวันวิสา มากดี. (2563).

การพัฒนาตราสินค้าและบรรจุภัณฑ์ของกลุ่มผู้สูงอายุชุมชนคำครดา อำเภอยายมูล จังหวัดยโสธร เพื่อเพิ่มความสามารถทางเศรษฐกิจเชิงสร้างสรรค์. *วารสารการจัดการและการพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี*, 8(1), 1-13.

อรรหาวิ เจ๊ะสะแม และยอดนภา เกษเมือง. (2563). การพัฒนาบรรจุภัณฑ์และตราสินค้าผลิตภัณฑ์ชุมชนเพื่อเชื่อมโยงการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของชุมชนปูลาวาส เขตทวีวัฒนา กรุงเทพมหานคร. *วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์มหาวิทยาลัยธนบุรี*, 15(2), 79-90.

การประเมินความคุ้มค่าในการลงทุนของการเลี้ยงไก่กระดูกดำ ของเกษตรกรในจังหวัดเชียงใหม่

Investment Feasibility of Black-Boned Chicken of Farmers in Chiang Mai Province

ทัตพงศ์ อวิโรธนานนท์¹, ประภาพร กิจดำรงธรรม^{2*}, จิรายุ หาญตระกูล³,
สัตยา ดันจันทรพงศ์⁴ และจำเนียร บุญมาก⁵

(Thatphong Awirothananon¹, Prapaporn Kitdamrongtam^{2*}, Chirayu Hantrakul³,
Sathaya Thunjaupong⁴ and Jamnian Bunmark⁵)

^{1,2*,3,4,5} คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยแม่โจ้

^{1,2*,3,4,5} Faculty of Business Administration Maejo University

อีเมลผู้แต่งหลัก : puy4047@gmail.com เบอร์โทร : 08 1386 7685

วันที่รับบทความ 22 พฤศจิกายน 2565

Received: Nov. 22, 2022

วันที่รับแก้ไขบทความ 10 พฤษภาคม 2566

Revised: May. 10, 2023

วันที่ตอบรับบทความ 11 พฤษภาคม 2566

Accepted: May. 11, 2023

บทคัดย่อ

การประเมินความคุ้มค่าในการลงทุนของการเลี้ยงไก่กระดูกดำของเกษตรกรในจังหวัดเชียงใหม่ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึงลักษณะของเกษตรกรที่เลี้ยงไก่กระดูกดำ รวมถึงศึกษาต้นทุนผลตอบแทน และความคุ้มค่าในการลงทุนของการเลี้ยงไก่กระดูกดำของเกษตรกรในอำเภอไชยปราการ อำเภอฝาง และอำเภอแม่อาย จังหวัดเชียงใหม่ โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากเกษตรกรจำนวน 300 ราย ด้วยแบบสอบถามและทำการวิเคราะห์ต้นทุน ผลตอบแทน และความคุ้มค่าในการลงทุนของการเลี้ยงไก่กระดูกดำ โดยกำหนดอายุโครงการอยู่ที่ 5 ปี ตามอายุการใช้งานของสินทรัพย์ และอัตราคิดลดไว้ที่ร้อยละ 6.5 ต่อปี

ผลการศึกษาพบว่า เกษตรกรที่เลี้ยงไก่กระดูกดำมีความสนใจในการยกระดับผลิตภัณฑ์ไก่กระดูกดำให้ได้มาตรฐานตามที่ตลาดต้องการ แต่ยังคงขาดองค์ความรู้ที่ถูกต้อง การทำบัญชีต้นทุนสำหรับต้นทุนในการเลี้ยงไก่กระดูกดำจะใช้ต้นทุนในการลงทุนเริ่มแรกเท่ากับ 264,290 บาท และมีต้นทุนในการดำเนินงานเลี้ยงไก่กระดูกดำเท่ากับ 373,560 บาทต่อปี ในส่วนของผลตอบแทนเกษตรกรจะมีรายได้จากการเลี้ยงไก่กระดูกดำทั้งสิ้น 669,219 บาทต่อปี ซึ่งเมื่อนำต้นทุนและผลตอบแทนที่ได้รับมาทำการประเมินความคุ้มค่าในการลงทุน พบว่า มูลค่าปัจจุบันสุทธิ (NPV) มีค่าเท่ากับ 964,374.03 บาท อัตราส่วนผลตอบแทนต่อทุน (BCR) เท่ากับ 4.65 เท่า อัตราผลตอบแทนภายใน (IRR) ร้อยละ 109.07 และระยะเวลาคืนทุน (PB) เท่ากับ 0.89 ปี สำหรับการวิเคราะห์ความอ่อนไหว (Sensitivity Analysis) ในกรณีที่กระแสเงินสดลดลงและเพิ่มขึ้น ร้อยละ 1.60 พบว่า การเลี้ยงไก่กระดูกดำมีความคุ้มค่าในการลงทุนในทั้งสองกรณี ดังนั้นสรุปได้ว่าโครงการเลี้ยงไก่กระดูกดำในจังหวัดเชียงใหม่เกิดความคุ้มค่าทางการเงินในการลงทุน

คำสำคัญ: ความคุ้มค่าในการลงทุน; ต้นทุน; ผลตอบแทน; ไก่กระดูกดำ; เกษตรกร

Abstract

The investment feasibility of black-boned chickens of farmers communities in Chiang Mai Province has two objectives, which are 1) to study the characteristics of farmers raising black-boned chickens and 2) to study cost, return, and investment feasibility of black-boned chickens of farmers communities. Data is collected from 300 farmers, who are in Chai Prakan District, Fang District, and Mae Ai District, by using a questionnaire. The project life is set at five years, as the lifetime of the fixed assets. The discount rate of 6.5 percent is also set.

The results show that the black-boned chicken farmers are interested in upgrading their products to the required standard by the market. However, they are still lacking the appropriate knowledge about cost accounting. The initial investment cost of raising the black-boned chicken is 264,290 baht and the operating cost of raising the black-boned chicken is 373,560 baht per annum. As for the return part, farmers will have a total income from raising black-boned chicken of 669,219 baht per annum. When taking the cost and return to assess the investment feasibility, it shows that the net present value (NPV) is 964,374.03 baht, the benefit cost ratio (BCR) is 4.65 times, the internal rate of return (IRR) is 109.07%, and the payback period (PB) is 0.89 years. For the sensitivity analysis, this paper reduces and increases the cash flow of 1.60% per annum. The results shows that the investment of raising black-boned chicken is worth in both cases. Therefore, it could be concluded that the investment of raising black-boned chicken in Chiang Mai is a worthwhile investment.

Keywords: Investment Feasibility; Cost; Return; Black-boned chicken; Farmers

บทนำ

ไก่กระดูกดำ (Black-boned Chicken) เป็นไก่พื้นบ้านที่นิยมเลี้ยงในเขตชนบททางภาคเหนือโดยเฉพาะบนพื้นที่สูง โดยมีลักษณะการเลี้ยงทั้งในรูปแบบขังกรง ปล่อยลาน หรือกึ่งขังกึ่งปล่อย ซึ่งเป็นคุณสมบัติเบื้องต้นของไก่พื้นเมือง โดยผู้เลี้ยงไม่เสียเวลามากและสามารถพัฒนาเป็นธุรกิจได้ (จรัสวรรณ จันทรคง และณปภัช ช่วยชูหนู, 2564ก) ไก่กระดูกดำเป็นที่นิยมของผู้บริโภคทั้งกลุ่มชาวไทยภูเขาและชาวจีนฮ่อ รวมถึงคนในพื้นที่ราบสูง ในการนำไก่กระดูกดำไปใช้ประกอบพิธีกรรมตามความเชื่อและใช้เป็นอาหารบำรุงร่างกาย เนื่องจากไก่กระดูกดำมีโปรตีนสูงแต่มีไขมันคอเลสเตอรอล ไตรกลีเซอไรด์ และกรดไขมันอิ่มตัวต่ำ รวมถึงมีกรดไขมันไม่อิ่มตัวอยู่สูง เมื่อเทียบกับไก่พื้นบ้านไทย ไก่เบรต และไก่พันธุ์โรดไอส์แลนด์เรด (Jaturasitha et al., 2008) นอกจากนี้ไก่กระดูกดำยังมีกรดอะมิโนที่จำเป็นมากกว่า 20 ชนิด เช่น ทรีโอนีน วาลีน เมไทโอนีน ไอโซลูซีน ลูซีน ฟีนิลอะลานีน ไลซีน และฮิสติดีน ในปริมาณสูงเป็นพิเศษ (สถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง, 2560) และในส่วนของเนื้อไก่และกระดูกที่เป็นสื่อนั้นเป็นผลมาจากการทำงานของสารเมลาโนน ซึ่งทำหน้าที่เป็นสารต้านอนุมูลอิสระและช่วยในการทำงานของภูมิคุ้มกัน (Hsiehi and Lien, 2012) ทำให้ใน

ปัจจุบันผู้บริโภคจำนวนไม่น้อยหันมาสนใจบริโภคไก่กระดุกดำ จนส่งผลให้ราคาของไก่กระดุกดำมีราคาสูงกว่าไก่พื้นเมืองพันธุ์อื่น ๆ โดยเฉพาะในเทศกาลสำคัญ เช่น ปีใหม่ และตรุษจีน เป็นต้น (สุชีพ ไชยเมธี, 2559)

อำเภอไชยปราการ อำเภอฝาง และอำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงใหม่ เป็นอำเภอที่มีพื้นที่ราบสูง และมีเกษตรกรจำนวนมากทำการเลี้ยงไก่กระดุกดำเพื่อเป็นอาชีพหลักและอาชีพเสริม รวมถึงยังเป็นอำเภอที่เกษตรกรส่วนใหญ่ มีการรวมกลุ่มกันเพื่อช่วยเหลือกันด้านการเลี้ยงไก่กระดุกดำ ด้วยการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ ข้อมูล และความรู้ต่าง ๆ ตลอดจนช่วยกันในเรื่องของช่องทางการจัดจำหน่าย และการพัฒนามาตรฐานของไก่กระดุกดำ ซึ่งในปี พ.ศ.2559 สามารถสร้างรายได้ทั้งสิ้นกว่า 24 ล้านบาท และยังคงมีแนวโน้มที่ดีอย่างต่อเนื่อง (ผู้จัดการออนไลน์, 2560) นอกจากนี้ทั้งสามอำเภอยังมีกลุ่มผู้บริโภคที่เป็นชนเผ่าในพื้นที่ราบสูง ซึ่งมีความนิยมในการบริโภคไก่กระดุกดำ ทำให้ทั้งสามอำเภอมีการเพาะเลี้ยงและการซื้อขายไก่กระดุกดำกันอย่างแพร่หลาย เพื่อตอบสนองความต้องการของตลาดทั้งในรูปแบบของไก่เป็น ไก่สด และผลิตภัณฑ์แปรรูป

จากการลงพื้นที่สำรวจของคณะผู้วิจัยพบว่า แม้เกษตรกรทั้งสามอำเภอจะมีประสบการณ์และความรู้ในการเลี้ยงไก่กระดุกดำ แต่เกษตรกรที่เลี้ยงไก่กระดุกดำส่วนใหญ่ยังขาดการจัดการข้อมูลด้านต้นทุนและผลตอบแทนที่ดี เพื่อนำไปช่วยในการวางแผนประกอบการเลี้ยงไก่กระดุกดำอย่างถูกต้อง ดังนั้น คณะผู้วิจัยจึงสนใจที่จะประเมินความคุ้มค่าในการลงทุนของการเลี้ยงไก่กระดุกดำของเกษตรกรในอำเภอไชยปราการ อำเภอฝาง และอำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งผลการศึกษานี้จะช่วยให้เกษตรกรมีการจัดการด้านข้อมูลต้นทุนและผลตอบแทนที่ดีเพื่อให้เกษตรกรที่เลี้ยงไก่กระดุกดำสามารถควบคุมต้นทุนและสร้างรายได้ที่เพิ่มขึ้น เพื่อสร้างความยั่งยืนในการหารายได้ให้แก่เกษตรกรและสร้างความมั่นคงให้แก่ชุมชนอย่างยั่งยืน

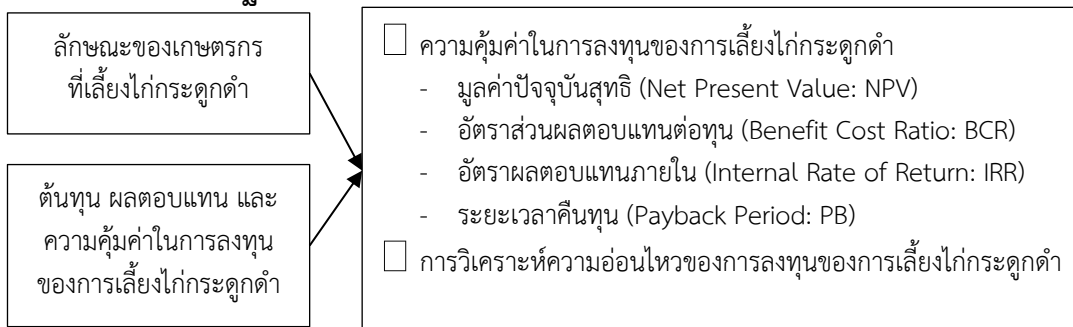
วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาถึงลักษณะของเกษตรกรที่เลี้ยงไก่กระดุกดำในอำเภอไชยปราการ อำเภอฝาง และอำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงใหม่
2. เพื่อศึกษาต้นทุน ผลตอบแทน และความคุ้มค่าในการลงทุนของการเลี้ยงไก่กระดุกดำของเกษตรกรในอำเภอไชยปราการ อำเภอฝาง และอำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงใหม่

ขอบเขต

ศึกษาถึงลักษณะของเกษตรกร รวมถึงต้นทุน ผลตอบแทน และความคุ้มค่าในการลงทุนของการเลี้ยงไก่กระดุกดำของเกษตรกรในอำเภอไชยปราการ อำเภอฝาง และอำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงใหม่ จำนวนทั้งสิ้น 300 ราย ในช่วงระยะเวลาเดือนมกราคม - เดือนธันวาคม พ.ศ. 2564

กรอบความคิด/สมมติฐานการวิจัย



วิธีดำเนินการวิจัยและระเบียบวิจัย

ขอบเขตการวิจัย

การวิจัยนี้ได้ศึกษาถึงลักษณะของเกษตรกร รวมถึงต้นทุน ผลตอบแทน และความคุ้มค่าในการลงทุนของการเลี้ยงไก่กระดุกดำของเกษตรกรในอำเภอไชยปราการ อำเภอฝาง และอำเภอแม่อาย จังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งประชากรที่ใช้ในการศึกษา คือ เกษตรกรที่เลี้ยงไก่กระดุกดำในจังหวัดเชียงใหม่ โดยทำการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) คือ เกษตรกรที่เลี้ยงไก่กระดุกดำในอำเภอไชยปราการ อำเภอฝาง และอำเภอแม่อาย จังหวัดเชียงใหม่ จำนวนทั้งสิ้น 300 ราย ซึ่งจำนวนขนาดของกลุ่มตัวอย่างนี้อยู่ในเกณฑ์ที่ดีและเพียงพอต่อการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ (Confrey and Lee, 1992) และมีระยะเวลาที่ใช้ในการศึกษาตั้งแต่เดือนมกราคม - เดือนธันวาคม พ.ศ. 2564

เครื่องมือในการวิจัย

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ใช้แบบสอบถามในการเก็บรวบรวมข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) ซึ่งแบบสอบถามจะมีทั้งข้อคำถามแบบปลายเปิดและแบบปลายปิด เพื่อให้ทราบถึงลักษณะทั่วไปของเกษตรกร ต้นทุน รวมถึงผลตอบแทนในการลงทุนเลี้ยงไก่กระดุกดำ เพื่อนำไปประเมินความคุ้มค่าและวิเคราะห์ความอ่อนไหวของการลงทุนของการเลี้ยงไก่กระดุกดำ โดยแบ่งออก 3 ส่วน ได้แก่

ส่วนที่ 1 ข้อมูลลักษณะทั่วไปในการเลี้ยงไก่กระดุกดำ

ส่วนที่ 2 ต้นทุนในการลงทุนเลี้ยงไก่กระดุกดำ

ส่วนที่ 3 ผลตอบแทนในการลงทุนเลี้ยงไก่กระดุกดำ

แบบสอบถามได้มีการตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยการส่งให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 คน ทำการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา โดยการวิเคราะห์ดัชนีความสอดคล้องระหว่างรายการข้อคำถามในแบบสอบถามกับวัตถุประสงค์การวิจัยด้วยค่า IOC (Index of Item Objective Congruence) ซึ่งผลจากการตรวจสอบพบว่า ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) เท่ากับ 0.802 ซึ่งอยู่ระหว่าง 0.80-1.00 แสดงว่า แบบสอบถามมีความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาอยู่ในเกณฑ์ดีมาก (Rovinelli and Hambleton, 1977; Miller et al., 2003)

การวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลลักษณะทั่วไปของการเลี้ยงไก่กระดูกดำ ต้นทุน และผลตอบแทนโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statics) ซึ่งประกอบด้วย ความถี่ (Frequency) ร้อยละ (Percentage) และค่าเฉลี่ยเลขคณิต (Arithmetic Mean) สำหรับการประเมินความคุ้มค่าในการลงทุนเลี้ยงไก่กระดูกดำจะประเมิน โดยใช้ตัวชี้วัดความคุ้มค่าของการลงทุนดังต่อไปนี้

1. มูลค่าปัจจุบันสุทธิ (Net Present Value: NPV) มีเกณฑ์การพิจารณาอมรับการลงทุน เมื่อมูลค่าปัจจุบันของรายได้ที่จะได้รับมากกว่ามูลค่าปัจจุบันของรายจ่ายที่คาดไว้ ทำให้มูลค่าปัจจุบันสุทธิเป็นบวก และไม่ควรรายอมรับที่จะลงทุนหากมูลค่าปัจจุบันสุทธิที่ได้รับเป็นลบ (ทัดพงศ์ อวิโรธนานนท์, 2565) ซึ่งคำนวณได้ดังนี้

$$NPV = \sum_{t=0}^n \frac{B_t - C_t}{(1+i)^t}$$

โดยให้ B_t และ C_t คือ รายได้ที่คาดไว้ และ รายจ่ายที่คาดไว้ ณ ปีที่ t

i และ t คือ อัตราคิดลด และ ระยะเวลาของโครงการ คือ ปีที่ 1, 2, 3, ..., n

2. อัตราผลตอบแทนต่อทุน (Benefit Cost Ratio: BCR) มีเกณฑ์การพิจารณา ถ้าค่า $BCR > 1$ แสดงว่าผลตอบแทนที่ได้รับจากโครงการจะมีค่ามากกว่าค่าใช้จ่ายที่เสียไป หากค่า $BCR < 1$ แสดงว่า ผลตอบแทนที่ได้รับจากโครงการจะมีค่าน้อยกว่าค่าใช้จ่ายที่เสียไป (ทัดพงศ์ อวิโรธนานนท์, 2565) และคำนวณได้ดังนี้

$$BCR = \frac{\sum_{t=0}^n \frac{B_t}{(1+i)^t}}{\sum_{t=0}^n \frac{C_t}{(1+i)^t}}$$

3. อัตราผลตอบแทนภายใน (Internal Rate of Return: IRR) คือ อัตราคิดลดที่ทำให้มูลค่าปัจจุบันสุทธิของโครงการมีค่าเท่ากับศูนย์ โดยถ้าค่า IRR สูงกว่าอัตราดอกเบี้ยเงินกู้ยืมของโครงการที่กำหนดไว้ แสดงว่าโครงการคุ้มค่าแก่การลงทุน และหากค่า IRR ต่ำกว่าอัตราดอกเบี้ยเงินกู้ยืมของโครงการที่กำหนดไว้ แสดงว่าโครงการไม่คุ้มค่าแก่การลงทุน (ทัดพงศ์ อวิโรธนานนท์, 2565)

$$\sum_{t=0}^n \frac{B_t}{(1+i)^t} = \sum_{t=0}^n \frac{C_t}{(1+i)^t}$$

4. ระยะเวลาคืนทุน (Payback Period: PB) เป็นการวิเคราะห์ถึงระยะเวลาที่สามารถคืนทุนได้เมื่อเปรียบเทียบกับมูลค่าต้นทุนที่จ่ายออกไป โดยคำนวณได้ดังนี้

$$\text{ระยะเวลาคืนทุน} = \frac{\text{มูลค่าปัจจุบันของต้นทุนที่จ่ายออกไป}}{\text{มูลค่าปัจจุบันของกระแสเงินสดเข้ามา}}$$

สำหรับการวิเคราะห์ความอ่อนไหว (Sensitivity Analysis) เป็นการพิจารณาผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นในปัจจัยต่าง ๆ ที่มีการเปลี่ยนแปลง เนื่องจากการวิเคราะห์ด้านต้นทุนและค่าใช้จ่าย อาจมีการเปลี่ยนแปลงตามระยะเวลา โดยการวิเคราะห์ความคุ้มค่าทางการเงินของการลงทุนเลี้ยงไก่กระดูกดำมีอายุโครงการ 5 ปีจึงมีโอกาสเผชิญความไม่แน่นอนของสถานะเศรษฐกิจ ซึ่งอาจส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงของกระแสเงินสด ดังนั้นการวิเคราะห์ความอ่อนไหวจึงใช้อัตราการขยายตัวของผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศปี พ.ศ.2564 ที่ร้อยละ 1.60 ต่อปี (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2565) ที่อาจส่งผลกระทบต่อกระแสเงินสดของโครงการ

ผลการวิจัย

จากการเก็บรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อประเมินความคุ้มค่าในการลงทุนของการเลี้ยงไก่กระดูกดำของเกษตรกรในพื้นที่อำเภอไชยปราการ อำเภอฝาง และอำเภอแม่อาย จังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 300 ราย สามารถแสดงผลการศึกษาเป็น 2 ส่วน ตามวัตถุประสงค์การวิจัย ดังนี้

1. ข้อมูลลักษณะทั่วไปในการเลี้ยงไก่กระดูกดำ

จากการวิเคราะห์ข้อมูลลักษณะทั่วไปในการเลี้ยงไก่กระดูกดำของเกษตรกร พบว่าส่วนมากเกษตรกรเลี้ยงไก่ดำเป็นอาชีพเสริม โดยเฉลี่ยประสบการณ์ในการเลี้ยงไก่กระดูกดำอยู่ที่ประมาณ 5 ปี โดยเกษตรกรจำนวนมากเริ่มเลี้ยงไก่กระดูกดำจากการแนะนำของภาครัฐ การเลี้ยงไก่กระดูกดำของเกษตรกรแต่ละรายมีการเลี้ยงที่แตกต่างกัน เกษตรกรส่วนมากเริ่มเลี้ยงตั้งแต่ฟักไข่ไก่กระดูกดำโดยต้องอยู่ในตู้ฟักประมาณ 21 วัน จากนั้นเลี้ยงลูกเจี๊ยบมีอายุอยู่ที่ 21-45 วัน เลี้ยงขุนจนได้เป็นไก่รุ่นที่มีน้ำหนักที่ตลาดต้องการประมาณ 1.5 ถึง 1.9 กิโลกรัม การขายจะมีลักษณะการขาย 2 ประเภท คือ ขายให้พ่อค้าคนกลางเป็นไก่รุ่นแบบมีชีวิต และขายแบบเชือดเป็นไก่กระดูกดำสด แต่การเชือดเป็นไก่สดเกษตรกรยังไม่ค่อยนิยม เนื่องจากยังขาดโรงเชือดที่ได้มาตรฐานตามที่กรมปศุสัตว์กำหนดไว้ เกษตรกรส่วนใหญ่ซื้อไก่กระดูกดำตั้งแต่เป็นลูกเจี๊ยบเลี้ยงจนถึงขายเป็นไก่รุ่นแบบมี นอกจากนี้นักวิจัยพบว่าเกษตรกรที่เลี้ยงไก่กระดูกดำมีความสนใจในการยกระดับผลิตภัณฑ์ไก่กระดูกดำให้ได้มาตรฐานตามที่ตลาดต้องการ แต่ยังคงขาดองค์ความรู้ที่ถูกต้อง รวมถึงการทำบัญชีต้นทุนการเลี้ยงไก่กระดูกดำ

2. ต้นทุน ผลตอบแทน และความคุ้มค่าในการลงทุนของการเลี้ยงไก่กระดูกดำ โดยการศึกษาจะแบ่งออกเป็น 4 ส่วน ได้แก่

- การวิเคราะห์ต้นทุนการลงทุนเลี้ยงไก่กระดูกดำ จะแบ่งการวิเคราะห์ออกเป็น 2 ส่วนย่อย ได้แก่ การวิเคราะห์ต้นทุนหรือค่าใช้จ่ายในการลงทุนเริ่มแรก และการวิเคราะห์ต้นทุนหรือค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน ในส่วนของการวิเคราะห์ต้นทุนหรือค่าใช้จ่ายในการลงทุนเริ่มแรกพบข้อมูลดังต่อไปนี้

ตารางที่ 1 การวิเคราะห์ต้นทุนหรือค่าใช้จ่ายลงทุนเริ่มแรก

รายการ	จำนวน (หน่วย)	ราคาเฉลี่ย (บาท/หน่วย)	รวมค่าใช้จ่าย (บาท)
1. โรงเรือน	1	67,000	67,000
2. โรงเก็บของและผสมอาหาร	1	36,340	39,340
3. ยานพาหนะ	1	37,800	37,800
4. พ่อพันธุ์ไก่กระดูกดำ	4	250	1,000
5. แม่พันธุ์ไก่กระดูกดำ	30	190	5,700
6. ตู้ฟักไข่	1	15,000	15,000
7. หลอดไฟ	10	240	2,400
8. ถังเก็บน้ำ	2	8,000	16,000
9. เครื่องสูบน้ำ	2	8,000	16,000
10. บ่อน้ำบาดาล	1	30,000	30,000
11. ที่ให้อาหาร	40	35.5	1,420
12. ที่ผสมอาหาร	1	400	400
13. เครื่องชั่งน้ำหนัก	3	1,900	5,700
14. เครื่องพ่นยาฆ่าเชื้อ	5	3,000	15,000
15. อุปกรณ์ตักอาหาร	10	350	3,500
16. ลังเก็บไข่	12	20	240
17. มีด	2	150	300
18. กรรไกร	4	80	240
19. พลั่ว	2	150	300
20. กล้องจับไก่	10	500	5,000
21. กระบุงน้ำ	30	65	1,950
รวมทั้งสิ้น			264,290

จากตารางที่ 1 พบว่า เกษตรกรมีต้นทุนหรือค่าใช้จ่ายเริ่มแรกในการเลี้ยงไก่กระดูกดำ ประกอบไปด้วยการสร้างโรงเรือน การซื้อพ่อพันธุ์/แม่พันธุ์ไก่กระดูกดำ รวมถึงการซื้ออุปกรณ์ต่าง ๆ เพื่อใช้ในการเลี้ยง รวมเป็นเงินทั้งสิ้นประมาณ 264,290 บาท

สำหรับการวิเคราะห์ต้นทุนหรือค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน หมายถึง ค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในกระบวนการของการเลี้ยงไก่กระดูกดำ ซึ่งประกอบไปด้วยค่าแรงงานในการเลี้ยงไก่กระดูกดำ และค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ในการเลี้ยงไก่กระดูกดำ ดังข้อมูลต่อไปนี้

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ยค่าแรงงานในการเลี้ยงไก่กระดูกดำของเกษตรกร

ค่าแรงงาน	จำนวน (คน)	ค่าแรงงานต่อวัน	จำนวนวันทำงานต่อเดือน	ค่าแรงงานต่อเดือน
แรงงานในครัวเรือน	1	350	30	10,500
แรงงานนอกครัวเรือน	1	200	30	6,000
รวมค่าแรงงานต่อวัน		550		16,500

จากตารางที่ 2 พบว่า ค่าแรงงานภายในครัวเรือนเท่ากับ 10,500 บาทต่อเดือน และแรงงานนอกครัวเรือนซึ่งมาจากการจ้างเท่ากับ 6,000 บาทต่อเดือน ดังนั้น ค่าแรงงานในการเลี้ยงไก่กระดูกดำทั้งสิ้นเฉลี่ยเท่ากับ 16,500 บาทต่อเดือน

ตารางที่ 3 ต้นทุนหรือค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานเลี้ยงไก่กระดุกดำต่อเดือน

รายการ	ปริมาณที่ใช้	ราคาต่อหน่วย (บาท)	จำนวนเงิน (บาท)
1. ค่าอาหาร			
อาหารสำเร็จรูป 30 กิโลกรัม/กระสอบ	3	450	1,350
อาหารเสริมอื่น ๆ 10 กิโลกรัม/กระสอบ	1	155	155
อาหารตามธรรมชาติ ปลาข้าว	0.5	320	160
อาหารตามธรรมชาติ ข้าวโพดป่น	0.5	430	215
2. แกลบ 10 กิโลกรัม/กระสอบ	10	55	550
3. ค่าวัสดุสิ้นเปลืองต่าง ๆ			
เข็มฉีดยา	5	1	5
ถุงขยะ	1	45	90
ค่าวัสดุสิ้นเปลืองอื่น ๆ			360
4. ค่ายาผสมอาหาร	4	790	3,160
5. ค่าวัคซีน	4	920	3,680
6. ค่าไฟฟ้า	250	4.3	1,075
7. ค่าน้ำประปา	15	15	225
8. ค่าขนส่ง			500
9. ค่าน้ำมันเชื้อเพลิง			500
10. ค่าดอกเบี้ยเงินกู้โดยเฉลี่ยต่อเดือน			1,023.50
11. ค่าบำรุงซ่อมแซมอาคารและอุปกรณ์			1,581.50
12. ค่าแรงงาน			16,500
รวมค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อเดือน			31,130

จากตารางที่ 3 พบว่า เกษตรกรมีต้นทุนหรือค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานเลี้ยงไก่กระดุกดำ ประกอบด้วยค่าอาหาร ค่าแกลบ ค่าวัสดุสิ้นเปลืองต่าง ๆ ค่ายาและวัคซีน ค่าไฟฟ้าและน้ำประปา ค่าขนส่งและค่าน้ำมันเชื้อเพลิงต่าง ๆ ค่าดอกเบี้ยเงินกู้โดยเฉลี่ยต่อเดือน รวมถึงค่าแรงงาน รวมเป็นค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานต่อเดือนประมาณ 31,130 บาท ดังนั้น คิดเป็นค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานเลี้ยงไก่กระดุกดำทั้งสิ้น 373,560 บาทต่อปี

- ผลตอบแทนในการลงทุนเลี้ยงไก่กระดุกดำ ผลตอบแทนในการลงทุนเลี้ยงไก่กระดุกดำสามารถแสดงได้ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 4 ผลตอบแทนเฉลี่ยต่อปีในการเลี้ยงไก่กระดุกดำของเกษตรกร

รายการ	จำนวนที่ขายต่อรอบ	จำนวนรอบต่อปี	ราคาขายโดยเฉลี่ย (บาท)	ผลตอบแทนต่อปี (บาท)
1. รายได้จากการขายไก่กระดุกดำ				
ขายไข่ (ฟอง)	2,880	3	8	69,120
ขายไข่ฟอง (ฟอง)	288	3	6	5,184
ขายเป็นตัวลูกไก่ น้ำหนัก 0.35-1.0 กิโลกรัม	80	3	67.50	16,200
ขายเป็นตัวขนาดที่ 1 น้ำหนัก 1.2-1.5 กิโลกรัม	400	3	145	174,000
ขายเป็นตัวขนาดที่ 2 น้ำหนัก 1.5-1.8 กิโลกรัม	350	3	180	189,000

ตารางที่ 4 ผลตอบแทนเฉลี่ยต่อปีในการเลี้ยงไก่กระดูกดำของเกษตรกร (ต่อ)

รายการ	จำนวนที่ ขายต่อรอบ	จำนวน รอบต่อปี	ราคาขาย โดยเฉลี่ย (บาท)	ผลตอบแทน ต่อปี (บาท)
ชำแหละขาย (กิโลกรัม)	285	3	210	179,550
2. รายได้จากการขายพ่อพันธุ์/แม่พันธุ์ (คัดทิ้ง) ขาย ที่ 2.5 กิโลกรัมขึ้นไป	84	1	405	34,020
3. รายได้จากการขายมูลไก่/แกลบ (กระสอบ)	22	3	32.5	2,145
รวมทั้งสิ้น				669,219

จากตารางที่ 4 พบว่า เกษตรกรที่เลี้ยงไก่กระดูกดำมีผลตอบแทนเฉลี่ยต่อปีเท่ากับ 669,219 บาท ซึ่งประกอบด้วย ผลตอบแทนจากการขายไข่และไข่ออขายไก่กระดูกดำขนาดต่าง ๆ รวมถึงขายไก่กระดูกดำที่ทำการชำแหละแล้วรวมเป็นเงิน 633,054 บาท ผลตอบแทนจากการขายพ่อพันธุ์/แม่พันธุ์ (คัดทิ้ง) เท่ากับ 34,020 บาท และผลตอบแทนจากการขายมูลไก่/แกลบเท่ากับ 2,145 บาท

- การประเมินความคุ้มค่าในการลงทุนของการเลี้ยงไก่กระดูกดำ การประเมินความคุ้มค่าในการลงทุนของการเลี้ยงไก่กระดูกดำจะมีการประเมินจากมูลค่าปัจจุบันสุทธิ (NPV) อัตราผลตอบแทนต่อทุน (BCR) อัตราผลตอบแทนภายใน (IRR) และระยะเวลาคืนทุน (PB) โดยกำหนดให้อายุโครงการเท่ากับ 5 ปีตามอายุการใช้งานของสินทรัพย์ส่วนใหญ่ที่ใช้ในการลงทุน และได้มีการกำหนดอัตราคิดลดอยู่ที่ร้อยละ 6.50 ซึ่งคิดตามอัตราดอกเบี้ยลูกค้ารายย่อยชั้นดี (Minimum Retail Rate: MRR) จากธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (2563) โดยผลการวิเคราะห์เป็นดังต่อไปนี้

ตารางที่ 5 การประเมินความคุ้มค่าในการลงทุนของการเลี้ยงไก่กระดูกดำ

เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินความคุ้มค่าในการลงทุน	ผลที่ได้จากการวิเคราะห์
มูลค่าปัจจุบันสุทธิ (Net Present Value: NPV) (บาท)	964,374.03
อัตราส่วนผลตอบแทนต่อทุน (Benefit Cost Ratio: BCR) (เท่า)	4.65
อัตราผลตอบแทนภายใน (Internal Rate of Return: IRR) (ร้อยละ)	109.07
ระยะเวลาคืนทุน (Payback Period: PB) (ปี)	0.89

จากตารางที่ 5 พบว่า มูลค่าปัจจุบันสุทธิ (NPV) จะมีค่าเท่ากับ 964,374.03 บาท ซึ่งมีค่ามากกว่า 0 อัตราส่วนผลตอบแทนต่อทุน (BCR) เท่ากับ 4.65 เท่า ซึ่งมีค่ามากกว่า 1 อัตราผลตอบแทนภายใน (IRR) ร้อยละ 109.07 และระยะเวลาคืนทุน (PB) โดยประมาณเท่ากับ 0.89 ปี หรือ 10.73 เดือน ซึ่งสรุปได้ว่าการเลี้ยงไก่กระดูกดำมีความคุ้มค่าทางการเงินในการลงทุน

การวิเคราะห์ความอ่อนไหวของการลงทุนของการเลี้ยงไก่กระดูกดำ การวิเคราะห์ความอ่อนไหว (Sensitivity Analysis) เป็นการศึกษาการเปลี่ยนแปลงของโครงการเมื่อได้รับผลกระทบจากสถานะเศรษฐกิจ โดยในการศึกษาค้างนี้กำหนด 2 กรณี ได้แก่ กรณีที่กระแสเงินสดลดลง และกรณีที่กระแสเงินสดเพิ่มขึ้น โดยอ้างอิงจากอัตราการขยายตัวของผลิตภัณฑ์มวลรวม

ในประเทศปี พ.ศ.2564 ที่ร้อยละ 1.60 ต่อปี (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2565) เป็นตัวชี้วัดการเปลี่ยนแปลงของกระแสเงินสดตลอดอายุโครงการ ซึ่งได้ผลการวิเคราะห์ดังนี้

ตารางที่ 6 การวิเคราะห์ความอ่อนไหวในการลงทุนของการเลี้ยงไก่กระดุกดำ (กรณีมีกระแสเงินสดเปลี่ยนแปลงร้อยละ 1.60)

เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินความคุ้มค่าในการลงทุน	กระแสเงินสดลดลง	กระแสเงินสดเพิ่มขึ้น
มูลค่าปัจจุบันสุทธิ (Net Present Value: NPV) (บาท)	944,715.40	984,032.65
อัตราส่วนผลตอบแทนต่อทุน (Benefit Cost Ratio: BCR) (เท่า)	4.57	4.72
อัตราผลตอบแทนภายใน (Internal Rate of Return: IRR) (ร้อยละ)	107.20	110.94
ระยะเวลาคืนทุน (Payback Period: PB) (ปี)	0.91	0.88

จากตารางที่ 6 พบว่า หากเกิดความไม่แน่นอนของภาวะเศรษฐกิจของประเทศทำให้กระแสเงินสดลดลงร้อยละ 1.60 จะทำให้การเลี้ยงไก่กระดุกดำมีมูลค่าปัจจุบันสุทธิ (NPV) เท่ากับ 944,715.40 บาท ซึ่งมีค่ามากกว่า 0 อัตราส่วนผลตอบแทนต่อทุน (BCR) เท่ากับ 4.57 เท่า ซึ่งมีค่ามากกว่า 1 เท่า ส่วนอัตราผลตอบแทนภายใน (IRR) เท่ากับร้อยละ 107.20 และ ระยะเวลาคืนทุน (PB) เท่ากับ 0.91 ปี หรือ 10.90 เดือน และเมื่อภาวะเศรษฐกิจของประเทศเกิดการขยายตัวทำให้กระแสเงินสดเพิ่มขึ้นร้อยละ 1.60 จะทำให้การเลี้ยงไก่กระดุกดำมีมูลค่าปัจจุบันสุทธิ (NPV) ของการเลี้ยงไก่กระดุกดำมีค่าเท่ากับ 984,032.65 บาท อัตราส่วนผลตอบแทนต่อทุน (BCR) เท่ากับ 4.72 เท่า อัตราผลตอบแทนภายใน (IRR) เท่ากับร้อยละ 110.94 และระยะเวลาคืนทุน (PB) เท่ากับ 0.88 ปี หรือ 10.56 เดือน ซึ่งแสดงว่า การเลี้ยงไก่กระดุกดำจะมีความคุ้มค่าในการลงทุนทั้งในกรณีที่กระแสเงินสดมีการปรับตัวลดลงและปรับตัวเพิ่มขึ้นในอัตราร้อยละ 1.60

ดังนั้นจากการศึกษาสรุปได้ว่าเกษตรกรที่เลี้ยงไก่กระดุกดำมีผลตอบแทนเฉลี่ยต่อปีเท่ากับ 669,219 บาท สำหรับค่าใช้จ่ายในการเลี้ยงไก่กระดุกดำนั้น เกษตรกรมีต้นทุนหรือค่าใช้จ่ายเริ่มแรกเท่ากับ 264,290 บาท และมีค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานเท่ากับ 373,560 บาทต่อปี ซึ่งเมื่อนำต้นทุนและผลตอบแทนดังกล่าวมาประเมินความคุ้มค่าในการลงทุนแล้วพบว่า การเลี้ยงไก่กระดุกดำมีความคุ้มค่าในการลงทุน

อภิปรายผล

จากการศึกษาเกษตรกรที่เลี้ยงไก่กระดุกดำในอำเภอฝาง อำเภอไชยปราการ และอำเภอแม่อาย จังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 300 ราย พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่เริ่มเลี้ยงตั้งแต่ฟักไข่ไก่กระดุกดำ โดยต้องอยู่ในตู้ฟักประมาณ 21 วัน จากนั้นเลี้ยงลูกเจี๊ยบมีอายุอยู่ที่ 21-45 วัน เลี้ยงขุนจนได้เป็นไก่รุ่นที่มีน้ำหนักที่ตลาดต้องการประมาณ 1.5 ถึง 1.9 กิโลกรัม ซึ่งสอดคล้องกับ สุศิพ ไชยณัฏ (2559) ที่พบว่า น้ำหนักไก่กระดุกดำเฉลี่ยสูงสุดอยู่ที่ 1.65 กิโลกรัม ส่วนการขายจะมีอยู่ 2 ลักษณะ คือ ขายให้พ่อค้าคนกลางเป็นไก่รุ่นแบบมีชีวิตและขายแบบเชือดเป็นไก่สด แต่การเชือดเป็นไก่สดเกษตรกรยังไม่ค่อยนิยม เนื่องจากยังขาดโรงเชือดที่ได้มาตรฐานตามที่กรมปศุสัตว์กำหนด เกษตรกรส่วนมากซื้อไก่ตั้งแต่เป็นลูกเจี๊ยบเลี้ยงจนถึงขายเป็นไก่รุ่นแบบมีชีวิต นอกจากนี้ยังพบว่า เกษตรกรที่เลี้ยงไก่กระดุกดำ มีความสนใจในการยกระดับผลิตภัณฑ์ไก่กระดุกดำให้ได้มาตรฐานตามที่ตลาด

ต้องการ แต่ยังคงขาดความรู้ที่ถูกต้องในการทำบัญชีต้นทุนการเลี้ยงไก่กระดุกดำ ซึ่งสอดคล้องกับ มงคล คงเสน และคณะ (2562) ที่กล่าวว่า ปัญหาที่สำคัญของผู้เลี้ยงไก่ คือ ยังขาดความรู้ในเชิงธุรกิจ ซึ่งส่งผลให้การพัฒนาการเลี้ยงไก่ขาดความยั่งยืน

การเลี้ยงไก่กระดุกดำใช้ต้นทุนในการลงทุนเริ่มแรก 264,290 บาท และมีต้นทุนในการดำเนินงานเลี้ยงไก่กระดุกดำ 373,560 บาทต่อปี โดยส่วนใหญ่เป็นต้นทุนค่าอาหาร ยา และค่าแรงงาน ในการเลี้ยงไก่กระดุกดำ ซึ่งสอดคล้องกับ ชูศักดิ์ ประภาสสวัสดิ์ และคณะ (2555) ที่พบว่า ต้นทุนค่าอาหารเป็นต้นทุนส่วนใหญ่ในการเลี้ยงไก่ และจิรวรรณ จันทรวง และณปภัช ช่วยชูหนู (2564ก) ที่พบว่า ต้นทุนในการเลี้ยงไก่ส่วนใหญ่เกิดจากค่าอาหารไก่มากที่สุด และรองลงมาเป็นค่าแรงงาน ในส่วนของผลตอบแทนในการเลี้ยงไก่กระดุกดำนั้นเกษตรกรจะมีรายได้จากการเลี้ยงไก่กระดุกดำทั้งสิ้น 669,219 บาทต่อปี ซึ่งเมื่อนำต้นทุนและผลตอบแทนที่ได้รับมาทำการประเมินความคุ้มค่าในการลงทุน โดยกำหนดอายุโครงการเท่ากับ 5 ปี ตามอายุการใช้งานของสินทรัพย์ส่วนใหญ่ที่ใช้ในการลงทุน และได้มีการกำหนดอัตราคิดลดอยู่ที่ร้อยละ 6.50 จากธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (2563) พบว่า มูลค่าปัจจุบันสุทธิ (NPV) เท่ากับ 964,374.03 บาท อัตราส่วนผลตอบแทนต่อทุน (BCR) เท่ากับ 4.65 เท่า อัตราผลตอบแทนภายใน (IRR) ร้อยละ 109.07 และระยะเวลาคืนทุน (PB) เท่ากับ 0.89 ปี จากผลการวิเคราะห์สรุปได้ว่า การเลี้ยงไก่กระดุกดำมีความคุ้มค่าทางการเงินในการลงทุน ซึ่งสอดคล้องกับ จิรวรรณ จันทรวง และณปภัช ช่วยชูหนู (2564ข) ที่พบว่า เกษตรกรยังคงสามารถดำเนินกิจกรรมเลี้ยงไก่ดำเขาหลักต่อไปได้ เนื่องจากผลตอบแทนมากกว่าต้นทุนเงินสด (มากกว่าศูนย์) หรือก็คือเกษตรกรยังคงมีกำไรสูงกว่าต้นทุนเงินสด สำหรับการวิเคราะห์ความอ่อนไหว (Sensitivity Analysis) เป็นการศึกษาการเปลี่ยนแปลงของโครงการเมื่อได้รับผลกระทบของสถานะเศรษฐกิจ ซึ่งได้กำหนดไว้ 2 กรณี ได้แก่ กรณีที่กระแสเงินสดลดลง และกรณีที่กระแสเงินสดเพิ่มขึ้น โดยอ้างอิงจากอัตราการขยายตัวของผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศปี พ.ศ.2564 ที่ร้อยละ 1.60 ต่อปี (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2565) เป็นตัวชี้วัดการเปลี่ยนแปลง ในกรณีที่หากเกิดความไม่แน่นอนของภาวะเศรษฐกิจของประเทศ ทำให้กระแสเงินสดลดลงร้อยละ 1.60 พบว่า มูลค่าปัจจุบันสุทธิ (NPV) ของการเลี้ยงไก่กระดุกดำ เท่ากับ 944,715.40 บาท อัตราส่วนผลตอบแทนต่อทุน (BCR) เท่ากับ 4.57 เท่า อัตราผลตอบแทนภายใน (IRR) ร้อยละ 107.20 และระยะเวลาคืนทุน (PB) เท่ากับ 0.91 ปี ส่วนกรณีที่ภาวะเศรษฐกิจของประเทศเกิดการขยายตัว ทำให้กระแสเงินสดเพิ่มขึ้นร้อยละ 1.60 พบว่า มูลค่าปัจจุบันสุทธิ (NPV) ของการเลี้ยงไก่กระดุกดำเท่ากับ 984,032.65 บาท อัตราส่วนผลตอบแทนต่อทุน (BCR) เท่ากับ 4.72 เท่า อัตราผลตอบแทนภายใน (IRR) ร้อยละ 110.94 และระยะเวลาคืนทุน (PB) เท่ากับ 0.88 ปี ซึ่งแสดงให้เห็นว่า การเลี้ยงไก่กระดุกดำจะมีความคุ้มค่าในการลงทุนทั้งในกรณีที่กระแสเงินสดมีการปรับตัวลดลงและปรับตัวเพิ่มขึ้นในอัตราร้อยละ 1.60 ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของสัตว์เศรษฐกิจประเภทอื่น ๆ ที่ ชลธิชา จิวส์ดา (2555) พบว่า การลงทุนเลี้ยงโคขุนมีความคุ้มค่าในการลงทุนและสามารถยอมรับการลงทุนได้ในเชิงธุรกิจ ไม่ว่าจะเป็นช่วงเวลาปกติ หรือเมื่อเกิดเหตุการณ์ที่ทำให้ต้นทุนหรือผลตอบแทนมีการเปลี่ยนแปลง นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ ปาริชาติ มณีมัย และคณะ (2558) ที่พบว่า การลงทุนเลี้ยงสุกรขุนแบบอิสระมีความเป็นไปได้และคุ้มค่า

ในการลงทุนทั้งในภาวะปกติ และภาวะที่ต้นทุนมีการเพิ่มขึ้นไม่เกินร้อยละ 16.28 และผลตอบแทนลดลงไม่เกินร้อยละ 13.76

ข้อเสนอที่ได้จากการวิจัย

จากผลการศึกษาพบว่าเกษตรกรส่วนใหญ่ ยังขาดการจดบันทึกรวมถึงการคำนวณต้นทุน และรายได้ในการประกอบอาชีพอย่างถูกต้อง ดังนั้นหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องและสถาบันการศึกษา จึงควรเข้าไปส่งเสริมความรู้ในเรื่องดังกล่าวให้แก่เกษตรกรให้มากขึ้น เพื่อให้เกษตรกรสามารถบริหาร ต้นทุน รวมถึงประมาณการผลตอบแทนจากการประกอบอาชีพได้อย่างถูกต้อง ซึ่งเป็นการสร้างความ ยั่งยืนในการหารายได้ให้แก่เกษตรกรและสร้างความมั่นคงให้แก่ชุมชนต่อไป

ข้อเสนอแนะสำหรับทำวิจัยครั้งต่อไป

การประเมินความคุ้มค่าในการลงทุนเลี้ยงไก่กระดุกดำครั้งนี้ ทำการศึกษาในพื้นที่จังหวัด เชียงใหม่เท่านั้น ดังนั้นในการศึกษาครั้งต่อไปอาจทำการศึกษาในพื้นที่อื่น ๆ ที่มีสภาพแวดล้อม ที่แตกต่างกัน เพื่อเป็นการเปรียบเทียบต้นทุนและผลตอบแทน รวมถึงความคุ้มค่าในการลงทุน

เอกสารอ้างอิง

- จิรวรรณ จันทรคง และณปภัช ช่วยชูหนู. (2564ก). ต้นทุน-ผลตอบแทนและผลกระทบในเชิง เศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมของการผลิตไก่คอล่อนศรีวิชัย. *วารสารวิจัยและส่งเสริม วิชาการเกษตร*. 38(3), 86-99.
- _____. (2564ข). ศักยภาพการผลิตและผลกระทบในเชิงเศรษฐกิจ สังคมและสิ่งแวดล้อมของ เกษตรกรผู้เลี้ยงไก่ดำเขาหลัก จังหวัดตรัง. *วารสารเกษตรพระวรุณ*. 18(1), 80-87.
- ชลธิชา จัวสีดา. (2555). การวิเคราะห์ความคุ้มค่าทางการเงินในการลงทุนเลี้ยงโคขุนของสมาชิก สหกรณ์การเลี้ยงสุสัตว์ กรป. กลาง โพนยางคำ จำกัด. รายงานการศึกษาอิสระปริญญา เศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์ธุรกิจ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ชูศักดิ์ ประภาสสวัสดิ์, สุเทพ เหลาทอง, อำนวย เลี้ยวธารากุล, ประสิทธิ์ รัตนขวานนท์ และชัชวาล ประเสริฐ. (2555). *การพัฒนาไก่พื้นเมืองพันธุ์ซีท่าพระเชิงเศรษฐกิจเพื่อตอบสนองอาชีพ เกษตรกรและผู้บริโภค*. (รายงานผลการวิจัย). กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริม วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (สกว.).
- ทัตพงศ์ อวิโรธนานนท์. (2565). *เอกสารคำสอนรายวิชา กง 201 การเงินธุรกิจ* (พิมพ์ครั้งที่ 2). คณะบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยแม่โจ้.
- ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร. (2563). *อัตราดอกเบี้ยให้กู้ยืมแก่ลูกค้ารายคนและ สถาบัน*. ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร. https://www.baac.or.th/file-upload-manual/rate/2563/Loan_rate010663.pdf
- ปาริชาติ มณีมัย, ภัทรพงศ์ เจริญกิจจารุกร, ธวัชพลชัย เขมะวนิช, โชติรส มะโนใจ และกุลธิดา อิศระ ดำเกิง. (2558). ต้นทุนและผลตอบแทนการเลี้ยงสุกรขุนของฟาร์มขนาดกลางและขนาดย่อม

- กรณีการเลี้ยงสุกรแบบอิสระและแบบรับจ้างเลี้ยงในจังหวัดพัทลุง. *วารสารการจัดการสมัยใหม่*, 13(1), 93-106.
- ผู้จัดการออนไลน์. (2560). เกษตรกรเชียงใหม่ชู “ไก่ประดู่หางดำ” สัตว์เศรษฐกิจสำคัญหลังปีที่แล้ว ทยอยรายได้ 24 ล้าน. <https://mgronline.com/local/detail/9600000118804>
- มงคล คงเสน, เฉลิมศักดิ์ ตุ่มหิรัญ, จินดา ขลิบทอง และพรรณวดี โสพรรณรัตน์. (2562). โมเดลการส่งเสริมการผลิตไก่เบตงเชิงธุรกิจในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้. *วารสารวิชาการ Veridian E-Journal, Silpakorn University*. 12(4), 686-703.
- สถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง. (2560). *ไก่กระดูกดำ*. สถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง. <https://hrdi.or.th/Research/articles>
- สุชีพ ไชยมณี. (2559). ไก่กระดูกดำ. *วารสาร สวพส. (สถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง (องค์การมหาชน))*. 6(1), 30-31.
- สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2564). *รายงานภาวะเศรษฐกิจในประเทศ ปี 2564*. สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. https://www.nesdc.go.th/ewt_news.php?nid=11555
- Confrey, A. L., and Lee, H. B. (1992). *A first course in factor analysis*. Hillsdale, New Jersey: Lawrence Erlbaum Associates.
- Hsieh, P., and Lien, T. (2012). Study of the physico-chemical properties and antioxidant activity of extracted melanins. *Journal of Agricultural Science*, 4(9), 217-229.
- Jaturasitha, S., Srikanchai, T., Kreuzer, M., and Wicke, M. (2008). Differences in carcass and meat characteristics between chicken indigenous to Northern Thailand (Black-Boned and Thai Native) and imported extensive breeds (Bresse and Rhode Island Red). *Poultry Science Journal*, 87(1), 160-169.
- Miller, S. D., Duncan, B. L., Brown, J., Sparks, J., and Claud, D. (2003). The outcome rating scale: A preliminary study of the reliability, validity, and feasibility of a brief visual analog measure. *Journal of Brief Therapy*, 2(2), 91-100.
- Rovinelli, R. J. and Hambleton, R. K. (1977). On the use of content specialists in the assessment of criterion-referenced test item validity. *Dutch Journal of Educational Research*, 2(2), 49-60.

ความเข้าใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยต่อการใช้ประโยชน์บ่อน้ำร้อนในเชิงสุขภาพ

A Perception of Thai Tourists on the Use of Hot Spring in Health

เทพกร ณ สงขลา^{1*}, ผกามาศ ไพโรจน์², สมลักษณ์ หอมสิน³, ศทาวุธ ถวัลย์วิลาสวงศ์⁴,
สมสวัสดิ์ มาลาทอง⁵, จำรัส บำรุงเสนา⁶, สงบ ลักษณะ⁷ และจอมขวัญ แนบเนียน⁸
(Teppakorn Na Songkhla^{1*}, Pakamas Pairot², Somlak Homsin³, Katawut
Tawanwilaswong⁴, Somsawat Malathong⁵, Jamrat Bumrungsena⁶,
Sangob Laksana⁷ and Jomkwan Nabnaed⁸)

^{1,2,3,4} คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา สงขลา

⁵ องค์การบริหารส่วนตำบลฉาง อำเภอนาทวี จังหวัดสงขลา

^{6,7,8} องค์การบริหารส่วนตำบลเขาชัยสน อำเภอเขาชัยสน จังหวัดพัทลุง

^{1,2,3,4} Faculty of Management Sciences, Songkhla Rajabhat University

⁵ Chang Subdistrict Administrative Organization, Nathawi District, Songkhla Province

^{6,7,8} Khao Chaison Subdistrict Administrative Organization, Khao Chai son, Phatthalung Province

อีเมลผู้แต่งหลัก : teppakorn.na@skru.ac.th เบอร์โทร : 08 9465 3008

วันที่รับบทความ 10 มกราคม 2565

Received: Jan. 10, 2022

วันที่รับแก้ไขบทความ 17 กุมภาพันธ์ 2566

Revised: Feb. 14, 2023

วันที่ตอบรับบทความ 20 กุมภาพันธ์ 2566

Accepted: Feb. 20, 2023

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้ศึกษาความเข้าใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยต่อการใช้ประโยชน์บ่อน้ำร้อนเชิงสุขภาพ ประสบการณ์ของนักท่องเที่ยวในการรักษาสุขภาพด้วยวิธีทางเลือก และสภาพแวดล้อมแหล่งท่องเที่ยวบ่อน้ำร้อน การวิจัยนี้ใช้เวลา 2 เดือน ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากนักท่องเที่ยวที่มาเยือนแหล่งท่องเที่ยวบ่อน้ำร้อนเขาชัยสน โดยสุ่มแบบบังเอิญ ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 225 คน

ผลการศึกษา พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เคยไปเยือนแหล่งท่องเที่ยวบ่อน้ำร้อนมากกว่าหนึ่งแห่ง โดยไม่ทราบว่าการอาบบ่อน้ำร้อนจะช่วยให้กระบวนการเผาผลาญอาหารดีขึ้น และไม่ทราบว่ามีความเสี่ยงอะไรบ้างที่สามารถรักษาหรือบรรเทาได้จากการใช้บ่อน้ำร้อน นอกจากนั้น ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมของบ่อน้ำร้อน และประสบการณ์ของนักท่องเที่ยวด้านการรักษาด้วยวิธีทางเลือก ยังส่งผลต่อการไปเยือนแหล่งท่องเที่ยวบ่อน้ำร้อนและพฤติกรรมการใช้บ่อน้ำร้อนเพื่อสุขภาพ ผลการวิจัยนี้ชี้ให้เห็นว่าแหล่งท่องเที่ยวบ่อน้ำร้อนควรให้ความสำคัญกับการสร้างสื่อรูปแบบต่าง ๆ ที่ทำให้ผู้มาเยือนมีความเข้าใจการใช้บ่อน้ำร้อนเพื่อสุขภาพมากขึ้น

คำสำคัญ: แหล่งท่องเที่ยวบ่อน้ำร้อน; ท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ; บ่อน้ำร้อน

Abstract

This research aimed to study the understanding of Thai tourists on the use of hot springs in health, tourists' experiences in alternative treatment, and the environment of the hot springs for tourism. The random sampling data collection was conducted for 2 months from tourists visiting the Khao Chaison hot Spring attraction obtained 225 samples.

The study found that most respondents had visited more than one hot spring attraction with no prior knowledge that bathing in the hot springs improved their metabolism and what diseases could be treated or alleviated by hot springs. In addition, the use of hot springs, the environmental factors of hot springs, and the tourists' experience of alternative treatment also affected their visits to hot spring sites and their health behaviors. The findings suggest that hot spring attractions should pay more attention to creating media formats that enable visitors to better understand the use of hot springs in health.

Keywords: Hot Spring Attractions; Health Tourism; Hot Spring

บทนำ

บ่อน้ำร้อน หรือน้ำพุร้อน (hot spring) เป็นสถานที่ที่มีน้ำร้อนจากใต้ดินผุดขึ้นมาตามช่องเปิดใต้ดิน หากเป็นแหล่งที่มีน้ำร้อนพุ่งขึ้นมาอย่างเห็นได้ชัด มักจะเรียกว่า น้ำพุร้อน หากเป็นแหล่งที่น้ำร้อนจากใต้ดินผุดมาข้างเป็นแอ่ง มักจะเรียกว่า บ่อน้ำร้อน สำหรับแหล่งท่องเที่ยวประเภทนี้ที่พบในประเทศไทย มีชื่อเรียกหลากหลายตามลักษณะกายภาพของพื้นที่ และคุณสมบัติด้านแร่ธาตุของแหล่งน้ำร้อนนั้น ๆ เช่น น้ำตกร้อนคลองท่อม จังหวัดกระบี่ น้ำพุร้อนไทรงาม จังหวัดแม่ฮ่องสอน ธารน้ำร้อนบ่อคลึง จังหวัดราชบุรี และน้ำแร่ร้อนบ้านพรุ จังหวัดระนอง เป็นต้น (Kapook Travel, 2564) แหล่งท่องเที่ยวประเภทนี้ในประเทศไทย ส่วนใหญ่มีลักษณะเป็นบ่อน้ำร้อน การบริหารจัดการการใช้ประโยชน์จากแหล่งน้ำร้อนดังกล่าว จะมีการผัน หรือให้น้ำร้อนไหลมาข้างไว้เป็นแอ่ง เพื่อให้นักท่องเที่ยวได้แช่ หรืออาบ หรือทำกิจกรรมนันทนาการรูปแบบอื่น ๆ ดังนั้น มักจะเรียกแหล่งท่องเที่ยวประเภทนี้ว่า บ่อน้ำร้อน โดยทั่วไปแล้ว ความหมายของบ่อน้ำร้อนนั้น มีความหมายเช่นเดียวกับคำว่า บ่อน้ำแร่ บ่อน้ำพุร้อน (LONGDO DICT, 2564)

การใช้ประโยชน์บ่อน้ำร้อนเพื่อสุขภาพ มีการถ่ายทอดความรู้มาอย่างยาวนานว่า การอาบหรือแช่บ่อน้ำร้อนจะทำให้สุขภาพดีขึ้น สามารถบรรเทาอาการบางอย่างที่เป็นสาเหตุของโรคภัยต่าง ๆ ได้ (วินิจ รังผึ้ง, 2550 อ้างถึงใน วรินทร์น่า สิริพุทธิรักษ์ และกนกกานต์ แก้วนุช 2562) ปัจจุบัน การใช้บ่อน้ำร้อนด้วยวิธีการอาบหรือแช่ถือเป็นการรักษาแบบ “การแพทย์ทางเลือก” รูปแบบหนึ่งที่เรียกกันว่า “วาริบำบัด” (ผู้จัดการออนไลน์, 2564) บ่อน้ำร้อนมีหลายประเภท แต่ละประเภทมีองค์ประกอบด้านแร่ธาตุ และความร้อนของน้ำแตกต่างกันไป นอกจากนั้น การใช้บ่อน้ำร้อนเพื่อสุขภาพ ต้องมีการประเมินความพร้อมของสภาพร่างกาย ก่อนที่จะทำการอาบหรือแช่ (จิโรธ สินทวนนท์ และงามเนตร เอี่ยมนาคะ, 2559)

ปัจจุบัน แหล่งบ่อน้ำร้อนในจังหวัดต่าง ๆ ทั่วทุกภาคของประเทศไทย มีการส่งเสริมให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ โดยแหล่งท่องเที่ยวบ่อน้ำร้อนส่วนใหญ่ มีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นหน่วยงานหลักในพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวบ่อน้ำร้อน ได้แก่ โครงสร้างพื้นฐานเพื่อการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวบ่อน้ำร้อน สิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยวบ่อน้ำร้อน ร้านจำหน่ายสินค้าชุมชน และการให้บริการด้านสุขภาพรูปแบบต่าง ๆ เช่น แช่น้ำร้อน และนวดแผนไทย เป็นต้น (วนารัตน์ กรอิสรานุกุล, นวลวรรณ ทวยเจริญ และสุนันต์ อ่วมกระทุ่ม, 2554; อนุศักดิ์ ศรีจันทร์

และณัฐพัชร มณีโรจน์, 2564) นอกจากนั้น ยังมีการศึกษาวิจัย เพื่อสนับสนุนท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ บ่อน้ำร้อน ซึ่งส่วนใหญ่เป็นการศึกษาเกี่ยวกับศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยว มาตรฐานการให้บริการของแหล่งท่องเที่ยวบ่อน้ำร้อน และความพึงพอใจของนักท่องเที่ยว เช่น การศึกษาของวาสนา ขวัญทองยิ้ม, พีรวัส หนูเกตุ (2562) เรื่อง “ความคาดหวังของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพประเภทบ่อน้ำร้อนในพื้นที่ภาคใต้ฝั่งอันดามัน” การศึกษาของอิษฎาภรณ์ พิรัชต์ชัยกุล, อัครวิน แสงพิกุล (2564) เรื่อง “ประสบการณ์การท่องเที่ยวแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพประเภทบ่อน้ำร้อน ที่ส่งผลต่อความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยในอำเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี” การศึกษาของรัมภรดา สารอุป และมณฑกานติ ชูบวงษ์ (2564) เรื่อง “การศึกษาความพึงพอใจต่อแหล่งท่องเที่ยวที่ส่งผลต่อการกลับมาเยือนซ้ำ ณ บ่อน้ำร้อนผางอุทยานแห่งชาติดอยพามบก จังหวัดเชียงใหม่” รวมถึงการศึกษาอัตลักษณ์เพื่อการท่องเที่ยวสถานที่บ่อน้ำร้อน เช่น ศิวฤทธิ์ พงศกรรังศิลป์, ธวัชชัย ศุภดิษฐ์, พิมพลภัส พงศกรรังศิลป์ และสุชาติ ฉันทสำราญ (2563) ในงานวิจัยเรื่อง “การสร้างอัตลักษณ์ทางการท่องเที่ยวของน้ำพุร้อนเค็มคลองท่อม จังหวัดกระบี่” เป็นต้น

อย่างไรก็ตาม แม้จะมีความตื่นตัวในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพบ่อน้ำร้อน แต่พบว่าการเยือนแหล่งท่องเที่ยวบ่อน้ำร้อนของนักท่องเที่ยวชาวไทย เพื่อวัตถุประสงค์ด้านสุขภาพนั้น ยังไม่เป็นที่นิยม แหล่งท่องเที่ยวบ่อน้ำร้อนหลายแห่ง แม้จะมีนักท่องเที่ยวมาเยือนจำนวนมาก แต่นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่แวะชมบ่อน้ำร้อน เพื่อหาประสบการณ์แปลกใหม่จากการท่องเที่ยว เช่น การแช่เท้าในบ่อน้ำร้อน และการต้มไข่แล้วเดินทางต่อ สภาพการณ์ดังกล่าว ชี้ให้เห็นว่า นักท่องเที่ยวชาวไทยส่วนใหญ่ ยังขาดความเข้าใจเกี่ยวกับการใช้ประโยชน์บ่อน้ำร้อนเชิงสุขภาพ ซึ่งเป็นสาเหตุสำคัญหนึ่งที่เป็นอุปสรรคในการพัฒนาท่องเที่ยวเชิงสุขภาพบ่อน้ำร้อน (พิชญลักษณ์ พิชญกุล, 2563)

บ่อน้ำร้อนเขาชัยสน อำเภอเขาชัยสน จังหวัดพัทลุง เป็นแหล่งท่องเที่ยวบ่อน้ำร้อนแห่งหนึ่งที่มีศักยภาพที่จะเป็นต้นแบบของการพัฒนาท่องเที่ยวเชิงสุขภาพบ่อน้ำร้อน กล่าวคือเป็นจุดท่องเที่ยวหนึ่งที่มีชื่อเสียงของจังหวัดพัทลุง มีประวัติที่ชี้ให้เห็นว่ามีการใช้บ่อน้ำร้อนแห่งนี้เพื่อการรักษาโรคมานานแล้ว จากความเชื่อของชาวบ้านว่าที่นี่เป็นแอ่งน้ำศักดิ์สิทธิ์ สามารถอาบเพื่อรักษาโรค ปัจจุบัน องค์การบริหารส่วนตำบลเขาชัยสน มีการพัฒนาการให้บริการสุขภาพ กระทั่งได้ผ่านการรับรองมาตรฐานแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ (น้ำพุร้อนธรรมชาติ) ในระดับดีเยี่ยมปี 2561 – 2564 จากกรมการท่องเที่ยว การพัฒนาการให้บริการดังกล่าว นอกจากการให้บริการแช่เท้าแช่ตัว ซึ่งเป็นบริการพื้นฐานของแหล่งท่องเที่ยวบ่อน้ำร้อนทั่วไปแล้ว องค์การบริหารส่วนตำบลเขาชัยสน ยังส่งเสริมให้คนในชุมชนได้ใช้ประโยชน์จากบ่อน้ำร้อนมากขึ้น โดยทำโครงการ “วาริบำบัด” มีกลุ่มเป้าหมาย คือ ผู้สูงอายุ ผู้มีปัญหาข้อมือข้อเท้า ผู้ที่เป็นโรคเบาหวาน โรคความดัน ในด้านการรองรับนักท่องเที่ยวจากภายนอกนั้น นอกจากการแช่เท้า แช่ตัว การนวดแผนไทย และสินค้าชุมชนแล้ว ยังมีที่พักสำหรับนักท่องเที่ยวที่มีอ่างอาบน้ำสำหรับแช่ตัว (ดังภาพที่ 1 - 2) โดยเฉลี่ยแล้วมีนักท่องเที่ยวมาเยือนบ่อน้ำร้อนวันละประมาณ 200 คน นอกจากนั้น องค์การบริหารส่วนตำบลเขาชัยสนยังมีเป้าหมายให้บริการสปา แต่ยังไม่สามารถดำเนินการเนื่องจากจำนวนผู้มาใช้บริการที่ยังมีไม่มาก ส่วนปัญหาที่พบจากนักท่องเที่ยวที่มาใช้บริการบ่อน้ำร้อน ส่วนใหญ่เป็น

พฤติกรรมการใช้บ่อน้ำร้อนที่ไม่ถูกต้อง ซึ่งอาจจะเป็นอันตรายต่อนักท่องเที่ยวได้ เช่น ไม่ทราบขั้นตอนของการแช่น้ำร้อน หรือไม่ทราบว่าในการแช่น้ำร้อนนั้น มีข้อห้ามหรือต้องพึงระวังในเรื่องใดบ้าง (จำรัส บำรุงเสนา และสงบ ลักษณะบรรเจิด, การสื่อสารส่วนบุคคล, 5 กันยายน 2563; Thailandtourismdirectory, 2564)

จากกรณีตัวอย่างการพัฒนาการให้บริการบ่อน้ำร้อนเชิงสุขภาพของแหล่งท่องเที่ยวบ่อน้ำร้อนเขาชัยสน ควรมีการศึกษา ความเข้าใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยต่อการใช้ประโยชน์บ่อน้ำร้อนเชิงสุขภาพ ว่านักท่องเที่ยวมีความเข้าใจการใช้ประโยชน์บ่อน้ำร้อนเพื่อสุขภาพอย่างไรบ้าง และศึกษาประสบการณ์การรักษาด้วยวิธีทางเลือก และความประทับใจของนักท่องเที่ยวต่อสภาพแวดล้อมของแหล่งท่องเที่ยวบ่อน้ำร้อน ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญในการดึงดูดให้นักท่องเที่ยวมาเยือนและมาเที่ยวซ้ำ อย่างไรก็ตามการศึกษาดังกล่าว ทำให้ทราบแนวทางการให้บริการด้านสุขภาพของแหล่งท่องเที่ยวบ่อน้ำร้อน และการสร้างความเข้าใจให้แก่นักท่องเที่ยวเกี่ยวกับการใช้ประโยชน์บ่อน้ำร้อนเพื่อสุขภาพ ซึ่งการวิจัยนี้ศึกษาประเด็นดังกล่าวร่วมกับองค์การบริหารส่วนตำบลเขาชัยสน อำเภอเขาชัยสน จังหวัดพัทลุง เพื่อให้หน่วยงานดังกล่าวนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์ และสามารถนำไปปรับใช้พัฒนาแหล่งท่องเที่ยวบ่อน้ำร้อนในพื้นที่อื่น ๆ รวมถึงการพัฒนาความรู้ด้านการท่องเที่ยวที่เกี่ยวกับท่องเที่ยวเชิงสุขภาพบ่อน้ำร้อน



ภาพที่ 1 บ่อแช่เท้าและที่พักของบ่อน้ำร้อนเขาชัยสน



ภาพที่ 2 แหล่งผลิตน้ำแร่ธรรมชาติและสถานบริการนวดแผนไทย

วัตถุประสงค์

1. ศึกษาความเข้าใจของนักท่องเที่ยวต่อการใช้ประโยชน์ของบ่อน้ำร้อนในเชิงสุขภาพ
2. ศึกษาปัจจัยด้านประสบการณ์ของนักท่องเที่ยวในการรักษาสุขภาพด้วยวิธีทางเลือก
3. ศึกษาความประทับใจของนักท่องเที่ยวต่อสภาพแวดล้อมของแหล่งท่องเที่ยวบ่อน้ำร้อน

วิธีดำเนินการวิจัยและระเบียบวิจัย

การวิจัยนี้ ดำเนินการร่วมกับองค์การบริหารส่วนตำบลเขาชัยสน อำเภอเขาชัยสน จังหวัดพัทลุง เพื่อนำผลการวิจัยไปใช้พัฒนาการให้บริการด้านสุขภาพของแหล่งท่องเที่ยวบ่อน้ำร้อนเขาชัยสน การวิจัยนี้เป็นกิจกรรมหนึ่ง ภายใต้โครงการส่งเสริมและสนับสนุนการจัดการความรู้ การวิจัยเพื่อการใช้ประโยชน์ ประจำปี 2563 จาก สำนักงานการวิจัยแห่งชาติ (วช.)

1. ประชากร นักท่องเที่ยวชาวไทยที่มาเยือนแหล่งท่องเที่ยวบ่อน้ำร้อนเขาชัยสน
2. กลุ่มตัวอย่าง สุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวที่มาเยือนแหล่งท่องเที่ยวบ่อน้ำร้อนเขาชัยสน แบบบังเอิญ
3. เครื่องมือรวบรวมข้อมูล ใช้แบบสอบถาม แบบเลือกตอบ ให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเนื้อหา จากนั้นนำไปนำเสนอในการจัดประชุม ประกอบด้วยเจ้าหน้าที่องค์การบริหารส่วนตำบลเขาชัยสน และผู้มีส่วนได้เสียในพื้นที่ เพื่อปรับแก้อีกครั้ง
4. วิธีรวบรวมข้อมูล สุ่มนักท่องเที่ยว ที่มีความสะดวก และสมัครใจที่จะให้ข้อมูล การให้ข้อมูลมีทั้งวิธีสแกน QR Code และการกรอกด้วยมือ การดำเนินงานในส่วนนี้ ใช้เวลาประมาณ 2 เดือน (มกราคม 2564 – กุมภาพันธ์ 2564) ซึ่งจากการประเมินจำนวนนักท่องเที่ยวที่มาเยือนในแต่ละวัน มีเป้าหมายที่จะเก็บรวบรวมข้อมูลให้ได้ไม่น้อยกว่า 200 ตัวอย่าง
5. การวิเคราะห์ข้อมูล ข้อมูลที่เก็บรวบรวมเป็นข้อมูลเชิงปริมาณ ใช้ค่าความถี่และร้อยละ ในการนำเสนอ ประกอบการอธิบายความเชิงพรรณนา
6. จัดเวทีนำเสนอผลการศึกษา เพื่อให้ผู้วิจัยและเจ้าหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลเขาชัยสน ร่วมกันตรวจสอบ อภิปราย และเสนอแนะแนวทางนำผลการศึกษาไปใช้ประโยชน์

ผลการวิจัย

การวิจัยนี้เก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างได้จำนวน 225 คน ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุมากกว่า 30 ปี มีการศึกษาระดับปริญญาตรี และมีอาชีพทำงานประจำ ผลการวิจัยพบว่า

1. ความเข้าใจประโยชน์บ่อน้ำร้อนเชิงสุขภาพ

ความเข้าใจประโยชน์บ่อน้ำร้อนเชิงสุขภาพ ที่การวิจัยนี้ศึกษา ได้แก่ ความเข้าใจเกี่ยวกับ (1) การประเมินความพร้อมของสภาพร่างกาย ก่อนที่จะทำการอาบ หรือแช่บ่อน้ำร้อน (2) การอาบ บ่อน้ำร้อน ทำให้รูขุมขนของร่างกายเปิดกว้าง ส่งผลให้แร่ธาตุในบ่อน้ำร้อนเข้าไปตามรูขุมขนร่างกาย ทำให้ร่างกายกระปรี้กระเปร่า ลดความเครียด และเกิดความสมดุลในระบบประสาท (3) การอาบ บ่อน้ำร้อนจะช่วยให้กระบวนการเผาผลาญอาหารดีขึ้น ทั้งการเผาผลาญไขมัน ซึ่งจะมีผลช่วยในการลด น้ำหนักของร่างกาย และ (4) โรคต่าง ๆ ที่สามารถรักษาหรือบรรเทาได้จากการใช้บ่อน้ำร้อน

พบว่า ทุกประเด็นข้างต้น กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ ตอบว่า “พอทราบอยู่บ้าง” ซึ่งหมายถึง โดยภาพรวมแล้วนักท่องเที่ยวมีความเข้าใจเกี่ยวกับการใช้บ่อน้ำร้อนในเชิงสุขภาพไม่มากนัก

เมื่อพิจารณาประเด็นความรู้ที่กลุ่มตัวอย่างตอบว่า “ไม่เคยทราบ” พบว่า ความรู้ที่มีจำนวนกลุ่มตัวอย่างตอบว่าไม่เคยทราบมากที่สุด คือ ความรู้เกี่ยวกับ “การอาบบ่อน้ำร้อนจะช่วยให้กระบวนการเผาผลาญอาหารดีขึ้น ทั้งการเผาผลาญไขมัน ซึ่งจะมีส่วนช่วยในการลดน้ำหนักของร่างกาย” รองลงมาคือ ความรู้เกี่ยวกับ “โรคต่าง ๆ ที่สามารถรักษาหรือบรรเทาได้จากการใช้บ่อน้ำร้อน”

2. ประสบการณ์ใช้บริการรักษาสุขภาพวิธีทางเลือก

พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เคยรักษาสุขภาพด้วยวิธีการนวดและการใช้สมุนไพร ส่วนวิธีการอาบน้ำแบบทางเลือกที่กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ไม่มีประสบการณ์ ได้แก่ การฝังเข็ม

3. ความประทับใจสภาพแวดล้อมแหล่งท่องเที่ยวบ่อน้ำร้อน

สภาพแวดล้อมแหล่งท่องเที่ยวบ่อน้ำร้อน เป็นปัจจัยหนึ่งที่ส่งผลต่อความต้องการของนักท่องเที่ยวในการไปเยือนแหล่งท่องเที่ยวบ่อน้ำร้อน การวิจัยนี้ ให้กลุ่มตัวอย่างประเมินว่าจากประสบการณ์ที่เคยไปเยือนแหล่งท่องเที่ยวบ่อน้ำร้อน มีความประทับใจต่อสภาพแวดล้อมดังกล่าวหรือไม่ พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ ประทับใจสภาพแวดล้อมแหล่งท่องเที่ยวบ่อน้ำร้อนที่เคยไปเยือน โดยสภาพแวดล้อมแหล่งท่องเที่ยวบ่อน้ำร้อนที่กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความประทับใจคือ “ความสวยงามและความสะอาดของบ่อน้ำร้อน” และ “ความสวยงามและความสะอาดของสภาพแวดล้อมแหล่งท่องเที่ยวบ่อน้ำร้อน” ตามลำดับ

ส่วนสภาพแวดล้อมแหล่งท่องเที่ยวบ่อน้ำร้อนที่มีจำนวนกลุ่มตัวอย่างตอบว่า “ไม่ประทับใจ” มากที่สุด คือ “ความเป็นส่วนตัวในขณะที่เยี่ยมชมหรือใช้บริการบ่อน้ำร้อน” “การให้คำแนะนำวิธีการใช้บ่อน้ำร้อนในรูปแบบต่าง ๆ” และ “ความสะอาดและความปลอดภัยในการใช้บ่อน้ำร้อน” ตามลำดับ

อภิปรายผล

1. ความรู้ของนักท่องเที่ยวในการใช้บ่อน้ำร้อนเชิงสุขภาพ โดยภาพรวมแล้วนักท่องเที่ยวมีความรู้ในระดับหนึ่ง ซึ่งเป็นความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับการใช้บ่อน้ำร้อน ความรู้ดังกล่าว เกิดจากประสบการณ์การไปเยือนแหล่งท่องเที่ยวบ่อน้ำร้อน เนื่องจากแหล่งท่องเที่ยวบ่อน้ำร้อนต่าง ๆ จะจัดสภาพแวดล้อมให้เป็นแหล่งท่องเที่ยว ที่มีป้ายหรือแผ่นพับ รูปแบบต่าง ๆ เพื่อให้นักท่องเที่ยวมีความเข้าใจที่ช่วยจูงใจให้นักท่องเที่ยวใช้บริการบ่อน้ำร้อน หรือการให้ความรู้เพื่อป้องกันไม่ให้นักท่องเที่ยวได้รับอันตรายจากบ่อน้ำร้อน ซึ่งสอดคล้องกับ วรินทร์นา สิริพิทุธิรักษ์ และกนกกานต์ แก้วนุช (2562) ที่ระบุไว้ว่า บ่อน้ำร้อนส่วนใหญ่ในประเทศไทยมีป้ายและสื่อเพื่อให้คำแนะนำด้านกิจกรรมและความปลอดภัยในการแช่น้ำร้อนติดไว้บริเวณบ่อหรือห้องอาบน้ำร้อน

2. โดยภาพรวมแล้ว ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการใช้บ่อน้ำร้อนเชิงสุขภาพ ที่นักท่องเที่ยวทราบค่อนข้างดี ได้แก่ “การอาบบ่อน้ำร้อน ทำให้รูขุมขนของร่างกายเปิดกว้าง ส่งผลให้แร่ธาตุในบ่อน้ำร้อนเข้าไปตามรูขุมขนร่างกาย ทำให้ร่างกายกระปรี้กระเปร่า ลดความเครียด และเกิดความ

สมดุลในระบบประสาท” เนื่องจากเป็นความเข้าใจพื้นฐานของคนทั่วไป เกี่ยวกับประโยชน์ของการใช้น้ำร้อน ซึ่งคนทั่วไปจะมีประสบการณ์ดังกล่าวแม้จะไม่เคยแช่บ่อน้ำร้อน

3. ผู้ที่มีประสบการณ์ใช้วิธีการรักษาทางเลือกด้วยวิธีการนวด และการใช้สมุนไพรมีแนวโน้มมีความเข้าใจประโยชน์บ่อน้ำร้อนเพื่อสุขภาพเป็นอย่างดีเกือบทุกด้าน เนื่องจากกระบวนการรักษาสุขภาพด้วยวิธีดังกล่าว มักจะใช้ร่วมกับน้ำ หรือ “วาริบำบัด” และเนื่องจากกิจกรรมการแช่บ่อน้ำร้อน การนวดแผนไทย และการใช้สมุนไพร เป็นกิจกรรมที่นิยมของการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในประเทศไทย (พันธ์ทิพย์สุตา โปษยานนท์, 2564; นำขวัญ วงศ์ประทุม และดวงศิริ ภูมิวิษุเวช, 2564) นอกจากนี้ การนวดแผนไทยถือเป็นกิจกรรมที่เป็นอัตลักษณ์ของการท่องเที่ยวบ่อน้ำร้อนด้วย (ศิวฤทธิ์ พงศกรรังศิลป์ และคณะ, 2563)

4. โดยภาพรวม นักท่องเที่ยวที่ไปเยือนแหล่งท่องเที่ยวบ่อน้ำร้อนมีความประทับใจ ความสวยงามและความสะอาดของบ่อน้ำร้อน และ ความสวยงามและความสะอาดของสภาพแวดล้อมแหล่งท่องเที่ยวบ่อน้ำร้อน ซึ่งผลการวิจัยสอดคล้องกับเอี่ยมทิพย์ ศรีทอง (2559), ศศิธร สามารถ, 2545 อ้างถึงใน เอี่ยมทิพย์ ศรีทอง 2559) พิชลักษณ์ พิชญกุล (2563) ซึ่งได้ระบุว่า แหล่งน้ำพุร้อนที่บรรยากาศดี ร่มรื่น มีความสะอาด มีความสะดวก เช่น มีสปา และนวดแผนไทยไว้บริการ เป็นแหล่งน้ำพุร้อนที่มีศักยภาพในการเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของอรชา สกุลสิงห์, ศรีณยา เลิศพุทธรักษ์ และยิ่งยศ โชคชัยวรรธน์ (2554) และวรินทร์นำ สิริพุทธิรักษ์ และกนกกานต์ แก้วนุช, 2562) ที่ได้กล่าวไว้ว่า ปัจจัยด้านกายภาพของทรัพยากรท่องเที่ยวมีผลต่อการมาเยือนแหล่งท่องเที่ยวบ่อน้ำพุร้อน และยังสอดคล้องกับภาพรวมของการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในประเทศไทย จากข้อมูลของพันธ์ทิพย์สุตา โปษยานนท์ (2564) ที่ได้รับรู้ไว้ว่า สภาพแวดล้อมและบรรยากาศของสถานที่ เป็นปัจจัยสำคัญที่ดึงดูดนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศในการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในไทยมากที่สุด

5. จากผลการวิจัย นักท่องเที่ยวที่ไปเยือนบ่อน้ำร้อนไม่ประทับใจในด้าน ความเป็นส่วนตัว ในขณะเยี่ยมชมหรือใช้บริการบ่อน้ำร้อน เนื่องจากนักท่องเที่ยวให้ความสำคัญมากต่อความสะอาดและความสวยงามของบ่อน้ำร้อน เพราะบริเวณที่เป็นบ่อน้ำร้อน คือ สิ่งที่นักท่องเที่ยวต้องการเข้าไปเยี่ยมชมมากที่สุด หรือเป็นจุดขายหลักของแหล่งท่องเที่ยวบ่อน้ำร้อน โดยเฉพาะนักท่องเที่ยวที่ไปเยือนครั้งแรก สอดคล้องกับพิชลักษณ์ พิชญกุล (2563) อรชา สกุลสิงห์, ศรีณยา เลิศพุทธรักษ์ และยิ่งยศ โชคชัยวรรธน์ (2554) และวาสนา ขวัญทองยิ้ม และพีรวัส หนูเกตุ (2562) ที่ได้กล่าวไว้ว่า ปัจจัยด้านความปลอดภัยของทรัพยากรท่องเที่ยว มีผลต่อการมาเยือนแหล่งท่องเที่ยวบ่อน้ำพุร้อน ดังนั้น แหล่งท่องเที่ยวบ่อน้ำร้อนควรให้ความสำคัญ ต่อความสะอาดและการสร้างสภาพแวดล้อมที่ทำให้ผู้ใช้บริการรู้สึกมีความเป็นส่วนตัวขณะแช่บ่อน้ำร้อน

ข้อเสนอแนะ

1. การถ่ายทอดความรู้การใช้บ่อน้ำร้อนเชิงสุขภาพให้แก่นักท่องเที่ยว

แหล่งท่องเที่ยวบ่อน้ำร้อนควรให้ความสำคัญต่อการจัดทำสื่อเกี่ยวกับ ประโยชน์ด้านสุขภาพที่ได้จากการใช้บ่อน้ำร้อน และวิธีการใช้บ่อน้ำร้อนอย่างถูกวิธี และควรนำเสนอประโยชน์ด้านที่นักท่องเที่ยวทั่วไปยังไม่ทราบ อาทิเช่น ความรู้เกี่ยวกับ “การอาบบ่อน้ำร้อนจะช่วยให้

กระบวนการเผาผลาญอาหารดีขึ้น ทั้งการเผาผลาญไขมัน ซึ่งจะมีส่วนช่วยในการลดน้ำหนักของร่างกาย” ความรู้เกี่ยวกับ “โรคต่าง ๆ ที่สามารถรักษาหรือบรรเทาได้จากการใช้บ่อน้ำร้อน” เพื่อประโยชน์สูงสุดในการแช่บ่อน้ำร้อนของนักท่องเที่ยว ทั้งนี้ สื่อการเรียนรู้จะต้องตอบสนองความอยากรู้อยากเห็นของนักท่องเที่ยวเกี่ยวกับบ่อน้ำร้อน และเป็นสื่อที่ไม่ใช้เวลาในการศึกษานานเกินไปซึ่งจะขัดแย้งกับวัตถุประสงค์ของการมาท่องเที่ยว

2. การพัฒนากิจกรรมการใช้บ่อน้ำร้อนเพื่อสุขภาพ

การให้บริการการใช้บ่อน้ำร้อนในบางลักษณะ ควรมีการแยกพื้นที่ชาย-หญิง เนื่องจากพบว่า ผู้ไปใช้บริการบ่อน้ำร้อน ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุมากกว่า 30 ปี โดยแหล่งท่องเที่ยวบ่อน้ำร้อนควรพัฒนากิจกรรมให้บริการด้านสุขภาพทั้งการนวด และการใช้สมุนไพรที่มีการนำบ่อน้ำร้อนมาใช้ร่วมด้วย เนื่องจากการดูแลสุขภาพทางเลือกดังกล่าว กำลังใช้เป็นที่ยอมรับอย่างแพร่หลายและถือเป็นอัตลักษณ์หนึ่งของการท่องเที่ยวบ่อน้ำร้อน นอกจากนั้นควรนำภูมิปัญญาวิธีการดูแลสุขภาพที่เป็นเอกลักษณ์ของชุมชน มาให้บริการนักท่องเที่ยว เพื่อสร้างประสบการณ์แปลกใหม่ทางการท่องเที่ยว ให้แก่นักท่องเที่ยวที่ไม่เคยมาเยือน

เอกสารอ้างอิง

- จิโรธ สันทวานนท์ และงามเนตร เอี่ยมนาคะ. (2560). รายงานกิจกรรมการวิเคราะห์ห่วงโซ่คุณค่าความรู้เพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพวิถีไทยในเส้นทางสายน้ำพุร้อนของประเทศไทย
กรณีศึกษา: บ่อน้ำพุร้อนเค็มคลองท่อม จังหวัดกระบี่ และบ่อน้ำพุร้อนแจ้ซ้อน จังหวัดลำปาง. http://www.thai-explore.net/file_upload/submitter/file_doc/84bc5778a16f6ef34d8c14aa27e2ac4f.pdf
- ถนอมศักดิ์ ศรีจันทร์ และณัฐพัชร มณีโรจน์. (2564). ความสามารถในการแข่งขันการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของแหล่งบ่อน้ำร้อนธรรมชาติในจังหวัดภาคกลางตอนล่าง 1. *วารสารบริหารธุรกิจ ศรีนครินทรวิโรฒ*, 12(1). 115-137
- นำขวัญ วงศ์ประทุม และดวงศิริ ภูมิวิเศษ. (2564). รูปแบบการจัดการการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ โดยชุมชนตามศาสตร์พระราชา. *วารสารศิลปะการจัดการ*, 5(2). 299-311
- ผู้จัดการออนไลน์. (2564, 3 มีนาคม). *ความรู้คู่สุขภาพ*. <https://mgronline.com/dhamma/detail/9580000074694>
- พันธ์ทิพย์สุตา โปษยานนท์. (2564). มุมมองของโลกต่อการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของประเทศไทย เสน่ห์และความท้าทายชวนให้ค้นหา. ใน งามเนตร เอี่ยมนาคะ และคณะ (บ.ก.), *สู่เส้นทางสุขภาพสายประเทศไทย The Journey To Thailand Health Tourism EP.1*. (น. 24 - 46). กองสถานพยาบาลและการประกอบโรคศิลปะ กรมสนับสนุนบริการสุขภาพ กระทรวงสาธารณสุข.
- พิชญลักษณ์ พิชญกุล. (2563). การศึกษาความคิดเห็นของชาวญี่ปุ่นที่พำนักริมในจังหวัดเชียงใหม่ในการพัฒนาองค์ประกอบของการท่องเที่ยวบ่อน้ำพุร้อนสันกำแพง. *วารสารวิชาการท่องเที่ยวไทย นานาชาติ*, 16(1), 1-28.

- รัมย์รดา สารอุป และมณฑกานติ ชูบชูวงศ์. (2564). การศึกษาความพึงพอใจต่อแหล่งท่องเที่ยว
ที่ส่งผลต่อการกลับมาเยือนซ้ำ ณ บ่อน้ำพุร้อนฝาง อุทยานแห่งชาติดอยฟ้าห่มปก
จังหวัดเชียงใหม่. *วารสารวิชาการวิทยาลัยสันตพล*, 7(1). 136-146
- วาสนา ขวัญทองยิ้ม และพีรวัส หนูเกตุ. (2562, 5 สิงหาคม). *ความคาดหวังของนักท่องเที่ยวที่มีต่อ
การจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ประเภทบ่อน้ำร้อนในพื้นที่ภาคใต้ฝั่งอันดามัน*
[Poster presentation], การประชุมวิชาการด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา, สงขลา, ประเทศไทย.
- วนารัตน์ กรอิสรานุกุล, นวลวรรณ ทวยเจริญ และสุนันต์ อ่วมกระทุ่ม. (2554, 28 มกราคม).
*การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวบ่อน้ำพุร้อนธรรมชาติเพื่อการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพด้วยการมีส่วนร่วม
ของชุมชน กรณีศึกษาน้ำพุร้อนพระร่วง จังหวัดกำแพงเพชร*. การประชุมวิชาการ
มหาวิทยาลัยขอนแก่น 2554 “การพัฒนานาคนคชนบทยไทย: ฐานรากที่มั่นคงเพื่อการ
พัฒนาประเทศอย่างยั่งยืน”, มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- วรินทร์นำ สิริพุทธิรักษ์ และกนกกานต์ แก้วนุช. (2562). การจัดการบ่อน้ำร้อนเพื่อการท่องเที่ยวเชิง
สุขภาพของประเทศไทย. *วารสารสิทธิปริทัศน์*, 33(105), 1–14.
- ศิวฤทธิ์ พงศกรรังศิลป์, ธวัชชัย ศฤดิษฐ์, พิมพภัฏส พงศกรรังศิลป์ และสุชาติ ฉันทสำราญ. (2563).
การสร้างอัตลักษณ์ทางการท่องเที่ยวของน้ำพุร้อนเค็มคลองท่อม จังหวัดกระบี่. *วารสาร
บริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยแม่โจ้*, 2(2). 60-78
- อรชา สุกุลสิงห์, ศรีณยา เลิศพุทธิรักษ์ และยิ่งยศ โชคชัยวรรธน์. (2554). การศึกษาปัจจัยด้านการ
บริหารการจัดการสถานที่ท่องเที่ยวที่มีผลต่อการตัดสินใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มาใช้
บริการของน้ำพุร้อนสวนสาธารณะรักษะวาริน อำเภอเมืองระนอง จังหวัดระนอง.
วารสารวิทยาลัยพาณิชยศาสตร์บูรพาปริทัศน์, 6(1). 69-82.
<http://dspace.lib.buu.ac.th/xmlui/handle/1234567890/2538>
- อิษฏาภรณ์ พิรัชต์ชัยกุล และอัศวิน แสงพิกุล. (2564). ประสบการณ์การท่องเที่ยวแหล่งท่องเที่ยวเชิง
สุขภาพ ประเภทบ่อน้ำพุร้อน ที่ส่งผลต่อความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทย ในอำเภอ
ทองผาภูมิจังหวัดกาญจนบุรี. *วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี*, 10(2). 223-264.
- เอี่ยมทิพย์ ศรีทอง. (2559). น้ำพุร้อน (Onsen): นวัตกรรมจัดการท่องเที่ยวเพื่อสุขภาพ และ
บำบัดโดยการมีส่วนร่วมของชุมชน. *วารสาร มจร สังคมศาสตร์ปริทรรศน์*, 5(2), 179–192.
- Kapook Travel. (2559, 2 ตุลาคม). 10 น้ำพุร้อน-บ่อน้ำร้อนในไทย ไม่ต้องไปออนเซ็นไกลถึงญี่ปุ่น.
<https://travel.kapook.com/view115976.html>
- LONGDO DICT. (2564, 20 ธันวาคม). บ่อน้ำร้อน [https://dict.longdo.com/search/](https://dict.longdo.com/search/Thailandtourismdirectory)
Thailandtourismdirectory. (2564, 4 มีนาคม). บ่อน้ำร้อนเขาชัยสน
<https://thailandtourismdirectory.go.th/th/attraction/87047>

ความคิดเห็นของการก่อตั้งโรงงานอุตสาหกรรมต่อคุณภาพชีวิตของประชาชน
ในตำบลฝักชะ อำเภอนานนคร จังหวัดสระแก้ว

Opinions towards effect in the establishment of
industrial factory on quality of life among people in Phak Kha
Subdistrict Watthana Nakhon District Sa Kaeo Province

พานูมาศ ฉัตรพิทักษ์โชค^{1*} และฐิติพงษ์ อ่ำสุข²

(Panumas Chatpitakchok^{1*} and Thitipong Amsuk²)

^{1,2}สาขาวิชาการบริหารทั่วไป คณะวิทยาศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

^{1,2}Beachelor of Public Administration General Administration Faculty

of Science and Social Sciences Burapha University

อีเมลผู้แต่งหลัก : Panumas@bua.ac.th เบอร์โทร : 08 2470 3392

วันที่รับบทความ 15 สิงหาคม 2565

Received: Aug. 15, 2022

วันที่รับแก้ไขบทความ 2 มกราคม 2566

Revised: Jun. 2, 2023

วันที่ตอบรับบทความ 3 มกราคม 2566

Accepted: Jun. 3, 2023

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่องความคิดเห็นของการก่อตั้งโรงงานอุตสาหกรรมต่อคุณภาพชีวิตของประชาชนในตำบลฝักชะ อำเภอนานนคร จังหวัดสระแก้ว มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อคุณภาพชีวิตในการก่อตั้งโรงงานอุตสาหกรรม รวมถึงเสนอแนะแนวทางในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในเขตพื้นที่ โดยทำการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม และใช้วิธีการสุ่มแบบบังเอิญ จากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 367 คน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลประกอบด้วย การแจกแจงความถี่ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัย พบว่า ประชาชนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการก่อตั้งโรงงานอุตสาหกรรมต่อคุณภาพชีวิตของประชาชนในตำบลฝักชะ อำเภอนานนคร จังหวัดสระแก้ว โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยการก่อตั้งโรงงานอุตสาหกรรมในชุมชนมีข้อดีในการพัฒนา ทำให้ประชาชนมีงานทำ สร้างรายได้แก่ชุมชน ส่วนข้อเสียคือผลกระทบทางลบที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตแก่ประชาชนทั้งด้านร่างกาย ด้านจิตใจ ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม และด้านสิ่งแวดล้อม เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านลำดับจากมากไปน้อย พบว่า ผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อมมีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด รองลงมาคือด้านร่างกาย ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม และด้านจิตใจ ตามลำดับ

ผู้วิจัยจึงมีข้อเสนอแนะในการสร้างแนวทางในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน โดยให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในพื้นที่และผู้ประกอบการให้ความสำคัญ ร่วมกันหามาตรการและกฎระเบียบเพื่อป้องกันปัญหาผลกระทบในด้านลบที่เกิดต่อประชาชน อีกทั้งควรให้ความรู้

และส่งเสริมด้านสุขภาพอนามัยและการป้องกันอันตรายจากมลพิษแก่ประชาชน เพื่อให้เกิดการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในพื้นที่อย่างมีประสิทธิภาพ

คำสำคัญ: ความคิดเห็น; คุณภาพชีวิต; การก่อตั้งโรงงานอุตสาหกรรม

Abstract

Research on Opinions towards effect in the establishment of industrial factory on quality of life among people in Phak Kha Subdistrict Watthana Nakhon District Sa Kaeo Province. The objective of this study was to find out the people's opinions on the quality of life in the establishment of an industrial factory and Including suggesting ways to improve the quality of life of the people in the area. The samples were 367 people. Data collections were accomplished with questionnaire and Accidental Sampling. Data analysis were Frequency distribution, mean, and standard deviation.

The results of the research revealed that people's opinions on quality of life in the establishment of an industrial factory in Phak Kha Sub-district Watthana Nakhon District Sa Kaeo Province. Overall, it was at a medium level, Establishing an industrial factory in the community has advantages in developing industrial areas. make people have jobs, generate income for the community. And the disadvantage is the negative impact of the physical aspect, the mental aspect, the social relations and the environmental aspect which affects the quality of life among people. Considering each aspect ordered from the highest to the least, they was found that the environmental impact aspect had the highest, followed by the physical aspect the social relations aspect and the least In terms of the mental aspect.

Researcher have suggested for creating guidelines for improving the quality of life of the people. To all parts of the community and entrepreneur focus is on the side effects. Jointly find measures and rules and regulations to prevent negative impacts on the people. should also educate and promote on health and Pollution prevention to the public. To achieve the development of the quality of life of people in the area effectively.

Keywords: opinions; quality of life; the establishment of an industrial factory

บทนำ

จากคำแถลงนโยบายของรัฐบาลภายใต้การนำของ พลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรี ได้กำหนดนโยบายการพัฒนา เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ (Special Economic Zones: SEZs) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อกระจายความเจริญสู่ภูมิภาค ยกระดับรายได้และคุณภาพชีวิตของประชาชน และแก้ปัญหาความมั่นคงบริเวณชายแดน โดยได้ประกาศพื้นที่เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษระยะแรกในเดือนมกราคม 2558 จำนวน 5 เขต ประกอบด้วย เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษตาก สระแก้ว ตราด สงขลา และมุกดาหาร และต่อมาในเดือนเมษายนปีเดียวกันได้ประกาศเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษเพิ่มเติมอีกจำนวน 5 เขต ประกอบด้วย เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษหนองคาย กาญจนบุรี เชียงราย นครพนม และนราธิวาสในการขับเคลื่อนการพัฒนาเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ รัฐบาลได้กำหนดขอบเขตพื้นที่เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ ให้สิทธิประโยชน์เพื่อสนับสนุนการลงทุน จัดตั้งศูนย์บริการเบ็ดเสร็จ (One Stop Service: OSS) ด้านการลงทุนและด้าน แรงงาน พัฒนา โครงสร้างพื้นฐานและด้านศุลกากร รวมทั้งสนับสนุนจัดตั้งศูนย์รวบรวมรับซื้อสินค้าเกษตร (Industrial Estate Project in Special Economic Development Area, 2019)

เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษสระแก้วอยู่ในกลุ่มเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ ระยะที่ 1 โดยในส่วนของจังหวัดสระแก้วได้ดำเนินการในพื้นที่ 4 ตำบล 2 อำเภอ จำนวน 332 ตารางกิโลเมตร (207,500 ไร่) ได้แก่ ตำบลผักขะ อำเภอวัฒนานคร ตำบลบ้านด่าน ตำบลป่าไร่ และตำบลท่าข้าม อำเภออรัญประเทศ รวมพื้นที่ 207,500 ไร่ หรือคิดเป็น 332 ตารางกิโลเมตร (Industrial Estate Project in Special Economic Development Area, 2019) การบริหารจัดการเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษในจังหวัดสระแก้วในปัจจุบันมีคณะกรรมการ เพื่อขับเคลื่อนการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษจังหวัดสระแก้ว เพื่อให้เป็นไปตามนโยบายของรัฐบาล ทั้งนี้ นโยบายของรัฐบาลมีกำหนดขอแนวเขตเศรษฐกิจพิเศษนั้น จะต้องมีความยั่งยืนไม่ส่งผลกระทบต่อสภาพแวดล้อม รวมถึงวิถีแนวทางการดำรงชีวิตของประชาชนในพื้นที่ท้องถิ่น ตำบลผักขะ อำเภอวัฒนานคร จังหวัดสระแก้ว เป็นหนึ่งในพื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษ จึงมีโรงงานอุตสาหกรรมที่ก่อสร้างขึ้นหลายแห่งในชุมชน และจากการพัฒนาภาคอุตสาหกรรมในพื้นที่ อย่างต่อเนื่องนั้น ย่อมส่งผลกระทบต่อวิถีการดำเนินชีวิตของคนในชุมชน ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงชุมชน ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม

จากการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในชุมชนนั้น ข้อดีของการก่อตั้งโรงงานอุตสาหกรรมในชุมชนนั้น สามารถสร้างเศรษฐกิจให้แก่ชุมชนและทำให้ประชาชนในพื้นที่มีอาชีพ มีรายได้ ในขณะเดียวกันวิถีชีวิตของประชาชนมีการเปลี่ยนแปลงไปจากการอยู่แบบพึ่งพา ช่วยเหลือเกื้อกูล ไปมาหาสู่กัน ในชุมชนเป็นแบบต่างคนต่างอยู่ มีการอพยพเข้ามาทำงานในพื้นที่มากขึ้น อีกทั้งความเจริญเติบโตทางด้านเศรษฐกิจ สังคม ทำให้ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมถูกทำลาย (ศิริโชค ประทุมพิทักษ์, 2561) การมีระบบอุตสาหกรรมในพื้นที่อาจทำให้เปลี่ยนจากสังคมเกษตรกรรมเป็นสังคมอุตสาหกรรม

มากขึ้น โรงงานที่ไม่มีมาตรการในการควบคุมอย่างเหมาะสม ย่อมเกิดปัญหามลพิษตามมา ซึ่งผลต่อสุขภาพอนามัย ทั้งด้านร่างกาย จิตใจและยังส่งผลต่อ ระบบทางเดินหายใจ โดยปัญหาที่กล่าวมานี้ ทำให้คุณภาพชีวิตของประชาชนแย่ลงอีกด้วย

การศึกษาเกี่ยวกับคุณภาพชีวิต จึงเป็นเรื่องสำคัญที่จะต้องดำเนินการศึกษาอยู่เสมอ เพื่อให้ได้มาซึ่งแนวทางในการพัฒนาและประเมินคุณภาพชีวิตของประชาชน ซึ่งเป็นเป้าหมายที่สำคัญในการพัฒนาสังคมและประเทศในปัจจุบัน เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตให้คนไทยมีสุขภาพดี เมื่อพิจารณาเกี่ยวกับด้านคุณภาพชีวิต การศึกษาครั้งนี้ สอดคล้องกับแนวคิดตามกรอบองค์การอนามัยโลก (WHO, 2004) พบว่า องค์การอนามัยโลกมีการกำหนดองค์ประกอบของคุณภาพชีวิต ซึ่งประกอบไปด้วย 4 ด้านหลัก ๆ ได้แก่ ด้านสุขภาพร่างกาย ด้านจิตใจ ด้านสัมพันธภาพทางสังคม ด้านสิ่งแวดล้อม ซึ่งผลการประเมินในแต่ละองค์ประกอบมีความแตกต่างกันขึ้นอยู่กับพื้นที่การประเมิน การพัฒนาคุณภาพชีวิต จึงมีความสำคัญและเป็นการสร้างรากฐานของระดับการดำรงชีวิตของคนให้ดีขึ้น สามารถดำรงชีวิตในสังคมอย่างมีความสุข จากความสำคัญและปัญหาผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษาความคิดเห็นของการก่อตั้งโรงงานอุตสาหกรรมต่อคุณภาพชีวิตของประชาชนในตำบลฝักขะ อำเภอวัฒนานคร จังหวัดสระแก้ว โดยผลการศึกษาสามารถเป็นแนวทางให้เกิดนโยบายการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในชุมชนให้ดีขึ้นในอนาคตต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อคุณภาพชีวิตในการก่อตั้งโรงงานอุตสาหกรรมขึ้นในตำบลฝักขะ อำเภอวัฒนานคร จังหวัดสระแก้ว
2. เพื่อเสนอแนะแนวทางในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในเขตพื้นที่การก่อตั้งโรงงานอุตสาหกรรมตำบลฝักขะ อำเภอวัฒนานคร จังหวัดสระแก้ว

ขอบเขต

ขอบเขตเนื้อหา

การวิจัยเรื่องนี้มุ่งศึกษาเกี่ยวกับ ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อคุณภาพชีวิตในการก่อตั้งโรงงานอุตสาหกรรม ตำบลฝักขะ อำเภอวัฒนานคร จังหวัดสระแก้ว

ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งที่มีรายชื่ออยู่ในเขตตำบลฝักขะ อำเภอวัฒนานคร จังหวัดสระแก้ว

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งที่มีรายชื่ออยู่ในเขตตำบลฝักขะอำเภอวัฒนานคร จังหวัดสระแก้ว โดยกลุ่มตัวอย่างนี้ ได้จากการคำนวณหาขนาดกลุ่มตัวอย่าง

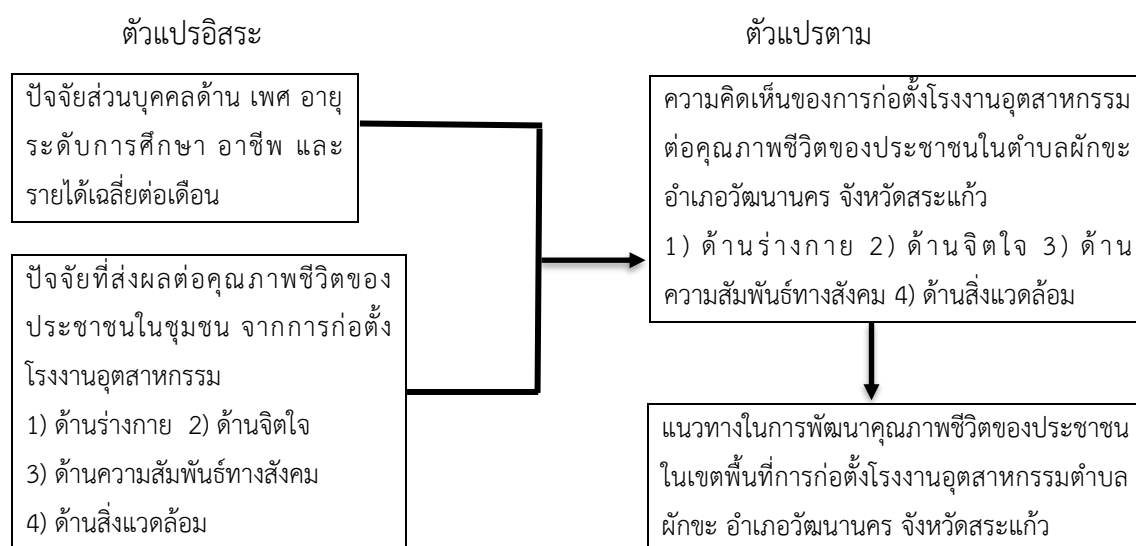
ของ Taro Yamane (1973) กำหนดค่าความเชื่อมั่นที่ 95% โดยได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 367 คน ใช้วิธีการสุ่มแบบบังเอิญ (Accidental Sampling)

ขอบเขตด้านพื้นที่

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดพื้นที่ที่จะทำการศึกษาคือ ตำบลผักขะ อำเภอวัฒนานคร จังหวัดสระแก้ว

กรอบความคิด/สมมติฐานการวิจัย

จากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อคุณภาพชีวิตในการก่อตั้งโรงงานอุตสาหกรรมตำบลผักขะ อำเภอวัฒนานคร จังหวัดสระแก้ว ผู้วิจัยได้กำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัยไว้ โดยนำแนวคิดและทฤษฎีของ WHOQOL-BREF-THAI (2004) มาประยุกต์ใช้ในการสร้างกรอบแนวคิดในการวิจัยได้กรอบแนวคิดดังนี้เพื่อเป็นตัวแปรในการศึกษาครั้งนี้ โดยผู้วิจัยได้พิจารณาแนวคิดดังภาพ



วิธีดำเนินการวิจัยและระเบียบวิจัย

ในการศึกษาความคิดเห็นของการก่อตั้งโรงงานอุตสาหกรรมต่อคุณภาพชีวิตของประชาชนในตำบลผักขะ อำเภอวัฒนานคร จังหวัดสระแก้ว มีรายละเอียดดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งที่มีรายชื่ออยู่ในเขตตำบลผักขะ อำเภอวัฒนานคร จังหวัดสระแก้ว จำนวน 4,372 คน จำนวน 4,372 คน จาก 1,443 ครัวเรือน

กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งที่มีรายชื่ออยู่ในเขตตำบลผักขะ อำเภอวัฒนานคร จังหวัดสระแก้ว โดยการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างได้มาโดยสูตรการคำนวณ

ของ Taro Yamane (1973) ผู้วิจัยได้กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้หลักการของ Taro Yamane จากจำนวนประชากร 4,372 คน กำหนดระดับความเชื่อมั่น 95% ความผิดพลาดไม่เกิน 5% คำนวณหาขนาดตัวอย่างโดยใช้สูตร Taro Yamane (1973) ใช้วิธีการสุ่มแบบบังเอิญ (Accidental Sampling) โดยกลุ่มตัวอย่างจะเป็นใครก็ได้ที่สามารถให้ข้อมูลได้ จำนวนกลุ่มตัวอย่าง 367 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเพื่อเป็นเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย โดยศึกษาแนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับความคิดเห็นของประชาชนในการก่อตั้งโรงงานอุตสาหกรรม กำหนดเป็นกรอบให้ครอบคลุมเนื้อหาและวัตถุประสงค์ที่ทำการวิจัย แล้วสร้างแบบสอบถามตามกรอบที่กำหนดไว้ แบบสอบถามมีโครงสร้างแบ่งเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วยคำถามเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อคุณภาพชีวิตในการก่อตั้งโรงงานอุตสาหกรรม ตำบลฝักขะ อำเภอวัฒนานคร จังหวัดสระแก้ว ในด้านร่างกาย ด้านจิตใจ ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม และด้านสิ่งแวดล้อมสระแก้ว เป็นคำถามที่มีคำตอบให้เลือก 5 ระดับ มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า ของลิเคิร์ต (Likert, 1967) โดยมีเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

ความคิดเห็นของประชาชน	น้อยที่สุด	ให้คะแนน	1	คะแนน
ความคิดเห็นของประชาชน	น้อย	ให้คะแนน	2	คะแนน
ความคิดเห็นของประชาชน	ปานกลาง	ให้คะแนน	3	คะแนน
ความคิดเห็นของประชาชน	มาก	ให้คะแนน	4	คะแนน
ความคิดเห็นของประชาชน	มากที่สุด	ให้คะแนน	5	คะแนน

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมที่มีต่อคุณภาพชีวิตในการก่อตั้งโรงงานอุตสาหกรรม ตำบลฝักขะ อำเภอวัฒนานคร จังหวัดสระแก้ว มีลักษณะเป็นแบบสอบถามปลายเปิด (Open Ended Questionnaire)

การเก็บรวบรวมข้อมูลและการจัดทำข้อมูล

ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากประชาชนที่อยู่ในเขตตำบลฝักขะ โดยนำแบบสอบถามไปให้โดยตรงด้วยตนเอง พร้อมทั้งชี้แจงรายละเอียด และวัตถุประสงค์ของแบบสอบถาม โดยให้อาสาผู้ตอบแบบสอบถามได้ทำแบบสอบถามอย่างอิสระ และรับแบบสอบถามคืนจากผู้ตอบแบบสอบถาม จากนั้นทำการตรวจสอบมาตรฐานตรวจสอบความสมบูรณ์ ความถูกต้องของข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป โดยใช้สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) การแปลความหมายของคะแนน โดยเอาค่าเฉลี่ย (Mean) ของคะแนนเป็นตัวชี้วัด โดยเกณฑ์ดังนี้

4.21 – 5.00	ความคิดเห็นของประชาชนอยู่ในระดับมากที่สุด
3.41 – 4.20	ความคิดเห็นของประชาชนอยู่ในระดับมาก
2.61 – 3.40	ความคิดเห็นของประชาชนอยู่ในระดับปานกลาง
1.81 – 2.60	ความคิดเห็นของประชาชนอยู่ในระดับน้อย
1.00 – 1.80	ความคิดเห็นของประชาชนอยู่ในระดับน้อยที่สุด

ผลการวิจัย

การวิจัยเรื่องความคิดเห็นของการก่อตั้งโรงงานอุตสาหกรรมต่อคุณภาพชีวิตของประชาชนในตำบลผักขะ อำเภอวัฒนานคร จังหวัดสระแก้ว สามารถสรุปได้ดังนี้

ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง

ผลการวิจัย พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 231 คน คิดเป็นร้อยละ 62.94 และเป็นเพศชาย จำนวน 136 คน คิดเป็นร้อยละ 37.06 ส่วนใหญ่มีอายุ 26 - 35 ปี จำนวน 133 คน คิดเป็นร้อยละ 36.24 รองลงมา มีอายุ 36 - 45 ปี คิดเป็นร้อยละ 34.88 ส่วนใหญ่มีการศึกษาระดับประถมศึกษา จำนวน 127 คน คิดเป็นร้อยละ 34.60 รองลงมา มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย จำนวน 122 คน คิดเป็นร้อยละ 33.24 ส่วนใหญ่มีอาชีพเกษตรกร จำนวน 116 คน คิดเป็นร้อยละ 31.61 รองลงมา มีอาชีพอิสระ/ธุรกิจส่วนตัว จำนวน 85 คน คิดเป็นร้อยละ 23.16 ส่วนใหญ่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนน้อยกว่าหรือเท่ากับ 10,000 บาท จำนวน 172 คน คิดเป็นร้อยละ 46.87 รองลงมา มีรายได้ 10,001 – 20,000 บาท จำนวน 119 คน คิดเป็นร้อยละ 32.43

ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อคุณภาพชีวิตในการก่อตั้งโรงงานอุตสาหกรรม ตำบลผักขะ อำเภอวัฒนานคร จังหวัดสระแก้ว เมื่อพิจารณารายด้าน สามารถสรุปได้ดังนี้

1. ด้านร่างกาย

ผลการวิจัย พบว่า ความคิดเห็นของประชาชน ด้านร่างกาย ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.74$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ย อยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ การก่อตั้งโรงงานอุตสาหกรรมมีผลกระทบต่อระบบทางเดินหายใจ ($\bar{X} = 3.04$) การก่อตั้งโรงงานอุตสาหกรรมมีผลกระทบต่อสุขภาพร่างกาย ($\bar{X} = 2.99$) การก่อตั้งโรงงานอุตสาหกรรมมีผลกระทบต่อระบบผิวหนัง ($\bar{X} = 2.98$) และอยู่ในระดับน้อย ได้แก่ การก่อตั้งการก่อตั้งโรงงานอุตสาหกรรมมี

ผลกระทบต่อระบบภูมิคุ้มกัน ($\bar{X}=2.37$) และการก่อตั้งโรงงานอุตสาหกรรมมีผลกระทบต่อระบบประสาท ($\bar{X}=2.34$)

2. ด้านจิตใจ

ผลการวิจัย พบว่า ความคิดเห็นของประชาชน ด้านจิตใจ ในภาพรวมอยู่ในระดับน้อย ($\bar{X}=2.45$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ย อยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ การก่อตั้งโรงงานอุตสาหกรรมมีผลกระทบต่อสุขภาพจิต ($\bar{X}=2.97$) การก่อตั้งโรงงานอุตสาหกรรมมีผลกระทบต่ออารมณ์ ($\bar{X}=2.83$) และอยู่ในระดับน้อย ได้แก่ การก่อตั้งโรงงานอุตสาหกรรมมีผลกระทบต่อความเครียด ($\bar{X}=2.34$) การก่อตั้งโรงงานอุตสาหกรรมมีผลกระทบต่อความวิตกกังวล ($\bar{X}=2.15$) และการก่อตั้งโรงงานอุตสาหกรรมมีผลกระทบต่อความซึมเศร้า ($\bar{X}=2.04$)

3. ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม

ผลการวิจัย พบว่า ความคิดเห็นของประชาชน ด้านความสัมพันธ์ทางสังคมในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=2.66$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมาก ได้แก่ การก่อตั้งโรงงานอุตสาหกรรมมีผลกระทบต่อการดำเนินชีวิตของท่านในระยะยาว ($\bar{X}=3.65$) อยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ การก่อตั้งโรงงานอุตสาหกรรมมีผลกระทบต่อการดำเนินชีวิตภายในชุมชน ($\bar{X}=2.97$) การก่อตั้งโรงงานอุตสาหกรรมมีผลกระทบต่อการดำเนินชีวิตประจำวันกับเพื่อนบ้าน ($\bar{X}=2.73$) และอยู่ในระดับน้อย ได้แก่ การก่อตั้งโรงงานอุตสาหกรรมมีผลกระทบต่อการเดินทางในชุมชนและพื้นที่ใกล้เคียง ($\bar{X}=2.34$) และการก่อตั้งโรงงานอุตสาหกรรมมีผลกระทบต่อการติดต่อสื่อสารกันภายในครอบครัว ($\bar{X}=2.15$)

4. ด้านสิ่งแวดล้อม

ผลการวิจัย พบว่าความคิดเห็นของประชาชน ด้านสิ่งแวดล้อม ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.77$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมาก ได้แก่ การก่อตั้งโรงงานอุตสาหกรรมมีผลกระทบต่อการจัดการขยะมูลฝอย ($\bar{X}=3.98$) การก่อตั้งโรงงานอุตสาหกรรมมีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม ($\bar{X}=3.95$) การก่อตั้งโรงงานอุตสาหกรรมมีผลกระทบต่อสภาพอากาศ ($\bar{X}=3.93$) และอยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ การก่อตั้งโรงงานอุตสาหกรรมมีผลกระทบต่อด้านเสียง การก่อตั้งโรงงานอุตสาหกรรมผลกระทบต่อแหล่งน้ำ ($\bar{X}=3.26$)

เมื่อนำมาวิเคราะห์ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อคุณภาพชีวิตในการก่อตั้งโรงงานอุตสาหกรรม ตำบลฝักขะ อำเภอนานนคร จังหวัดสระแก้ว ประกอบด้วยตัวแปร 4 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านร่างกาย 2) ด้านจิตใจ 3) ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม 4) ด้านสิ่งแวดล้อม ในภาพรวมสามารถสรุปได้ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับ และลำดับที่ โดยรวมและรายด้าน

ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อคุณภาพชีวิตในการก่อตั้ง โรงงานอุตสาหกรรม ตำบลผักขะ อำเภอวัฒนานคร จังหวัดสระแก้ว	n= 367			
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	อันดับ
1. ด้านร่างกาย	2.74	0.69	ปานกลาง	2
2. ด้านจิตใจ	2.45	0.75	น้อย	4
3. ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม	2.66	0.53	ปานกลาง	3
4. ด้านสิ่งแวดล้อม	3.77	0.67	มาก	1
รวม	2.91	0.66	ปานกลาง	

จากตารางที่ 1 ผลการวิจัย ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อคุณภาพชีวิตในการก่อตั้งโรงงานอุตสาหกรรม ตำบลผักขะ อำเภอวัฒนานคร จังหวัดสระแก้ว พบว่า ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.91$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ประชาชนมีความคิดเห็นด้านสิ่งแวดล้อม มีค่าเฉลี่ยสูงสุด อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.77$) รองลงมาคือ ด้านร่างกาย อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.74$) ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.66$) และด้านจิตใจ อยู่ในระดับน้อย ($\bar{X} = 2.45$)

อภิปรายผล

การวิจัยเรื่องความคิดเห็นของการก่อตั้งโรงงานอุตสาหกรรมต่อคุณภาพชีวิตของประชาชนในตำบลผักขะ อำเภอวัฒนานคร จังหวัดสระแก้ว สามารถอภิปรายผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ในการวิจัย ดังนี้

1. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อคุณภาพชีวิตในการก่อตั้งโรงงานอุตสาหกรรมขึ้นในตำบลผักขะ อำเภอวัฒนานคร จังหวัดสระแก้ว

การวิจัยเรื่องความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อคุณภาพชีวิตในการก่อตั้งโรงงานอุตสาหกรรม ตำบลผักขะ อำเภอวัฒนานคร จังหวัดสระแก้ว พบว่าอยู่ในระดับปานกลาง เนื่องจากประชาชนมีความเห็นว่าการก่อตั้งโรงงานอุตสาหกรรมมีข้อดี ในการพัฒนาพื้นที่และนับเป็นการเพิ่มศักยภาพด้านอุตสาหกรรมทำให้ระบบเศรษฐกิจเติบโตขึ้น ประชาชนมีงานทำสามารถสร้างรายได้แก่ ชุมชน และข้อเสียคือผลกระทบทางลบที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง ทั้งในด้านร่างกาย ด้านจิตใจ ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม และด้านสิ่งแวดล้อม ที่ส่งผลต่อความเปลี่ยนแปลงต่อวิถีการใช้ชีวิต สภาพความเป็นอยู่ สอดคล้องกับงานวิจัยของ จันทรรัตน์ จาริกสกุลชัย และนิชากานต์ ดอกกุหลาบ (2562) ที่ได้ทำการศึกษาเรื่องผลกระทบของโรงงานอุตสาหกรรมที่มีต่อคุณภาพชีวิตของประชาชนในเขตนิคมอุตสาหกรรมนวนคร จังหวัดปทุมธานี ผลการศึกษาพบว่า คุณภาพชีวิตของประชาชนอยู่ในระดับปานกลาง (ร้อยละ 63.5) ทั้งนี้ ประชาชนมีความตระหนักว่าการก่อตั้งโรงงานอุตสาหกรรม

มีผลกระทบทั้งในเชิงบวกและเชิงลบ สำหรับเชิงบวกประชาชนส่วนใหญ่พึงพอใจต่อสภาพเศรษฐกิจ ทำให้มีงานและรายได้เพิ่มขึ้น ส่วนเชิงลบ เนื่องจากการทำงานในโรงงานอุตสาหกรรมหรือการอาศัยอยู่ในพื้นที่เขตนิคมอุตสาหกรรม ก่อให้เกิดความเครียดในการใช้ชีวิตได้ อีกทั้งประชาชนเห็นว่าด้วยสภาพอากาศที่เปลี่ยนแปลงไป ซึ่งผลกระทบต่อระบบทางเดินหายใจ ทำให้กลุ่มตัวอย่างมีคุณภาพชีวิตอยู่ในระดับปานกลาง จึงมีการปฏิบัติตนเพื่อป้องกันอันตรายจากผลกระทบของโรงงานอุตสาหกรรม

จากการศึกษา ด้านสิ่งแวดล้อม ประชาชนมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ซึ่งในปัจจุบันปัญหาสิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้นจากภาคอุตสาหกรรมในประเทศยังคงมีอย่างต่อเนื่อง และยังการขาดระบบการจัดการที่ดี ก่อให้เกิดปัญหาด้านมลพิษที่เป็นอันตรายต่อระบบนิเวศและคุณภาพชีวิตของประชาชน ผลการศึกษา พบว่า การก่อตั้งโรงงานอุตสาหกรรมมีผลกระทบต่อการจัดการขยะมูลฝอยมากที่สุด อีกทั้งยังเป็นสาเหตุที่ก่อให้เกิดมลพิษในสภาพอากาศ แหล่งน้ำ และมลพิษทางเสียง โดยประชาชนมีความเห็นเพิ่มเติมว่า ขยะมูลฝอยประเภทของเสียอันตราย ถ้าขาดการจัดการแก้ไขที่เหมาะสมย่อมก่อให้เกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมในชุมชน อีกทั้ง ในการขนส่งของรถยนต์ส่งสินค้าส่งผลให้เกิดปัญหาเรื่องเสียงดัง และปัญหาฝุ่นละอองฟุ้งกระจายตามบ้านเรือนในชุมชนที่อยู่อาศัย สอดคล้องกับงานวิจัยของอรยา จันทมาลา และไททัศน์ มาลา (2565) ที่ได้ศึกษาผลกระทบจากโรงงานกำจัดขยะพิษต่อชุมชนแห่งหนึ่งในตำบลห้วยโจด อำเภอวัฒนานคร จังหวัดสระแก้ว พบว่า ประชาชนส่วนใหญ่ได้รับผลกระทบในระดับมาก เนื่องจากบ่อขยะส่งกลิ่นเหม็น มีน้ำเน่าเสียรั่วไหลจากบ่อขยะ เกิดผลกระทบต่ออากาศโดยรอบชุมชน สารเคมีที่รั่วไหลลงสู่พื้นที่ทำการเกษตร ไร่นา พืชสวนครัว รถบรรทุกขยะพิษทำให้เสียหายและการเดินทางยากลำบาก

ในด้านความสัมพันธ์ทางสังคม อยู่ในระดับปานกลาง จากการเจริญเติบโตในภาคอุตสาหกรรม ย่อมส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงในระบบความสัมพันธ์ในชุมชน ไม่ว่าจะเป็นการเปลี่ยนแปลงชุมชนสู่ระบบอุตสาหกรรม ครอบครัวใหญ่กลายเป็นครอบครัวเดี่ยว และเกิดความเหลื่อมล้ำในสังคมเนื่องจากอัตราการแข่งขันที่สูงขึ้น โดยประชาชนมีความเห็นเพิ่มเติมว่า การก่อตั้งโรงงานอุตสาหกรรมมีผลกระทบต่อการดำเนินชีวิตภายในชุมชน และการดำเนินชีวิตประจำวันกับเพื่อนบ้านและการติดต่อสื่อสารกับเพื่อนบ้านน้อยลง ผู้คนดำเนินชีวิตแบบต่างคนต่างอยู่ มีวิถีชีวิตแบบครอบครัวเดี่ยวมากขึ้น อีกทั้งชุมชนเริ่มมีการทำการเกษตรน้อยลง และหันไป เป็นลูกจ้างในโรงงานอุตสาหกรรมมากขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของ ระพีพรรณ จันทรัตน์ (2561) ที่ได้ศึกษาผลกระทบที่มีต่อประชาชนในการจัดตั้งเขตเศรษฐกิจพิเศษสงขลา พบว่า ผลกระทบทางด้านสังคมที่มีต่อประชาชนมีการเปลี่ยนแปลงในระบบความสัมพันธ์ของมนุษย์ที่อยู่ร่วมกันในสังคม จากสังคมเกษตรกรรม สู่สังคมโรงงานอุตสาหกรรม สภาพสังคมในพื้นที่ที่มีความเป็นชุมชนเมืองเพิ่มขึ้น ทำให้กิจกรรมทางสังคมในลักษณะของการร่วมมือช่วยเหลือ ซึ่งกันและกันมีจำนวนลดลง สภาพครอบครัวเดี่ยวเพิ่มขึ้น และส่งผลให้เกิดวิถีชีวิตในลักษณะต่างคนต่างอยู่ตามไปด้วย

ในด้านร่างกาย อยู่ในระดับปานกลาง สำหรับประชาชนผลกระทบที่เกิดขึ้นชัดเจนที่สุดคือเรื่องของปัญหาสุขภาพที่ได้รับสารพิษเข้าสู่ร่างกาย จึงเป็นสิ่งที่ควรตระหนักและให้ความสำคัญอย่างยิ่ง โดยประชาชนมีความเห็นเพิ่มเติมว่า การก่อตั้งโรงงานอุตสาหกรรมทำให้เกิดปัญหามลพิษทางอากาศ โดยเฉพาะควันจากโรงงานอุตสาหกรรม ยานพาหนะและฝุ่นละอองในอากาศสำหรับบุคคลที่มีโรคประจำตัว หรือมีภูมิแพ้ด้านทานต่ำ ก็สามารถก่อให้เกิดปัญหาด้านสุขภาพได้ โดยเฉพาะในระบบทางเดินหายใจ ภูมิแพ้ ผื่นคันเป็นต้น ซึ่งมีผลกระทบในระยะยาว ทั้งนี้ ประชาชนมีความเห็นว่าเกิดผลกระทบต่อระบบทางเดินหายใจ สุขภาพร่างกายและระบบภูมิคุ้มกันมากกว่าระบบผิวหนังและระบบประสาท เนื่องจากประชาชนมีการป้องกันตนเองทั้งการแต่งกายที่มิดชิดเหมาะสม การใส่หน้ากากอนามัยและการชะล้างทำความสะอาดผิวหนัง ทำให้ลดการสัมผัสต่อฝุ่นมลพิษโดยตรงและลดการสัมผัสเชื้อโรคได้ สอดคล้องกับงานวิจัยของสอดคล้องกับงานวิจัยของธัญญลักษณ์ ปุณณจิระโชติสกุล และอนันต์ อนันตนานธร (2562) ที่ได้ศึกษาเรื่อง ผลกระทบด้านสุขภาพและสิ่งแวดล้อม และการปรับตัวของประชาชนจากอุตสาหกรรมในนิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุด จังหวัดระยอง ผลการศึกษาพบว่าภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เนื่องจากประชาชนมีการปรับตัวด้านร่างกายคือ เปลี่ยนจากการใช้น้ำฝนหรือน้ำจากแหล่งน้ำธรรมชาติที่อาจมีสารเคมีตกค้าง มาเป็นการซื้อน้ำ เพื่อการบริโภคและมีการสวมหน้ากากอนามัยป้องกันมลพิษเข้าสู่ระบบทางเดินหายใจ อีกทั้ง ประชาชนมีการรับรู้ข่าวสารที่เกี่ยวข้องกับโรงงานอุตสาหกรรม เพื่อเข้าไปเป็นส่วนหนึ่งในการรับรู้ ประเมินผลและตัดสินใจในเรื่องสำคัญที่เกี่ยวข้องกับประชาชนและชุมชนมาบตาพุด ส่วนพนักงานของโรงงานอุตสาหกรรมได้รับอุปกรณ์ และมีระบบในการดูแลและป้องกันเป็นอย่างดีจากโรงงานอุตสาหกรรม

และในด้านจิตใจ ผลกระทบทางลบที่เกิดขึ้นก่อให้เกิดสภาวะทางจิตใจและทางอารมณ์ที่มีการปรับเปลี่ยนแปลงตามสิ่งแวดล้อมที่อยู่รอบตัว ความเครียดที่สะสมก่อให้เกิดปัญหาสุขภาพจิตได้ ในการก่อตั้งโรงงานอุตสาหกรรมตำบลฝักขะ อำเภอวัฒนานคร จังหวัดสระแก้ว นั้น ประชาชนมีความคิดเห็นในระดับน้อย โดยเห็นว่า การก่อตั้งโรงงานอาจจะมีผลกระทบต่อสุขภาพจิตสภาพอารมณ์ และความเครียดวิตกกังวลอยู่บ้าง แต่ไม่ได้มีผลกระทบที่สาหัสก่อให้เกิดความวิตกกังวลหรือนำไปสู่ภาวะซึมเศร้า เนื่องจากประชาชนมีการเรียนรู้วิธีการป้องกันตัวเองจากมลพิษและมีการปรับตัวให้เหมาะสมกับสังคมอุตสาหกรรมในปัจจุบัน เพื่อให้สามารถดำเนินชีวิตประจำวันตามปกติได้ ไม่สอดคล้องกับศิริโชค ประทุมพิทักษ์ (2561) ได้ศึกษาเรื่องผลกระทบต่อชุมชนที่เกิดจากการตั้งนิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุดในโครงการพัฒนาพื้นที่ชายฝั่งทะเลภาคตะวันออก: กรณีของเทศบาลเมืองมาบตาพุดอำเภอเมือง จังหวัดระยอง พบว่า ผลกระทบต่อสุขภาพทางจิตใจเป็นทั้งผลกระทบโดยตรงและผลโดยอ้อมจากการพัฒนาอุตสาหกรรม ไม่ว่าจะเป็นเพราะปัญหามลพิษอากาศหรือกลิ่นเหม็น โรคภัยไข้เจ็บ อุบัติภัย และอื่น ๆ ที่ทำให้เกิดความวิตกกังวล นำไปสู่ความ

ไม่มั่นใจในความปลอดภัยโดยเฉพาะผู้ที่อาศัยอยู่ในชุมชนที่ตั้งอยู่ติดและรอบนิคมอุตสาหกรรม มาบตาพุด ผลกระทบที่เกิดขึ้นยังมีลักษณะสะสมและทวีความรุนแรงมากขึ้น ซึ่งคนในชุมชน มีความเครียดและความวิตกกังวลเพราะต้องทนดมกลิ่นเหม็นที่ทำให้รำคาญ และยังทำให้ร่างกายเกิดการเจ็บป่วยหลายโรค อีกทั้ง ความเครียดจากการที่มีรายจ่ายเพิ่มขึ้น เช่น ค่ายารักษาโรค และความเครียดที่เกิดจากความวิตกกังวล และความกลัวโรงงานระเบิดหรืออุบัติเหตุจากสารเคมี อีกด้วย

2. เพื่อเสนอแนะแนวทางในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในเขตพื้นที่การก่อตั้ง โรงงานอุตสาหกรรมตำบลฝักขะ อำเภอดอนจาน จังหวัดสระแก้ว

ปัจจุบันภาคอุตสาหกรรมมีบทบาทสำคัญต่อการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศไทย ที่สร้างความเจริญก้าวหน้าด้านเทคโนโลยีและนำความเจริญสู่พื้นที่ เกิดการสร้างงานสร้างรายได้สู่ชุมชนมากขึ้น จะเห็นได้ว่าขณะที่มีการพัฒนาอุตสาหกรรมย่อมทำให้เกิดความเปลี่ยนแปลงทางด้านเศรษฐกิจ สังคมและสภาพแวดล้อมเป็นปัจจัยที่มีผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตของประชาชนเป็นอย่างมาก ซึ่งคุณภาพชีวิตของประชาชนนับเป็นเป้าหมายที่สำคัญในการพัฒนาสังคมและประเทศ ในปัจจุบัน โดยเริ่มตั้งแต่แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 8 ที่มีเป้าหมายจะยกระดับคุณภาพชีวิตให้คนไทยมีสุขภาพดี จากผลการศึกษา พบว่า การก่อตั้งและพัฒนาภาคอุตสาหกรรมที่เกิดขึ้นในพื้นที่ตำบลฝักขะ อำเภอดอนจาน จังหวัดสระแก้วนำมาสู่ผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตของประชาชนในการดำเนินชีวิตประจำวัน ทั้งด้านร่างกาย ด้านจิตใจ ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม และด้านสิ่งแวดล้อม โดยเฉพาะอย่างยิ่งปัญหาด้านสิ่งแวดล้อม มลพิษที่เกิดขึ้นจากโรงงานอุตสาหกรรมเป็นปัจจัยหนึ่ง que เพิ่มโอกาสเสี่ยงให้กับประชาชนสู่การเจ็บป่วยทางด้านร่างกายและมีสภาวะความเครียดในการดำเนินชีวิตประจำวัน และงานวิจัยของอานนท์ ด่านตระกูล (2564) ได้ศึกษาเรื่องที่ตั้งและผลกระทบต่อสุขภาพจากฝุ่นละอองของอุตสาหกรรมโรงโม่หิน กรณีศึกษาตำบลหน้าพระลาน อำเภอเฉลิมพระเกียรติจังหวัดสระบุรี การศึกษาผลกระทบต่อสุขภาพจากการสัมผัสฝุ่นละอองของชุมชน พบว่าประชากรได้รับความเสี่ยงจากการสัมผัสฝุ่นละอองในระดับที่เกินค่ามาตรฐาน โดยรับความเสี่ยงจากการสัมผัสฝุ่นละอองโดยผ่านช่องทางการหายใจเป็นหลัก และประชากรในพื้นที่ได้รับความเสี่ยง โดยเฉพาะผลกระทบเรื้อรังที่เกิดต่อระบบทางเดินหายใจ

จากการศึกษาจึงเห็นได้ว่า ความเจริญจากภาคอุตสาหกรรมที่ส่งผลกระทบต่อด้านสิ่งแวดล้อมทั้งทางตรงและทางอ้อมสู่ชุมชนบริเวณโดยรอบ ฉะนั้น การร่วมกันแก้ปัญหาระหว่างโรงงานกับชุมชนจึงเป็นสิ่งที่สำคัญมาก การที่จะทำให้ชุมชนกับโรงงานอยู่ร่วมกัน จึงเป็นโจทย์โดยตรงของทั้งสองฝ่ายที่จะร่วมกันแก้ไขปัญหา ขณะเดียวกันภาคประชาชนก็ต้องเข้ามามีบทบาทต่อกระบวนการมีส่วนร่วม กระบวนการสำคัญคือการตรวจสอบและการช่วยกันดูแลรักษา สภาพแวดล้อม (กฤษณะ เชี่ยวเวช, 2562)

การสร้างแนวทางในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในเขตพื้นที่การก่อตั้งโรงงานอุตสาหกรรมตำบลฝักขะ อำเภอดอนจาน จังหวัดสระแก้ว จึงเป็นสิ่งที่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในพื้นที่และผู้ประกอบการควรตระหนักและให้ความสำคัญ มีบทบาทในการส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชาชนได้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น รวมทั้งรับฟังปัญหาต่าง ๆ ที่ก่อให้เกิดผลกระทบต่อประชาชนนำไปสู่การหามาตรการ กฎระเบียบร่วมกันเพื่อควบคุมป้องกันปัญหาและผลกระทบที่เกิดขึ้น โรงงานอุตสาหกรรมควรมีการบริหารจัดการควบคุมมลพิษที่เหมาะสม วางแนวปฏิบัติที่ชัดเจนสามารถตรวจสอบได้ และเปิดโอกาสให้ตัวแทนชุมชนมีส่วนร่วมในการติดตามตรวจสอบการดำเนินงานอย่างจริงจัง อีกทั้ง ควรมีการให้ความรู้และข้อมูลเกี่ยวกับผลกระทบที่เกิดขึ้นแก่ชุมชน โรงงานควรมีนโยบายส่งเสริมด้านสุขภาพและการป้องกันอันตรายจากมลพิษแก่ประชาชนเตรียมความพร้อมในกรณีเกิดเหตุฉุกเฉินแก่ประชาชนในพื้นที่ เพื่อให้เกิดการพัฒนาด้านคุณภาพชีวิตของประชาชนในพื้นที่อย่างมีประสิทธิภาพ

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาความคิดเห็นของการก่อตั้งโรงงานอุตสาหกรรมต่อคุณภาพชีวิตของประชาชนในตำบลฝักขะ อำเภอดอนจาน จังหวัดสระแก้ว ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังนี้

1. ควรมีนโยบายส่งเสริมและอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมในชุมชนจากหน่วยงานในพื้นที่ เพื่อให้ประชาชนได้ตระหนักถึงความสำคัญของการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม และควรมีการควบคุมตรวจสอบปริมาณมลพิษจากโรงงานอุตสาหกรรมในพื้นที่อย่างเข้มงวดเพื่อลดปัญหามลพิษในชุมชน
2. หน่วยงานในพื้นที่ที่เกี่ยวข้องควรมีนโยบายการพัฒนาคุณภาพชีวิตที่ครอบคลุมเกี่ยวกับด้านร่างกายและจิตใจให้แก่พนักงานและประชาชนที่อยู่ในชุมชน อีกทั้งมีบทบาทในการส่งเสริมความรู้ด้านการดูแลสุขภาพร่างกายและบริการตรวจสุขภาพประชาชนในทุกช่วงวัย เพื่อให้ประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น
3. ควรมีการกำหนดกฎระเบียบและจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมการแก้ไขปัญหาาร่วมกันจากทุกภาคส่วน เช่น ชุมชน หน่วยงานภาครัฐและโรงงานอุตสาหกรรม นำไปสู่การมีคุณภาพชีวิตที่ดีร่วมกัน

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับปัจจัยอื่น ๆ หรือแนวคิด ทฤษฎีอื่น ๆ มากำหนดตัวแปรที่คาดว่าจะมีผลต่อคุณภาพชีวิตของประชาชนในการก่อตั้งโรงงานอุตสาหกรรม
2. ควรศึกษาเกี่ยวกับความคิดเห็นของประชาชนที่ได้รับผลกระทบโดยตรง ในการก่อตั้งโรงงานอุตสาหกรรม ตำบลฝักขะ อำเภอดอนจาน จังหวัดสระแก้ว

เอกสารอ้างอิง

- กฤษณะ เชี่ยวเวช. (2562). การมีส่วนร่วมของภาคประชาชน เพื่อความยั่งยืนของชุมชนในเขตประกอบการอุตสาหกรรม. *วารสารรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา*, 2(1), 63-71.
- จันทร์รัตน์ จาริกสกุลชัย, รัตนาภรณ์ อาษา และนิชาภานต์ ดอกกุหลาบ. (2562). ผลกระทบของโรงงานอุตสาหกรรมที่มีต่อคุณภาพชีวิตของประชาชนในเขตนิคมอุตสาหกรรมนวนคร จังหวัดปทุมธานี. *วารสารวิจัยและพัฒนา วไลยอลงกรณ์ในพระบรมราชูปถัมภ์ สาขา มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์*, 14(3), 264-271.
- ธัญญลักษณ์ ปุณณจิโรตติสกุล และอนุรัตน์ อนันทนาธร. (2562). ผลกระทบด้านสุขภาพและสิ่งแวดล้อมและการปรับตัวของประชาชนจากอุตสาหกรรมในนิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุด จังหวัดระยอง. *วารสารการเมือง การบริหาร และกฎหมาย*, 13(1), 19-43.
- ระพีพรรณ จันทร์รัตน์. (2561). ผลกระทบที่มีต่อประชาชนในการจัดตั้งเขตเศรษฐกิจพิเศษสงขลา การประชุมวิชาการด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ระดับชาติ ครั้งที่ 1, มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา จังหวัดสงขลา.
- ศิริโชค ประทุมพิทักษ์. (2561). ผลกระทบต่อชุมชนที่เกิดจากการตั้งนิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุด ในโครงการพัฒนาพื้นที่ชายฝั่งทะเลภาคตะวันออก: กรณีของเทศบาลเมืองมาบตาพุด อำเภอเมือง จังหวัดระยอง. *วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยปทุมธานี*, 10(2), 82-89.
- อรยา จันทมาลา และไททัศน์ มาลา. (2565). ผลกระทบจากโรงงานกำจัดขยะพิษต่อชุมชนแห่งหนึ่งในตำบลห้วยโจด อำเภอวัฒนานคร จังหวัดสระแก้ว. *วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ วไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์*, 17(1), 59-68.
- อานนท์ ด่านตระกูล. (2564). ที่ตั้งและผลกระทบต่อสุขภาพจากฝุ่นละอองของอุตสาหกรรมโรงโม่หิน กรณีศึกษาตำบลหน้าพระลาน อำเภอเฉลิมพระเกียรติจังหวัดสระบุรี [มหาวิทยาลัยศิลปากร].
- Industrial Estate Project in Special Economic Development Area. (2019). *Industrial Estate Authority of Thailand. Annual Report*.
- Likert, R. (1967). *The Human Organization*. McGraw – Hill. Inc.
- World Health Organization [WHO]. (2004). *The World Health Organization Quality of Life (WHOQOL)-BREF (No. WHO/HIS/HSI Rev. 2012.02)*. World Health Organization.
- Yamane, T. (1967). *Statistics, An introductory analysis* (2nd ed.). Harper and Row.

**การพัฒนาระบบสนับสนุนการตัดสินใจสำหรับผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลาง
และขนาดย่อมในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 2**
**The development of management and decision support systems for
the entrepreneurial in small and medium-sized enterprises in lower
Northeastern region 2**

ฤติมา มุ่งหมาย^{1*}, วรณช กุอุทา² และกฤตยกมล ธานีสงศ์³

(Ruetima Mungmai^{1*} Woranuch Kuutha² and Krittayakamon Thanisong³)

^{1*,2,3}คณะบริหารธุรกิจและการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี

^{1*,2,3}Faculty of Business Administration and Management, Ubon Ratchatani Rajabhat University

อีเมลผู้แต่งหลัก : ruetima.m@ubru.ac.th เบอร์โทร : 09 7165 9946

วันที่รับบทความ 8 ธันวาคม 2564

Received: Dec. 8, 2021

วันที่รับแก้ไขบทความ 12 มกราคม 2566

Revised: Jun. 12, 2022

วันที่ตอบรับบทความ 13 มกราคม 2566

Accepted: Jun. 13, 2022

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาระบบสนับสนุนการตัดสินใจผ่านระบบเว็บไซต์ โดยศึกษาความพึงพอใจของผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 2 ต่อระบบสนับสนุนการตัดสินใจที่พัฒนาขึ้น เครื่องมือที่ใช้การพัฒนาระบบ ได้แก่ โปรแกรมภาษาพีเอชพี (PHP) และระบบฐานข้อมูลมายเอสคิวแอล (MySQL) และเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แบบสอบถาม กำหนดสถิติที่ใช้ประกอบด้วย ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า มีระบบสนับสนุนการตัดสินใจ สำหรับผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 2 ผ่านระบบเว็บไซต์ สำหรับการประเมินความพึงพอใจของผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 2 ต่อการใช้งานระบบสนับสนุนการตัดสินใจ จำนวน 400 คน พบว่า ความพึงพอใจเฉลี่ยเท่ากับ 4.79 และความเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.24 ซึ่งมีผลค่าความพึงพอใจในระดับดีมาก ดังนั้น สามารถนำข้อมูลไปใช้ในการสนับสนุนการตัดสินใจในการประกอบธุรกิจได้

คำสำคัญ: การพัฒนา; ระบบสนับสนุนการตัดสินใจ; ผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม; ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 2

Abstract

This research aimed to developed the management and decision support system through the website, and to study the satisfaction of operators on the management and decision support system database of small and medium enterprises in the Lower Northeastern Region 2. This system was developed in PHP and MySQL database. The research instrument was a questionnaire. The statistics used in this research were frequency, percentage, mean and standard deviation.

The result of research found that the developed for management and decision support system through the website; the satisfaction evaluation of the medium and small enterprises in the Lower Northeastern Region 2 was found that the average satisfaction was 4.79 and the standard deviation was 0.24. Therefore, the developed for management and decision support was at a high level, which can be implemented as an information from the system can be supported decision making for business.

Keywords: development; management and decision support system; entrepreneurial in small and medium-sized enterprises; lower Northeastern region 2

บทนำ

สืบเนื่องจากภาวะทางเศรษฐกิจรวมถึงเทคโนโลยีที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว องค์กรขนาดเล็กและขนาดใหญ่ต้องมีการปรับตัวเพื่อให้สามารถอยู่รอดได้ โดยการใช้เทคโนโลยีในการเก็บรวบรวมข้อมูล ประมวลผลข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูล เพื่อให้ได้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการกำหนดกลยุทธ์ขององค์กร เพื่อความสามารถในการแข่งขันที่สูงขึ้น การหาช่องทางการตลาดใหม่ ๆ และการดำเนินธุรกิจที่ประสบความสำเร็จอย่างต่อเนื่อง

ระบบการสนับสนุนการตัดสินใจ สามารถช่วยในการสนับสนุนส่งเสริมการวิเคราะห์ และการตัดสินใจที่ดีที่สุดด้วยการเตรียมการจัดทำ และจัดหาข้อมูลให้กับผู้บริหารนำไปวินิจฉัยสถานการณ์เฉพาะ ในสภาพแวดล้อมการแข่งขันเชิงธุรกิจ ภายใต้สถานการณ์ที่ไม่ปกติ และไม่มีโครงสร้างที่เกิดขึ้นอยู่เป็นปกติ กิจกรรมการดำเนินงาน โดยใช้ระบบข้อมูลที่ใช้คอมพิวเตอร์เป็นฐานในการจัดการ เก็บรวบรวม และวิเคราะห์ข้อมูลเชิงธุรกิจ ครอบคลุมข้อมูลที่หลากหลายประเภท (กรไชย พรภักดิ์สร, 2565)

ปัจจุบันโลกเผชิญกับสถานการณ์แพร่ระบาดของ COVID-19 ซึ่งกระทบกิจกรรมทางเศรษฐกิจในวงกว้าง ธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) ถือเป็นหนึ่งในกลุ่มที่ได้รับผลกระทบค่อนข้างมากจากความต้องการสินค้าและบริการที่ลดลง โดย SMEs มีสัดส่วนคิดเป็นร้อยละ 43 ต่อ GDP และเป็นแหล่งจ้างงานหลักของประเทศ การเก็บข้อมูลเพื่อใช้ในการวิเคราะห์จึงสำคัญช่วยให้ธุรกิจ SME ผ่านวิกฤตไปได้ (ธนากรแห่งประเทศไทย, 2563) เทคโนโลยีดิจิทัลช่วยเพิ่มประสิทธิภาพการทำงาน และการใช้ชีวิตจนส่งผลให้โครงสร้างระบบเศรษฐกิจถูกแปรเปลี่ยนไปสู่ยุคเศรษฐกิจดิจิทัลที่สร้างโอกาสในการเติบโต และเปลี่ยนแปลงกระบวนการในการประกอบธุรกิจอย่างสิ้นเชิง ในขณะที่ผู้ประกอบการที่ไม่สามารถเปลี่ยนผ่านด้านดิจิทัลจะได้รับผลกระทบเชิงลบอย่างมากจนอาจล้มตายจากระบบเศรษฐกิจได้ ดังนั้นทักษะความรู้ด้านดิจิทัลเป็นปัจจัยสำคัญที่บ่งชี้ศักยภาพ ในการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลที่สามารถสร้างมูลค่าเพิ่มทางเศรษฐกิจให้กับผู้ประกอบการรายย่อยและขนาดเล็ก (สถาบันวิจัยเศรษฐกิจป๋วย อึ๊งภากรณ์, 2565)

ผู้ประกอบการขนาดกลางและขนาดย่อมได้มีการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ เช่น ระบบคอมพิวเตอร์ส่วนบุคคล ระบบเครือข่าย ระบบฐานข้อมูล โปรแกรมประยุกต์ที่ช่วยในการจัดการดำเนินการทั้งทางด้านเอกสารและการวิเคราะห์ รวมทั้งอินเทอร์เน็ตที่ได้เริ่มมีบทบาทในธุรกิจ

ขนาดกลางและขนาดย่อมเพิ่มมากขึ้น รูปแบบของเทคโนโลยีสารสนเทศที่ใช้ในธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมมีความหลากหลาย การใช้เทคโนโลยีเว็บไซต์ในการประชาสัมพันธ์สินค้าและบริการของตนเอง การใช้ซอฟต์แวร์ประเภทฐานข้อมูลในการเก็บและวิเคราะห์ข้อมูลต่าง ๆ เป็นต้น

แผนการส่งเสริม SME ฉบับที่ 4 (พ.ศ.2560-2564) ยุทธศาสตร์ที่ 3 พัฒนากลไกเพื่อขับเคลื่อนการส่งเสริม SME อย่างเป็นระบบ: เป็นการพัฒนากระบวนการสนับสนุนที่จะช่วยให้การส่งเสริมและพัฒนา SME เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลมากขึ้น (สำนักส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม, 2560) ซึ่งต้องอาศัยเครื่องมือที่ได้กล่าวไว้ข้างต้นในการขับเคลื่อนสู่เป้าหมายให้สำเร็จ

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยจะทำการเพื่อพัฒนาระบบสนับสนุนการตัดสินใจสำหรับผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 2 เพื่อให้ผู้ประกอบการมีข้อมูลที่ช่วยในการตัดสินใจด้านการดำเนินงานทางธุรกิจ เพิ่มความสามารถในการแข่งขันได้ในระดับสากล เป็นพลังสำคัญในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจ

วัตถุประสงค์

1. เพื่อพัฒนาระบบสนับสนุนการตัดสินใจ สำหรับผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 2
2. เพื่อประเมินความพึงพอใจของผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 2 ต่อระบบสนับสนุนการตัดสินใจสำหรับผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 2

คำนิยามศัพท์เฉพาะ

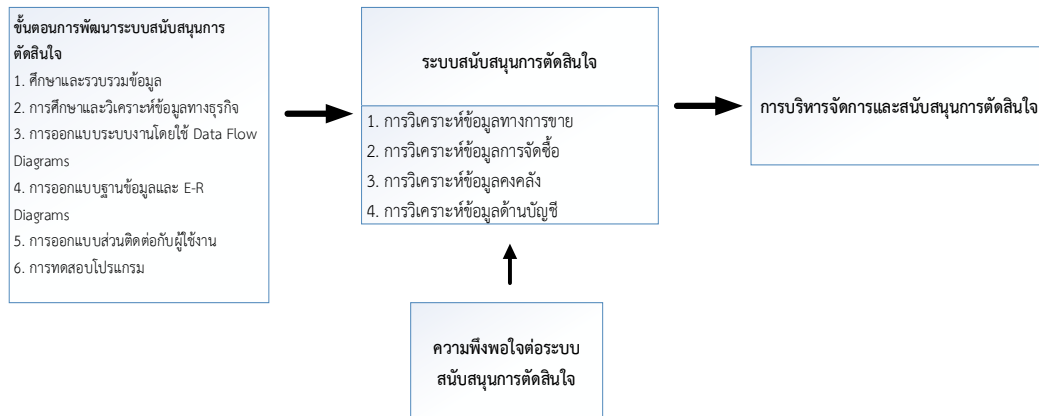
ระบบสนับสนุนการตัดสินใจ หมายถึง ระบบที่สนับสนุนการตัดสินใจของผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ในเชิงกลยุทธ์ กิจกรรมทางธุรกิจ เช่น การจัดซื้อ การขาย การบริหารสินค้าคงคลัง และรายงานด้านบัญชี เป็นต้น

ผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม หมายถึง ผู้ประกอบการที่ประกอบการในรูปของบุคคลธรรมดา คณะบุคคลหรือห้างหุ้นส่วนสามัญที่มีใช้นิติบุคคล ห้างหุ้นส่วนจำกัด บริษัทจำกัดหรือกิจการร่วมค้า ซึ่งจะประกอบธุรกิจธุรกิจในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 2

ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 2 หมายถึง กลุ่มจังหวัด ประกอบด้วย จังหวัดยโสธร จังหวัดศรีสะเกษ จังหวัดอำนาจเจริญ และจังหวัดอุบลราชธานี

กรอบความคิดในการวิจัย

ศึกษาข้อมูล แนวคิด ทฤษฎีต่าง ๆ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง แล้วดำเนินงานตามขั้นตอน การพัฒนาระบบสนับสนุนการตัดสินใจ ดังภาพที่ 1 จากนั้นประเมินความพึงพอใจต่อระบบสนับสนุน การตัดสินใจ



ภาพที่ 1 กรอบความคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากร

ผู้วิจัยกำหนดประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ ผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (Small and Medium Enterprises = SMEs) ในเขตพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 2 จำนวน 134,790 แห่ง (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2560)

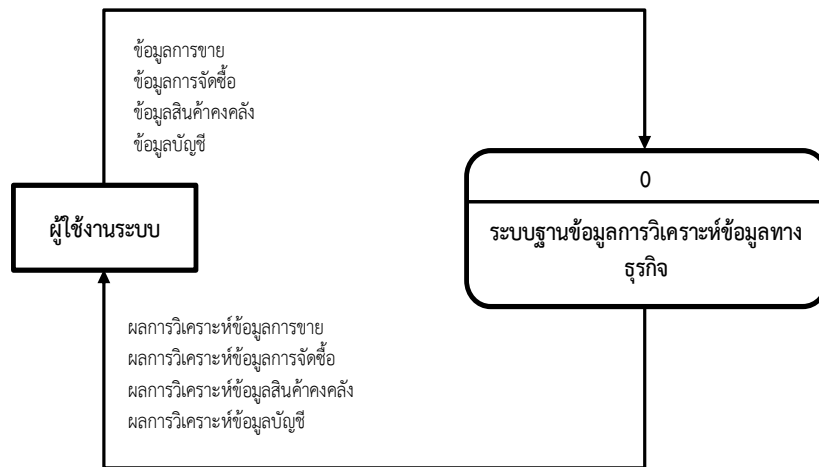
กลุ่มตัวอย่าง

ผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในเขตพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 2 ประกอบด้วย จังหวัดยโสธร จังหวัดศรีสะเกษ จังหวัดอำนาจเจริญและจังหวัดอุบลราชธานี จำนวน 400 แห่ง โดยเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยคำนวณจากสูตรการคำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่างของ Yamane's ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% (Yamane Taro, 1973) จากนั้นเปรียบเทียบตารางสำเร็จรูปของ Krejcie and Morgan (บุญชม ศรีสะอาด, 2545) โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) ซึ่งมีขั้นตอนในการสุ่มตัวอย่างตามลำดับคือ สถานประกอบการจำแนกตามจังหวัด กำหนดกลุ่มตัวอย่างของสถานประกอบการในเขตจังหวัดตามสัดส่วน และสุ่มตัวอย่างโดยวิธีสุ่มอย่างง่าย

ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยอย่างมีขั้นตอนดังต่อไปนี้

ศึกษาข้อมูล แนวคิด ทฤษฎีต่าง ๆ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อกำหนดความต้องการ และการพัฒนาระบบสนับสนุนการตัดสินใจของผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 2 ตามขั้นตอนการพัฒนาระบบ

การวิเคราะห์ความต้องการของระบบและการออกแบบใช้แผนภาพบริบท (Context Diagram) ในการอธิบายการนำเข้าและออกของข้อมูลโดยรวมของระบบ ดังภาพที่ 2



ภาพที่ 2 แผนภาพบริบท (Context Diagram)

เครื่องมือที่ใช้การพัฒนาระบบ ได้แก่ โปรแกรมภาษาพีเอชพี (PHP) และระบบฐานข้อมูลมายเอชคิวแอล (MySQL)

วิธีการทดสอบระบบใช้แบบ Black box Testing โดยนำข้อมูลที่ได้จากการรวบรวมเข้ามาทดสอบกับระบบ ปรับปรุงแก้ไขระบบให้ตรงกับความต้องการ จากนั้นนำระบบไปให้กลุ่มตัวอย่าง ซึ่งเป็นผู้ประกอบการของ SMEs ในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 2 จำนวน 400 คน ทดลองใช้งานระบบตามฟังก์ชันต่าง ๆ ของระบบ และใช้แบบสอบถามประเมินความพึงพอใจในการใช้งานระบบ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการศึกษาความพึงพอใจในการใช้งานระบบ และทดสอบประสิทธิภาพของระบบสารสนเทศ (วุฒิพงษ์ ชินศรี และศิริวรรณ วาสุกี, 2558) ได้นำเสนอวิธีการทดสอบประสิทธิภาพของระบบสารสนเทศ เรียกว่า Blackbox Testing แบบสอบถามแบ่งเป็น 4 ด้าน ได้แก่ 1) แบบประเมินระบบด้านความสามารถทำงานตรงตามความต้องการ 2) แบบประเมินระบบด้านหน้าที่ระบบ 3) แบบประเมินระบบด้านการใช้งานระบบ 4) แบบประเมินระบบด้านความปลอดภัยของระบบ โดยใช้คำถามที่แสดงระดับความคิดเห็นต่อประสิทธิภาพการทำงานของระบบ แบ่งเป็น 5 ระดับ ดังนี้ ระบบมีประสิทธิภาพในระดับดีมาก ระบบมีประสิทธิภาพในระดับดี ระบบมีประสิทธิภาพในระดับพอใช้ ระบบมีประสิทธิภาพในระดับน้อย และระบบไม่มีประสิทธิภาพ

ผู้วิจัยตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือวัด โดยการตรวจสอบความเที่ยงตรงของแบบสอบถาม ก่อนนำไปใช้จริง ($n=30$) และข้อมูลที่เก็บมาจริงจากสถานประกอบการในจังหวัดอุบลราชธานี ($n=400$) ทั้งนี้ตัวแปรทุกตัวมีค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha = 0.735) มากกว่า 0.7 (Nunnally, 1994)

วิธีเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้พัฒนาระบบสนับสนุนการตัดสินใจ มี 6 ขั้นตอน คือ ศึกษาและรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล การออกแบบระบบโดยใช้ Data Flow Diagrams การออกแบบฐานข้อมูล และโครงสร้างของฐานข้อมูล (E-R Diagrams) การออกแบบส่วนติดต่อกับผู้ใช้งาน (User Interface) และการทดสอบโปรแกรม

ผู้วิจัยใช้การเก็บรวบรวมข้อมูลการศึกษาความพึงพอใจในการใช้งานระบบสนับสนุนการตัดสินใจของผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 2 โดยแจกแบบสอบถามกับผู้บริหารและบุคลากรในวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมจำนวน 400 คน สามารถเก็บได้ทั้งสิ้นจำนวน 400 ชุด

สถิติที่ใช้ในวิจัย ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัย

การสำรวจและรวบรวมข้อมูล

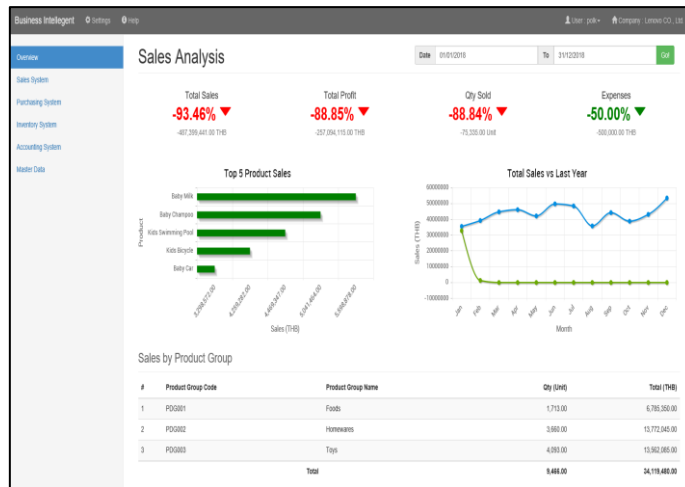
ผลการสำรวจและรวบรวมข้อมูลวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 2 ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 จำนวนวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 2 แยกรายจังหวัด

ลำดับ	จังหวัด	จำนวน (แห่ง)
1.	อุบลราชธานี	156
2.	ยโสธร	60
3.	ศรีสะเกษ	148
4.	อำนาจเจริญ	36
รวม		400

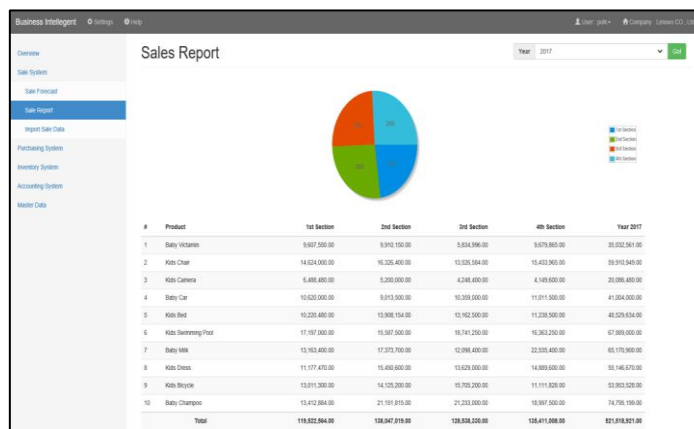
ผลที่ได้จากการพัฒนาระบบ ระบบสนับสนุนการตัดสินใจของผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 2 ดังภาพที่ 3 และภาพที่ 4

ภาพที่ 3 หน้าเข้าสู่ระบบ

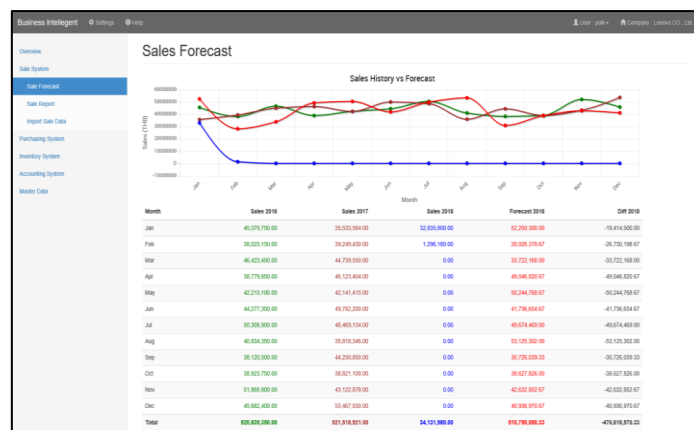


ภาพที่ 4 ภาพรวมระบบ (Overview)

ภาพที่ 3 เข้าสู่ระบบจะแสดงหน้าจอ Login ผู้ใช้งานจะต้องกรอก Username และ Password เลือกรบริษัท ระบบจะแสดงหน้า Overview ตามภาพที่ 4

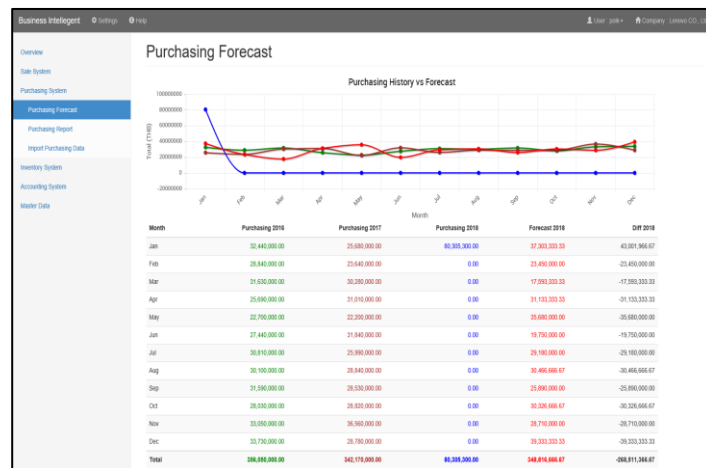


ภาพที่ 5 รายงานยอดขาย

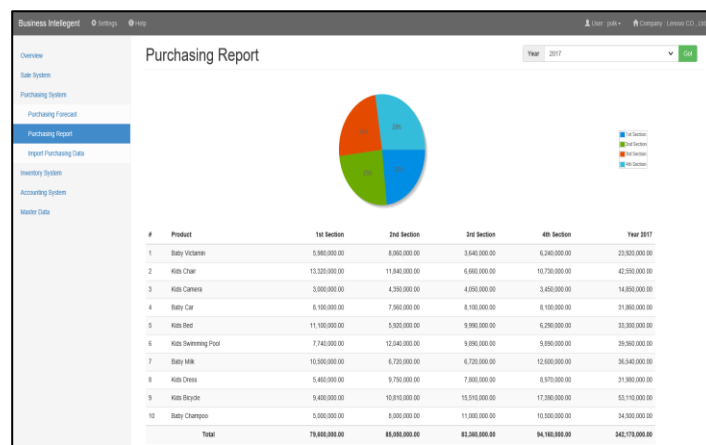


ภาพที่ 6 พยากรณ์ยอดขาย

ภาพที่ 5 และภาพที่ 6 ระบบจะแสดงผลการทำงานรายงานยอดขายปัจจุบันหรือตามเงื่อนไข (Sale Report) ระบบจะแสดงข้อมูลพยากรณ์ยอดขาย (Sale Forecast) ปัจจุบันเปรียบเทียบกับยอดขาย 2 ปีก่อนหน้า โดยแสดงในรูปแบบกราฟและตารางข้อมูล และผู้ใช้สามารถเลือกปีที่ต้องการดูข้อมูลได้

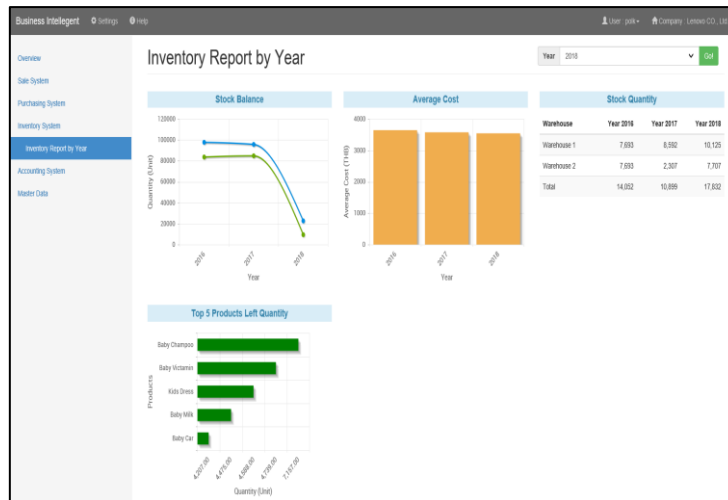


ภาพที่ 7 พยากรณ์การจัดซื้อ



ภาพที่ 8 รายงานยอดการสั่งซื้อ

ภาพที่ 7 และภาพที่ 8 ระบบจะแสดงผลการทำงานรายงานยอดการสั่งซื้อปัจจุบันหรือตามเงื่อนไข (Purchasing Report) และระบบจะแสดงข้อมูลพยากรณ์การสั่งซื้อ (Purchasing Forecast) ปัจจุบันเปรียบเทียบกับยอดสั่งซื้อสินค้า 2 ปีก่อนหน้า โดยแสดงในรูปแบบกราฟและตารางข้อมูล และผู้ใช้สามารถเลือกปีที่ต้องการดูข้อมูลได้



ภาพที่ 9 พยากรณ์การสั่งซื้อ

ภาพที่ 9 แสดงผลการทำงานรายงานสินค้าคงเหลือ (Inventory Report) แสดงข้อมูลยอดสินค้าคงเหลือ (Stock Balance) ต้นทุนสินค้าคงเหลือ (Average Cost Stock) สินค้าขายดี 5 อันดับ (Quantity Top 5 Products Left Quantity)



ภาพที่ 10 พยากรณ์ยอดขายรายสัปดาห์



ภาพที่ 11 ยอดกำไรสุทธิ

ภาพที่ 10 ระบบจะแสดงข้อมูลพยากรณ์ยอดกำไรสุทธิภายในปีปัจจุบัน เปรียบเทียบกับยอดกำไรสุทธิ 2 ปีก่อนหน้า และภาพที่ 11 ระบบจะแสดงยอดกำไรสุทธิจนถึงปัจจุบัน (Accounting Report by Year) และยอดกำไรสุทธิของสินค้าที่ขายดี 5 อันดับแรก

ตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการศึกษาความพึงพอใจของผู้ประกอบการ SMEs ในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 2

รายการประเมิน	($\bar{X}$)	(S.D.)	ระดับ
ด้านการทำงานได้ตรงตามความต้องการ (Function Requirement Test)	4.63	0.26	ดีมาก
ด้านการทำงานของระบบ (Function Test)	4.85	0.23	ดีมาก
ด้านการใช้งานของระบบ (Usability Test)	4.82	0.22	ดีมาก
ด้านความปลอดภัยของระบบ (Security Test)	4.85	0.26	ดีมาก

จากตารางที่ 2 พบว่า ความพึงพอใจของระบบสนับสนุนการตัดสินใจของผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 2 ในภาพรวมอยู่ในระดับดีมาก เพื่อพิจารณาว่าด้านมีความพึงพอใจในระดับดีมากทั้ง 4 ด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย คือ ความพึงพอใจด้านการทำงานของระบบ ด้านความปลอดภัยของระบบ การใช้งานของระบบ และการทำงานได้ตรงตามความต้องการ

สรุปผลการวิจัยและอภิปรายผล

1. สรุปผลการวิจัย

จากการวิจัยเรื่องระบบสนับสนุนการตัดสินใจของผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 2 ใช้การรวบรวม จัดกลุ่ม ตามตัวแบบที่สร้างในรูปแบบของระบบฐานข้อมูล ใช้งานผ่านระบบผ่านอินเทอร์เน็ต สามารถเปรียบเทียบข้อมูลในอดีตกับปัจจุบัน และสามารถพยากรณ์ข้อมูลในอนาคตได้ แสดงอยู่ในรูปแบบของตาราง กราฟ เพื่อให้ผู้บริหารสามารถทราบข้อมูลขององค์กรได้อย่างรวดเร็ว และตัดสินใจได้ทันเวลา ประกอบด้วย

1) การวิเคราะห์ข้อมูลการขาย 2) การวิเคราะห์ข้อมูลการจัดซื้อ 3) การวิเคราะห์ข้อมูลสินค้าคงคลัง และ 4) การวิเคราะห์ข้อมูลบัญชี

จากนั้นทำการประเมินความพึงพอใจการใช้งานระบบ ประสิทธิภาพโดยรวมทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการทำงานได้ตรงตามความต้องการ ด้านการทำงานของระบบ ด้านการใช้งานของระบบ และด้านความปลอดภัยของระบบ อยู่ในระดับดีมาก

2. การอภิปรายผล

สามารถอภิปรายผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์การวิจัยได้ดังนี้

วัตถุประสงค์ข้อที่ 1 เพื่อพัฒนาระบบสนับสนุนการตัดสินใจสำหรับผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 2 มีระบบย่อยคือ 1) การวิเคราะห์ข้อมูลการขาย 2) การวิเคราะห์ข้อมูลการจัดซื้อ 3) การวิเคราะห์ข้อมูลสินค้าคงคลัง และ 4) การวิเคราะห์ข้อมูลบัญชี พัฒนาด้วยภาษาโปรแกรมคอมพิวเตอร์ (PHP และ JavaScript) และโปรแกรมระบบจัดการระบบฐานข้อมูล (MySQL) ซึ่งสอดคล้องกับสุทัศน์ กำมณี และคณะ (2559) ศึกษาการพัฒนาระบบสารสนเทศทางการบัญชีเพื่อเพิ่มศักยภาพการแข่งขันของผลิตภัณฑ์ชุมชน ประกอบด้วยฟังก์ชันบันทึกซื้อวัตถุดิบเข้า ตัดยอดวัตถุดิบ บันทึกซื้อเข้า บันทึกค่าดำเนินการคำนวณต้นทุน งบกำไรขาดทุน ทำให้ชุมชนมีข้อมูลเพื่อใช้ในการตัดสินใจในการจัดซื้อวัตถุดิบลดต้นทุนการจัดเก็บ และสอดคล้องกับพิรญา เต่าทองและนันทรัฐ บำรุงเกียรติ (2565) ศึกษากระบวนการจัดการข้อมูลสินค้าอะไหล่ ส่วนงานบำรุงรักษาและการคาดคะเนการสั่งซื้อด้วยเทคนิคทางคณิตศาสตร์ของสถานประกอบการด้านอุตสาหกรรมแห่งหนึ่งในจังหวัดลพบุรี สามารถสืบค้นข้อมูลได้อย่างถูกต้องแม่นยำ แสดงข้อมูลของมูลค่าสินค้าคงคลังที่มีอยู่ ทำให้วางแผนสินค้าคงคลังและส่งผลต่อการบริหารจัดการงบประมาณให้มีประสิทธิภาพ วัตถุประสงค์ข้อที่ 2 เพื่อประเมินความพึงพอใจของผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 2 ต่อระบบฐานข้อมูลเพื่อการบริหารจัดการและสนับสนุนการตัดสินใจวิเคราะห์ด้วย 4 ปัจจัย ได้แก่ 1) ด้านการทำงานได้ตรงตามความต้องการ 2) ด้านการทำงานของระบบ 3) ด้านการใช้งานของระบบ 4) ด้านความปลอดภัยของระบบ ผลการการศึกษาความพึงพอใจโดยรวมทั้ง 4 ด้าน อยู่ในระดับดีมาก ซึ่งสอดคล้องกับกิตติยา ปัญญาเยาว์ และคณะ (2563) ได้ศึกษาระบบสารสนเทศเพื่อส่งเสริมผลิตภัณฑ์ กรณีศึกษาชุมชนบ้านสร้าง อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ในภาพรวมระดับความพึงพอใจของสมาชิกที่มีต่อด้านการออกแบบ ฐานข้อมูลมีประสิทธิภาพอยู่ในเกณฑ์ดีมาก ประกอบด้วย ด้านการจัดการสมาชิก ด้านการค้นหา ด้านการออกรายงาน และด้านการรักษาความปลอดภัย

ข้อเสนอแนะ

1. การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาเฉพาะกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้ประกอบการในพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 2 เท่านั้น ดังนั้นจึงควรทำการศึกษาผู้ประกอบการในพื้นที่อื่น เช่น ภาคภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เป็นต้น

2. การศึกษาครั้งนี้เฉพาะผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ซึ่งในการทำวิจัยครั้งต่อไปควรศึกษาผู้ประกอบการที่มีขนาดธุรกิจใหญ่ขึ้น เช่น บริษัท เป็นต้น

เอกสารอ้างอิง

- กรไชย พรภักดิ์สร. (2565). *นวัตกรรมการบัญชีเพื่อการจัดการเชิงกลยุทธ์*. ตักสิลาการพิมพ์.
- กิตติยา ปัญญาเยาว์, ปัทมา ตรีมงคล, วชิรญา เหลียวตระกูล, กฤษณะ รัตนพลแสน, วิเศษฐ์ หมั่นสี และธิดารัตน์ สงเคราะห์ธรรม. (2563). *ระบบสารสนเทศเพื่อส่งเสริมผลิตภัณฑ์ กรณีศึกษา ชุมชนบ้านสร้าง อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา*. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ ศูนย์พระนครศรีอยุธยา.
- ธนาคารแห่งประเทศไทย. (2563, 17 พฤษภาคม). *ความเปราะบางของธุรกิจ SMEs และมาตรการช่วยเหลือ*. https://www.bot.or.th/Thai/ResearchAndPublications/articles/Pages/Article_28Apr2020.aspx
- บุญชม ศรีสะอาด. (2545). *การวิจัยเบื้องต้น (ฉบับปรับปรุงใหม่)* (พิมพ์ครั้งที่ 7). สุวีริยาสาส์น.
- พริญา เต่าทอง และนนทรัฐ บำรุงเกียรติ. (2565). *ระบบฐานข้อมูลสำหรับบริหารจัดการข้อมูลสินค้าอะไหล่ส่วนงานบำรุงรักษาและการคาดการณ์การสั่งซื้อด้วยเทคนิคทางคณิตศาสตร์ของสถานประกอบการด้านอุตสาหกรรมแห่งหนึ่งในจังหวัดลพบุรี*. *วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง*, 11(1), 76-88.
- วุฒิพงษ์ ชินศรี และศิริวรรณ วาสกรี. (2558). *การพัฒนาเว็บแอปพลิเคชันสำหรับการวิเคราะห์ข้อสอบอัตโนมัติ*. *วารสารวิจัยและพัฒนาเทคโนโลยีของกรมในพระบรมราชูปถัมภ์ สาขาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี*, 10(1), 1-17.
- ส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม. (2560, 22 มกราคม). *ฐานข้อมูลผู้ประกอบการ SMEs*. <http://203.154.140.77/sme/Report/View/1190>
- สถาบันวิจัยเศรษฐกิจป๋วย อึ๊งภากรณ์. (2565, 12 เมษายน). *SME Digital Literacy กับระดับการเปลี่ยนผ่านด้านดิจิทัลของผู้ประกอบการรายย่อยและขนาดเล็กในประเทศไทย*. <https://www.pier.or.th/abridged/2022/05/>
- สำนักส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม. (2560, 27 ธันวาคม). *แผนการส่งเสริม SME ฉบับที่ 4 พ.ศ. 2560-2564*. <http://203.154.140.77/sme/Report/View/1190>
- สำนักงานสถิติแห่งชาติ. (2560, 2 สิงหาคม). *สำมะโนครัวอุตสาหกรรม*. <http://www.nso.go.th>
- สุทัศน์ กามณี, ขวัญนรี กล้าปราบโจร, ศิริรัตน์ แซ่เส้ง, ฐิติพร พระโพธิ์, สร้อยเพชร ลิสนิ และบุตรศรีรินทร์ แสงสว่าง. (2559). *การพัฒนาระบบสารสนเทศทางการบัญชี เพื่อเพิ่มศักยภาพการแข่งขันของผลิตภัณฑ์ชุมชน*. มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี.
- Nunnally J. C. and Bernstein I. H. (1994). *Psychometric theory*. McGraw- Hill.
- Yamane, T. (1967). *Statistics, An introductory analysis* (2nd ed.). Harper and Row.

**การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ เรื่องอสมการเชิงเส้นตัวแปรเดียว
แบบสืบเสาะหาความรู้ ร่วมกับห้องเรียนกลับด้าน เพื่อส่งเสริมความสามารถ
ในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3
Developing a learning management model on linear inequality of
one variable with the inquiry-based learning with a flipped classroom
to promote the ability to solve math problems
for Matthayomsuksa 3 students**

วิญญูชัย ศักดิ์กัณฑ์หา^{1*}

(Winthachai Sakkanha^{1*})

^{1*}โรงเรียนเทศบาล 6 นครเชียงราย

^{1*}Chiang Rai Municipality School 6

อีเมลผู้แต่งหลัก : winthachai_oat@hotmail.com เบอร์โทร : 06 1965 9658

วันที่รับบทความ 23 ธันวาคม 2564

Received: Dec. 23, 2021

วันที่รับแก้ไขบทความ 15 มกราคม 2566

Revised: Jun. 15, 2023

วันที่ตอบรับบทความ 17 มกราคม 2566

Accepted: Jun. 17, 2023

บทคัดย่อ

งานวิจัยมีจุดประสงค์เพื่อ 1) เพื่อพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ เรื่องอสมการเชิงเส้นตัวแปรเดียว แบบสืบเสาะหาความรู้ ร่วมกับห้องเรียนกลับด้าน เพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 2) เพื่อศึกษาความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ 3) เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังเรียนด้วยรูปแบบการจัดการเรียนรู้ 4) เพื่อศึกษาความพึงพอใจต่อรูปแบบการจัดการเรียนรู้

ผลการวิจัยพบว่า 1) ประสิทธิภาพของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ เรื่องอสมการเชิงเส้นตัวแปรเดียว แบบสืบเสาะหาความรู้ ร่วมกับห้องเรียนกลับด้าน เพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 เท่ากับ 82.05/81.17 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ 80/80 2) ความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ อยู่ในระดับดี 3) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 4) นักเรียนมีความพึงพอใจต่อรูปแบบการจัดการเรียนรู้ในระดับมาก

คำสำคัญ: รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้; ห้องเรียนกลับด้าน; ความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์

Abstract

The research aims to: 1) Develop a learning management model on linear inequality of one variable through the inquiry-based learning with a flipped classroom to promote the ability to solve math problems in Matthayomsuksa 3 with the 80/80 efficiency index. 2) To study the ability of solving mathematical problems. 3) To compare the result of before and after using a learning management model on linear inequality of one variable. 4) Study the satisfaction of learning management model. The results of the study have shown that 1) the learning management model on linear inequality of one variable through the inquiry-based learning with a flipped classroom to promote the ability to solve math problems in Matthayomsuksa 3 gave efficiency standard: 82.05/81.17. 2) The results of the ability of solving mathematical problems were beneficial. 3) The result of before and after using a learning management model on linear inequality of one variable was significantly higher than before at 0.01 level. 4) The students satisfactions were mostly satisfied.

Keywords: Quest-based Learning Management Model; Inverted Classroom; Math Problem Solving Ability

บทนำ

ความสามารถในทักษะกระบวนการทางคณิตศาสตร์ที่กำหนดไว้ในหลักสูตร อันได้แก่ ความสามารถในการแก้ปัญหา ความสามารถในการสื่อสารและการสื่อความหมายทางคณิตศาสตร์ การเชื่อมโยง การให้เหตุผล และการคิดสร้างสรรค์ เป็นสิ่งที่จำเป็นอย่างยิ่งที่ครูผู้สอนต้องทำให้เกิดขึ้นกับตัวผู้เรียนเพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการดำรงชีวิต โดยความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ เป็นทักษะหนึ่งที่มีความสำคัญและจำเป็นต้องได้รับการพัฒนา จะเห็นได้จากกรอบการประเมิน PISA 2012 และ PISA 2015 ที่วางกรอบการประเมินโดยเน้นด้านความสามารถในการแก้ปัญหาเป็นหลัก (โครงการ PISA ประเทศไทย สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี, 2561) โดยการพัฒนาทักษะหรือความสามารถทางคณิตศาสตร์นั้นควรที่จะพัฒนาควบคู่ไปกับการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน จากผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในรายวิชาคณิตศาสตร์พื้นฐาน ในปีการศึกษา 2561-2562 พบว่า หน่วยการเรียนรู้ เรื่องอสมการเชิงเส้นตัวแปรเดียว นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในระดับต่ำ เมื่อพิจารณาผลจากการตรวจแบบทดสอบอัตนัยของโจทย์ปัญหา พบว่า มีนักเรียนเพียงร้อยละ 10 เท่านั้นที่สามารถแก้โจทย์ปัญหาได้อย่างถูกต้อง ซึ่งผู้วิจัยได้วิเคราะห์แล้วว่า นักเรียนส่วนใหญ่ยังขาดทักษะในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์

ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความต้องการที่พัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ ร่วมกับพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ซึ่งสาเหตุที่ทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ พบว่า หน่วยการเรียนรู้ดังกล่าวมีปริมาณเนื้อหาที่มากและยาก โดยเฉพาะโจทย์ปัญหา นอกจากนี้วิธีการสอนของครูที่ยังใช้วิธีสอนโดยการอธิบาย บรรยาย และให้นักเรียนทำแบบฝึกหัด ไม่มีสื่อการเรียนการสอน เช่น วิดีทัศน์การสอน หรือสื่ออื่น ๆ ให้นักเรียนได้ทบทวนหลังเรียน ซึ่งสอดคล้องกับผลจากการสอบถามนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่เรียนจบปีการศึกษา 2562 พบว่าหน่วยการเรียนรู้ดังกล่าวมีเนื้อหามาก นักเรียนต้องใช้เวลาในการทำความเข้าใจ ทำให้ไม่สามารถทำแบบฝึกหัดได้ทันในชั่วโมงเรียนส่งผลให้นักเรียนขาดทักษะการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์และมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ นอกจากนี้ยังพบว่านักเรียนมีความต้องการสื่อสำหรับการทบทวนหลังเรียนเป็นประเภทวีดิทัศน์การสอน ผู้วิจัยจึงเลือกหน่วยการเรียนรู้ เรื่องอสมการเชิงเส้นตัวแปรเดียว ซึ่งเป็นหน่วยการเรียนรู้ที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำมาทำการพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนให้สูงขึ้น

จากการศึกษากระบวนการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ ผู้วิจัยพบว่าขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้มีความเหมาะสมในการพัฒนาความสามารถของผู้เรียนในด้านต่าง ๆ เนื่องจากมีการกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความสงสัย ยั่วให้เกิดความอยากรู้อยากเห็น อยากหาคำตอบ ได้นั้นให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยตนเอง สำรวจ ค้นคว้าหาคำตอบ เพื่อนำไปสู่การตัดสินใจที่ดี และสามารถแก้ปัญหาได้ แต่ทั้งนี้รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ นั้น อาจมีข้อจำกัดในเรื่องของระยะเวลาในการศึกษาหาความรู้ ค้นคว้าหาคำตอบ ผู้เรียนที่เรียนรู้ได้ช้าอาจเรียนรู้ได้อย่างไม่เต็มศักยภาพของตนเอง เนื่องจากการค้นคว้าหาความรู้ต้องอยู่ในกระบวนการกลุ่ม ผู้เรียนบางคนอาจทำกิจกรรมร่วมกับผู้อื่นไปด้วยความงุนงงสงสัย ผู้วิจัยจึงมีแนวคิดถ้าผู้เรียนแต่ละคนสามารถศึกษาค้นคว้าหาความรู้ หรือคำตอบด้วยตนเองอย่างเต็มศักยภาพ แล้วจึงนำความรู้ที่ได้นั้นมาแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับเพื่อน หรือซักถามในประเด็นที่สงสัยอีกครั้งก็จะทำให้ผู้เรียนแต่ละคนสามารถทำกิจกรรมการเรียนรู้ได้อย่างเต็มศักยภาพ ผู้วิจัยจึงได้พัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ โดยนำแนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ ดังกล่าวมาพัฒนาร่วมกับการเรียนรู้แบบห้องเรียนกลับด้าน ซึ่งเป็นรูปแบบการจัดการเรียนรู้ ที่ผู้เรียนแต่ละคนสามารถใช้เวลาในการศึกษาหาความรู้หรือคำตอบในเรื่องที่ศึกษาได้อย่างเต็มศักยภาพของแต่ละคน ไม่ถูกจำกัดด้วยเวลาในห้องเรียน เพื่อช่วยพัฒนาผู้เรียนให้สามารถเรียนรู้ได้อย่างเต็มศักยภาพ โดยการจัดการเรียนรู้โดยใช้ห้องเรียนกลับด้าน (Flipped Classroom) มีแนวคิดหลัก คือ เรียนที่บ้าน-ทำการบ้านที่โรงเรียน เป็นการนำสิ่งที่เดิมทำในชั้นเรียนไปทำที่บ้าน และนำสิ่งที่เคยถูกมอบหมายให้ทำที่บ้านมาทำในชั้นเรียนแทน โดยยึดหลักที่ว่า นักเรียนต้องการพบครูจริง ๆ คือ เวลาที่เขาต้องการความช่วยเหลือ เขาไม่ได้ต้องการให้ครูอยู่ในชั้นเรียนเพื่อสอนเนื้อหาต่าง ๆ เพราะเขาสามารถศึกษา

เนื้อหานี้ ๆ ด้วยตนเอง ถ้าครูบันทึกวิถีทัศน์การสอนให้เด็กไปดูเป็นการบ้าน แล้วครูใช้ชั้นเรียนสำหรับชี้แนะนักเรียนให้เข้าใจแก่นความรู้จะดีกว่า (สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี, 2560)

ด้วยเหตุผลดังกล่าวผู้วิจัย จึงพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ เรื่อง อสมการเชิงเส้นตัวแปรเดียว แบบสืบเสาะหาความรู้ร่วมกับห้องเรียนกลับด้าน เพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ขึ้น

วัตถุประสงค์

1. เพื่อพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ เรื่อง อสมการเชิงเส้นตัวแปรเดียว แบบสืบเสาะหาความรู้ ร่วมกับห้องเรียนกลับด้าน เพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80
2. เพื่อศึกษาความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3
3. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังเรียนด้วยรูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ ร่วมกับห้องเรียนกลับด้าน
4. เพื่อศึกษาความพึงพอใจต่อรูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ ร่วมกับห้องเรียนกลับด้าน

ขอบเขต

ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2564 โรงเรียนเทศบาล 6 นครเชียงราย สังกัดสำนักงานการศึกษาเทศบาลนครเชียงราย จำนวน 639 คน

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3.6 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2564 โรงเรียนเทศบาล 6 นครเชียงราย สังกัดเทศบาลนครเชียงราย มีนักเรียนจำนวน 37 คน ที่ได้มาโดยวิธีการสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster Random Sampling)

ขอบเขตด้านเนื้อหา

ศึกษาผลการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ ร่วมกับห้องเรียนกลับด้านในการจัดการเรียนรู้ เรื่อง อสมการเชิงเส้นตัวแปรเดียว สารการที่ 1 มาตรฐาน ค 1.3 ตัวชี้วัด ม 3.1

ขอบเขตด้านระยะเวลา

ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2564 รวมจำนวน 19 ชั่วโมง

ขอบเขตด้านตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา

ตัวแปรต้น ได้แก่ การจัดการเรียนรู้ เรื่อง อสมการเชิงเส้นตัวแปรเดียว โดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ ร่วมกับห้องเรียนกลับด้าน

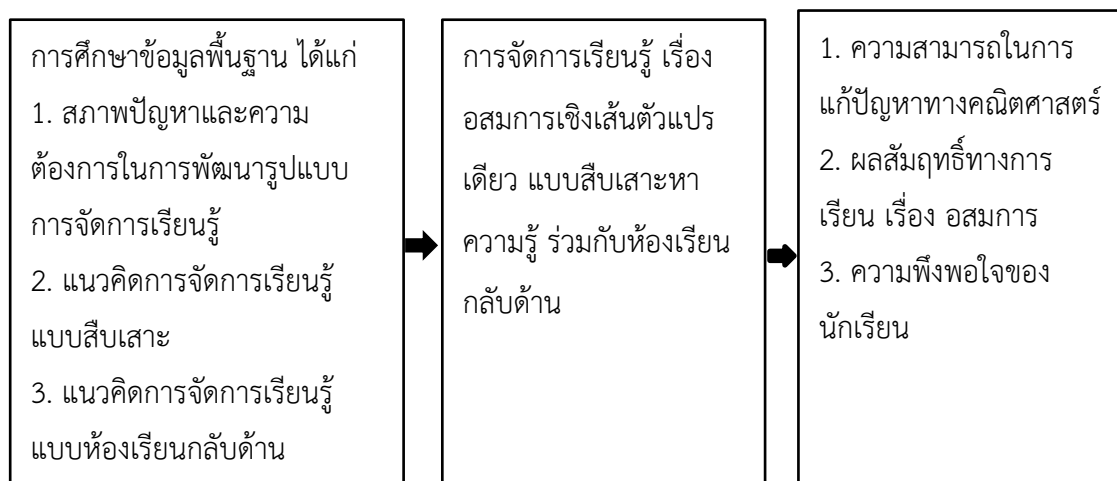
ตัวแปรตาม ได้แก่ 1) ความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ คือ ความสามารถในการแก้ปัญหาตามสถานการณ์ที่เกี่ยวกับคณิตศาสตร์ ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นทำความเข้าใจปัญหา ขั้นวางแผนแก้ปัญหา ขั้นดำเนินการแก้ปัญหา ขั้นสรุปและตรวจสอบผล โดยใช้เครื่องมือในการวัดเป็นแบบทดสอบวัดความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

2) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน คือ คะแนนของผู้เรียนที่ได้จากการทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง อสมการเชิงเส้นตัวแปรเดียว ก่อนเรียนและหลังเรียน

3) ความพึงพอใจของนักเรียนรูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ ร่วมกับห้องเรียนกลับด้าน

กรอบความคิด/สมมติฐานการวิจัย

การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ เรื่องอสมการเชิงเส้นตัวแปรเดียว แบบสืบเสาะหาความรู้ ร่วมกับห้องเรียนกลับด้าน เพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ผู้วิจัยได้กำหนดกรอบแนวคิดการวิจัยสำหรับการพัฒนาดังภาพที่ 1



ภาพที่ 1 กรอบความคิดการวิจัยสำหรับพัฒนา

วิธีดำเนินการวิจัยและระเบียบวิจัย

1. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย แบ่งเป็นขั้นตอนดังนี้

1.1 ขั้นสำรวจข้อมูลพื้นฐาน ได้แก่ 1) แบบสอบถามความคิดเห็นของนักเรียนที่เคยเรียนรายวิชาคณิตศาสตร์พื้นฐาน ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.912 ทุกข้อมีค่าอำนาจจำแนกมากกว่า 0.40 เก็บรวบรวมข้อมูลกับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ปีการศึกษา 2563 จำนวน 200 คน ซึ่งเคยเรียนรายวิชาคณิตศาสตร์พื้นฐานมาแล้วในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 2) แบบสอบถามความคิดเห็นของนักเรียนที่กำลังจะเรียนรายวิชาคณิตศาสตร์พื้นฐาน ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.832 ทุกข้อมีค่าอำนาจจำแนกมากกว่า 0.40 เก็บรวบรวมข้อมูลกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ปีการศึกษา 2563 จำนวน 200 คน โดยเก็บข้อมูลก่อนเริ่มทำการเรียนการสอน 3) แบบสอบถามความคิดเห็นของผู้บริหาร/ครูเกี่ยวกับความต้องการและความพร้อมในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ร่วมกับห้องเรียนกลับด้าน มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.845 และทุกข้อมีค่าอำนาจจำแนกมากกว่า 0.40 เก็บรวบรวมข้อมูลกับผู้บริหารฝ่ายวิชาการโรงเรียนเทศบาล 6 นครเชียงราย จำนวน 1 คน และครูกลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ โรงเรียนเทศบาล 6 นครเชียงราย จำนวน 12 คน ใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ยเลขคณิต และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

1.2 ขั้นการพัฒนารูปแบบเครื่องมือที่ใช้ ได้แก่ 1) แผนการจัดการเรียนรู้ เรื่องอสมการเชิงเส้นตัวแปรเดียว มีค่าดัชนีความสอดคล้อง IOC ระหว่าง 0.60–1.00 2) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง อสมการเชิงเส้นตัวแปรเดียว เป็นแบบปรนัยชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ ค่าความเชื่อมั่น KR-20 เท่ากับ 0.936 3) แบบทดสอบวัดความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ เรื่อง อสมการเชิงเส้นตัวแปรเดียว เป็นแบบทดสอบอัตนัย จำนวน 8 ข้อ ค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (α -Coefficient) ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach) เท่ากับ 0.967 4) แบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนด้วยรูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ร่วมกับห้องเรียนกลับด้าน ค่าความเชื่อมั่น 0.947 ทุกข้อรายการมีค่าอำนาจจำแนกมากกว่า 0.40 ผลการพัฒนารูปแบบในขั้นทดลองแบบรายบุคคล (Individual Try Out) มีประสิทธิภาพ 65.88/63.33 ต่ำกว่าเกณฑ์ 80/80 ทำการปรับใบความรู้ให้มีสีสันให้สดใส ให้น่าสนใจมากยิ่งขึ้น เพิ่มเนื้อหา ทฤษฎีบท บทนิยามต่าง ๆ ที่จำเป็น ปรับขั้นตอนของกิจกรรมใหม่ให้กระชับ ปรับคำชี้แจงในการทำกิจกรรมให้กระชับและเข้าใจง่ายขึ้น ขั้นทดลองแบบกลุ่มย่อย (Small Group Try Out) มีประสิทธิภาพ 77.78/75.19 ต่ำกว่าเกณฑ์ 80/80 สร้างเงื่อนไขด้วยการให้นักเรียนบันทึกหน้าจอบนไฟล์รูปภาพส่งให้ครูผู้สอนผ่านแอปพลิเคชันไลน์ ขั้นทดลองภาคสนาม (Field Try Out) มีประสิทธิภาพ 81.12/80.17 เป็นไปตามเกณฑ์ 80/80

จัดทำสำเนาเพื่อนำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างต่อไป โดยใช้แบบแผนการวิจัย The One-Group Pretest-Posttest Design ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แบบแผนการวิจัย The One-Group Pretest-Posttest Design

สอบก่อน	ทดลอง	สอบหลัง
T_1	X	T_2

ผลการวิจัย

1. ผลการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ เรื่องอสมการเชิงเส้นตัวแปรเดียว แบบสืบเสาะหาความรู้ ร่วมกับห้องเรียนกลับด้าน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80

ผลการหาประสิทธิภาพของรูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ร่วมกับห้องเรียนกลับด้านที่มีกระบวนการทั้งหมด 5 ขั้นตอน ดังนี้ 1) ขั้นสร้างความสนใจและนำเสนอปัญหา 2) ขั้นศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง 3) ขั้นอภิปรายแลกเปลี่ยนเรียนรู้ 4) ขั้นทำแบบฝึกหัดการแก้ไขปัญหา 5) ขั้นนำเสนอและประเมินผล ได้ผลดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ประสิทธิภาพของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ เรื่องอสมการเชิงเส้นตัวแปรเดียว แบบสืบเสาะหาความรู้ ร่วมกับห้องเรียนกลับด้าน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

	N	คะแนนเต็ม	$\bar{X}$	S.D.	ค่าประสิทธิภาพ
ระหว่างเรียน	37	170	139.49	13.18	82.05
หลังเรียน	37	30	24.35	2.73	81.17

จากตารางที่ 2 พบว่า ประสิทธิภาพของรูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ ร่วมกับห้องเรียนกลับด้าน เพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 เท่ากับ 82.05/81.17 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ 80/80



ภาพที่ 2 รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ร่วมกับห้องเรียนกลับด้าน

2. ผลการศึกษาความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

ผลการประเมินความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ ได้ผลดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ผลการประเมินความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จากคะแนนเต็มข้อละ 12 คะแนน

ข้อที่	$\bar{x}$	S.D.	ร้อยละของค่าเฉลี่ย	การแปลผล
1	10.46	1.32	87.16	ดีมาก
2	9.30	1.35	77.48	ดี
3	9.51	1.15	79.28	ดี
4	9.14	1.38	76.13	ดี
5	8.78	1.25	73.20	ดี
6	9.11	1.39	75.90	ดี
7	8.86	1.23	73.87	ดี
8	8.49	1.35	70.72	ดี
ค่าเฉลี่ย	9.21	8.33	76.72	ดี

จากตารางที่ 2 แสดงให้เห็นว่าความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ในภาพรวมพบว่า ($\bar{x} = 9.21$, S.D. = 8.33) คิดเป็นร้อยละ 76.72 อยู่ในระดับดี

3. ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังเรียนด้วยรูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ ร่วมกับห้องเรียนกลับด้าน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังเรียน สรุปผลดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนก่อนเรียนและหลังเรียน

การทดสอบ	n	คะแนนเต็ม	$\bar{x}$	S.D.	df	t	Sig. (2-tailed)
ก่อนเรียน	37	30	10.97	3.19	36	74.72	.000
หลังเรียน	37	30	24.35	2.73			

*นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตารางที่ 4 แสดงให้เห็นว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

4. การประเมินความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ ร่วมกับห้องเรียนกลับด้าน

ผลการประเมินความพึงพอใจของนักเรียน ได้ผลดังตารางที่ 5

ตารางที่ 5 ความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่มีต่อการจัดการเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ร่วมกับห้องเรียนกลับด้าน

ข้อที่	รายการประเมิน	$\bar{x}$	S.D.	แปลผล
1	การจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ร่วมกับห้องเรียนกลับด้าน มีเอกสารประกอบการเรียนมีเนื้อหาที่เข้าใจง่าย	3.65	0.85	มาก
2	การจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ร่วมกับห้องเรียนกลับด้าน มีวีดิทัศน์บนยูทูปที่ครูจัดเตรียมให้มีความสมบูรณ์ ภาพและเสียงชัดเจน	3.92	0.80	มาก
3	วีดิทัศน์บนยูทูปที่ครูจัดเตรียมให้นักเรียนดู ส่งผลให้นักเรียนเข้าใจเนื้อหาในบทเรียนมากยิ่งขึ้น	3.86	0.81	มาก
4	การจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ร่วมกับห้องเรียนกลับด้าน มีแบบฝึกหัดมีคำชี้แจงที่ชัดเจน สามารถปฏิบัติตามได้	3.78	0.73	มาก
5	การจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ร่วมกับห้องเรียนกลับด้าน สามารถพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนให้ดีขึ้นได้	3.76	0.89	มาก

ตารางที่ 5 ความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่มีต่อการจัดการเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ร่วมกับห้องเรียนกลับด้าน

ข้อที่	รายการประเมิน	$\bar{x}$	S.D.	แปลผล
6	การจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ร่วมกับห้องเรียนกลับด้านสามารถพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนให้สูงขึ้นได้	3.78	0.78	มาก
7	การวัดผลประเมินผลมีเกณฑ์การวัดที่ชัดเจนและตรวจสอบได้	3.86	0.86	มาก
8	นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ร่วมกับห้องเรียนกลับด้านในภาพรวมระดับใด	3.89	0.89	มาก
เฉลี่ยรวม		3.82	0.80	มาก

จากตารางที่ 5 แสดงให้เห็นว่า ความพึงพอใจในภาพรวม ($\bar{x} = 3.82$, S.D. = 0.80) อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า การจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ร่วมกับห้องเรียนกลับด้าน มีวิธีทัศนัยแบบที่ครูจัดเตรียมให้มีความสมบูรณ์ ภาพและเสียงชัดเจนมีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดรองลงมาคือ นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ร่วมกับห้องเรียนกลับด้านในภาพรวมระดับใด ตามลำดับ

อภิปรายผล

จากผลการศึกษากล่าวได้ว่า รูปแบบการจัดการเรียนรู้มีประสิทธิภาพ เท่ากับ 82.05/81.17 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ 80/80 และผลการทดลองใช้พบว่า ความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 พบว่า อยู่ในระดับดี ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน พบว่า คะแนนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ความพึงพอใจที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนด้วยรูปแบบดังกล่าว อยู่ในระดับมาก ที่เป็นเช่นนั้นเพราะว่า ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาข้อมูลพื้นฐานอย่างครอบคลุมก่อนที่จะมีการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ นั่นคือ ศึกษาและวิเคราะห์หลักสูตร ศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับรูปแบบการจัดการเรียนรู้ ศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ศึกษาความต้องการและความจำเป็นเกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ นอกจากนี้เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลต่าง ๆ ได้ผ่านการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญ และผ่านการประเมินคุณภาพตามหลักการการสร้างและพัฒนานวัตกรรมทางการศึกษาที่ผู้วิจัยได้สังเคราะห์มาจากเอกสารที่เกี่ยวข้อง ทำให้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่ได้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 และด้วยกระบวนการในการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ร่วมกับห้องเรียนกลับด้าน ซึ่งมี 5 ขั้นตอน อันได้แก่ 1) ขั้นสร้างความสนใจและนำเสนอปัญหา 2) ขั้นศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง 3) ขั้นอภิปรายแลกเปลี่ยนเรียนรู้ 4) ขั้นเผชิญและแก้ปัญหา และ 5) ขั้นนำเสนอและประเมินผล ซึ่งส่งเสริมให้ผู้เรียนได้มีการศึกษาค้นคว้าจากประเด็นข้อคำถาม

หรือปัญหาที่ครูกำหนดให้ โดยทำการศึกษาข้อมูล ความรู้ เนื้อหา ตัวอย่าง ทั้งจากเอกสารประกอบการเรียน และจากสื่อวีดิทัศน์ที่ครูผู้สอนจัดทำไว้ ผู้เรียนสามารถศึกษาได้โดยไม่มีข้อจำกัดด้านเวลาและสถานที่ และนำความรู้ที่ได้มาอภิปราย แลกเปลี่ยนเรียนรู้ ทำแบบฝึกหัดในห้องเรียน นำเสนอในชั้นเรียน ทำให้ผู้เรียนมีเวลาในการศึกษาเนื้อหา และทำแบบฝึกหัดมากกว่าการเรียนรู้แบบปกติ จากกระบวนการจัดการเรียนรู้ดังกล่าวทำให้ผู้ได้เรียนซ้ำย้ำทวนจึงส่งผลให้เกิดความรู้ความเข้าใจมากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ศรีวิภา พูลเพิ่ม (2561) ได้พัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ เรื่องความน่าจะเป็นโดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ (5E) ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบ่อกรวิทยา พบว่ามีประสิทธิภาพ 87.37/73.05 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก วิทิต มุลวงศ์ (2564) ได้ทำวิจัยเรื่อง การเปรียบเทียบทักษะการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ และผลการเรียนรู้วิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ 5E พบว่า ผลคะแนนการวัดทักษะการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ และผลการเรียนรู้ หลังเรียนด้วยรูปแบบการจัดการเรียนการสอน 5E สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 มณฑนา มาศรี (2565) ได้ทำวิจัยเรื่องผลการจัดการเรียนรู้ เรื่องการแก้โจทย์ปัญหาร้อยละ โดยใช้การเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ร่วมกับบาร์โมเดล สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 พบว่า นักเรียนมีคะแนนเฉลี่ย 13.93 คิดเป็นร้อยละ 69.63 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.37 มีค่าดัชนีประสิทธิผล (E.I.) เท่ากับ 0.594 คิดเป็นร้อยละ 59.36 อยู่ในเกณฑ์ที่ยอมรับได้ พิชญ์สินี เพชรดี (2565) ได้พัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ เรื่องทศนิยม โดยใช้รูปแบบห้องเรียนกลับด้าน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 พบว่า แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีสอนแบบห้องเรียนกลับด้าน มีประสิทธิภาพเท่ากับ 90.25/81.60 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และนักเรียนมีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนการสอนแบบห้องเรียนกลับด้านอยู่ในระดับมาก ชลธิชา วิมลจันทร์ (2564) ได้พัฒนากิจกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์โดยใช้แนวคิดห้องเรียนกลับด้าน เรื่องอัตราส่วน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 พบว่า ประสิทธิภาพของกิจกรรมการเรียนรู้เท่ากับ 77.01/76.09 สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ อยู่ในระดับมากที่สุด พิรดาว สะแลเมง (2564) ได้ศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่องพื้นที่ผิวและปริมาตรของพีระมิด ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้สื่อการเรียนรู้ Geogebra ร่วมกับการจัดการเรียนรู้ห้องเรียนกลับด้าน พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และนักเรียนมีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนการสอนในระดับมาก และพิชยาพร ราชคำ (2563) ได้ศึกษาการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์

ตามแนวคิดห้องเรียนกลับด้านร่วมกับการเรียนรู้ร่วมมือรูปแบบ STAD เรื่อง พหุนามและการแยกตัวประกอบของพหุนามดีกรีสอง สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 พบว่า กิจกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์ที่พัฒนาขึ้นมีประสิทธิภาพเท่ากับ 77.51/76.14 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ที่ 75/75 ประสิทธิภาพของกิจกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์ที่พัฒนาขึ้น มีค่าดัชนีประสิทธิผลเท่ากับร้อยละ 66.17 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้ที่มากกว่าหรือเท่ากับร้อยละ 50 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนหลังเรียนด้วยกิจกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์ที่พัฒนาขึ้นโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้

1. ขณะใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ครูควรมีการสร้างแรงจูงใจ เช่น การให้ของรางวัลหรือคำชมเชยให้กับนักเรียนที่ได้คะแนนสูงสุด พร้อมทั้งให้กำลังใจกับนักเรียนที่เหลือ
2. การจัดการเรียนรู้ครูอาจใช้สื่อวีดิทัศน์จากแหล่งความรู้อื่น ให้ผู้เรียนได้ศึกษาเพิ่มเติมเพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้รับความรู้ เนื้อหา แนวทางหรือวิธีการที่หลากหลาย

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการวิจัยเพื่อศึกษารูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ร่วมกับห้องเรียนกลับด้าน สำหรับเนื้อหาหรือรายวิชาอื่น ๆ
2. ควรมีการวิจัยเพื่อศึกษารูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ร่วมกับห้องเรียนกลับด้านเพื่อพัฒนาทักษะด้านอื่น ๆ อาทิเช่น ทักษะการให้เหตุผล ทักษะการเชื่อมโยง ทักษะการสื่อสาร และความคิดสร้างสรรค์

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). *มาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัด กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ และสาระภูมิศาสตร์ ในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม (ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2560) ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*. โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทยจำกัด.
- ชลธิชา วิมลจันทร์. (2564). การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์โดยใช้แนวคิดห้องเรียนกลับด้าน เรื่อง อัตราส่วน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1. *วารสารวิชาการหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร*, 13(36), 59–68.
- พิชญ์สินี เพชรดี. (2565). การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ เรื่องทศนิยม โดยใช้รูปแบบห้องเรียนกลับด้านของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1. *วารสารวิจัยและนวัตกรรม สถาบันอาชีวศึกษากรุงเทพมหานคร*, 5(1), 203–219.

- พิชยาพร ราชคำ. (2563). การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์ตามแนวคิดห้องเรียนกลับด้าน ร่วมกับการเรียนรู้แบบร่วมมือรูปแบบ STAD เรื่องพหุนามและการแยกตัวประกอบของพหุนามดีกรีสอง สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2. *วารสารวิชาการหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร*, 13(37), 21–31.
- พิรดาว สะแลแมง. (2564). การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง พื้นที่ผิวและปริมาตรของพีระมิด ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้สื่อการเรียนรู้ Geogebra ร่วมกับการจัดการเรียนรู้ ห้องเรียนกลับด้าน. การประชุมหาดใหญ่วิชาการระดับชาติและนานาชาติ ครั้งที่ 13, สงขลา.
- มณฑนา มาสี. (2565). ผลการจัดการเรียนรู้ เรื่องการแก้โจทย์ปัญหาร้อยละ โดยใช้การเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ร่วมกับบาร์โมเดล สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6. *วารสารวิจัยรำไพพรรณี*, 16(2), 119–125.
- วิฑิต มูลวงศ์. (2564). การเปรียบเทียบทักษะการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์และผลการเรียนรู้วิชา คณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนการสอนแบบ สืบเสาะหาความรู้ 5E. *วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี*, 11(3), 60–67.
- ศรวิภา พูลเพิ่ม. (2561). การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ เรื่อง ความน่าจะเป็น โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ (5E) ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบ่อกรุวิทยา [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศิลปากร]. <http://ithesis-ir.su.ac.th/dspace/bitstream/123456789/1933/1/57316316.pdf>
- สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี. (2560). ห้องเรียนกลับด้าน (Flipped Classroom) กับการสอนคณิตศาสตร์. *นิตยสาร สสวท*, 46(209), 20–22.

นวัตกรรมข่าวในยุคดิจิทัล

News Innovation in the Digital Age

ธนภฤตา ปริณดาโชติเดชา^{1*} และชัชชาญ ปริณดาโชติเดชา²

(Thanakritta Parindachotedecha^{1*} and Chatchan Parindachotedecha²)

^{1,2}สาขาวิชานิติศาสตร์นวัตกรรมและผู้ประกอบการธุรกิจ หลักสูตรนิติศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยสวนดุสิต

^{1,2}Innovative Communication Arts and Entrepreneurs Bachelor

of Communication Arts Program Suan Dusit University

อีเมลผู้แต่งหลัก : thanakritta_par@dusit.ac.th เบอร์โทร : 06 6138 5222

วันที่รับบทความ 12 กุมภาพันธ์ 2564

Received: Feb. 12, 2021

วันที่รับแก้ไขบทความ 10 พฤษภาคม 2566

Revised: May. 10, 2023

วันที่ตอบรับบทความ 11 พฤษภาคม 2566

Accepted: May. 11, 2023

บทคัดย่อ

บทความนี้เป็นบทความวิชาการ มีวัตถุประสงค์เพื่อนำเสนอข่าวที่นำเสนอข่าวที่นำเสนอข่าวที่เกี่ยวข้องกับงานข่าวที่จำเป็นในการนำไปประยุกต์ใช้ ส่งผลต่อการพัฒนาเนื้อหาและการผลิตข่าวสารของสื่อมวลชนในยุคดิจิทัล ความสมบูรณ์ของงานนวัตกรรมข่าวขึ้นอยู่กับความคิดสร้างสรรค์ คุณลักษณะของสื่อดิจิทัล นวัตกรรมทางเทคโนโลยี พฤติกรรมของผู้รับสารที่เป็นผู้สร้างเนื้อหา UGC (User Generate Content) กล่าวคือ สามารถถ่ายทอดเรื่องราวต่าง ๆ ได้เองจนเป็นแหล่งข่าวให้สื่อมวลชนนำไปเผยแพร่ การใช้ข้อมูลบนโลกออนไลน์ที่เรียกว่า บิ๊กดาต้า (Big Data) และปัญญาประดิษฐ์ (AI) มาช่วยสร้างนวัตกรรมข่าวให้น่าสนใจและมีรายละเอียดเชิงลึกขึ้นแต่เข้าใจง่ายขึ้น งานข่าวจะแตกต่างไปจากงานด้านอื่น ๆ การกำหนดกระบวนการสร้างสรรค์งานนวัตกรรมข่าวจึงควรทำความเข้าใจถึงบทบาทและพัฒนาการของข่าว เพื่อให้เห็นถึงการเปลี่ยนแปลงการนำเสนอข่าวในยุคปัจจุบัน การนำเสนอข่าวหรือแนวทางการปฏิบัติการสื่อข่าวและการรายงานข่าวมุ่งเน้นการผลิตสื่อข้อมูลข่าวสารสู่มวลชน แนวคิดทางนวัตกรรมข่าวที่นำมาเสนอจะมุ่งเน้นที่ยังมีปรากฏการณ์อยู่ในสังคม เพื่อวิเคราะห์ออกมาผ่านกระบวนการสร้างนวัตกรรม กระบวนการการสร้างนวัตกรรมเกิดขึ้นได้ใน 3 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนเตรียมการผลิต (Pre-Production) ขั้นตอนผลิต (Production) และขั้นตอนหลังการผลิต (Post- Production)

คำสำคัญ: นวัตกรรม; ข่าว; ดิจิทัล

Abstract

This paper is an academic article. The objective is to demonstrate news innovations that fundamentally apply news-related principles, impacting the creation of content and the production of news in journalism in the digital era, the work's integrity, innovation, and news based on Creative Commons. The qualities of digital media That is, technological innovation and the behavior of the recipient of the content creator's UGC (User Generate Content) can convey the story to the media as a news source. "Big data" and "artificial intelligence" (AI) refer to the utilization of

information in the online environment. Contributes to the creation of news innovations that are more fascinating, detailed, and comprehensible. News work is distinct from other responsibilities; defining creative processes, news innovation, and understanding the purpose and evolution of news are crucial. To observe changes in modern such as news presentation, introduction of concepts or operational guidelines, the news media and reporting of news accentuate media production Information for the mass. Innovative ideas, as portrayed in the news, will center on the societal phenomenon. To evaluate the innovation process, which can generate innovation in three steps: the pre-production, production, and post-production phases.

Keywords: Innovation; News; Digital

บทนำ

ข่าวเป็นงานที่เกี่ยวข้องกับการสร้างเนื้อหาที่นำเสนอผ่านช่องทางสื่อ (Media) ที่สามารถถ่ายทอดข้อมูลข่าวสารเป็นจำนวนมาก ๆ ในคราวเดียวกันที่เรียกว่า สื่อมวลชน (Mass Media) ได้แก่ สื่อประเภทต่าง ๆ เช่น หนังสือพิมพ์ นิตยสาร วิทยุกระจายเสียง โทรทัศน์ เป็นต้น จากความก้าวหน้าทางวิทยาการคอมพิวเตอร์ ทำให้คอนเทนต์บนโลกสังคมออนไลน์หรืออินเทอร์เน็ตได้เปลี่ยนแปลงไป วัตถุประสงค์ยังคงอยู่เพื่อความสะดวกและรวดเร็วในการใช้งานของมนุษย์ นอกจากนี้มีเพิ่มวัตถุประสงค์มากขึ้น คือความละเอียด และข้อมูลเชิงลึก

การนำเสนอข่าวผ่านเครือข่ายคอมพิวเตอร์ เป็นช่องทางหนึ่งขององค์กรหนังสือพิมพ์ที่ได้ปรับตัวมาใช้สื่อสมัยใหม่นี้ควบคู่ไปกับการเสนอข่าวทางหนังสือพิมพ์ที่พิมพ์บนกระดาษ (printed newspaper) ตามแบบเดิม ซึ่งมีปรากฏน้อยลงทุกที ปัจจุบันผู้อ่านจึงต้องอ่านข่าวจากจอคอมพิวเตอร์ ลักษณะเฉพาะของจอคอมพิวเตอร์ที่นำเสนอได้รวดเร็ว และดึงดูดความสนใจผู้อ่านได้ (ธัญพร เมฆพัฒน์, 2552) จึงเป็นลักษณะที่มีอิทธิพลต่อผู้อ่านติดตามข่าวจากหนังสือพิมพ์ออนไลน์ และสื่อสังคมออนไลน์ เช่น Facebook Twitter ไทยรัฐออนไลน์ เว็บไซต์สนุกดอทคอม ไลน์ทูเดย์ เป็นต้น

ตลอดระยะเวลาเกือบสิบปีที่ผ่านมา กระบวนการสร้างสรรค์งานข่าวมีการเปลี่ยนแปลงไปตามนวัตกรรมทางเทคโนโลยีอย่างคาดไม่ถึง สังคมแต่เดิมที่อาศัยระบบการสื่อสารมวลชนเป็นหลักในการติดตามสถานการณ์ทางสังคม เปลี่ยนไปเป็นอาศัยนวัตกรรมเทคโนโลยีสื่อสังคมออนไลน์แทน อาทิ Twitter Facebook Instagram Blog TikTok YouTube ฯลฯ เนื้อหาของงานข่าวเปลี่ยนไปตามเทคโนโลยีสื่อที่เข้ามาใช้สนับสนุนการทำงานของงานข่าวสารในสังคม ทั้งสื่อสังคมออนไลน์ แอปพลิเคชัน เมื่อการถ่ายทอดข้อมูลข่าวสารผ่านสื่อที่หลากหลาย ผสมกับสังคมยุคข้อมูลข่าวสารเทคโนโลยีสารสนเทศ (Information Technology) ซึ่งเป็นสังคมเทคโนโลยีที่มีความหลากหลายกลุ่มรวมกันจนเกิดการติดต่อ เชื่อมโยง หรือจัดการวิเคราะห์ ประมวลผล การจัดเก็บ การจัดการการเผยแพร่ และการใช้สารสนเทศ ซึ่งครอบคลุมตั้งแต่ข่าวสารและข้อมูลดิบ จนถึงความรู้ทางวิชาการก่อให้เกิดรูปแบบของสื่อต่าง ๆ มากยิ่งขึ้น กลายเป็นเครือข่ายของการสื่อสาร (Information Network) ของสังคมที่หลากหลายและเป็นหนึ่งเดียวกันมากขึ้น

ปรากฏการณ์ของบิ๊กดาต้า (Big Data) ที่เพิ่มขึ้นบนโลกออนไลน์รวมทั้งพัฒนาการของการจัดเก็บข้อมูลได้จำนวนมหาศาลตั้งแต่ระบบจานเก็บข้อมูล (Hard drive) จนไปสู่ระบบจัดเก็บข้อมูลถาวร (Cloud storage) หรือแบบการทำงานคลาวด์คอมพิวติ้ง (Cloud Computing) สารสนเทศมีประโยชน์และความสำคัญในด้านการให้ความรู้กับคนในสังคม ปัจจุบันในสื่อสังคมออนไลน์มีสารสนเทศมากมายที่สร้างขึ้นเพื่อให้คนในสังคมเกิดการเรียนรู้ ไม่ว่าจะเป็นทักษะใหม่ ๆ ประสบการณ์ใหม่ ความก้าวหน้าวิทยาการสมัยใหม่ รวมทั้งข้อมูลข่าวสารในรูปแบบข่าวที่ถูกดัดแปลงประมวลผล ผลิตใหม่ในรูปแบบการนำเสนอที่สอดคล้องกับอินเทอร์เน็ต เป็นการเปลี่ยนแพลตฟอร์ม (Platform) จนเป็นนวัตกรรมข่าว

ปัจจุบันธุรกิจสื่อเริ่มนำปัญญาประดิษฐ์มาใช้ ในการให้คำแนะนำแก่ผู้พัฒนาคอนเทนต์ ตั้งแต่การแนะนำการเขียนข่าว การใช้ประโยชน์จากข้อมูลสารสนเทศความต้องการของผู้บริโภค เพื่อนำไปผลิตคอนเทนต์ที่จะได้รับความนิยมมากขึ้นในอนาคต

รวมทั้งพฤติกรรมของผู้รับสารที่มีการเปลี่ยนแปลงตามเทคโนโลยี การมีแอปพลิเคชันสมาร์ทโฟนทำให้ผู้รับสารเป็นผู้ส่งสารรายงานเหตุการณ์ผ่านสื่อสังคมออนไลน์ โดยไม่ต้องผ่านคนกลาง ที่เรียกว่า UGC (User Generate Content) การนำเสนอเหตุการณ์ต่าง ๆ ของผู้ใช้สื่อสังคมออนไลน์กลายเป็นแหล่งข่าวสำคัญของสื่อมวลชนในยุคดิจิทัลนี้ ผู้ให้บริการแพลตฟอร์มออนไลน์ เช่น Facebook, Twitter และ YouTube ได้สร้างการเปลี่ยนแปลงของระบบการสื่อสารทางสังคมเพิ่มโอกาสทางการสื่อสารให้ผู้ใช้สื่อ ได้สร้างแบรนด์หรือเผยแพร่ตัวเองผ่านสื่อสังคมออนไลน์ ไปยังเพื่อน สาธารณะ สร้างเนื้อหา เช่น ข้อความ รูปภาพ และวิดีโอนำเสนอผ่านแพลตฟอร์มสื่อสังคมออนไลน์ ที่ช่วยให้ผู้ใช้สามารถมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคมที่หลากหลายได้ก่อให้เกิดชุมชนเสมือนจากกลุ่มเล็ก ขยายออกไปสู่ชุมชนสังคมขนาดใหญ่ กระจายไปทั่วโลก บทบาทเช่นนี้ของ Facebook เสมือนคัดกรองข่าวดังเช่น บริษัทสื่อสารมวลชน การคัดกรองข่าวปลอมโดยปัญญาประดิษฐ์เป็นความรับผิดชอบหนึ่งของผู้ให้บริการแพลตฟอร์ม เคยมีกรณีการระงับภาพหรือข้อความที่ไม่เหมาะสมจาก Facebook จนเป็นข่าวกระทบความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ Facebook มีการพัฒนาและออกกฏอัลกอริทึม (algorithm) ประกาศแจ้งเตือนผู้ใช้บริการ Facebook ให้ปฏิบัติตามกฏอย่างเคร่งครัด บทความนี้จึงมีวัตถุประสงค์ 1. เพื่อนำเสนอการเปลี่ยนแปลงการนำเสนอข่าวในยุคดิจิทัล 2. เพื่อนำเสนอนวัตกรรมข่าวที่นำแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับงานข่าวที่จำเป็นในการนำไปประยุกต์ใช้ และ 3. เพื่อวิเคราะห์กระบวนการสร้างนวัตกรรมข่าวในยุคดิจิทัล

บทบาทข่าวในยุคดิจิทัล

เมื่อก้าวถึงข่าวมักมีคำถามติดตามาว่า “ข่าวคืออะไร” ข่าวมีความหมายแตกต่างกันไปตามทฤษฎีและแนวความคิดของแต่ละบุคคลและแต่ละสังคม ข่าว คือรายงานข้อเท็จจริงหรือเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น ตลอดจนความคิดเห็นจากบุคคลระดับต่าง ๆ ซึ่งมีความสำคัญ และเป็นที่น่าสนใจอันมีผลกระทบต่อคนหมู่มากในสังคม ซึ่งผู้สื่อข่าวและบรรณาธิการได้พิจารณาเลือกสรรแล้ว นำมารายงานให้ประชาชนได้ทราบ ไม่ว่าจะเป็นสื่อดั้งเดิม อาทิ หนังสือพิมพ์ นิตยสาร โทรทัศน์ และวิทยุ หรือสื่อใหม่ สื่อออนไลน์ อาทิ news.sanook.com, socialnews.teenee.com, Facebook YouTube ฯลฯ ล้วนเป็นช่องทางการสื่อสารรายงานเหตุการณ์ต่าง ๆ ในสังคม ที่มีบทบาทสำคัญดังนี้

1. Inform การให้ข่าวสาร ข้อเท็จจริง (Fact) ข่าวมีบทบาทในการรายงานความเคลื่อนไหวของเหตุการณ์ต่าง ๆ แต่เนื่องจากกระบวนการของสื่อดั้งเดิมมีผู้คัดกรองข่าวสาร คือ ผู้สื่อข่าว บรรณาธิการ ฯลฯ ที่ทำหน้าที่ประเมินเนื้อหาข่าวสารที่รวบรวมและตรวจสอบความถูกต้อง ทำให้ข่าวสารจากสื่อดั้งเดิมมีความน่าเชื่อถือสูงกว่าสื่อออนไลน์ที่ไม่มีกระบวนการของผู้คัดกรองข่าวสารอย่างสื่อ Facebook YouTube TikTok ฯลฯ อย่างไรก็ตามสื่อออนไลน์เหล่านี้ก็นับเป็นแหล่งที่มาของข่าวสำคัญ ๆ ที่มาจากผู้ใช้ (User) ซึ่งมีปริมาณมากกว่าสื่อดั้งเดิม ผู้ใช้เหล่านี้เห็นเหตุการณ์สำคัญ ๆ ที่พบแล้วมานำเสนอผ่านสื่อออนไลน์ ซึ่งก็นับว่ามีความน่าเชื่อถือสูงเช่นกัน หากเป็นภาพเคลื่อนไหว แต่ผู้รับสารก็ต้องตรวจสอบและพิจารณาเองด้วย เนื่องจากบางสื่อเมื่อเปิดภาพเคลื่อนไหวนั้นแล้ว กลับไม่ปรากฏเหตุการณ์ที่ตรงกับเนื้อหาเรื่องที่นำเสนอเลยก็มีเช่นกัน

2. Entertain การให้ความบันเทิง พบว่าปัจจุบันกว่าร้อยละ 70 หรือเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นมีการนำเสนอเรื่องราวมุ่งเน้นการทำหน้าที่ให้ความบันเทิงต่อผู้รับสาร (Marketing Oops!, 2559) จนกลายเป็นข่าวที่ปรากฏบนสื่อมวลชน เนื่องจากช่วยให้ผู้รับสารติดตามสื่อนั้น ๆ ซึ่งจะนำมาสู่ยอดเรตติ้งหรือความนิยมในการเปิดรับสื่อ ดังนั้นในปัจจุบันยอดการเข้าชมหรือเปิดรับสื่อ จึงมีมูลค่าต่อการได้รับการติดต่อลงโฆษณาและรายได้สนับสนุนกิจกรรมต่าง ๆ ของสื่อได้ อีกทั้งสื่อมวลชนอาศัยยอดความนิยมนี้มาพิจารณาคัดกรองข่าวหรือเหตุการณ์เพื่อนำเสนอสู่สาธารณชน

3. Set agenda การให้ประเด็นทางสังคม ซึ่งอาจเป็นข้อคิดเห็นข้อเสนอแนะ การรณรงค์ ในลักษณะกระตุ้น เร่งรัดให้สังคมขับเคลื่อนตาม อาทิ ขว้านกร้างตุน บอดี้สแลม วิจารณ์รณรงค์ ตามโครงการก้าวคนละก้าว เพื่อรับบริจาคช่วยเหลือโรงพยาบาลที่ขาดแคลนอุปกรณ์ทางการแพทย์ และจุดประกายให้สังคมเห็นถึงความสำคัญของการออกกำลังกาย

4. Service economic system การเป็นสื่อขับเคลื่อนเศรษฐกิจ ไม่ว่าจะเป็นการให้บริการในการโฆษณา ข้อมูลทางธุรกิจจากข่าว บทวิเคราะห์ ประชามติ ฯลฯ รวมทั้งข่าวสาร ข้อมูล ความรู้ ที่เกี่ยวข้องกับระบบเศรษฐกิจด้วย อาทิ หุ่น น้ำมัน ราคาทอง

ด้วยความที่ข่าวเป็นศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับปฏิบัติการสื่อข่าวและการรายงานข่าว พื้นฐานด้านแนวคิดนวัตกรรมข่าวจึงต้องเกี่ยวข้องกับแนวคิดพื้นฐานของบทบาทหน้าที่และกระบวนการทำงานข่าว อาทิ การสื่อข่าว แหล่งข่าว ซึ่งในยุคดิจิทัลมีการเปลี่ยนแปลงของแหล่งข้อมูลไปตามคุณลักษณะของสื่อสังคมออนไลน์ที่สร้างโอกาสให้ผู้มีพื้นที่สาธารณะได้ อย่างไรก็ตามบทบาทและการสื่อข่าวยังคงหลักการการทำงานเดิมอยู่ แม้ภูมิทัศน์ของสื่อจะเปลี่ยนไป ตัวสื่อมวลชนเองก็จำเป็นต้องสร้างความแตกต่างด้วยเทคโนโลยี การนำเสนอ และเนื้อหาโดยควบคู่ไปกับการทำหน้าที่บทบาทของสื่อมวลชนไปพร้อมกัน

นวัตกรรมข่าวในยุคดิจิทัล

นวัตกรรมข่าวเป็นคำที่เกิดขึ้นในช่วงของนวัตกรรมด้านเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์เติบโต ความต้องการข่าวสารของคนในสังคมเป็นตัวผลักดันให้เกิดการพัฒนาเทคโนโลยี โดยเฉพาะสื่อสังคมออนไลน์ อิทธิพลของสื่อสังคมออนไลน์มีบทบาทสำคัญในการผลักดันสังคมให้เกิดการเปลี่ยนแปลง แต่ก่อนที่จะนำเสนอกระบวนการทำงานนวัตกรรมข่าว ควรมีความเข้าใจถึงพัฒนาการของข่าวจากอดีตจนถึงปัจจุบัน เพื่อให้เห็นถึงการเปลี่ยนแปลงการนำเสนอข่าวในยุคปัจจุบัน

1. พัฒนาการของข่าว จุดเริ่มต้นของข่าวเริ่มขึ้นมาตั้งแต่ยุคโรมันจนมาถึงปัจจุบัน ข่าวพื้นฐานมาจากการสื่อสาร เมื่อมีมนุษย์รวมกลุ่มทำกิจกรรมร่วมกันย่อมก่อให้เกิดความสนใจอยากรู้อยากเห็นเรื่องราวต่าง ๆ ในสังคม จากอดีตเริ่มจากการพูดปากเปล่า แต่เมื่อเกิดนวัตกรรมเทคโนโลยีใหม่ขึ้นมาก็มีการถ่ายทอดข่าวสารข้อมูลก็เกี่ยวข้องกับเทคโนโลยี ดังนั้นพัฒนาการด้านงานข่าวจึงมีทั้งความเกี่ยวข้องกับเทคโนโลยี กิจกรรมต่าง ๆ ในสังคม ซึ่งมักเกี่ยวข้องหรือมีผลกระทบกับคนส่วนใหญ่ของสังคม และการสื่อสารในสังคม

1.1 สนองความอยากรู้อยากเห็นของคนในสังคม ความเป็นมาของงานข่าวเป็นสิ่งที่พัฒนาไปพร้อมกับการค้นพบนวัตกรรมการสื่อสารมวลชน งานข่าวเกิดขึ้นประมาณ 60 ปี ก่อนคริสต์ศักราช ยุคอาณาจักรโรมันที่อารยธรรมเจริญยิ่ง สมัยจักรพรรดิจูเลียส ซีซาร์มีการเผยแพร่ข่าวสารทางการเมืองที่นับเป็นต้นแบบหนังสือพิมพ์ ขณะที่ทางตะวันออก ในประเทศจีนก็ได้กำเนิดหนังสือพิมพ์ชิงเป่า (Tsing Pao) ตีพิมพ์เรื่องราวเกี่ยวกับราชการสำนักมาตั้งแต่ พ.ศ.1043 จากแผ่นประกาศข่าววิวัฒนาการเป็นจดหมายข่าว และหนังสือข่าว รายงานข่าวสารทางการค้า การเมือง แล้วพัฒนาเป็นหนังสือพิมพ์ ซึ่งเกิดขึ้นหลังจาก พ.ศ.1997 ที่ โจฮัน กูเตนเบิร์ก ชาวเยอรมัน ประดิษฐ์เครื่องพิมพ์และตัวพิมพ์ขึ้น (หนังสือพิมพ์, 2550)

1.2 เรียกร้องความเป็นธรรมในสังคม จนต่อมาได้มีการรายงานข่าวสารในลักษณะหลากหลายเนื้อหา หลากหลายรูปแบบจนเมื่อผู้ปกครองสังคมขาดความไม่เป็นธรรม มีผู้ต้องการเรียกร้องความเป็นธรรมในสังคม จึงใช้สื่อต่าง ๆ เป็นเครื่องมือในการแสดงความคิดเห็น จะเห็นว่าเส้นทางของข่าวได้ถูกพัฒนาให้เป็นพื้นที่สร้างความเป็นธรรมในสังคม จนสื่อมวลชนได้รับการยอมรับในฐานันดรที่ 4 นอกเหนือจากฐานันดรที่ 1 ได้แก่ กษัตริย์ ขุนนาง และนักบวช ฐานันดรที่ 2 ได้แก่ บรรพชิต และผู้ทรงศีลทางศาสนาจักร และฐานันดรที่ 3 ได้แก่ ประชาชนธรรมดาทั่วไป ส่วนฐานันดรที่ 4 คือสื่อมวลชน นักหนังสือพิมพ์หรือนักสื่อสารมวลชน จึงถูกเรียกว่า ฐานันดรที่ 4 (สุสิทธิ์ เกษโกวิท, 2549)

1.3 เป็นเครื่องมือของผู้ปกครอง ภาครัฐ ในการสื่อสารกับคนในสังคม ข่าวมีอิทธิพลทางความคิดกับคนในสังคมผ่านงานนำเสนอในรูปแบบต่าง ๆ ทั้งข้อเขียนภาพนิ่ง คลิปวิดีโอ คลิปเสียง ทำให้ผู้ปกครอง ภาครัฐเห็นถึงพลังอำนาจของการสื่อสารมวลชน และมักจะใช้งานข่าวเป็นเครื่องมือในการโฆษณาชวนเชื่อ หรือเป็นกระบอกเสียงให้กับผู้ปกครอง

1.4 ก้าวตามเทคโนโลยีขับเคลื่อน งานข่าวปรับตัวในยุคหลอมรวมสื่อจนเมื่อมาถึงยุคแทนที่ (Disruption) เกิดการปรับตัวก้าวข้ามสู่นวัตกรรมข่าว และหรือย้อนกลับความต้องการของผู้บริโภคเฉพาะกลุ่ม (Retro Media) จนรูปแบบการถ่ายทอดข้อมูล เรื่องราวในงานข่าวปรับเปลี่ยนคำเรียกกลายเป็นStorytelling หรือการเล่าเรื่อง มีทั้งการเล่าเรื่องข่าว การเล่าเรื่องคนดัง ฯลฯ

2. การสื่อข่าว เป็นแนวคิดที่เกี่ยวกับการแสวงหา รวบรวมข้อเท็จจริงหรือเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น ตลอดจนความคิดเห็นจากบุคคลระดับต่าง ๆ ซึ่งมีความสำคัญ (Significance) และเป็นที่น่าสนใจ (Interest) รวมทั้งมีผลกระทบต่อคนหมู่มากในสังคม ซึ่งผู้สื่อข่าวและบรรณาธิการได้พิจารณาเลือกสรรแล้วนำมารายงานให้ประชาชนได้ทราบ

การค้นคว้าและการแสวงหาข้อมูลข่าวถือเป็นขั้นตอนแรกของการสื่อข่าว ไม่ว่าจะเป็นการค้นคว้าจากเอกสาร (documents) จากห้องสมุดหนังสือพิมพ์ (Morgue) และแหล่งอื่น ๆ อาทิ

หน่วยงานราชการ จากอินเทอร์เน็ต เป็นต้น ส่วนการแสวงหาข้อมูลจากแหล่งข่าวประจำ (Beats) ได้มาจากการสัมภาษณ์ หรือจากการสังเกตแล้วนำมาประเมินคุณค่าทางข่าวว่าประเด็นที่ได้มามีผลกระทบต่อสาธารณชนเพียงไร

ผู้สื่อข่าวทุกคนไม่ว่าจะเป็นผู้สื่อข่าวประจำแหล่งข่าวใด ล้วนต้องเผชิญกับเรื่องท้าทายในการเข้าถึงแหล่งข่าวและเจาะข้อมูล ปัญหาที่ผู้สื่อข่าวมักจะมีคือ การไม่ได้รับความร่วมมือและการให้ข้อมูลและรายละเอียดอย่างดีพอ บางคนพูดน้อย หรือหลีกเลี่ยงการซักถาม ผู้สื่อข่าวต้องเปลี่ยนการซักถามโดยการเปลี่ยนประเด็นการซักถาม สร้างความคุ้นเคย เพื่อให้แหล่งข่าววางใจก่อนที่จะโยนไปสู่ประเด็นการซักถามที่ต้องการ บางครั้งผู้สื่อข่าวจำเป็นต้องศึกษาภูมิหลังของแหล่งข่าว เพื่อหาข้อมูลมาพูดคุยก่อนโยนไปสู่ประเด็นการซักถามที่ต้องการ เนื่องจากแหล่งข่าวมักไม่ไว้วางใจผู้สื่อข่าวเมื่อแรกพบเสมอ ยกเว้นแหล่งข่าวต้องการเป็นข่าวอย่างเต็มที่ อย่างไรก็ตามผู้สื่อข่าวจำเป็นต้องตรวจสอบข้อมูลที่ได้จากแหล่งข่าวให้ถี่ เพราะผู้สื่อข่าวอาจตกเป็นเครื่องมือให้กับแหล่งข่าว โดยเฉพาะประเด็นของเหตุการณ์ที่เกี่ยวกับความขัดแย้ง

แหล่งที่มาของเหตุการณ์ที่สื่อมวลชนนำมาเสนอเป็นข่าวมาจาก

1. เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นเป็นข่าวได้ ในแต่ละวันมีเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นเป็นร้อย ๆ เหตุการณ์ บางเหตุการณ์สามารถเป็นข่าวได้ บางเหตุการณ์ไม่สามารถเป็นข่าวได้ ขึ้นกับองค์ประกอบของเหตุการณ์ว่ามีคุณค่าพอจะเป็นข่าวได้หรือไม่ ลักษณะข่าวในยุคดิจิทัล ปัจจุบันที่มีแหล่งข่าวเป็นเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น 2 ลักษณะ คือ

1.1 เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นโดยไม่ตั้งใจ มักเป็นเหตุการณ์ที่ไม่สามารถกำหนดสิ่งที่เกิดขึ้นได้ มักเป็นเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นทันทีทันใด อาทิ ข่าวอุบัติเหตุ อุบัติเหตุ อาชญากรรม การทะเลาะเบาะแว้ง การก่อกวนก่อกบฏ ฯลฯ

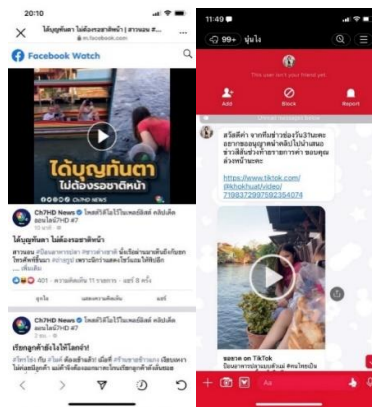
1.2 เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นโดยตั้งใจ แหล่งข่าวมักเป็นต้นตอของเหตุการณ์ อาทิ การแถลงแนวทางในการบังคับใช้กฎหมายกับผู้กระทำความผิดตามกฎหมายจราจร ของกองบัญชาการตำรวจนครบาล ภาพโปสเตอร์ของศิลปิน ดารา นักแสดงที่เผยแพร่ภาพ เหตุการณ์โพสต์ความรู้สึก ให้ผู้ติดตามทั้งที่เป็นแฟนคลับและบุคคลที่ติดตามหรือสนใจเข้าไปดูผ่านทางสื่อสังคมออนไลน์ เป็นต้น สื่อมวลชนก็อาศัยโพสต์เหล่านั้น มาเป็นแหล่งต้นตอของการนำเสนอข่าวให้สาธารณชนได้รับรู้ความเคลื่อนไหวของบุคคลดัง

2. ผู้สื่อข่าวหรือบรรณาธิการเป็นผู้คิดและแสวงหาข่าวสารเพิ่มเติมเพื่อให้เกิดเป็นข่าว อาจเป็นโครงการ เทศกาล สถานการณ์สิ่งแวดล้อม มลภาวะทางอากาศ ที่ผู้สื่อข่าวอาจสังเกตเห็นความผิดปกติจากข้อมูลที่ได้แสวงหาเบื้องต้น แล้วจึงดำเนินการสืบเสาะเจาะลึกข้อมูลจนมีรายละเอียดหลักฐานที่น่าเชื่อถือมีคุณค่าทางข่าวสามารถเป็นข่าวได้ ในยุคดิจิทัลที่มีข้อมูลสารสนเทศและข้อมูลจากปัญญาประดิษฐ์มาประมวลผลสนับสนุน ให้การทำงานของผู้สื่อข่าวได้ข้อมูลที่มีรายละเอียดเชิงลึกและอาศัยแอปพลิเคชันสมัยใหม่ มานำเสนอให้ข้อมูลที่มีรายละเอียดเข้าใจง่ายได้ด้วยกราฟิก ภาพ กลายเป็นนวัตกรรมข่าวที่แปลกใหม่

3. ผู้ชมหรือผู้รับสารเป็นผู้ส่งเรื่องราว หรือเหตุการณ์ที่เป็นข่าวได้มายังกองบรรณาธิการ มักเป็นเรื่องราวร้องทุกข์ ได้รับความไม่เป็นธรรม ต้องการอาศัยสื่อมวลชนเป็นสื่อกลางในการนำเสนอความเดือดร้อนเพื่อขอความช่วยเหลือจากคนในสังคมที่มีอำนาจสามารถช่วยเหลือได้

เหตุการณ์กระแสในสื่อสังคมออนไลน์ นับเป็นปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นจากกระแสนิยม การใช้สื่อสังคมออนไลน์ที่มีคนทั่วไป สนใจนำเสนอเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นทั้งกับตนเอง และได้พบเห็นมา นำเสนอต่อสาธารณะชนในโลกออนไลน์ จนกลายเป็นที่สนใจของคนในสังคมออนไลน์ส่งต่อกัน และหรือร่วมแสดงความคิดเห็นต่อเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น ทำให้สื่อมวลชนนำไปเผยแพร่บนสื่อหลัก อาทิ โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ออนไลน์ ฯลฯ ลักษณะเช่นนี้เกิดจากคุณสมบัติของสื่อสังคมออนไลน์ อาทิ YouTube TikTok Instagram Twitter ฯลฯ ที่มีคุณสมบัติแตกต่างกันแต่มีความโดดเด่นที่สามารถสนับสนุนการทำงานของผู้ใช้ ให้นำเสนอเนื้อหาที่เป็นที่แตกต่างถูกใจของสาธารณชน จนกลายเป็นกระแสนิยมส่งต่อกันได้

เมื่อได้ข้อเท็จจริงมาจากการรวบรวมข้อมูลข่าวดังที่ได้กล่าวมาแล้วนั้น ขั้นตอนต่อไป เป็นการนำข้อเท็จจริงนั้นมาเรียบเรียงเขียนเป็นข่าว ซึ่งการเขียนนั้นอยู่กับลีลา (Style) หรือความถนัดของผู้คัดกรองข่าวสารของผู้สื่อข่าวแต่ละคน



ภาพที่ 1 ตัวอย่างเหตุการณ์กระแสในสื่อสังคมออนไลน์ ทำให้สื่อมวลชนนำไปเผยแพร่บนสื่อหลัก
หมายเหตุ. จาก “ให้อาหารปลาแล้วได้บุญทันตา ไม่ต้องรอถึงชาติหน้า” โดยชาวออนไลน์ 7HD, 2566. ช่อง 7HD (<https://news.ch7.com/detail/623574>)

3. วารสารศาสตร์ข้อมูล (Data Journalism) ซึ่งเป็นกระบวนการการเล่าเรื่องราวที่เป็นข้อเท็จจริงด้วยข้อมูล (สมาคมผู้สื่อข่าววิทยุและโทรทัศน์ไทย, 2562) เป็นแนวทางการทำงานของสื่อสารมวลชนเพื่อสร้างความน่าสนใจโดยใช้ข้อมูลเชิงลึกมาแปลงเป็นกราฟิก ภาพ เพื่อให้เข้าใจเนื้อหาที่รายละเอียดมากได้ง่าย นับเป็นนวัตกรรมข่าวสมัยใหม่อีกรูปแบบหนึ่ง เริ่มต้นด้วยการวิเคราะห์ปัญหา (Problem-Based) การตั้งคำถามว่าอย่างไร หรือทำไม มากกว่าเพียงถามว่าใครที่ไหน อะไร อย่างการรายงานข่าวที่ยืดหลัก 5W1H มักใช้ในการรายงานข่าวภาคสนาม หรือข่าวอาชญากรรม กระบวนการของการค้นหาคำตอบในเชิงลึก ที่พยายามสนใจประเด็นที่แตกต่างจากเดิม แตกต่างจากที่เคยนำเสนอมาก่อนทำให้เรื่องราวน่าสนใจ จนเกิดเป็นกระแสสังคมเปลี่ยนสังคม หรือกระตุ้นให้สังคมหันมาสนใจในเรื่องรานั้นได้

นอกจากนี้การทำงานในวารสารศาสตร์ข้อมูล จะไม่ได้ขึ้นอยู่กับคนเดียวคนเดียว หรือสองคน แต่เป็นการทำงานเป็นทีมงาน ทั้งผู้สื่อข่าว นักเขียนโปรแกรมที่เป็นผู้ประมวลข้อมูลที่เป็นทั้งข้อความตัวเลขมาเป็นแผนภาพ และนักออกแบบกราฟิกที่ทำหน้าที่จัดการข้อมูลให้กลายเป็นภาพที่น่าสนใจ สวยงามและเข้าใจง่ายขึ้น ส่วนตัวผู้รับสารเองก็จะเป็นผู้ที่ได้รับรู้ข้อมูลหรือเนื้อหาเชิงลึก

จากการนำเสนอแบบวารสารศาสตร์ข้อมูล การเท่าทันเทคโนโลยีและการเรียนรู้แบบ Active Learning ที่ผู้รับสารสามารถมีส่วนร่วมในข้อมูล ข้อมูลจะไม่ได้นำเสนอเพียงให้ผู้รับสารเปิดอ่านแบบ Passive Learning แต่สามารถเลื่อน กดบนภาพ เพื่อให้การนำเสนอเกิดการนำเสนอในรูปแบบที่แตกต่างจากเดิม

ในขณะที่อุตสาหกรรมคอนเทนต์เริ่มกังวลการแทนที่ของ Digital Disruption หรือการแทนที่ของเทคโนโลยี งานวารสารศาสตร์ข้อมูลได้แสดงให้เห็นถึงการผสมผสานการทำงานระหว่างวารสารศาสตร์ เทคโนโลยีและการออกแบบเพื่อสร้างนวัตกรรม คอนเทนต์ที่ผลักดันสังคมให้ขับเคลื่อนไปสู่การเปลี่ยนแปลงได้ ดังนั้นหากอุตสาหกรรมคอนเทนต์สามารถผนวกสามส่วนนี้ให้ทำงานร่วมกันได้แล้วก่อเกิดประโยชน์ต่อสังคม การแทนที่ (Disruption) คงไม่เกิดขึ้นหรืออาจเกิดก็เพียงปรับให้สะดวกรวดเร็ว เพื่อการพัฒนางานให้เท่าทันการแข่งขันของตลาดธุรกิจคอนเทนต์ที่เติบโตอย่างรวดเร็ว

กระบวนการสร้างนวัตกรรมข่าวในยุคดิจิทัล

จากคามนิยมสมาร์โฟนเกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว ทำให้คนหันมาสนใจสื่อออนไลน์กันมากขึ้น พอเกิดคำว่าบิ๊กดาต้า (Big Data) เทคโนโลยีที่เกี่ยวข้องกับการจัดการข้อมูลจำนวนมากถูกพัฒนาอย่างรวดเร็ว ทำให้มีการนำประโยชน์ของการจัดการข้อมูลมหาศาลมารายงานเหตุการณ์ ข้อเท็จจริง ข้อคิดเห็นโดยการนำเสนอผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ เมื่อกล่าวถึงนวัตกรรมข่าวที่เป็นการผลิตข่าวผ่านช่องทางสื่อกระแสหลักและสื่อใหม่อย่างมีคุณธรรม จริยธรรมและความรับผิดชอบต่อสังคม มีลักษณะน่าสนใจ ดังนี้

1. เป็นขั้นตอนในการทำงานที่เจาะลึกข้อมูล โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลผ่านการตรวจสอบความถูกต้อง จัดการเนื้อหาให้เป็นภาพเพื่อทำความเข้าใจง่าย นำเสนอในรูปของการรายงานข่าว
2. การรู้เท่าทันข้อมูลที่มีจำนวนมากศาลที่แพร่กระจายในโลกออนไลน์ และการทำให้ผู้อ่านรู้เท่าทันข้อมูลมากยิ่งขึ้น
3. การทำหน้าที่ของผู้สื่อข่าวในฐานะผู้ประสานงานและเก็บรวบรวมข้อมูล ข้อเท็จจริง การตรวจสอบข้อมูลและการนำเสนอ ข้อมูลนั้นอาจอยู่ในรูปแบบที่เข้าใจง่าย สามารถใช้เครื่องมือทางคอมพิวเตอร์ช่วยค้นหาข้อมูล
4. กระบวนการรายงานข้อเท็จจริง ซึ่งใช้ข้อมูลที่มีโครงสร้าง (Structured data) เป็นแกนหลักในการเล่าเรื่อง และมีการใช้ระเบียบวิธีจัดการข้อมูลบนฐานคิดแบบวัตถุวิสัย (Objective)

ความสำคัญของนวัตกรรมข่าว เมื่อสังคมต้องการข้อมูลข่าวสารเพื่อทำความเข้าใจกับสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว การนำข้อมูลมาช่วยสนับสนุนในการทำงาน สามารถสร้างมูลค่าเพิ่มในการนำเสนอเนื้อหา นวัตกรรมข่าวได้ดึงความสนใจขององค์กรสื่อ ผู้สื่อข่าว ผู้บริหารสื่อให้นำมาใช้ในการนำเสนอรวมทั้งการผลิตข่าวสาร ดังจะเห็นความสำคัญของนวัตกรรมข่าวตามรายละเอียดดังนี้

1. เกิดความชัดเจนในประเด็นเนื้อหา เนื้อหาในการนำเสนอมีการสรุป จับประเด็นเรื่องราวแล้วเชื่อมโยงกันให้เห็นที่ไปที่มาที่ชัดเจน เข้าใจในเรื่องยากให้ง่ายขึ้น โดยการนำเอาข้อมูลมาวิเคราะห์เพื่อย่อยข้อมูลให้เห็นเป็นภาพ อาจในเชิงตัวเลขก็ทำออกมาเป็นกราฟ แผนภาพ สร้างความน่าสนใจ

อีกทั้งยังเข้าใจง่ายด้วย ที่นิยมนำเสนอกันมักเป็นอินโฟกราฟิก (Infographics) สามารถนำเสนอแบบภาพเคลื่อนไหวได้

2. ทำให้ผู้รับสารได้ข้อมูลในมุมมองใหม่และการนำเสนอใหม่ที่ไม่เคยเห็นมาก่อน โดยให้ข้อมูลในเชิงลึกมากกว่าการรายงานข่าวทั่วไป นวัตกรรมข่าวสามารถช่วยให้การนำเสนอเป็นระบบขั้นตอนเชื่อมโยงกันด้วยข้อมูลเชิงลึก เกิดนวัตกรรมสร้างสรรค์สังคม จนเกิดเป็นกระแสสังคม เปลี่ยนสังคมหรือกระตุ้นให้สังคมหันมาสนใจในเรื่องรายนั้นได้

3. เปลี่ยนการทำงานและการรับรู้ของทั้งผู้ส่งสารและผู้รับสาร จากเดิมที่ผู้ส่งสารจะทำหน้าที่ในการรายงานข่าวตามข้อมูลที่ได้รับจากแหล่งข่าว กลายเป็นผู้ส่งสารเป็นนักวิเคราะห์ข้อมูล ผสมข้อมูลกับข้อมูลจากแหล่งข่าวทั้งที่เป็นเอกสารและบุคคล ประเด็นหรือวาระข่าวมาจากผู้ส่งสาร สร้างวาระข่าวขึ้นมา ซึ่งแต่เดิมวาระข่าวมักมาจากเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นหรือจากแหล่งข่าวนำเสนอ ในส่วนของข้อมูลผู้ส่งสารย่อมเป็นผู้ที่มีความรอบรู้ในเรื่องข้อมูล หรือประเด็นนั้นสามารถมองทิศทางของเรื่องราวที่มีความสำคัญหรือส่งผลกระทบต่อสังคมได้มากกว่าคนอื่น

4. ในขณะที่อุตสาหกรรมคอนเทนต์เริ่มกังวลการแทนที่ของ Digital Disruption หรือการแทนที่ของเทคโนโลยี งานนวัตกรรมข่าวได้แสดงให้เห็นถึงการผสมผสานการทำงานระหว่างงานข่าว เทคโนโลยีและการออกแบบ เพื่อสร้างนวัตกรรมคอนเทนต์ที่ผลักดันสังคมให้ขับเคลื่อนไปสู่การเปลี่ยนแปลงได้ ดังนั้นหากอุตสาหกรรมคอนเทนต์สามารถผนวกสามส่วนนี้ ให้ทำงานร่วมกันได้แล้ว ก่อเกิดประโยชน์ต่อสังคม และพัฒนาก้าวหน้าอย่างรวดเร็ว

กระบวนการสร้างนวัตกรรมข่าวในยุคดิจิทัล การสร้างเนื้อหาที่นำเสนอผ่านช่องทางสื่อ (Media) ที่สามารถถ่ายทอดข้อมูลข่าวสารเป็นจำนวนมาก ๆ ในคราวเดียวกันที่เรียกว่า สื่อมวลชน (Mass Media) และจากความก้าวหน้าทางวิทยาการคอมพิวเตอร์ ทำให้คอนเทนต์บนโลกสังคมออนไลน์หรืออินเทอร์เน็ตได้เปลี่ยนแปลงไป วัตถุประสงค์ยังคงอยู่ เพื่อความสะดวกและรวดเร็วในการใช้งานของมนุษย์ นอกจากนี้มีเพิ่มวัตถุประสงค์มากขึ้น คือความละเอียด และข้อมูลเชิงลึก หากนำแนวคิดด้านการออกแบบการสื่อสารทั้งแนวคิด 5W1H กระบวนการสื่อสาร SMCR และกระบวนการผลิตข่าว มาวิเคราะห์จนเกิดกระบวนการสร้างนวัตกรรมข่าวในยุคดิจิทัล ซึ่งนวัตกรรมข่าวอาจเกิดขึ้นในทุกกระบวนการหรือในขั้นตอนใดขั้นตอนหนึ่งเท่านั้น โดยสามารถสรุปตามตารางดังนี้

ตารางที่ 1 เปรียบเทียบแนวคิดการออกแบบการสื่อสารแนวคิด 5W1H กระบวนการสื่อสาร SMCR และกระบวนการผลิตข่าว มาวิเคราะห์จนเกิดกระบวนการสร้างนวัตกรรมข่าวในยุคดิจิทัล

Process Production	SMCR	5W1H	ตัวอย่างนวัตกรรมข่าว
1. Pre-Production	Sender- Reciever	Who	- ผู้ประกาศAI - ลักษณะของผู้ส่งสารที่เปลี่ยนไป - การเล่าข่าวสัจจริง
2. Production	Message	What-Why-How	- วารสารศาสตร์ข้อมูล - การสื่อข่าวเชิงลึก

ตารางที่ 1 เปรียบเทียบแนวคิดการออกแบบการสื่อสารแนวคิด 5W1H กระบวนการสื่อสาร SMCR และกระบวนการผลิตข่าว มาวิเคราะห์จนเกิดกระบวนการสร้างนวัตกรรมข่าวในยุคดิจิทัล (ต่อ)

Process Production	SMCR	5W1H	ตัวอย่างนวัตกรรมข่าว
3. Post-Production	Channel	When-Where	- ตามคุณลักษณะของสื่อใหม่ อาทิ TikTok YouTube Shorts ฯลฯ - กราฟิกจากการตัดต่อ

1) ขั้นตอนเตรียมการผลิต (Pre-Production) เป็นการแสวงหาและคัดเลือกประเด็นข่าว การลำดับเหตุการณ์ วางวัตถุประสงค์และเนื้อหาของสื่อ อย่างการเล่าข่าวสัจจริง โดยสังเกตว่าการสื่อสารเริ่มต้นที่ใด ถ้าเป็นการสื่อสารในยุคเริ่มต้นการสื่อสารจะเริ่มจากผู้ส่งสารหรือสื่อมวลชนเอง (Sender) แต่ถ้าเป็นการสื่อสารในรูปแบบสื่อใหม่ ก็จะเป็นสื่อจากผู้ใช้งาน (Users) หรือที่เรียกว่า ผู้ใช้เป็นผู้ผลิตเนื้อหาข่าว (User generated content) ที่สอดคล้องกับแนวคิดการออกแบบสาร ด้านผู้ส่งสาร (Sender) ผู้รับสาร (Receiver) ลักษณะของผู้ส่งสารที่เปลี่ยนไปก่อให้เกิดนวัตกรรมข่าว โดยเฉพาะข่าวตามกระแสบนสื่อสังคมออนไลน์ ซึ่งมักมุ่งเน้นการนำเสนอกระแสมหาความรู้ ความแปลกประหลาด ซึ่งจัดเป็นการสร้างเนื้อหาแบบเฉียบพลัน มักนำเสนอในรูปแบบของข่าวเบา (Soft News) ซึ่งเมื่อผู้รับชมข่าวจะเกิดการรับรู้และแสดงออกเฉียบพลัน เช่น ยิ้ม หัวเราะ สงสาร ตกใจ ฯลฯ



ภาพที่ 2 นักข่าวจากปัญญาประดิษฐ์ที่เรียกว่า A.I.journalism

หมายเหตุ. จาก “NECTEC เปิดตัว “สุทธิชัย หยุ่น” นักข่าว A.I. คนแรกของไทย” โดยองค์การกระจายเสียงและแพร่ภาพสาธารณะแห่งประเทศไทย, 2562. Thai PBS (<https://www.thaipbs.or.th/news/content/283989>)

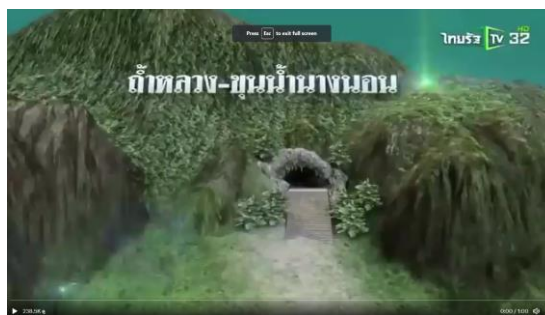
ปัญญาประดิษฐ์มีความสามารถในการประมวลภาษาของมนุษย์ หรือนำเสียงแสดงอารมณ์ พร้อมสร้างอัลกอริทึม (algorithm) จากฐานข้อมูล จากบทสนทนาและคำถามต่าง ๆ ที่จัดเก็บไว้ จนสามารถเจรจาโต้ตอบได้อย่างคนที่มีชีวิตจิตใจ ในองค์กรสื่อเริ่มมีการใช้ นักข่าวจากปัญญาประดิษฐ์ ที่เรียกว่า A.I.journalism และผู้ประกาศข่าว AI ยกตัวอย่าง สำนักข่าวเนชั่นได้นำนักข่าว AI สาวเสมือนจริง พูดได้ 50 ภาษา มาผลิตข่าวด่วนและรายงานพิเศษเป็นรายแรกในไทย (บ้านเมือง, 2565)

การกำหนดประเด็นข่าวแล้วรวบรวมข้อมูลประเด็นข่าวที่จะนำมา จึงต้องพิจารณาถึงความเหมาะสมกับทรัพยากรที่ใช้ อีกทั้งระยะเวลาและกลุ่มผู้รับสาร การกำหนดประเด็นข่าวจึงไม่เน้น

ประเด็นตามสื่อกระแสหลัก หรือเรื่องที่เป็นกระแสที่กล่าวขวัญถึงของมวลชน หรือข่าวตามกระแสทั่วไป แต่จะเน้นกำหนดประเด็นข่าวหรือโจทย์การสื่อข่าว ที่จะต้องสามารถผลักดันให้เกิดการขับเคลื่อนหรือเกิดการเปลี่ยนแปลง และเป็นประเด็นใหม่ที่น่าสนใจไปสู่การแสดงความคิดเห็น ทบทวนหรือถกเถียงอย่างหลากหลายในสังคม อย่างไรก็ตามข่าวต้องมีความน่าเชื่อถือเพราะเป็นการรายงานข่าวบนฐานข้อมูลข้อเท็จจริง

2) ขั้นผลิต (Production) เป็นขั้นตอนในการสร้างนวัตกรรมด้านเนื้อหาที่แตกต่างจากเดิมด้วยการเจาะลึกข้อมูล นำมาตรวจสอบและประมวลผล ทำข้อมูลให้เข้าใจง่ายด้วยภาพ ที่เรียกว่าวารสารศาสตร์ข้อมูล (Data Journalism) การสื่อข่าวเชิงลึก (in-depth News) เป็นขั้นตอนที่ใช้เวลานานที่สุดในกระบวนการสร้างนวัตกรรมข่าว

การนำเทคโนโลยีมาจัดการกับข้อมูล เช่น โปรแกรมเอ็กเซล (Excel) ที่จัดข้อมูลได้ตั้งแต่การเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย หรือจากน้อยไปหามาก การจัดหมวดหมู่ การแสดงผลเป็นกราฟ กราฟแท่ง กราฟวงกลม และตาราง กรณีที่ข้อมูลจำนวนมากที่ไม่ได้จัดเก็บอย่างเป็นระบบ การวิเคราะห์จัดระเบียบหรือ Clean ข้อมูลโดยใช้โปรแกรม Excel ต้องใช้กำลังคนจำนวนมาก และใช้เวลานาน นอกจากนี้ยังมีการใช้โปรแกรม Adobe Illustrator ที่สามารถสร้างกราฟิกประกอบการนำเสนอข่าว และหากเป็นข้อมูลที่มีความซับซ้อนจะใช้โปรแกรมขั้นสูงอื่น ๆ ซึ่งต้องอาศัยความร่วมมือจากองค์กรภายนอก ขั้นตอนการวิเคราะห์และประมวลผลข้อมูลนี้ นอกจากเป็นการจัดระเบียบข้อมูล (Clean) จัดหมวดหมู่ใหม่ตามประเด็นที่ได้ตั้งไว้แล้ว ยังช่วยทำให้มีการตรวจสอบเพิ่มเติมเพื่อหาประเด็นข่าวอื่นที่ซ่อนอยู่ในข้อมูลได้อีกหรือสามารถขยายประเด็นเพิ่มเติมอื่น และข้อมูลนั้นสามารถแยกออกเพื่อนำมาเสนอเป็นข่าวต่อเนื่อง หรือเป็นประเด็นที่สามารถนำมาเสนอแยกเป็นอีกหนึ่งข่าวได้ ข่าววิเคราะห์แนวนี้นักเป็นประเด็นหรือเรื่องที่ใกล้ชิดผู้รับสารหรือผู้รับสารรับรู้ได้ช้า เมื่อรับข้อมูลข่าวแล้วอาจยังไม่แสดงความรู้สึกได้ทันทีเหมือนข่าวเบา ข่าวลักษณะนี้มักเป็นข่าวสิ่งแวดล้อม ข่าวการเมือง ข่าวเศรษฐกิจ ที่มีข้อมูลรายละเอียดมากมักนำเสนอในรูปแบบของข่าวหนัก (Hard News)



ภาพที่ 3 กราฟิกจำลองเสมือนจริง

หมายเหตุ. จาก “มาตุกัน... พาดำน้ำไปช่วย 13 หมูป่าใน #ถ้ำหลวง ด้วยกราฟิกจำลองเสมือนจริง” โดยไทยรัฐทีวี, 2561. ไทยรัฐทีวี (https://twitter.com/thairath_tv/status/1014888200295206912)

3) ขั้นหลังการผลิต (Post-Production) ตรวจสอบความถูกต้อง การนำเสนอข้อมูล ที่ผ่านจากการจัดการให้เป็นข่าวตามคุณลักษณะของรูปแบบสื่อสังคมออนไลน์ปัจจุบัน โดยเฉพาะ TikTok และแอปพลิเคชันต่าง ๆ ที่มีเครื่องมือการตัดต่อที่สนับสนุนการใช้งานให้เกิดความแปลกใหม่ แตกต่างจากรูปแบบข่าวที่เคยนำเสนอมา รวมทั้งนำเสนอในลักษณะที่ต่างกัน เช่น จัดทำเป็นตาราง อินโฟกราฟิกแบบมีปฏิสัมพันธ์ (Interactive Infographic) และแอนิเมชัน (Animation) โดยกองบรรณาธิการจะพิจารณาให้เหมาะสมกับข้อมูลและประเด็น YouTube ข่าว รูปแบบการนำเสนอมาจากการทำงานเป็นทีมอย่างน้อย 2 คน ได้แก่ ผู้สื่อข่าว และดีไซเนอร์ซึ่งทำหน้าที่ออกแบบ กราฟิก ภาพประกอบหรือตารางสำหรับข่าวที่ไม่ซับซ้อนมากนัก แต่สำหรับการรายงานข่าวที่ต้องมีการจัดการข้อมูลด้วยเครื่องมือขั้นสูง ผู้สื่อข่าว เว็บดีไซเนอร์ และโปรแกรมเมอร์จะทำงานร่วมกับการนำเสนอข้อมูลสามารถทำเป็นรายงานข่าวชุดแบบต่อเนื่อง หรือนำเสนอออกมาในหลากหลายรูปแบบ อาจเป็นอินโฟกราฟิก (Infographic) เพื่อให้ข่าวมีความน่าสนใจมากขึ้น อ่านง่าย เข้าใจง่าย ทั้งนี้การเลือกรูปแบบการนำเสนอมุ่งเน้นการใช้กราฟิกที่สร้างความต่างจากที่เคยนำเสนอมา อาทิ สรุปรายการดำเนินเรื่องราวด้วยภาพวาดพร้อมการเล่าเรื่องข่าว หรือการใช้กราฟิกในการสร้างห้องส่งจำลอง หรือสถานการณ์จำลองเล่าเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น เป็นต้น

บทสรุป

บทความนี้เป็นการนำเสนอการเปลี่ยนแปลง การนำเสนอข่าวในยุคดิจิทัลและนวัตกรรมข่าว ที่นำแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับงานข่าวที่จำเป็นในการนำไปประยุกต์ใช้ รวมทั้งวิเคราะห์กระบวนการสร้าง นวัตกรรมข่าวในยุคดิจิทัล ผู้เขียนได้นำเสนอกระบวนการสร้างสรรค์งานข่าวและพฤติกรรมของผู้รับ สารที่มีการเปลี่ยนแปลงไปตามนวัตกรรมทางเทคโนโลยี งานนวัตกรรมข่าวได้แสดงให้เห็นถึงการ ผสมผสานการทำงานระหว่างงานข่าว เทคโนโลยีและการออกแบบเพื่อสร้างนวัตกรรมคอนเทนต์ ที่ผลักดันสังคมให้ขับเคลื่อนไปสู่การเปลี่ยนแปลงได้ การนำแนวคิดด้านการออกแบบการสื่อสาร ทั้งแนวคิด 5W1H กระบวนการสื่อสาร SMCR และกระบวนการผลิตข่าว มาวิเคราะห์จนเกิด กระบวนการสร้างนวัตกรรมข่าวในยุคดิจิทัลมี 3 ขั้นตอน คือ ขั้นเตรียมการผลิต (Pre-Production) ขั้นผลิต (Production) และขั้นหลังการผลิต (Post- Production)

สถานการณ์ข่าวของสื่อมวลชนในยุคดิจิทัล มีการแข่งขันสูงทั้งแข่งขันในด้านนวัตกรรม ด้วยเทคโนโลยี นวัตกรรมด้านเนื้อหาและนวัตกรรมในการนำเสนอ ทั้งแข่งขันในธุรกิจกลุ่มเดียวกัน และธุรกิจข้ามสื่อ รวมทั้งยังต้องนำเสนอข่าวที่แตกต่างจนผู้รับสารทั่วไปทำไม่ได้ โดยทำให้เนื้อหา เจาะลึกมากขึ้น นำแผนภาพ ตัวเลขมาช่วยสนับสนุนเนื้อหาข่าว การพัฒนานวัตกรรมข่าวเป็นแนวทาง หนึ่งของความอยู่รอดอย่างยั่งยืนของธุรกิจสื่อสารมวลชนในยุคดิจิทัล

เอกสารอ้างอิง

ข่าวออนไลน์ 7HD. (2566, 11 กุมภาพันธ์). *ให้อาหารปลาแล้วได้บุญทันตา ไม่ต้องรอถึงชาติหน้า*.

ช่อง 7HD. <https://news.ch7.com/detail/623574>

ชุลีพร เกษโกวิทย์. (2549). *ฐานันดรสี. สารานุกรมการเมืองไทย ฉบับที่ 3*.

<http://wiki.kpi.ac.th/index.php?title=ฐานันดรสี>

- ไทยรัฐออนไลน์. (2562, 18 สิงหาคม). ปลาทุไทยกำลังจะหายไปจากโลก. <https://www.thairath.co.th/spotlight/platu>
- ไทยรัฐทีวี. (2561, 5 กรกฎาคม). มาดูกัน... พาดำน้ำไปช่วย 13 หมูป่าใน #ถ้ำหลวง ด้วยกราฟิกจำลองเสมือนจริง. https://twitter.com/thairath_tv/status/1014888200295206912
- ธัญพร เมฆพัฒน์. (2552). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการใช้บริการหนังสือพิมพ์ออนไลน์ของนักศึกษาคณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยพายัพและมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่. [วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยแม่โจ้]. Library Maejo University. http://webpac.library.mju.ac.th:8080/mm/fulltext/thesis/2554/thunyaporn_mekapath/fulltext.pdf
- บ้านเมือง. (2565, 16 สิงหาคม). "เนชั่นกรุป" 6 เดือน พ้นผลกำไร 519 ล้านบาท เตรียมนำนักข่าวเอไอผลิตข่าวด่วนและรายงานพิเศษ. <https://www.banmuang.co.th/news/politic/292218>
- สมาคมนักข่าววิทยุและโทรทัศน์ไทย. (2562, 7 ตุลาคม). DATA JOURNALISM คืออะไร?. <https://www.facebook.com/thaibja/posts/1715694791901443/>
- วิกิพีเดีย. (2550, 26 มิถุนายน). หนังสือพิมพ์. <https://th.wikipedia.org/w/index.php?title=หนังสือพิมพ์&oldid=615974#>
- องค์การกระจายเสียงและแพร่ภาพสาธารณะแห่งประเทศไทย. (2562, 10 กันยายน). NECTEC เปิดตัว "สุทธิชัย หยุ่น" นักข่าว A.I. คนแรกของไทย. Thai PBS. <https://www.thaipbs.or.th/news/content/283989>
- Marketing Oops!. (2559, 22 ตุลาคม). ม.หอการค้าไทย เผยคนไทยเปิดรับข่าว 2 ชม. ต่อวัน เน้นข่าวบันเทิงมากที่สุด. <https://www.marketingoops.com/reports/behaviors/utcc-report-behavior-trust-press/>

ความรับผิดฐานกระทำโดยประมาทเป็นเหตุให้ผู้อื่นถึงแก่ความตาย
ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 291
Liability for Negligence Causing the Other Person to Death Under the
Thai Criminal Code, Section 291

ณัฐวุฒิ ปฐมสิทธิภักษ์^{1*} และอรอนงค์ เกียรติพิศาลสกุล²
 (Nattawut Pathomsittaphirak^{1*} and Ornanongk Kiatphisansakun²)

^{1,2}สาขาวิชานิติศาสตร์ คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์

^{1,2}Bachelor of Laws Program in Laws, Faculty of Law, Southeast Asia University

อีเมลผู้แต่งหลัก : Nattawutp@sau.ac.th เบอร์โทร : 09 7243 9993

วันที่รับบทความ 20 กรกฎาคม 2565
 Received: Jul. 20, 2022

วันที่รับแก้ไขบทความ 25 กุมภาพันธ์ 2566
 Revised: Feb. 25, 2023

วันที่ตอบรับบทความ 28 กุมภาพันธ์ 2566
 Accepted: Feb. 28, 2023

บทคัดย่อ

การกระทำโดยประมาทเป็นเหตุให้ผู้อื่นถึงแก่ความตายมีหลายพฤติกรรม และมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นเป็นจำนวนมากไม่ว่าจะการกระทำประมาทด้านการใช้ยานพาหนะอย่างใด ๆ อันเนื่องด้วยกำลังเครื่องจักรกล ทั้งรถยนต์ รถจักรยานยนต์ เรือ เครื่องบิน หรือเกิดจากอาคารที่อยู่อาศัย สิ่งปลูกสร้างวัตถุอันตรายต่าง ๆ รวมถึงการปฏิบัติงานของเจ้าพนักงาน ซึ่งกฎหมายที่ใช้ในการลงโทษผู้กระทำความผิดในปัจจุบันอาจไม่สอดคล้องกับพฤติกรรมความร้ายแรงดังกล่าว

ผู้เขียนจึงนำเสนอบทความที่พิจารณาถึงความรับผิดอาญา ฐานกระทำโดยประมาทเป็นเหตุให้ผู้อื่นถึงแก่ความตาย ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 291 เนื่องด้วยหลักกฎหมายอาญานี้มีผลใช้บังคับตั้งแต่ 1 มกราคม พ.ศ.2500 และมีการแก้ไขอัตราโทษที่เพิ่มขึ้น โดยมาตรา 4 แห่งพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ 26) พ.ศ.2560 ซึ่งการกระทำโดยประมาทและเป็นเหตุให้ผู้อื่นถึงแก่ความตายในหลายรูปแบบ หลายลักษณะพฤติกรรมซึ่งบทบัญญัติความรับผิดดังกล่าว อาจไม่ครอบคลุมถึงพฤติกรรมที่เกิดขึ้นในหลายมิติในหลาย ๆ คดีตามสภาวะแวดล้อมด้านเศรษฐกิจ สังคม เทคโนโลยีที่พัฒนาเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและนอกจากนี้จะได้ศึกษาถึงกฎหมายต่างประเทศที่เกี่ยวข้อง เพื่อเสนอมุมมองในแง่กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการกระทำโดยประมาทเป็นเหตุให้ผู้อื่นถึงแก่ความตาย และเห็นควรบัญญัติเพิ่มเติมกฎหมายอาญาในส่วนของการกระทำโดยประมาท เป็นเหตุให้ผู้อื่นถึงแก่ความตายเพื่อให้ผู้กระทำโดยประมาทเกิดความตระหนักถึงความรับผิดชอบต่อชีวิตของผู้อื่นในสังคมมากยิ่งขึ้น

คำสำคัญ: ความรับผิด; กระทำโดยประมาท; เป็นเหตุให้ผู้อื่นถึงแก่ความตาย

Abstract

Negligence is the major cause of death by many dangerous and careless behaviors and the number of deaths tends to be higher. Automobile negligence, construction negligence, dangerous goods, and negligent performance of duties are

the main cause of the increase in loss. The current penalty set out in the law for convicted criminals might not be proportionate to the degree of the crime.

This article was designed to consider the liability in the criminal code of negligence causing death. According to the Thai criminal code, section 291, in which offence against life is mentioned, states the act causing the other person to death as liability recognition criteria. Since the criminal code has been initiated on 1 January 1957 and revised the penalty rates to higher pay rates by section 4 of the Act Amending the Penal Code (No. 26), 2560 BE. Negligence has been causing death since the enforcement was established, but the liability has not met different aspects of offences due to the change in the economic and social environment and developed technology. Moreover, Foreign law is provided to show legal perspectives on liability for offence against life, It is considered as additional criminal legislation that has to be stipulated in case of an act of negligence in order to be aware of negligence and take responsibility for actions on other people's safety.

Keywords: Liability; Negligence; Causing the other person to death

บทนำ

ความผิดฐานกระทำโดยประมาทเป็นเหตุให้ผู้อื่นถึงแก่ความตาย มีบัญญัติอยู่ตามประมวลกฎหมายอาญา ภาค 2 ลักษณะ 10 ว่าด้วยเรื่อง ความผิดเกี่ยวกับชีวิตร่างกาย หมวด 1 ความผิดต่อชีวิต ตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา 291 บัญญัติว่า “ผู้ใดกระทำโดยประมาทและการกระทำนั้นเป็นเหตุให้ผู้อื่นถึงแก่ความตาย ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสิบปี และปรับไม่เกินสองแสนบาท” เนื่องจากหลักกฎหมายอาญานี้มีผลใช้บังคับตั้งแต่ 1 มกราคม พ.ศ.2500 และมีการแก้ไขอัตราโทษที่เพิ่มขึ้น โดยมาตรา 4 แห่งพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ 26) พ.ศ.2560 บทบัญญัติความรับผิดชอบดังกล่าว ปัจจุบันมีการกระทำโดยประมาทเป็นเหตุให้ผู้อื่นถึงแก่ความตายที่มีจำนวนคดีขึ้นสู่ศาลเป็นจำนวนมาก และมีพฤติการณ์แตกต่างจากอดีตโดยเฉพาะการกระทำผิดโดยประมาทอย่างร้ายแรง ที่มีพฤติการณ์ของการไม่ใช้ความระมัดระวังที่บุคคลนั้น ๆ จำต้องปฏิบัติตามวิสัยและพฤติการณ์ และผู้กระทำอาจใช้ความระมัดระวังเช่นนั้นได้ แต่หาได้ใช้เพียงพอไม่ ดังนั้นความรับผิดชอบทางอาญาจึงควรแตกต่างจากการกระทำความผิดโดยประมาทตามประมวลกฎหมายอาญาในปัจจุบัน

กระทำโดยประมาทเป็นเหตุให้ผู้อื่นถึงแก่ความตาย ตามประมวลกฎหมายอาญา

ความรับผิดชอบตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 291 มีองค์ประกอบของความผิด ดังนี้

- (1) ผู้ใด
- (2) กระทำโดยประมาท
- (3) เป็นเหตุให้ผู้อื่นถึงแก่ความตาย
- (4) กระทำโดยประมาท

มาตรา 59 วรรคสี่ บัญญัติว่า “กระทำโดยประมาท ได้แก่ กระทำความผิดมิใช่โดยเจตนา แต่กระทำโดยปราศจากความระมัดระวัง ซึ่งบุคคลในภาวะเช่นนั้นจักต้องมีตามวิสัยและพฤติการณ์ และผู้กระทำอาจใช้ความระมัดระวังเช่นนั้นได้ แต่หาได้ใช้ให้เพียงพอไม่” สามารถแยกพิจารณาได้ เป็นการกระทำโดยไม่เจตนา และการใช้ความระมัดระวัง (ทวีเกียรติ มีนะกนิษฐ, 2559, 93)

1. การกระทำโดยไม่เจตนา หมายถึงผู้กระทำมิได้ประสงค์ต่อผลหรือเล็งเห็นผลของการกระทำของตน แต่ผู้กระทำต้องรู้สำนึกอยู่เพราะหากไม่รู้สำนึกก็ไม่เป็นการกระทำ และสำหรับการกระทำนั้น ได้แก่ การเคลื่อนไหวและรวมถึงการงดเว้น ตามมาตรา 59 วรรคท้าย บัญญัติว่า “การกระทำ ให้หมายความรวมถึงการให้เกิดผลอันหนึ่งอันใดขึ้น โดยงดเว้นการที่จักต้องกระทำ เพื่อป้องกันผลนั้นด้วย”

2. การใช้ความระมัดระวัง ความระมัดระวังตามมาตรา นี้ กฎหมายคำนึงถึงในแง่ของผู้กระทำ และสภาพแวดล้อมกรณี กล่าวคือมิได้กำหนดกว้างขวางเกินไปจนทำให้บุคคลต้องระมัดระวังตัวตลอดเวลา การใช้ความระมัดระวังของบุคคลจึงพิจารณาจาก 1) วิสัย และ 2) พฤติการณ์ตลอดจน (3) การใช้ความระมัดระวัง

ในการลงโทษผู้กระทำความผิดโดยประมาท เป็นเรื่องการลงโทษผู้ที่มีได้กระทำโดยเจตนา ซึ่งเป็นข้อยกเว้นหลักทั่วไปของกฎหมายอาญา ความผิดอันเกิดจากการกระทำโดยประมาท เป็นความผิดที่ต้องการผล จึงต้องมีผลเสียหายเกิดขึ้นและมีกฎหมายบัญญัติไว้ให้เป็นความผิดทางอาญา การกระทำโดยประมาทนั้นก็ถือเป็นความผิดทางอาญาซึ่งผู้กระทำต้องรับโทษทางอาญา ดังนั้นการกระทำโดยประมาท จึงถือเป็นสถานะทางจิตใจอีกรูปแบบหนึ่งนอกเหนือไปจากเจตนาที่จะทำให้ผู้กระทำเกิดความรับผิดชอบทางอาญาได้

บทความนี้จึงเป็นบทความวิชาการที่มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาถึงความรับผิดชอบการกระทำโดยประมาทเป็นเหตุให้ผู้อื่นถึงแก่ความตายตามบทบัญญัติของกฎหมาย แล้วจะพบว่า การกระทำโดยประมาทเลินเล่อตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา 59 มิได้มีการบัญญัติถึงการกระทำโดยประมาทอย่างร้ายแรง ดังนั้นในการวินิจฉัยการกระทำโดยประมาทของผู้กระทำ จึงต้องพิจารณาว่าผู้กระทำใดใช้ความระมัดระวังเพียงพอแล้วหรือไม่ และเพื่อมิให้บุคคลต้องใช้ความระมัดระวังมากหรือน้อยจนเกินไป จึงมีความจำเป็นที่กฎหมายจะต้องกำหนดระดับการกระทำโดยประมาทของบุคคลไว้ในส่วนของการกระทำโดยประมาทเลินเล่อ และประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรงไว้

ผล (ความตาย) ต้องมีความสัมพันธ์กับการกระทำโดยประมาทของผู้กระทำ (ผลโดยตรง) กรณีการกระทำโดยประมาทเป็นเหตุให้ผู้อื่นถึงแก่ความตาย ลักษณะพฤติการณ์มีความประมาทเลินเล่อที่ไม่ร้ายแรงโดยพิจารณาจากคดีที่ศาลกำหนดอัตราโทษจำคุกไม่เกิน 3 ปี ดังนี้

พฤติการณ์ที่จำเลยจอดรถในเวลามืดค่ำ โดยไม่ได้เปิดไฟหรือใช้แสงสว่างตามที่กำหนดในกฎกระทรวง เพื่อเป็นสัญญาณให้ผู้ขับขี่มองเห็นรถที่จอดอยู่ในไหล่ทางด้านซ้ายของถนน แม้จะไม่กีดขวางทางจราจรก็ตาม การที่ผู้ตายขับรถจักรยานยนต์พุ่งเข้าชนท้ายรถคันที่จำเลยจอดอยู่ ทำให้ถึงแก่ความตาย เกิดจากผลโดยตรงที่เกิดจากความประมาทของจำเลยที่งดเว้นการที่จักต้องกระทำเพื่อป้องกันผลนั้น (คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 2210/2544 ศาลพิพากษาจำคุก 1 ปี 2 เดือน ในฐานความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 291 กระทำโดยประมาทเป็นเหตุให้ผู้อื่นถึงแก่ความตาย)

พฤติการณ์ที่จำเลยขับรถยนต์บรรทุกออกจากโหล่นนและเลี้ยวขวาทันที โดยไม่ได้ใช้ความระมัดระวังดูรถที่แล่นมาในช่องทางเดินรถ ว่ามีรถแล่นมาหรือไม่เป็นเหตุให้ผู้ตาย ซึ่งขับรถมาในช่องทางดังกล่าวหยุดรถไม่ทันและหักหลบไม่พ้น จึงพุ่งชนท้ายรถจำเลยเป็นเหตุให้ผู้ตายถึงแก่ความตาย และว.จ. กับ อ. ซึ่งนั่งมาในรถที่ผู้ตายขับได้รับอันตรายแก่กาย (คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 197/2530 ศาลมีคำพิพากษาจำคุก 3 ปี ในฐานความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 291 กระทำโดยประมาทเป็นเหตุให้ผู้อื่นถึงแก่ความตาย และมาตรา 300 กระทำโดยประมาทเป็นเหตุให้ผู้อื่นรับอันตรายสาหัส)

พฤติการณ์ที่จำเลยขับรถโดยสารในช่องเดินรถช่องที่ 2 แล้วเบนหัวรถเข้ามาในช่องที่ 1 โดยกะทันหันและไม่ให้สัญญาณไฟเลี้ยวซ้าย เพื่อให้ผู้ตายซึ่งขับขี่รถจักรยานยนต์ตามมารู้ตัวล่วงหน้า และในขณะเดียวกันจำเลยก็ชะลอรถ เพื่อเข้าจอดจึงขับรถชนท้ายรถยนต์โดยสารที่จำเลยขับเป็นเหตุให้ถึงแก่ความตาย (คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 2922/2531 ศาลมีคำพิพากษาจำคุก 3 ปี ในฐานความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 291 กระทำโดยประมาทเป็นเหตุให้ผู้อื่นถึงแก่ความตาย)

การกระทำซึ่งจะเป็นการป้องกันโดยชอบด้วยกฎหมายตาม ป.อ. มาตรา 68 ต้องเป็นการกระทำโดยเจตนา จำเลยเอาอาวุธปืนออกมาขู่ผู้ตายและทำป็นลั่นโดยประมาทถูกผู้ตายถึงแก่ความตายไม่ใช่การกระทำโดยเจตนา การกระทำของจำเลยจึงไม่ใช่การป้องกัน (คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1597/2562 ศาลมีคำพิพากษาให้จำคุก 3 ปี 3 เดือน โดยแบ่งเป็น ความรับผิดชอบตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา 291 กระทำโดยประมาทเป็นเหตุให้ผู้อื่นถึงแก่ความตาย จำคุก 3 ปี และตามพระราชบัญญัติอาวุธปืนเครื่องกระสุนปืน วัตถุระเบิด ดอกไม้เพลิง และสิ่งเทียมอาวุธปืน พ.ศ. 2490 จำคุก 3 เดือน)

พฤติการณ์ที่จำเลยขับรถยนต์กระบะแซงรถจักรยานยนต์ของ ป. ล้ำเส้นแบ่งกึ่งกลางถนนเข้าไปในช่องเดินรถของผู้ตาย ขณะเดียวกันผู้ตายก็ขับรถจักรยานยนต์ล้ำเส้นแบ่งกึ่งกลางถนนเข้าไปในช่องเดินรถของจำเลยประมาณ 50 เซนติเมตร เป็นเหตุให้รถชนกันเช่นนี้ จำเลยจึงขับรถโดยประมาทเป็นเหตุให้ทรัพย์สินของผู้อื่นได้รับความเสียหายและผู้อื่นถึงแก่ความตาย แม้ผู้ตายมีส่วนประมาทด้วยก็ไม่ทำให้จำเลยพ้นความรับผิดชอบไปได้ (คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 2869/2553 ศาลมีคำพิพากษาให้จำคุก 8 เดือน ในความผิดตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา 291 กระทำโดยประมาทเป็นเหตุให้ผู้อื่นถึงแก่ความตาย)

กรณีการกระทำโดยประมาทเป็นเหตุให้ผู้อื่นถึงแก่ความตาย โดยการขับรถยนต์ในขณะที่เมาสุรา (ลักษณะพฤติการณ์มีความร้ายแรงพิจารณาจาก อัตราโทษที่สูงกว่าประมาทกรณีอื่นโดยศาลกำหนดอัตราโทษจำคุก 4 ปี)

การที่จำเลยขับรถในขณะเมาสุรา และขับรถยนต์ฝ่าฝืนกฎจราจรด้วยความเร็วสูงโดยประมาทล้ำเส้นแบ่งกึ่งกลางเข้าไปในช่องทางรถสวนในขณะเมาสุรา ซึ่งเป็นสาเหตุส่วนหนึ่งของการกระทำโดยประมาท เป็นเหตุให้รถยนต์ของจำเลยเฉี่ยวชนรถจักรยานยนต์ที่ผู้ตายขับขี่เป็นเหตุให้ผู้ตายถึงแก่ความตายและผู้เสียหายได้รับอันตรายแก่กาย อันเป็นความผิดตาม ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 291 และพระราชบัญญัติจราจร มาตรา 43 (2) (4), 157, 160 วรรคท้าย เป็นการกระทำที่เกี่ยวเนื่องกัน และเป็นผลโดยตรงที่ทำให้ผู้ตายถึงแก่ความตายและผู้เสียหายได้รับอันตรายแก่กาย จำคุก 4 ปี จำเลยให้การรับสารภาพเป็นประโยชน์แก่การพิจารณา มีเหตุบรรเทาโทษ

ลดโทษให้ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 78 กึ่งหนึ่ง คงจำคุก 2 ปี (คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 2775/2547)

การที่จำเลยขับรถในขณะเมาสุราและขับรถโดยประมาท แชนรถที่อยู่ข้างหน้าไปในหน้าไป ในช่องเดินรถขวามือในขณะที่ผู้ตายขับสวนมา เป็นเหตุให้ชนรถจักรยานยนต์ของผู้ตายเสียหาย และทำให้ผู้ตายถึงแก่ความตาย อันเป็นความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 291 และพระราชบัญญัติจราจรทางบกฯ มาตรา 43 (4), 157 นั้น เป็นการกระทำที่เกี่ยวเนื่องและเป็นผล โดยตรงที่ทำให้ผู้ตายถึงแก่ความตาย จำคุก 4 ปี จำเลยให้การรับสารภาพ มีเหตุบรรเทาโทษ ลดโทษ ให้กึ่งหนึ่งตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 78 คงจำคุก 2 ปี (คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 4067/2550)

จากคำพิพากษาศาลฎีกาเกี่ยวกับเรื่องการกระทำโดยประมาท เป็นเหตุให้ผู้อื่นถึงแก่ความตาย ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 291 นั้น กรณีของการเมาสุราแล้วขับรถจนเกิดเหตุให้เกิด ความเสียหายต่อชีวิตผู้อื่น จะเห็นว่าศาลมีคำพิพากษาลงโทษจำคุกสูงสุดคือ 4 ปี และมีการลดโทษ ให้กึ่งหนึ่ง คงจำคุก 2 ปี เพราะมีให้การรับสารภาพเป็นประโยชน์แก่การพิจารณา มีเหตุบรรเทาโทษ ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 78 ตามคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 3966/2549, คำพิพากษาศาลฎีกา ที่ 4067/2550 และคำพิพากษาศาลฎีกา ที่ 2775/2547 ส่วนการประมาทในด้านอื่น ๆ ซึ่งได้รับโทษ จำคุกน้อยกว่า เช่น ขับรถชนคนโดยเหตุอื่น ๆ ที่ไม่ได้เกิดจากการเมาสุรา เช่น ขับรถ ด้วยความเร็วสูง หรือขับรถด้วยความประมาทน่าหวาดเสียว อันอาจเกิดอันตรายแก่บุคคล หรือทรัพย์สินของผู้อื่น หรือกรณีนำปิ่นมาชูปะทะและทำปิ่นลั่นจะมีโทษจำคุกตั้งแต่ 8 เดือน ถึง 3 ปี เช่น คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 2869/2553 คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 295/2555

กรณีที่มีการวินิจฉัยคดีโดยศาล ได้พิจารณาถึงความประมาทอย่างร้ายแรงในคดีละเมิดตาม ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

การที่จำเลยที่ 1 และที่ 3 ฉีดยาฆ่าแมลงในนาข้าวเพียง 1 สัปดาห์ ซึ่งขณะนั้นยาดังกล่าว ยังไม่ทันสลายตัวหมดก็ว่าจ้างให้ผู้ตายเข้าไปเกี่ยวข้าวเป็นการกระทำ โดยประมาทเลินเล่ออย่าง ร้ายแรง จึงเป็นการร่วมกันกระทำละเมิดต่อผู้ตาย (คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 7224/2539)

การที่จำเลยที่ 1 ห้ามล้อรถยนต์บรรทุกเป็นระยะทางถึง 50 เมตรแล้วรถยนต์บรรทุก ยังพุ่งข้ามเกาะกลางถนนไปชนรถยนต์ที่ผู้ตายขับสวนทางมาเป็นการแสดงเจตนาชัดอยู่ในตัวว่าจำเลย ที่ 1 ขับรถบรรทุกด้วยความเร็วสูง และโดยประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรงถึงขนาดข้ามเกาะ กลางถนนไปขวางอยู่ในช่องเดินรถของผู้อื่น ที่ไม่ว่าจะคาดหมายได้ว่าจำเลยที่ 1 จะขับรถเข้ามา เช่นนั้น ดังนั้นเหตุที่เกิดจึงมิใช่เพราะความประมาทเลินเล่อของผู้ตายหากแต่เป็นความประมาท เลินเล่อของจำเลยที่ 1 เพียงฝ่ายเดียว (คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 3762/2538)

ตามที่ได้มีแนวคำวินิจฉัยของศาลที่ได้มีการพิจารณาวินิจฉัยถึงพฤติการณ์การกระทำ ของจำเลยเป็นการกระทำโดยประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง ซึ่งคำว่า “ความประมาทเลินเล่อ อย่างร้ายแรง” ไม่ได้มีการบัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายอาญา หรือประมวลกฎหมายแพ่ง และพาณิชย์ ว่าด้วยความรับผิดชอบเพื่อละเมิด แต่ในคำวินิจฉัยของศาลกรณีละเมิดได้มีการนำความ ประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง ไปใช้ในการอธิบายการกระทำผิดของจำเลยในลักษณะ เป็นการกระทำที่มีความร้ายแรง การนำหลักเรื่องประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรงมาใช้ในระบบ

กฎหมายไทย จึงเป็นเรื่องที่ต้องทำความเข้าใจว่าการกระทำเช่นไร เป็นการกระทำที่มีลักษณะเป็นประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง

ดังนั้นการศึกษาถึงระดับการกระทำของบุคคลที่ต้องรับผิดชอบทางอาญาในส่วนที่เกี่ยวกับการกระทำโดยประมาท และการกระทำโดยประมาทอย่างร้ายแรง อันเป็นเหตุให้ผู้อื่นถึงแก่ความตาย จะช่วยให้เกิดความเข้าใจ และบัญญัติให้มีเพิ่มเติมกฎหมายในส่วนที่เกี่ยวกับการกระทำโดยประมาทอย่างร้ายแรงได้ ในกรณีทำให้ผู้อื่นถึงแก่ความตายในประมวลกฎหมายอาญาได้ โดยจะศึกษาระดับการกระทำที่ต้องรับผิดชอบโดยประมาทเลินเล่อ และประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง ในระบบกฎหมายประมวลกฎหมาย (Civil Law) และระบบจารีตประเพณี (Common Law) เพื่อทำความเข้าใจหลักการเหตุผลในการบัญญัติให้รับผิดชอบของระบบกฎหมายทั้งสองระบบ และนำไปสู่การปรับใช้บทลงโทษเกี่ยวกับระดับความรับผิดชอบทางอาญาต่อไป

การกระทำโดยประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรงในระบบประมวลกฎหมาย (Civil Law)

การกระทำโดยประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรงในระบบประมวลกฎหมาย (Civil Law) ได้รับสืบทอดมาจากหลักกฎหมายโรมัน ความประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรงในความรับผิดชอบเพื่อละเมิดตามกฎหมายแพ่งฝรั่งเศส ซึ่งเป็นประเทศที่ใช้ระบบกฎหมายเช่นเดียวกับประเทศไทย

ประเทศฝรั่งเศส ได้มีการแบ่งประเภทของความประมาทออกเป็น 3 ประเภทคือ

(1) ประมาทโดยจงใจ (mise en danger) หมายถึง การที่ผู้กระทำไม่มีเจตนาไม่ได้ปรารถนาในผล แต่ผู้กระทำได้เข้าเสี่ยงภัยที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย (unjustified risk) โดยสมัครใจและรู้ตัวเข้าเสี่ยงภัยอย่างรุนแรง โดยลักษณะที่ผู้กระทำรู้ว่าจะความเสียหายอาจเกิดขึ้นและผู้นั้นได้เข้ากระทำการนั้น หมายความว่ากระทำการประมาทโดยจงใจ จึงต้องมีการคาดเห็นผลความเสียหายล่วงหน้าจากการกระทำของตน หากผู้กระทำคาดเห็นผลแห่งการกระทำในระดับแน่นอนเสมือนจริง (virtual certainty) ก็จะกลายเป็นเจตนาอย่างอ้อมเล็งเห็นผล (indirect intent) แต่ผู้กระทำคาดเห็นผลในระดับความเป็นไปได้ (probability) ก็จะเป็นประมาทโดยจงใจ (recklessness) โดยประมาทโดยจงใจ ในกฎหมายฝรั่งเศสมีลักษณะสองประการ คือเป็นความผิดในตัวเองโดยไม่ต้องการผลและเป็นเหตุเพิ่มโทษในกรณีที่เกิดขึ้น

(2) ประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง (faute caraterisee) ในกฎหมายฝรั่งเศสเกิดขึ้นในปี ค.ศ.2000 จากความพยายามของฝ่ายนิติบัญญัติที่ต้องการจำกัดขอบเขตแนวคำพิพากษาศาลฎีกาที่ลงโทษผู้ที่ก่อให้เกิดความเสียหายโดยอ้อมขึ้นหลายครั้ง โดยการแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญามาตรา 121-3 วรรค 4 โดยมีข้อความดังนี้ “ในกรณีของวรรคก่อน หากบุคคลธรรมดาผู้ไม่ได้ก่อให้เกิดความเสียหายโดยตรง แต่ได้ก่อหรือมีส่วนก่อให้เกิดสถานการณ์ที่ก่อให้เกิดความเสียหาย หรือไม่ได้ใช้มาตรการเพื่อหลีกเลี่ยงความเสียหาย บุคคลนั้นจะมีความผิดทางอาญา ถ้าพิสูจน์ได้ว่าบุคคลนั้นละเมิดอย่างตั้งใจต่อหน้าที่แห่งความระมัดระวัง หรือความปลอดภัยที่กำหนดโดยกฎหมาย หรืออนุบัญญัติ (mise en danger) หรือบุคคลนั้นได้กระทำการโดยประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง (faute caraterisee) และนำผู้อื่นสู่ความเสี่ยงภัยที่รุนแรงซึ่งไม่อาจเพิกเฉยได้” ดังนั้นความประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง (faute caraterisee) ตามกฎหมายฝรั่งเศสจึงมีหน้าที่ในการจำกัดความรับผิดชอบของบุคคลธรรมดาผู้ก่อให้เกิดความเสียหายแก่ผู้อื่นโดยอ้อมเท่านั้น

(3) ประมาทเลินเล่อธรรมดา (negligence) หมายถึง ผู้กระทำได้ไม่อาจคาดเห็นความเสียหายล่วงหน้า (lack of foresight) เพราะหากเป็นการกระทำที่ผู้กระทำคาดเห็นความเสียหายล่วงหน้าได้บ้างแล้วเป็นการกระทำประมาทโดยจงใจ (recklessness, mise en danger) และถ้าคาดเห็นว่าผลจะเกิดขึ้นได้อย่างแน่นอนเป็นเจตนาเล็งเห็นผล (indirect intent) (อนุสรณ์ แก้ววิเชียร, 2562)

ประเทศอังกฤษ การกระทำโดยประมาทตามกฎหมายอังกฤษแบ่งออกได้เป็น 2 ประเภท คือ

(1) ความประมาทธรรมดา (Negligence) เป็นกรณีที่ผู้กระทำละเลยหรือไม่เอาใจใส่ต่อภัยอันตรายที่จะเกิดขึ้น รวมถึงกรณีที่ผู้กระทำควรจะรู้ว่ามีความเสี่ยงต่ออันตรายและควรที่จะเอาใจใส่กับภัยอันตรายที่มีความเสี่ยงนั้น อาจกล่าวได้ว่าการกระทำโดยประมาทธรรมดา (Negligence) คือการละเลย (Failure) ที่จะต้องปฏิบัติตามมาตรฐานความระมัดระวัง (Standard of Care) ซึ่งเป็นหน้าที่ของผู้กระทำที่จะต้องปฏิบัติตามมาตรฐานความระมัดระวังนั้น ดังนั้น การกระทำโดยประมาทจึงเป็นการละเลยที่จะประพฤติปฏิบัติให้เหมือนกับวิญญูชน (A Reasonable Man) หรือบุคคลที่มีความสุ่มรอบคอบ (Prudent Man) ในพฤติการณ์ที่กฎหมายซึ่งกฎหมายบัญญัติให้ประพฤติปฏิบัติเช่นเดียวกับวิญญูชน (อนุสรณ์ แก้ววิเชียร, 2562)

(2) ความประมาทโดยจงใจ (Recklessness) หมายถึง ลักษณะของการกระทำที่ผู้ลงมือกระทำรู้ว่าการกระทำดังกล่าวของผู้กระทำ มีความเสี่ยงอย่างยิ่งในการที่จะก่อให้เกิดความเสียหายขึ้น แต่ผู้กระทำไม่ใส่ใจเพราะเชื่อว่า จะสามารถหลบเลี่ยงไม่ให้เกิดความเสียหายเช่นนั้นขึ้นมาได้ หรือหมายถึง สิ่งที่ผู้กระทำได้ลงมือกระทำลงไปอย่างไม่เพียงแต่ไม่ระมัดระวังเท่านั้น ยังรวมถึงเป็นการกระทำดังกล่าว ยังเป็นการกระทำที่ผู้กระทำรู้ว่าเป็นการเสี่ยงที่จะก่อให้เกิดอันตรายแก่ผู้อื่น แต่ยังคงกระทำลงไป เพราะคิดว่าผลไม่น่าจะเกิดหรือสามารถหลีกเลี่ยงไม่ให้ผลร้ายนั้นเกิดขึ้นได้ โดยบุคคลจะถือว่าประมาท โดยจงใจตามความหมายของมาตรา 1 แห่งพระราชบัญญัติความเสียหายทางอาญา (The Criminal Damage Act 1971) 23 เมื่อบุคคลจะมีความรับผิดชอบทางอาญา ก็ต่อเมื่อผู้กระทำตระหนักถึงความเสี่ยงภัยนั้น และได้เข้าเสี่ยงภัยแบบไม่มีเหตุอันสมควรโดยที่เขารู้ถึงพฤติการณ์นั้นว่ามีความเสี่ยงภัย (พลสิทธิ์ จิระสันติโน, 2565)

ดังนั้นเมื่อพิจารณาความประมาทในกฎหมายอังกฤษ ความประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรงจะพิจารณาจากสภาพจิตใจของตัวผู้กระทำ โดยหากผู้กระทำได้ประมาทโดยรู้ว่าการกระทำของตนอาจจะก่อให้เกิดภัยขึ้น กฎหมายก็ถือว่าการกระทำประมาทดังกล่าวเป็นการกระทำที่เป็นความประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง

ประเทศสหรัฐอเมริกา ในระบบกฎหมาย Common Law ได้แยกการกระทำโดยประมาทออกเป็น 2 ประเภท คือ

(1) ประมาทธรรมดา (negligence) ความประมาทธรรมดามีบัญญัติอยู่ใน Model Penal Code Section 2.02 (d) คือ การกระทำของบุคคลจะเป็นประมาทธรรมดาก็ต่อเมื่อบุคคลนั้นควรที่จะใช้ความระมัดระวังในการเสี่ยงภัยอันตรายที่ไม่สมควร ซึ่งเกิดจากการกระทำของเขา การเสี่ยงต่ออันตรายดังกล่าวต้องมีลักษณะและระดับที่ผู้กระทำเพิกเฉยที่จะรู้ถึงการเสี่ยง โดยพิจารณาจากลักษณะและวัตถุประสงค์ของการกระทำนั้น ๆ ตลอดจนพฤติการณ์ต่าง ๆ ที่ผู้กระทำรู้รวมถึงการเบี่ยงเบนอย่างร้ายแรงจากมาตรฐานความระมัดระวังของวิญญูชน (Reasonable Person)

ที่พึงจะปฏิบัติในสถานการณ์เดียวกับผู้กระทำ (อนุสรณ์ แก้ววิเชียร, 2562, หน้า 75) ความประมาทธรรมดา (negligence) เป็นการกระทำที่ต่ำกว่ามาตรฐานของวิญญูชน หรือบุคคลผู้มีความสุขรอบคอบในฐานะเช่นเดียวกับจำเลย โดยจะพิจารณาการกระทำประมาทโดยเปรียบเทียบกับวิญญูชนว่าจำเลยได้ใช้ความระมัดระวังตามที่วิญญูชน ควรใช้ในสถานการณ์เดียวกันหรือไม่ จึงเป็นการใช้มาตรฐานในทางภาวะวิสัย (Objective Standard) โดยมีจำต้องค้นหาสิ่งที่อยู่ในจิตใจของผู้กระทำ ความผิดแต่อย่างใด ดังนั้นหากเป็นการเสี่ยงภัยต่ออันตรายที่มีระดับของความเป็นไปได้ที่สังคมไม่ยอมรับถือว่าเป็นการกระทำโดยประมาท

(2) ประมาทโดยจงใจ (Recklessness) ตามกฎหมายสหรัฐอเมริกา ได้มีการบัญญัติใน Model Penal Code Section 2.02 (c) คือ การกระทำของบุคคลใดจะเป็นความประมาทโดยจงใจก็ต่อเมื่อบุคคลนั้นเพิกเฉยการเสี่ยงอันตรายซึ่งได้กระทำลงโดยรู้ตัว และการเสี่ยงเช่นว่านี้เป็นความเสี่ยงโดยไม่มีเหตุผลอันสมควรซึ่งเกิดจากการกระทำของตน การเสี่ยงเช่นว่านี้จะต้องมีลักษณะระดับของความเสี่ยง ซึ่งพิจารณาจากลักษณะและวัตถุประสงค์ในการกระทำ ตลอดจนพฤติการณ์ต่าง ๆ ที่ผู้กระทำรู้ การเพิกเฉยต่อการเสี่ยงนี้รวมถึงการเบี่ยงเบนจากมาตรฐานการกระทำของบุคคลซึ่งเคารพต่อกฎหมายพึงจะปฏิบัติในสถานการณ์เดียวกันกับผู้กระทำด้วย

จากบัญญัตินี้กล่าว ประมาทโดยจงใจต้องใช้มาตรฐานในทางอัตวิสัย (Subjective Standard) ซึ่งการรู้ตัวในทางอัตวิสัยนี้ ถือเป็นองค์ประกอบสำคัญของประมาทโดยจงใจ คือตัวผู้กระทำจะต้องรู้ถึงการเสี่ยงภัยโดยไม่มีเหตุผลอันสมควรมานั้น มิได้พิจารณาจากตัววิญญูชนว่าวิญญูชนควรจะรู้หรือไม่ว่ามีการเสี่ยงภัยโดยไม่มีเหตุผลดังกล่าว (กรกฎ ทองชะโชค, 2552, หน้า 55)

ระดับการกระทำโดยประมาทและประมาทอย่างร้ายแรงตามกฎหมายไทย ความประมาทในกฎหมายไทยเป็นเหตุสำคัญของความรับผิดทางกฎหมายอาญา และละเมิดตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มิได้บัญญัติวิเคราะห์ศัพท์ความหมายของความประมาทเลินเล่อไว้ แต่นักนิติศาสตร์ส่วนมากจะอธิบายความหมายของความประมาทเลินเล่อในทางแพ่ง โดยอ้างอิงกับความหมายในทางอาญา ส่วนคำว่า “ความประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง” ไม่ได้มีการบัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ในส่วนของการรับผิดเพื่อละเมิด แต่จากคำอธิบายของนักนิติศาสตร์หลายท่านสามารถสรุปความหมายของการกระทำโดยประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรงได้ว่า ประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรงหมายความว่า ลักษณะพฤติกรรมของผู้กระทำในการขาดความระมัดระวังที่มีความรุนแรง อีกทั้งผู้กระทำรู้ถึงความเสี่ยงอันตรายที่จะเกิดขึ้น แต่ไม่ใส่ใจถึงอันตรายที่จะเกิดขึ้นนั้นกลับกระทำการที่เสี่ยงอันตรายภายใต้การคิดคำนวณ หรือความคาดหวังว่าความเสียหายที่เสี่ยงอันตรายจะไม่เกิดขึ้นแต่เมื่อกระทำการแล้วเกิดการคำนวณที่ผิดพลาด ทำให้เกิดความเสียหายที่ส่งผลให้เกิดความเสียหายอย่างร้ายแรงต่อชีวิต ร่างกาย หรือทรัพย์สินของบุคคลอื่น

การแบ่งแยกว่ากรณีใดเป็นการกระทำ โดยความประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรงหรือการกระทำโดยประมาทเลินเล่อจะพิจารณาว่าบุคคลผู้กระทำละเมิดนั้น ควรจะคาดเห็นถึงความเสียหายหรือไม่ หากสามารถคาดเห็นถึงความเสี่ยงในการที่จะก่อให้เกิดความเสียหายแล้ว ยังกระทำด้วยความไม่ใส่ใจที่จะใช้ความระมัดระวังเป็นอย่างมาก ซึ่งมีมาตรฐานสูงกว่าความประมาทเลินเล่อแล้วต้องถือว่ากระทำด้วยความประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง ในทางตรงกันข้าม หากกระทำการโดยไม่ใช้ความระมัดระวังทั่วไป โดยไม่ได้คาดเห็นถึงความเสี่ยงในการที่จะก่อให้เกิดความเสียหายขึ้นต้องถือเพียงว่า

กระทำการด้วยความประมาทเลินเล่อเท่านั้น ส่วนสภาวะจิตใจของผู้กระทำละเมิดอันมีลักษณะเป็นประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง

การกำหนดความรับผิดชอบเรื่องของความประมาทในกฎหมายต่างประเทศ จึงมีความแตกต่างกับกฎหมายไทย ซึ่งเน้นพิจารณาการกำหนดความรับผิดชอบของผู้กระทำจากความหนักเบาของผลที่เกิดขึ้นแล้วนำมาเป็นตัวกำหนดความรับผิดชอบและโทษของผู้กระทำ โดยไม่ได้พิจารณาแยกแยะถึงองค์ประกอบภายในถึงการรู้ถึงการเข้ารับความเสี่ยงภัยในผลร้ายเหมือนกับในต่างประเทศ ทำให้ในบางกรณีผู้กระทำประมาทในกฎหมายไทยที่ไม่รู้ตัวหรือไม่ระมัดระวัง เผอเรออาจจะต้องรับโทษหนักกว่าผู้กระทำประมาทที่กระทำโดยรู้ตัว และจงใจเข้าเสี่ยงภัยเพราะผลที่เกิดขึ้นมีความหนักเบาแตกต่างกัน ส่งผลให้เกิดความไม่เป็นธรรมของการกำหนดโทษอันเกิดจากความประมาท (พลสิทธิ์ จิระสันติมน, 2565)

ตารางที่ 1 สรุปเปรียบเทียบระดับของการกระทำโดยประมาท

ประเด็น	ฝรั่งเศส	อังกฤษ	สหรัฐอเมริกา	ไทย
ประมาทธรรมดา (negligence)	✓	✓	✓	✓
ประมาทโดยจงใจ (Recklessness)	✓	✓	✓	×

บทสรุป

ในกฎหมายอาญาของไทยตามประมวลกฎหมายอาญา บุคคลจะต้องรับผิดชอบทางอาญาต่อเมื่อได้กระทำโดยเจตนาหรือกระทำโดยประมาท กรณีกฎหมายบัญญัติให้รับผิดชอบหรือรับผิดชอบได้แม้กระทำโดยไม่มีเจตนา โดยการกระทำโดยประมาทกฎหมายไม่ได้บัญญัติถึงระดับของการกระทำโดยประมาทเอาไว้ ซึ่งถ้ามีการกระทำโดยประมาทเป็นเหตุให้ผู้อื่นถึงแก่ความตาย ก็จะมีเพียงบทบัญญัติมาตรา 291 โดยบัญญัติถึงการกระทำโดยประมาทเท่านั้น โดยมีอัตราโทษจำคุกไม่เกินสิบปีและปรับไม่เกินสองแสนบาท และตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 59 วรรคสี่ดังกล่าว มิได้มีแยกความหมายของประมาทโดยจงใจ (Recklessness) กับประมาทธรรมดา (Negligence) ออกจากกัน และมีได้มีการกำหนดหนระดับของการกระทำ โดยประมาทกับประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรงแตกต่างกันอย่างไร ดังนั้นในการที่ศาลจะใช้ดุลยพินิจวินิจฉัยความรับผิดชอบของผู้กระทำเรื่องกระทำโดยประมาทซึ่งมีหลาย ๆ กรณีที่เกิดขึ้น ซึ่งพฤติการณ์ของผู้กระทำผิดเป็นการกระทำประมาทโดยจงใจ (Recklessness) ที่มีบัญญัติถึงระดับความประมาทได้ตามกฎหมายอังกฤษ อเมริกา ฝรั่งเศส ซึ่งอาจเทียบได้กับระดับความประมาทอย่างร้ายแรง ซึ่งบทบัญญัติดังกล่าวอาจไม่เพียงพอต่อการลงโทษผู้กระทำผิดที่ละเลย เพิกเฉยต่อชีวิตของบุคคลอื่นและเข้าเสี่ยงภัยอันตรายซึ่งได้กระทำโดยรู้ตัว โดยการเสี่ยงเช่นว่านี้ไม่มีเหตุผลอันสมควร และการกระทำของตนอาจก่อให้เกิดผลที่มีขอบด้วยกฎหมาย ซึ่งตนสามารถใช้ความระมัดระวังเช่นนั้นได้แต่หาอาจใช้เพียงพอไม่ ซึ่งถ้ามีการบัญญัติถึงความประมาทอย่างร้ายแรงเป็นเหตุให้ผู้อื่นถึงแก่ความตาย เพิ่มเติมจากบทบัญญัติที่บังคับใช้อยู่จะทำให้คนในสังคมตระหนักถึงความรับผิดชอบ และโทษที่หนักกว่าการกระทำโดยประมาทและสามารถเป็นเครื่องมือให้ศาลในการวินิจฉัยพิจารณาคดีในส่วนระดับความประมาท เพื่อการความเหมาะสมยืดหยุ่นสอดคล้องได้ตามสถานการณ์จริง อีกทั้งเป็นการช่วยลดความสูญเสียชีวิตซึ่งถือเป็นสิ่งสำคัญ

ที่สุดมากกว่าการลงโทษผู้กระทำผิด จึงเห็นควรกำหนดให้ระดับความประมาทของไทยควรมีระดับความประมาทที่เป็นลักษณะจงใจหรือควรรู้มากกว่าการกระทำโดยประมาท โดยกฎหมายอาญาได้มีการบัญญัติและใช้บังคับมาตั้งแต่ 1 มกราคม พ.ศ.2500 นั้น มีการแก้ไขเพิ่มเติมอัตราโทษจากเดิมคือระวางโทษจำคุกไม่เกินสิบปีและปรับไม่เกินสองหมื่นบาท เป็นระวางโทษจำคุกไม่เกินสิบปีและปรับไม่เกินสองแสนบาท ในปี พ.ศ.2560 ซึ่งถ้าพิจารณาจากในคดีเรื่องการกระทำโดยประมาทเป็นเหตุให้ผู้อื่นถึงแก่ความตาย เช่น กรณีเมาแล้วขับ ศาลมีการกำหนดโทษจำคุก 4 ปี แต่ในประเทศญี่ปุ่นตามพระราชบัญญัติจราจรญี่ปุ่นที่มีผลใช้บังคับเมื่อวันที่ 19 กันยายน พ.ศ.2550 มาตรา 65 บัญญัติว่าถ้าเมาแล้วขับเป็นเหตุให้มีผู้เสียชีวิต จำคุกไม่เกิน 20 ปี ซึ่งเป็นโทษที่มีความรุนแรงรองจากฐานความผิดฆ่าคนตาย และตามกฎหมายพระราชบัญญัติจราจรทางบกปี ค.ศ.1988 มาตรา 3(a) ของประเทศอังกฤษ กำหนดให้จำคุก 14 ปี (สุราทิพย์ แสงสว่าง, 2563, หน้า 88- 94) ดังนั้น จึงควรแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายในส่วนความรับการกระทำโดยประมาทเป็นเหตุให้ผู้อื่นถึงแก่ความตาย เพื่อให้เกิดความตระหนักถึงความรับผิดชอบต่อชีวิตของผู้อื่นในสังคมมากยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะ

ผู้เขียนเห็นว่าตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 291 ความผิดฐานประมาทเป็นเหตุให้ผู้อื่นถึงแก่ความตาย บทลงโทษผู้กระทำความผิดนั้นยังไม่ครอบคลุมถึงพฤติการณ์ต่าง ๆ ของผู้กระทำผิดที่เปลี่ยนแปลงและพัฒนาตามยุคสมัยจากสภาพเศรษฐกิจ สังคม เทคโนโลยี จึงทำให้เกิดความสูญเสียต่อชีวิตเพิ่มขึ้นเป็นจำนวนมาก ดังนั้นจึงเห็นว่าการบัญญัติเพิ่มเติมในเรื่องการกระทำโดยประมาทอย่างร้ายแรงที่มีระดับความเสี่ยงภัย และความร้ายแรงของภัยที่สูงกว่าการประมาทธรรมดา เพราะเป็นพฤติการณ์ที่ผู้กระทำผิดรู้สึกถึงความเสี่ยงต่ออันตรายที่อาจเกิดขึ้น ในขณะนั้น และไม่มีเหตุผลอันสมควรที่ในสถานการณ์ที่ผู้กระทำจะก่อความเสี่ยงเช่นนั้น อีกทั้งการกำหนดให้มีอัตราโทษจำคุกขั้นต่ำนี้ จะทำให้คนในสังคมได้ตระหนักถึงการกระทำของตนว่ามีความระมัดระวังรับผิดชอบต่อชีวิต ร่างกาย ทรัพย์สิน สิทธิของผู้อื่นที่อาจได้รับผลกระทบที่เกิดจากการกระทำโดยประมาทของตนได้ จึงเห็นว่าการบัญญัติเพิ่มเติมในประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 291 โดยบัญญัติเพิ่มเติมในวรรคที่สอง บัญญัติว่า **“ถ้าการกระทำความผิดตามวรรคแรก เป็นการกระทำโดยประมาทอย่างร้ายแรง ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สี่ปีถึงสิบสองปีและปรับไม่เกินสามแสนบาท”** ซึ่งจะทำให้การกระทำโดยประมาท มีระดับความร้ายแรงของการกระทำซึ่งถือว่าเป็นการกระทำที่ทำลายซึ่งความสงบสุขเรียบร้อยของประชาชน สำหรับการกำหนดอัตราระวางโทษจำคุกขั้นต่ำคือสี่ปี พิจารณาจากคดีที่ศาลมีคำพิพากษาและมีการกำหนดโทษไว้กรณีที่มีการกระทำโดยประมาทในพฤติการณ์ที่มีความร้ายแรงและทำให้ผู้อื่นถึงแก่ความตาย เช่น ขับขี่ยานพาหนะขณะมึนเมาสุราเป็นเหตุให้ผู้อื่นถึงแก่ชีวิตในหลาย ๆ คดีศาลมีการกำหนดโทษจำคุก 4 ปี และสอดคล้องหลักกฎหมายต่างประเทศทั้งในระบบกฎหมาย Common law และ Civil law ในประเทศอังกฤษ อเมริกา และฝรั่งเศสที่มีการแบ่งระดับของการกระทำโดยประมาทที่ใช้ในการพิจารณาลงโทษผู้กระทำผิด สำหรับการกระทำประมาทโดยจงใจ(Recklessness) กับความประมาทธรรมดา (negligence) และสอดคล้องกับพฤติการณ์การกระทำความผิดของผู้กระทำในปัจจุบันที่มีการกระทำโดยประมาท

และเป็นเหตุให้ผู้อื่นถึงแก่ความตายมีจำนวนคดีมากขึ้นซึ่งถือเป็นการละเลย เพิกเฉยไม่ตระหนักต่อ กฎเกณฑ์ กฎ ระเบียบของสังคมและไม่คำนึงถึงชีวิตของผู้อื่นและญาติผู้สูญเสีย

เอกสารอ้างอิง

กรกฎ ทองชะโชค. (2552). กฎหมายอาญากับความรับผิดชอบของแพทย์เมื่อกระทำโดยประมาท.

วารสารนิติเวชศาสตร์, 2(3), 55-65.

ทวีเกียรติ มีนะกนิษฐ. (2559). คำอธิบายกฎหมายอาญาภาคทั่วไป. วิญญูชน.

พลสิทธิ์ จิระสันติมน. (2565). ความรับผิดชอบทางอาญาที่เกิดจากความบังเอิญ: ศึกษากรณีการกระทำ โดยประมาท [ดุชนิพนธ์นิติศาสตรดุษฎีบัณฑิต]. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

อนุสรณ์ แก้ววิเชียร. (2562). ปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับการประกอบวิชาชีพโดยประมาท ของนายแพทย์. วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.

สุธาทิพย์ แสงสว่าง. (2563). ปัญหาความรับผิดชอบทางอาญาอันมีสาเหตุมาจากการประมาท ตามพระราชบัญญัติจราจรทางบก พ.ศ.2522. วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยศรีปทุม.

การคุ้มครองผู้บริโภคกับการซื้อขายออนไลน์ Consumer Protection and Online Trading

พงษ์ธาดา ภัทรมานะวงศ์^{1*}

(Phonglada Phataramanawong^{1*})

^{1*}สาขาวิชานิติศาสตร์ คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์

^{1*}Program in Law, Faculty of Law, Southeast Asia University

อีเมลผู้แต่งหลัก : phonglada.pha@gmail.com เบอร์โทร : 08 1302 2035

วันที่รับบทความ 7 กันยายน 2565

Received: Sep. 7, 2022

วันที่รับแก้ไขบทความ 11 มิถุนายน 2566

Revised: Jun. 11, 2023

วันที่ตอบรับบทความ 12 มิถุนายน 2566

Accepted: Jun. 12, 2023

บทคัดย่อ

การซื้อขายออนไลน์เป็นการค้ารูปแบบหนึ่ง ซึ่งผู้บริโภคไม่สามารถจับต้องตัวสินค้าได้ แต่เป็นการตัดสินใจซื้อสินค้าตามการโฆษณาผ่านสื่อ จึงทำให้เกิดปัญหาหลายประการ เช่น การได้รับสินค้าไม่ตรงตามที่โฆษณา สินค้าไม่มีคุณภาพ ได้รับสินค้าไม่ครบถ้วนตามจำนวนที่สั่งซื้อ ชำระเงินแล้วแต่ไม่ได้รับสินค้า เป็นต้น ประกอบกับผู้ประกอบธุรกิจออนไลน์ส่วนใหญ่เป็นผู้ประกอบธุรกิจรายย่อยที่มีได้จดทะเบียนพาณิชย์ ทำให้รัฐไม่มีข้อมูลเกี่ยวกับการประกอบธุรกิจดังกล่าว ดังนั้นเมื่อมีปัญหาเกิดขึ้นและมีการร้องทุกข์ต่อสำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค เพื่อให้ดำเนินคดีแทน แต่สำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภคไม่มีข้อมูลเกี่ยวกับที่ตั้งของสถานประกอบการธุรกิจ หรือผู้ประกอบการ จึงไม่อาจดำเนินคดีกับผู้ประกอบธุรกิจได้ ทำให้การคุ้มครองผู้บริโภคจากการซื้อขายออนไลน์ไม่มีประสิทธิภาพ

คำสำคัญ: การคุ้มครองผู้บริโภค; การซื้อขายออนไลน์; สินค้า

Abstract

Online trading is a form of trading, which consumers cannot touch the product. But it's a decision to buy products based on advertising through the media. The reform causing many problems such as receiving the product is not as advertised. Poor quality did not receive the product according to the quantity ordered. Paid but did not receive the product, etc. In addition, most online business operators are small business operators who do not register commercially. According to this occurrence, the government will not have any information about those businesses, and complaints are eventually unable to be solved and businesses are not possible to be prosecuted easily by the office of The Consumer Protection Board (OCPB). For this reason, online consumer protection legislation will not be really effective.

Keywords: Consumer Protection; Online Trading; Product

บทนำ

การซื้อขายสินค้าหรือบริการในภาวะปกติ ผู้บริโภคสามารถซื้อสินค้าหรือบริการได้จากห้างสรรพสินค้า ร้านสะดวกซื้อ หรือร้านค้าต่าง ๆ และผู้บริโภคสามารถเห็นตัวสินค้า จับต้องได้ และได้รับข้อมูลเกี่ยวกับสินค้าหรือบริการจากผู้ประกอบธุรกิจ ซึ่งเพียงพอที่ผู้บริโภคจะตัดสินใจซื้อสินค้าหรือบริการนั้น แต่รูปแบบของการบริโภคในปัจจุบันได้มีการเปลี่ยนแปลงไปตามกระแสโลกาภิวัตน์ ประกอบกับสถานการณ์การแพร่ระบาดของโควิด ในช่วงปี พ.ศ.2563 เป็นต้นมา ส่งผลให้ผู้บริโภคเปลี่ยนพฤติกรรมในการเลือกซื้อสินค้าและใช้บริการผ่านช่องทางออนไลน์ (เครือข่ายอินเทอร์เน็ต) มากขึ้น (คณะอนุกรรมการด้านการคุ้มครองพิพ พุฒิสภา, 2565) รูปแบบการซื้อขายออนไลน์ เป็นการโฆษณาผ่านช่องทางสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ซึ่งไร้พรมแดนและควบคุมกำกับได้ยาก (สุขุม ศุภินิตย์, 2553) จึงทำให้ผู้บริโภคจำนวนมากไม่แน่ใจที่ถูกหลอกลวงหรือฉ้อโกง หรือไม่ได้รับความเป็นธรรมจากผู้ประกอบธุรกิจ ดังนั้น ผู้บริโภคควรใช้ความระมัดระวังในการซื้อสินค้าและบริการอย่าเชื่อถ้อยข้อความโฆษณาโดยไม่พิจารณาให้รอบคอบ และหาข้อมูลเพิ่มเติมเกี่ยวกับคุณภาพแหล่งกำเนิด และลักษณะของสินค้าว่าเป็นความจริงตามที่โฆษณาไว้หรือไม่ รวมทั้งต้องเก็บรักษาพยานหลักฐานต่าง ๆ ที่แสดงถึงการละเมิดสิทธิของผู้บริโภคไว้เพื่อทำการเรียกร้องตามสิทธิของตน (สำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค, 2564) นอกจากนี้ ภาครัฐจะต้องมีการเตรียมกลไกทางกฎหมาย เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการคุ้มครองผู้บริโภคที่มีการซื้อขายสินค้าและบริการทางออนไลน์

หลักการและเหตุผล

การระบาดของโรคโควิดทำให้ร้านค้าต้องปิดให้บริการเป็นจำนวนมาก ผู้บริโภคจึงไม่สามารถไปซื้อสินค้าตามร้านค้าได้ ผู้บริโภคบางส่วนเริ่มหันมาสั่งซื้อสินค้าหรือบริการออนไลน์มากขึ้น ทำให้การค้าขายหรือบริการต่าง ๆ เปลี่ยนแปลงไป (สุขุม ศุภินิตย์, 2557) ซึ่งการซื้อขายและบริการออนไลน์นั้น ผู้บริโภคไม่มีโอกาสได้เห็นตัวสินค้า เพียงแต่ได้รับทราบข้อมูลเกี่ยวกับตัวสินค้าหรือบริการจากการโฆษณาทางออนไลน์เท่านั้น เมื่อผู้บริโภคสั่งซื้อสินค้าหรือบริการทางออนไลน์แล้วมีปัญหาเกิดขึ้น เช่น ผู้บริโภคไม่สามารถตรวจสอบความถูกต้องของสินค้าก่อนการชำระเงิน หรือได้รับสินค้าไม่ตรงตามที่โฆษณาไว้ หรือได้รับสินค้าไม่ครบตามจำนวนที่สั่งซื้อ หรือในกรณีที่มีการชำระเงินแล้วแต่ไม่ได้รับสินค้า เป็นต้น เมื่อผู้บริโภคไปร้องทุกข์ต่อสำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภคให้ดำเนินคดีกับผู้ประกอบธุรกิจ แต่เนื่องจากผู้ประกอบธุรกิจดังกล่าวมิได้จดทะเบียนพาณิชย์หรือจดทะเบียนเป็นผู้ประกอบธุรกิจตลาดแบบตรง หรือบางกรณีผู้ประกอบธุรกิจอยู่ต่างประเทศ จึงทำให้สำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค ไม่สามารถติดต่อและดำเนินคดีกับผู้ประกอบธุรกิจได้ อีกทั้งการซื้อขายสินค้าหรือบริการออนไลน์เป็นเรื่องการซื้อขายในรูปแบบใหม่ ซึ่งผู้ประกอบธุรกิจได้นำวิชาการในทางการตลาดและการโฆษณา มาใช้ในการส่งเสริมการขายสินค้าและบริการ ทำให้ผู้บริโภคตกอยู่ในฐานะเสียเปรียบ เนื่องจากผู้บริโภคไม่อยู่ในฐานะที่จะทราบภาวะตลาดและความจริงเกี่ยวกับคุณภาพและราคาของสินค้าและบริการต่าง ๆ ได้อย่างถูกต้อง (นนทวัชร นวตระกูลพิสุทธิ์, 2563) และกฎหมายคุ้มครองผู้บริโภคที่ใช้บังคับอยู่ ในปัจจุบันไม่สามารถนำมาบังคับใช้กับการคุ้มครองผู้บริโภคจากการซื้อขายสินค้าและบริการออนไลน์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ จึงเห็นควรศึกษา

ปัญหาและการคุ้มครองผู้บริโภคจากการซื้อขายออนไลน์ กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการซื้อขายออนไลน์ และแนวทางในการแก้ไขปัญหาจากการซื้อขายออนไลน์

ขอบเขตของเนื้อเรื่อง

เป็นการศึกษาเกี่ยวกับการคุ้มครองผู้บริโภคที่ซื้อสินค้าหรือบริการออนไลน์ และกฎหมายที่ใช้บังคับเกี่ยวกับการซื้อขายออนไลน์

การซื้อขายออนไลน์

การซื้อขายออนไลน์ หมายถึง การซื้อขายสินค้าหรือบริการทางออนไลน์ผ่านสื่อทุกชนิด การซื้อขายออนไลน์ จึงต้องมีวิธีการทำการตลาดที่ต่างจากการซื้อขายตามปกติ กล่าวคือ การซื้อขายออนไลน์เป็นวิธีการทำตลาดที่อาศัยการโฆษณาผ่านสื่อที่เจาะเฉพาะกลุ่ม แตกต่างจากการโฆษณาสินค้าทั่วไปที่ไม่ได้มุ่งเฉพาะกลุ่มบุคคล (สุขุม ศุภินิตย์, 2553) การซื้อขายออนไลน์จึงมีเป้าหมายต้องการสื่อสารถึงผู้บริโภคโดยตรง เพื่อให้ผู้บริโภคซึ่งเห็นโฆษณาทางสื่อสามารถตัดสินใจซื้อสินค้าหรือบริการนั้น ๆ การซื้อขายออนไลน์จึงเป็นวิถีใหม่ของการบริโภคสินค้าและบริการในปัจจุบัน ซึ่งได้รับความนิยมอย่างรวดเร็ว สะดวก ผู้บริโภคไม่ต้องไปหาสินค้าในแต่ละแห่ง สามารถหาซื้อสินค้าหรือบริการหลายประเภทได้จากช่องทางออนไลน์ ทำให้ผู้บริโภคประหยัดเวลา และสามารถซื้อได้ในราคาถูกกว่าการซื้อสินค้าหรือบริการตามตลาดทั่วไป เพราะการซื้อขายออนไลน์นั้น ผู้ประกอบธุรกิจไม่ต้องมีหน้าร้าน ทำให้มีค่าใช้จ่ายน้อย และไม่ต้องจ้างพนักงานขาย จึงสามารถลดต้นทุนของสินค้าและบริการได้ ซึ่งเป็นที่นิยมของผู้บริโภคเป็นอย่างมาก การซื้อขายออนไลน์จึงได้มีการขยายตัวอย่างรวดเร็ว ทำให้กฎหมายที่มีผลใช้บังคับในปัจจุบัน ไม่อาจนำมาใช้บังคับกับการซื้อขายออนไลน์ได้โดยตรง การซื้อขายออนไลน์ก่อให้เกิดปัญหามากมาย ทั้งในเรื่องสินค้าไม่มีคุณภาพ ส่งสินค้าไม่ตรงเวลา ประเภทหรือชนิดของสินค้าไม่ตรงตามโฆษณา หรือฉ้อโกงผู้บริโภค ก่อให้เกิดความเสียหายเป็นวงกว้าง ส่งผลกระทบต่อผู้บริโภคเป็นจำนวนมาก การซื้อขายออนไลน์จึงเกี่ยวข้องกับการคุ้มครองผู้บริโภคจากการซื้อสินค้าหรือบริการออนไลน์ กฎหมายต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการซื้อขายออนไลน์ รวมทั้งองค์กรภาครัฐที่มีหน้าที่ดำเนินคดีแทนผู้บริโภค

1. การคุ้มครองผู้บริโภคจากการซื้อสินค้าหรือบริการออนไลน์

การคุ้มครองผู้บริโภคตามกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองผู้บริโภค เป็นการคุ้มครองผู้บริโภคที่ซื้อสินค้าหรือบริการทุกประเภทจากร้านค้าต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นในห้างสรรพสินค้า ร้านสะดวกซื้อ ตลาด หาบเร่ แผงลอย ตลอดจนการซื้อสินค้าหรือบริการทางออนไลน์ ซึ่งการซื้อสินค้าและบริการจากร้านค้าในห้างสรรพสินค้า ร้านสะดวกซื้อ ตลาด หาบเร่ และแผงลอยนั้น ผู้บริโภคสามารถทราบที่อยู่และที่ตั้งร้านค้า อีกทั้งสามารถจับต้องและเห็นตัวสินค้าได้ ตรวจสอบสินค้า ตรวจสอบฉลากสินค้า ตรวจสอบบรรจุภัณฑ์ ขนาดสินค้า รวมทั้งสามารถสอบถามข้อมูลจากผู้ขายหรือผู้ให้บริการเกี่ยวกับตัวสินค้าและบริการนั้น ๆ ได้ การซื้อสินค้าและบริการผ่านร้านค้าดังกล่าว ผู้บริโภคจะได้รับสินค้าตรงตามประเภท ขนาด และจำนวนตามที่ต้องการ รวมทั้งสามารถตรวจสอบวันเดือนปีที่ผลิตสินค้า สถานที่ผลิต ผู้ผลิต ผู้นำเข้าหรือผู้จำหน่าย และวันเดือนปีที่หมดอายุของสินค้าได้ ดังนั้น ปัญหาเกี่ยวกับการส่งมอบสินค้าผิดประเภท หรือผิดขนาด หรือจำนวนไม่ตรงตามที่สั่งซื้อจึงไม่เกิดขึ้น

แต่จะมีปัญหาเกี่ยวกับคุณภาพของสินค้า ปริมาณที่บรรจุไม่ตรงตามที่กำหนดไว้บนฉลาก หรือความชำรุดบกพร่องของสินค้า ซึ่งหากมีปัญหาดังกล่าวเกิดขึ้น ผู้บริโภคสามารถแจ้งหรือติดต่อกับผู้ประกอบการเพื่อให้แก้ไขปัญหาดังกล่าว ยังสถานที่จำหน่ายสินค้าของผู้ประกอบการก็ได้ ทั้งนี้ เนื่องจากผู้ประกอบการมีสถานที่ตั้งอยู่เป็นหลักแหล่งที่แน่นอน และหากผู้ประกอบการได้รับแจ้งหรือรับทราบเรื่องดังกล่าวจากผู้บริโภคแล้ว ไม่ดำเนินการแก้ไขหรือเยียวยาให้แก่ผู้บริโภค ผู้บริโภคก็สามารถนำเรื่องดังกล่าวไปร้องทุกข์ ต่อสำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค ดำเนินคดีกับผู้ประกอบการต่อไปได้

ส่วนการซื้อสินค้าหรือบริการออนไลน์ เป็นการซื้อสินค้าหรือบริการผ่านสื่อกับผู้ประกอบการโดยตรง ซึ่งผู้ประกอบการจะโฆษณาและขายสินค้าหรือบริการออนไลน์ ผ่านหลายช่องทาง เช่น ขายสินค้าหรือบริการทางโทรทัศน์ อินเทอร์เน็ต ไลน์ เฟซบุ๊ก อินสตาแกรม หรือยูทูบ เป็นต้น และเมื่อผู้บริโภคได้เห็นการโฆษณาขายสินค้าหรือบริการผ่านช่องทางดังกล่าว และมีความสนใจที่จะซื้อสินค้าจากผู้ประกอบการทางออนไลน์ ผู้บริโภคจะทำการสั่งซื้อสินค้าผ่านช่องทางออนไลน์ โดยที่ผู้บริโภคไม่มีโอกาสได้เห็นตัวสินค้า หรือไม่สามารถตรวจสอบสภาพสินค้า ขนาด บรรจุภัณฑ์ วันเดือนปีที่ผลิต ผู้ผลิต สถานที่ผลิตหรือผู้นำเข้า หรือวันเดือนปีที่หมดอายุได้

การประกอบธุรกิจขายสินค้าหรือบริการทางออนไลน์ในปัจจุบัน มีการขายสินค้าหรือบริการมากมายหลายประเภท และมีผู้ประกอบการหลายประเภท ทั้งนิติบุคคลและบุคคลธรรมดา ซึ่งสามารถแบ่งผู้ประกอบการขายสินค้าหรือบริการออนไลน์ออกเป็นประเภทใหญ่ ๆ ได้ 2 ประเภท คือ การขายสินค้าหรือบริการออนไลน์ที่ต้องจดทะเบียนการประกอบธุรกิจตลาดแบบตรง และการขายสินค้าหรือบริการออนไลน์ที่ไม่ต้องจดทะเบียนการประกอบธุรกิจตลาดแบบตรง

(1) การขายสินค้าหรือบริการออนไลน์ที่ต้องจดทะเบียนการประกอบธุรกิจตลาดแบบตรง

ผู้ประกอบการขายสินค้าออนไลน์ประเภทนี้ อาจเป็นบุคคลธรรมดาและนิติบุคคลก็ได้ ที่มีการขายสินค้าหรือบริการเกินกว่าหนึ่งล้านแปดแสนบาทต่อปี จะต้องจดทะเบียนการประกอบธุรกิจตลาดแบบตรงต่อสำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค รวมทั้งต้องจดทะเบียนพาณิชย์ สำนักงานทะเบียนพาณิชย์กรุงเทพมหานคร เมืองพัทยา เทศบาล องค์การบริหารส่วนตำบล ที่สำนักงานแห่งใหญ่ตั้งอยู่ในเขตท้องที่ หรือองค์การบริหารส่วนจังหวัดเฉพาะในท้องที่นอกเขตเทศบาลและองค์การบริหารส่วนตำบล อีกด้วย ผู้ประกอบการดังกล่าวต้องแสดงชื่อผู้ประกอบการ และสถานที่ตั้งประกอบธุรกิจต่อภาครัฐในการขอจดทะเบียน ซึ่งทำให้ภาครัฐทราบชื่อและที่อยู่ของผู้ประกอบการ สามารถตรวจสอบได้ และในกรณีที่ ผู้บริโภคมีปัญหาเกี่ยวกับการซื้อสินค้าหรือบริการ ทำให้สำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภคสามารถเรียกหรือเชิญผู้ประกอบการดังกล่าวมาพบเพื่อเจรจาแก้ไข เยียวยาหรือดำเนินคดีได้

(2) การขายสินค้าหรือบริการออนไลน์ที่ไม่ต้องจดทะเบียนการประกอบธุรกิจตลาดแบบตรง

การประกอบธุรกิจออนไลน์โดยกฎหมาย ผู้ประกอบการต้องจดทะเบียนการค้ากับกระทรวงพาณิชย์ และหากผู้ประกอบการเป็นบุคคลธรรมดาในการขายสินค้าหรือบริการ โดยวิธีการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ ซึ่งมีรายได้ไม่เกินหนึ่งล้านแปดแสนบาทต่อปี ผู้ประกอบการนั้นไม่ต้องจดทะเบียนเป็นผู้ประกอบธุรกิจตลาดแบบตรง ซึ่งโดยส่วนใหญ่เป็นผู้ประกอบการรายย่อย

มักจะไม่จดทะเบียนต่อหน่วยงานภาครัฐ ทำให้ไม่มีข้อมูลผู้ประกอบการธุรกิจนั้น ๆ เมื่อเกิดปัญหาขึ้นจึงไม่อาจดำเนินการกับผู้ประกอบการธุรกิจดังกล่าวได้

2. ปริมาณคดีและขั้นตอนในการดำเนินคดีเกี่ยวกับการซื้อขายออนไลน์

(1) ปริมาณคดีที่เกี่ยวข้องกับการซื้อขายออนไลน์

การเปลี่ยนแปลงของสังคม ไม่ว่าจะเป็นเกิดจากพฤติกรรมของผู้บริโภค หรือเกิดจากการระบาดของโรค โควิด 19 ได้ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างรุนแรง จากการบริโภคสินค้าหรือบริการในรูปแบบปกติเดิม เปลี่ยนไปเป็นการบริโภคสินค้าหรือบริการออนไลน์แทน เนื่องจากผู้บริโภคเกิดความสะดวกสบาย และสามารถสั่งซื้อสินค้าหรือบริการจากที่ใดก็ได้ ไม่จำเป็นต้องเดินทางไปยังร้านค้าหรือสถานประกอบการเหมือนแบบเดิมต่อไป

สถิติเรื่องร้องเรียนการซื้อขายออนไลน์ของสำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค ระหว่าง ปี พ.ศ.2562 - 2565 (ข้อมูล ณ วันที่ 14 ธันวาคม 2565) มีดังนี้

ปี พ.ศ.	2562	2563	2564	2565
จำนวนเรื่อง	4,448	5,871	4,009	22,978

ปี พ.ศ.2565 มีการร้องเรียนการซื้อขายออนไลน์ต่อสำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค มากที่สุด จำนวน 22,978 เรื่อง รองลงมา ปี พ.ศ.2563 มีการร้องเรียนการซื้อขายออนไลน์ต่อสำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค จำนวน 5,871 เรื่อง ส่วนปี พ.ศ.2562 มีการร้องเรียนการซื้อขายออนไลน์ต่อสำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค น้อยที่สุด จำนวน 4,448 เรื่อง

(2) ขั้นตอนในการดำเนินคดีเกี่ยวกับการซื้อขายออนไลน์

การซื้อขายสินค้าหรือบริการออนไลน์เป็นมิติใหม่ของการบริโภค ซึ่งเกิดขึ้นอย่างรวดเร็วจนกฎหมายที่มีใช้อยู่ในปัจจุบันไม่สามารถนำมาบังคับใช้ได้เต็มรูปแบบ ดังนั้น เมื่อมีปัญหาเกิดขึ้นจากการซื้อขายสินค้าหรือบริการออนไลน์ ซึ่งทำให้ผู้บริโภคเกิดความเสียหาย จึงต้องนำพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ.2522 มาใช้บังคับ ซึ่งกฎหมายดังกล่าวให้อำนาจคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภคมอบหมายให้สำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค ในฐานะเป็นหน่วยงานที่ทำหน้าที่เป็นฝ่ายเลขานุการของคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค และเป็นหน่วยงานที่มีหน้าที่รับเรื่องราวร้องทุกข์จากผู้บริโภค เป็นผู้กำหนดมาตรการและขั้นตอนต่าง ๆ เกี่ยวกับการดำเนินคดีให้แก่ผู้บริโภคที่ถูกละเมิดสิทธิ

เมื่อสำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภคได้รับเรื่องร้องทุกข์หรือร้องเรียนจากประชาชนตามระเบียบคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค ว่าด้วยการปฏิบัติราชการเพื่อประชาชนของสำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภคไว้แล้ว ให้เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบดำเนินการตรวจสอบข้อเท็จจริง ประเด็นแห่งการร้องเรียน ตลอดจนรวบรวมพยานหลักฐานที่เกี่ยวข้องเบื้องต้น และนำเสนอผู้บังคับบัญชาพิจารณาลงนามในหนังสือเชิญ หรือหนังสือเรียกภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ปรากฏข้อเท็จจริงชัดเจนและเพียงพอ เพื่อให้คู่กรณีจัดส่งเอกสารหลักฐานหรือให้มาพบเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบ เพื่อให้ถ้อยคำและเจรจาไกล่เกลี่ยข้อพิพาท ทั้งนี้ การติดต่อดังกล่าว เจ้าหน้าที่

ผู้รับผิดชอบอาจจะทำได้ด้วยวาจาก็ได้ แต่ถ้าผู้นั้นประสงค์จะให้ทำเป็นหนังสือ ก็ให้แจ้งยืนยันเป็นหนังสืออีกครั้งหนึ่ง (ราชกิจจานุเบกษา, 2559)

การไกล่เกลี่ยในชั้นเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบให้กระทำไม่เกินสองครั้ง และมีระยะเวลา รวมกันไม่เกินเก้าสิบวันนับแต่วันทำการไกล่เกลี่ยครั้งแรก หากคู่กรณีสามารถตกลงกันได้ไม่ว่าใน ครั้งใด ให้เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบจัดทำสรุปผลการไกล่เกลี่ยรายงานต่อผู้บังคับบัญชาเพื่อยุติเรื่อง แต่ในกรณีที่การไกล่เกลี่ยในชั้นเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบไม่สามารถหาข้อยุติได้ และคู่กรณียังมีความ ประสงค์ที่จะเจรจาไกล่เกลี่ยต่อไป ให้เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบนำเสนอข้อพิพาทนั้นต่อคณะอนุกรรมการ ไกล่เกลี่ยเรื่องราวร้องทุกข์จากผู้บริโภค หากการไกล่เกลี่ยในชั้นคณะอนุกรรมการดังกล่าวได้ข้อยุติ ให้เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบจัดทำสรุปผลการไกล่เกลี่ยรายงานต่อผู้บังคับบัญชาเพื่อยุติเรื่อง แต่ในกรณีที่ การไกล่เกลี่ยในชั้นคณะอนุกรรมการไกล่เกลี่ยเรื่องราวร้องทุกข์จากผู้บริโภคไม่สามารถหาข้อยุติได้ ให้เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบรวบรวมข้อเท็จจริงและเอกสารหลักฐานที่เกี่ยวข้องกับเรื่องราวร้องทุกข์ จากผู้บริโภคงกล่าวเสนอต่อคณะอนุกรรมการพิจารณากลับกรองเรื่องราวร้องทุกข์จากผู้บริโภค ต่อไป หลังจากทีคณะอนุกรรมการพิจารณากลับกรองเรื่องราวร้องทุกข์จากผู้บริโภคพิจารณาแล้ว จะส่งเรื่องดังกล่าวพร้อมเหตุผลและข้อกฎหมายว่าสมควรจะดำเนินคดีกับผู้ประกอบธุรกิจหรือไม่ ไปยังคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภคเพื่อพิจารณาดำเนินคดีกับผู้ประกอบธุรกิจต่อไป เมื่อคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภคได้รับเรื่องดังกล่าวแล้ว พิจารณาเห็นว่าเป็นคดีเกี่ยวกับการละเมิด สิทธิของผู้บริโภค และเห็นว่าการดำเนินคดีนั้นจะเป็นประโยชน์แก่ผู้บริโภคเป็นส่วนรวม ก็จะส่งเรื่อง ดังกล่าวไปยังอัยการสูงสุด เพื่อบอหมายให้อัยการผู้ซึ่งได้รับการแต่งตั้งเป็นเจ้าหน้าที่คุ้มครองบริโภค ดำเนินคดีต่อไป

3. กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการซื้อขายออนไลน์

การซื้อขายสินค้าหรือบริการออนไลน์ เป็นลักษณะการค้าอย่างหนึ่ง ซึ่งเกี่ยวข้องกับ กฎหมายหลายฉบับ ดังนี้

(1) พระราชบัญญัติทะเบียนพาณิชย์ พ.ศ. 2499

ตามมาตรา 6(1) พระราชบัญญัติทะเบียนพาณิชย์ พ.ศ.2499 (ราชกิจจานุเบกษา, 2499) กำหนดให้การซื้อ การขาย เป็นพาณิชย์กิจตามความหมายแห่งพระราชบัญญัติทะเบียนพาณิชย์ พ.ศ. 2499 และมาตรา 8 แห่งพระราชบัญญัติดังกล่าวให้อำนาจรัฐมนตรีมีอำนาจประกาศในราชกิจจา นุเบกษาว่าพาณิชย์กิจใดตามที่ระบุไว้ในมาตรา 6 ในท้องที่ใด ผู้ประกอบพาณิชย์กิจจะต้องจด ทะเบียนพาณิชย์ ซึ่งต่อมากระทรวงพาณิชย์ได้มีประกาศกระทรวงพาณิชย์ (ราชกิจจานุเบกษา, 2553) เรื่อง ให้ผู้ประกอบพาณิชย์กิจต้องจดทะเบียนพาณิชย์ (ฉบับที่ 11) พ.ศ. 2553 ข้อ 5 (3) กำหนดให้ ผู้ประกอบพาณิชย์กิจ การซื้อขายสินค้าหรือบริการโดยวิธีการใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ผ่านระบบเครือข่าย อินเทอร์เน็ต ไม่ว่าจะเป็นบุคคลธรรมดาหรือนิติบุคคลทุกท้องที่ที่ราชอาณาจักรต้องจดทะเบียน พาณิชย์ และข้อ 4(2) ภายใต้บังคับของข้อ 5 ได้กำหนดให้ผู้ประกอบพาณิชย์กิจซึ่งเป็นบุคคลธรรมดา ที่ทำการขายสินค้าไม่ว่าอย่างใด อย่างเดียวหรือหลายอย่างก็ตามรวมทั้งสิ้นในวันหนึ่งวันได้ขายได้ เป็นเงินตั้งแต่ 20 บาทขึ้นไป หรือมีสินค้านั้นดังกล่าวไว้เพื่อขายมีค่ารวมทั้งสิ้นเป็นเงินตั้งแต่ 500 บาทขึ้นไป ทุกท้องที่ที่ราชอาณาจักรต้องจดทะเบียนพาณิชย์ ฉะนั้นบุคคลธรรมดาที่ทำการซื้อขายออนไลน์ ตั้งแต่ 20 บาทขึ้นไป ที่ต้องจดทะเบียนพาณิชย์ ณ สำนักงานทะเบียนพาณิชย์กรุงเทพมหานคร

เมืองพัทยา เทศบาล องค์การบริหารส่วนตำบล ที่สำนักงานแห่งใหญ่ตั้งอยู่ในเขตท้องที่แล้วแต่กรณี ผู้ใดฝ่าฝืน มีความผิดต้องระวางโทษปรับไม่เกิน 2,000 บาท และในกรณีไม่จดทะเบียนตามพระราชบัญญัตินี้เป็นความผิดต่อเนื่องกันให้ปรับอีกวันละไม่เกิน 100 บาท จนกว่าจะได้ปฏิบัติให้เป็นไปตามพระราชบัญญัตินี้ จากข้อเท็จจริงในสังคมปัจจุบัน ผู้ประกอบธุรกิจที่เป็นบุคคลธรรมดา ที่ทำการซื้อขายสินค้าออนไลน์ในแต่ละวันที่มีมูลค่าเกินกว่า 20 บาท อยู่เป็นจำนวนมากนับแสนราย และมีได้มีการจดทะเบียนพาณิชย์ตามกฎหมาย แต่หน่วยงานภาครัฐยังไม่ได้มีการบังคับใช้กฎหมาย โดยเคร่งครัดต่อการไม่ปฏิบัติตามกฎหมายในการจดทะเบียนพาณิชย์ของผู้ประกอบธุรกิจ ทั้งที่กฎหมายดังกล่าวเป็นกฎหมายที่ใช้คุ้มครองระหว่างหน่วยงานของรัฐ คือกระทรวงพาณิชย์ กับผู้ทำการซื้อขายสินค้าออนไลน์ นอกจากนี้ ในกรณีที่ผู้บริโภคได้ซื้อสินค้าออนไลน์จากผู้ประกอบธุรกิจ แล้วปรากฏว่ามีปัญหาเกิดขึ้น ไม่ว่าจะเป็นกรณีซึ่งผู้บริโภคสั่งซื้อสินค้าหรือบริการ และได้ชำระเงินแล้วไม่ได้รับสินค้า หรือได้รับสินค้าที่ชำรุดบกพร่อง หรือได้รับจำนวนสินค้าไม่ตรงตามที่ได้สั่งซื้อก็ตาม ผู้บริโภคไม่สามารถที่จะไปดำเนินการฟ้องร้องยังกระทรวงพาณิชย์ได้ เนื่องจากกฎหมายของกระทรวงพาณิชย์มิได้มีบทบัญญัติใด ที่ให้อำนาจกระทรวงพาณิชย์ในการดำเนินคดีแทนผู้บริโภคได้

(2) พระราชบัญญัติขายตรงและตลาดแบบตรง พ.ศ.2545

กฎหมายว่าด้วยการขายตรงและตลาดแบบตรง กำหนดให้ผู้ประกอบธุรกิจที่ต้องการประกอบธุรกิจตลาดแบบตรง จะต้องจดทะเบียนการประกอบธุรกิจแบบตรงกับสำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภคเสียก่อน จึงจะประกอบธุรกิจในลักษณะดังกล่าวได้ ซึ่งการประกอบธุรกิจตลาดแบบตรงจะมีลักษณะประการใด ต้องเป็นไปตามนิยามในมาตรา 3 แห่งพระราชบัญญัติขายตรงและตลาดแบบตรง (ฉบับที่ 3) พ.ศ.2560 (ราชกิจจานุเบกษา, 2560) ซึ่งบัญญัติว่า "ตลาดแบบตรง" หมายความว่า การทำตลาดสินค้าและบริการในลักษณะของการสื่อสารข้อมูล เพื่อเสนอขายสินค้าหรือบริการโดยตรงต่อผู้บริโภคซึ่งอยู่ห่างโดยระยะทาง และมุ่งหวังให้ผู้บริโภคแต่ละรายตอบกลับ เพื่อซื้อสินค้าและบริการจากผู้ประกอบธุรกิจตลาดแบบตรงนั้น ส่วนการซื้อขายสินค้าและบริการโดยวิธีการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ที่ไม่ถือว่าเป็นตลาดแบบตรง ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง จากคำนิยามดังกล่าว การประกอบธุรกิจตลาดแบบตรงย่อมครอบคลุมไปถึงการซื้อขายสินค้าหรือบริการออนไลน์ด้วย แต่การซื้อขายสินค้าและบริการออนไลน์ลักษณะใดที่ไม่ถือว่าเป็นการประกอบธุรกิจตลาดแบบตรง ย่อมเป็นไปตามกฎกระทรวง กำหนดการซื้อขายสินค้าหรือบริการ โดยวิธีการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ที่ไม่ถือว่าเป็นตลาดแบบตรง พ.ศ.2561 ซึ่งได้บัญญัติไว้ใน (1) ว่าการขายสินค้าหรือบริการโดยวิธีการ พาณิชนียอิเล็กทรอนิกส์ที่ เป็นการขายสินค้าและบริการของบุคคลธรรมดา ซึ่งมีได้จดทะเบียนเป็นผู้ประกอบธุรกิจตลาดแบบตรง และมีรายได้จากการขายสินค้าและบริการโดยวิธีการพาณิชนียอิเล็กทรอนิกส์ไม่เกินหนึ่งล้านแปดแสนบาทต่อปี ไม่ถือว่าเป็นตลาดแบบตรง ดังนั้น ในกรณีที่ผู้บริโภคซื้อสินค้าและบริการออนไลน์จากผู้ประกอบธุรกิจที่เป็นบุคคลธรรมดา และมีได้จดทะเบียนเป็นผู้ประกอบธุรกิจตลาดแบบตรง หากมีปัญหาเกี่ยวกับการซื้อสินค้าหรือบริการออนไลน์ดังกล่าว ย่อมไม่สามารถที่จะบังคับตามพระราชบัญญัติขายตรงและตลาดแบบตรง พ.ศ.2545 ได้

(3) พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ.2522

กฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองผู้บริโภค เป็นกฎหมายกลางที่ใช้ในการคุ้มครองผู้บริโภคเป็นการทั่วไป ซึ่งมีบัญญัติไว้ในมาตรา 21 แห่งพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ.2522 ว่า "ในกรณีที่กฎหมายว่าด้วยการใดได้บัญญัติเรื่องใดไว้โดยเฉพาะแล้ว ให้บังคับตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายว่าด้วยการนั้น และให้นำบทบัญญัติในหมวดนี้ไปใช้บังคับได้เท่าที่ไม่ซ้ำหรือขัดกับบทบัญญัติดังกล่าว" ดังนั้นเมื่อการขายสินค้าหรือบริการออนไลน์ดังกล่าวไม่มีกฎหมายบัญญัติไว้เป็นการเฉพาะ จึงสามารถนำพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ.2522 ซึ่งเป็นกฎหมายกลางมาบังคับใช้กับการซื้อขายสินค้าบริการออนไลน์ได้

4. องค์การภาครัฐที่มีหน้าที่ดำเนินคดีแทนผู้บริโภค

การซื้อขายสินค้าหรือบริการออนไลน์ เป็นการซื้อขายสินค้าหรือบริการผ่านทางอินเทอร์เน็ตหากมีปัญหาเกี่ยวกับตัวสินค้าหรือบริการ และผู้บริโภคไม่สามารถติดต่อกับผู้ประกอบการธุรกิจได้จึงจำเป็นต้องพึ่งองค์การภาครัฐที่มีหน้าที่เกี่ยวกับการคุ้มครองผู้บริโภคให้ดำเนินคดีแทน

องค์การภาครัฐที่มีหน้าที่ดำเนินคดีแทนผู้บริโภค มี 2 องค์การ คือ

(1) คณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค

อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภคเกี่ยวกับการดำเนินคดีผู้บริโภค มีดังนี้

1) พิจารณาเรื่องราวร้องทุกข์จากผู้บริโภคที่ได้รับความเดือดร้อนหรือเสียหาย อันเนื่องมาจากการกระทำของผู้ประกอบธุรกิจ

1.1) โกล่เกลี่ยหรือประนีประนอมข้อพิพาทเกี่ยวกับการละเมิดสิทธิของผู้บริโภค ตามที่ผู้บริโภคและผู้ประกอบธุรกิจตกลงกันก่อนมีการฟ้องคดีต่อศาล ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการกำหนดโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา (พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค, 2556)

2) กำหนดแนวทางการแจ้งหรือโฆษณาข่าวสารตามมาตรา 20(2/2) (พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค, 2562)

3) ดำเนินคดีเกี่ยวกับการละเมิดสิทธิของผู้บริโภคที่คณะกรรมการเห็นสมควร หรือมีผู้ร้องขอตามมาตรา 39

ในการปฏิบัติหน้าที่ตามมาตรา 39 คณะกรรมการอาจมอบหมายให้สำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภคเป็นผู้ปฏิบัติการ หรือเตรียมข้อเสนอแนะยังคณะกรรมการเพื่อพิจารณาดำเนินการต่อไปได้

กฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองผู้บริโภค กำหนดให้คณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภคมีอำนาจหน้าที่หลายประการ ทั้งในเรื่องการไกล่เกลี่ยและประนีประนอมข้อพิพาทเกี่ยวกับการละเมิดสิทธิของผู้บริโภคตามที่ผู้บริโภคและผู้ประกอบธุรกิจตกลงกันก่อนมีการฟ้องคดีต่อศาล และการแจ้งหรือโฆษณาข่าวสารเกี่ยวกับสินค้าและบริการที่อาจกระทบต่อสิทธิของผู้บริโภค หรืออาจก่อให้เกิดความเสียหายหรือเสื่อมเสียแก่สิทธิของผู้บริโภค โดยเฉพาะอย่างยิ่ง อำนาจเกี่ยวกับการพิจารณาเรื่องราวร้องทุกข์ของผู้บริโภคที่ได้รับความเดือดร้อนหรือเสียหาย อันเนื่องมาจากการกระทำของผู้ประกอบธุรกิจ และอำนาจในการดำเนินคดีเกี่ยวกับการละเมิดสิทธิของผู้บริโภคตามที่คณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภคเห็นสมควร

(2) สำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค

อำนาจหน้าที่ของสำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภคเกี่ยวกับการดำเนินคดีผู้บริโภค มีดังนี้

1) รับเรื่องราวร้องทุกข์จากผู้บริโภคที่ได้รับความเดือดร้อนหรือเสียหาย อันเนื่องมาจากการกระทำของผู้ประกอบธุรกิจ เพื่อเสนอต่อคณะกรรมการ

2) แจ้งหรือโฆษณาข่าวสารเกี่ยวกับสินค้าหรือบริการที่อาจกระทบต่อสิทธิของผู้บริโภค หรืออาจก่อให้เกิดความเสียหายหรือเสื่อมเสียแก่สิทธิของผู้บริโภค โดยจะระบุชื่อสินค้าหรือบริการ หรือชื่อของผู้ประกอบธุรกิจด้วยก็ได้

กฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองผู้บริโภค กำหนดให้สำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค มีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับการคุ้มครองบริโภคหลายประการ ทั้งในเรื่อง การแจ้งหรือโฆษณาข่าวสารเกี่ยวกับสินค้าหรือบริการที่อาจกระทบต่อสิทธิของผู้บริโภค หรืออาจก่อให้เกิดความเสียหายหรือเสื่อมเสียแก่สิทธิของผู้บริโภค โดยจะระบุชื่อสินค้าหรือบริการ หรือชื่อของผู้ประกอบธุรกิจด้วยก็ได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง สำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภคมีอำนาจรับเรื่องราวร้องทุกข์จากผู้บริโภคที่ได้รับความเดือดร้อนหรือเสียหาย อันเนื่องมาจากการกระทำของผู้ประกอบธุรกิจ เพื่อเสนอต่อคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค

นอกจากนี้ เลขาธิการคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภคในฐานะผู้บริหารสูงสุดของสำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค มีอำนาจดำเนินคดีเกี่ยวกับการละเมิดสิทธิของผู้บริโภคแทนผู้บริโภคได้ ตามมาตรา 39/1 แห่งพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ.2522 โดยเลขาธิการคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภคมีอำนาจแต่งตั้งข้าราชการในสำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค ซึ่งมีผู้มีความรู้ไม่ต่ำกว่าปริญญาตรีทางนิติศาสตร์เป็นเจ้าหน้าที่คุ้มครองผู้บริโภค เพื่อให้มีหน้าที่ดำเนินคดีแพ่งและคดีอาญาแก่ผู้กระทำการละเมิดสิทธิของผู้บริโภคในศาล ดังนั้น ในกรณีที่มีปัญหาเกี่ยวกับการซื้อขายสินค้าหรือบริการออนไลน์เกิดขึ้น เลขาธิการคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภคย่อมมีอำนาจมอบให้เจ้าหน้าที่คุ้มครองผู้บริโภค ดำเนินคดีผู้บริโภคแทนผู้บริโภคได้ ซึ่งมีลักษณะเช่นเดียวกันกับอำนาจของคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค

ข้อสรุปและข้อเสนอแนะ

1. ข้อสรุป

การซื้อสินค้าออนไลน์เป็นการค้ารูปแบบหนึ่ง ซึ่งผู้บริโภคไม่ได้เห็นตัวสินค้า แต่ตัดสินใจซื้อสินค้าตามการโฆษณาผ่านสื่อ การซื้อสินค้าออนไลน์จึงมีปัญหาตามมามากมาย ทั้งในกรณีที่ผู้บริโภคได้รับสินค้าไม่ตรงตามที่โฆษณา หรือสินค้าไม่มีคุณภาพ หรือได้รับสินค้าไม่ครบตามจำนวนที่สั่งซื้อ หรือชำระเงินแล้วแต่ไม่ได้รับสินค้า รวมทั้งผู้บริโภคไม่สามารถตรวจสอบ ความถูกต้องของสินค้าก่อนชำระเงินได้ จึงทำให้ ปัญหาจากการซื้อขายออนไลน์เพิ่มมากขึ้น

ผู้ประกอบการออนไลน์ส่วนใหญ่เป็นผู้ประกอบการรายย่อย ที่มีได้จดทะเบียนพาณิชย์ ทำให้ไม่ทราบชื่อและที่อยู่ของผู้ประกอบธุรกิจ เมื่อมีปัญหาเกี่ยวกับตัวสินค้า หน่วยงานภาครัฐจึงไม่สามารถติดตามผู้ประกอบการออนไลน์ดังกล่าวมารับผิดชอบได้

การขายสินค้าออนไลน์ เป็นการค้าในรูปแบบของตลาดแบบตรง แต่กฎหมายกำหนดให้ผู้ประกอบธุรกิจที่ขายสินค้าได้ไม่เกินหนึ่งล้านแปดแสนบาทต่อปี ไม่ถือว่าเป็นตลาดแบบตรง และไม่ต้องจดทะเบียนเป็นตลาดแบบตรง ทำให้ภาครัฐไม่มีข้อมูลเกี่ยวกับชื่อและสถานประกอบการของผู้ประกอบธุรกิจรายย่อย ในระบบทะเบียนของภาครัฐ ดังนั้น เมื่อมีปัญหาเกิดขึ้น ภาครัฐจึงไม่สามารถติดตามผู้ประกอบธุรกิจให้มารับผิดชอบได้

การคุ้มครองผู้บริโภคจากการซื้อขายออนไลน์ มีความสำคัญต่อการดำรงชีพของผู้บริโภค ในสภาวะปัจจุบัน หากสามารถป้องกันและแก้ไขปัญหอันเกิดจากการซื้อขายออนไลน์ได้ ก็จะทำให้ผู้บริโภคที่ซื้อสินค้าออนไลน์ไม่ถูกเอารัดเอาเปรียบจากผู้ประกอบธุรกิจ

2. ข้อเสนอแนะ

หน่วยงานภาครัฐต้องมีการบังคับใช้กฎหมายจริง ๆ จึงเพื่อป้องกันมิให้ผู้บริโภคถูกเอารัดเอาเปรียบจากการซื้อขายออนไลน์ อันจะเป็นการแก้ไขปัญหา ทำให้ผู้บริโภคได้รับสินค้าตรงตามที่โฆษณา ได้รับสินค้าที่มีคุณภาพ ได้รับสินค้าครบตามจำนวนที่สั่งซื้อ และต้องมีการออกกฎหมายกำหนดให้ผู้บริโภคสามารถตรวจสอบความถูกต้องของสินค้าก่อนการชำระเงินได้

หน่วยงานภาครัฐต้องมีมาตรการในการตรวจสอบ และลงโทษผู้ประกอบธุรกิจที่มีได้จดทะเบียนพาณิชย์ และต้องมีการกวดขันให้ผู้ประกอบธุรกิจมาจดทะเบียนพาณิชย์ เพื่อจะได้ทราบชื่อและที่อยู่ของผู้ประกอบธุรกิจ และในกรณีที่มีปัญหาเกิดขึ้น ภาครัฐก็จะสามารถติดตามผู้ประกอบธุรกิจออนไลน์ให้มารับผิดชอบต่อผู้บริโภคได้

การซื้อขายออนไลน์เป็นรูปแบบการค้าในรูปแบบตลาดแบบตรง ดังนั้น จึงควรปรับปรุงแก้ไขกฎหมายเกี่ยวกับการขายตรงและตลาดแบบตรง โดยให้ผู้ประกอบธุรกิจออนไลน์ทุกขนาดทุกประเภท ต้องจดทะเบียนเป็นผู้ประกอบธุรกิจตลาดแบบตรงกับสำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค เพื่อภาครัฐจะได้มีข้อมูลเกี่ยวกับชื่อและสถานประกอบการของผู้ขายออนไลน์ เมื่อมีปัญหาเกิดขึ้น ภาครัฐก็จะสามารถติดตามผู้ประกอบธุรกิจให้รับผิดชอบและเยียวยาความเสียหายให้แก่ผู้บริโภคได้

เอกสารอ้างอิง

- พระราชบัญญัติทะเบียนพาณิชย์ พ.ศ.2499. (2499, 7 กุมภาพันธ์). *ราชกิจจานุเบกษา*. เล่มที่ 73 ตอนที่ 13. หน้า 50.
- พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ.2522. (2522, 4 พฤษภาคม). *ราชกิจจานุเบกษา* (ฉบับพิเศษ). เล่ม 96 ตอนที่ 72. หน้า 20.
- ประกาศกระทรวงพาณิชย์ เรื่องให้ผู้ประกอบพาณิชย์กิจต้องจดทะเบียนพาณิชย์ (ฉบับที่ 11) พ.ศ.2553. (2553, 29 ธันวาคม). *ราชกิจจานุเบกษา*. เล่ม 127 ตอนพิเศษ 151 ง. หน้า 19.
- พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค (ฉบับที่ 3) พ.ศ.2556. (2556, 18 มีนาคม). *ราชกิจจานุเบกษา*. เล่ม 130 ตอนที่ 25 ก. หน้า 4.
- ระเบียบคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค ว่าด้วยหลักเกณฑ์การไกล่เกลี่ยหรือประนีประนอมข้อพิพาทเกี่ยวกับการละเมิดสิทธิของผู้บริโภค พ.ศ.2559. (2559, 14 พฤศจิกายน). *ราชกิจจานุเบกษา*. เล่ม 133 ตอนพิเศษ 258 ง. หน้า 15.

พระราชบัญญัติขายตรงและตลาดแบบตรง (ฉบับที่ 3) พ.ศ.2560. (2560, 17 พฤษภาคม).

ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 134 ตอนที่ 53 ก. หน้า 80.

กฎกระทรวงกำหนดการซื้อขายสินค้าหรือบริการโดยวิธีการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ ที่ไม่ถือว่าเป็น
ตลาดแบบตรง พ.ศ. 2561. (2561, 20 พฤศจิกายน). ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 135
ตอนที่ 96 ก. หน้า 2.

พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค (ฉบับที่ 4) พ.ศ.2562. (2562, 27 พฤษภาคม). ราชกิจจานุเบกษา.
เล่ม 136 ตอนที่ 69 ก. หน้า 96.

คณะอนุกรรมการด้านการคุ้มครองพิภพ วุฒิสภา. (2565). รายงานการพิจารณาศึกษาแนวทางการ
คุ้มครองผู้บริโภควิถีใหม่. กรุงเทพฯ: สำนักงานพิมพ์ สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา.
นนทวัชร์ นวตระกูลพิสุทธิ์. (2563). กฎหมายคุ้มครองผู้บริโภค. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

สำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค. (2564). สคบ.กับการคุ้มครองผู้บริโภค. พิมพ์ครั้งที่ 19.
นนทบุรี: โรงพิมพ์รุ่งแสงทองพรินต์จำกัด.

สุขุม ศุภินิตย์. (2553). 129 คำอธิบายกฎหมายเกี่ยวกับการตลาด. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ:
โรงพิมพ์เดือนตุลา.

สุขุม ศุภินิตย์. (2557). 2 คำอธิบายกฎหมายคุ้มครองผู้บริโภค. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์
แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ภาคผนวก

นโยบายและคุณลักษณะการตีพิมพ์บทความวารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง

วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง เป็นวารสารวิชาการราย 6 เดือน (2 ฉบับต่อปี) ฉบับที่ 1 (ม.ค.-มิ.ย.) และ ฉบับที่ 2 (ก.ค.-ธ.ค.) ซึ่งสถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง จัดทำขึ้นเพื่อเป็นสื่อกลางในการเผยแพร่ แลกเปลี่ยนความคิดเห็นเชิงวิชาการในสาขาต่าง ๆ ทางด้านมนุษยศาสตร์ และสังคมศาสตร์ และเพื่อเป็นการส่งเสริมสนับสนุน ให้คณาจารย์ ผู้บริหารสถานศึกษา ผู้บริหารการศึกษา นิสิตระดับบัณฑิตศึกษา และนักวิชาการทั่วไป จากทั้งภายในและภายนอกได้มีโอกาสเสนอผลงานทางวิชาการในสาขาที่เกี่ยวข้อง โดยเผยแพร่ในลักษณะของวารสารอิเล็กทรอนิกส์ (e-Journal)

1. การพิจารณาบทความ

1.1 การพิจารณาบทความ เลือกผู้ทรงคุณวุฒิจากกองบรรณาธิการตรงตามสาขาวิชา ในพิจารณา 2 คน ต่อ 1 บทความ

1.2 กรณีบทความมาจากบุคลากรภายในมหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง กองบรรณาธิการพิจารณานำส่งบทความให้ผู้ทรงคุณวุฒิภายนอก 3 คน

1.3 กรณีบทความมาจากบุคลากรภายนอกมหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง กองบรรณาธิการพิจารณานำส่งบทความให้ผู้ทรงคุณวุฒิภายในและหรือภายนอก 3 คน

1.4 กรณีผู้ส่งบทความ แก้ไขไม่เป็นไปตามกำหนดเวลา ที่กองบรรณาธิการแจ้งกองบรรณาธิการขอสงวนสิทธิ์พิจารณา ยกเลิก กระบวนการเพื่อการตีพิมพ์

2. คำแนะนำสำหรับผู้ส่งบทความเพื่อตีพิมพ์

2.1 วิธีส่งบทความ เจ้าของบทความสามารถศึกษาข้อมูลเพิ่มเติม และส่งต้นฉบับบทความ ในรูปแบบไฟล์ word และรูปแบบไฟล์ PDF ได้ที่ระบบออนไลน์ของวารสารวิชาการ <https://www.tci-thaijo.org/index.php/JLPRU>

3. รูปแบบบทความที่ส่งกองบรรณาธิการเพื่อตีพิมพ์

ชื่อเรื่อง (ภาษาไทย)

ชื่อเรื่อง (English)

ชื่อ นามสกุล^{1*}, ชื่อ นามสกุล² และ ชื่อ นามสกุล³ (ภาษาไทย)

(ชื่อ นามสกุล^{1*}, ชื่อ นามสกุล² และ ชื่อ นามสกุล³) (English)

^{1*} ชื่อของหน่วยงาน เลขที่อยู่ เขต/ตำบล แขวง/อำเภอ จังหวัด และรหัสไปรษณีย์

โทรศัพท์ xxxxxx โทรสาร xxxxxx E-mail: YYYYYY

² ชื่อของหน่วยงาน เลขที่อยู่ เขต/ตำบล แขวง/อำเภอ จังหวัด และรหัสไปรษณีย์

³ ชื่อของหน่วยงาน เลขที่อยู่ เขต/ตำบล แขวง/อำเภอ จังหวัด และรหัสไปรษณีย์

วันที่รับบทความ xxxxxxxxxxxx

วันที่รับแก้ไขบทความ xxxxxxxxxxxx

วันที่ตอบรับบทความ xxxxxxxxxxxx

Received: xxxxxxxxxxxx

Revised: xxxxxxxxxxxx

Accepted: xxxxxxxxxxxx

บทคัดย่อ

บทความงานวิจัยต้องประกอบด้วยบทคัดย่อที่ระบุถึงความสำคัญของเรื่อง วัตถุประสงค์ วิธีการศึกษา ผลการศึกษาและบทสรุป ในกรณีที่ต้นฉบับเป็นภาษาไทย ให้ผู้นิพนธ์เขียนบทคัดย่อทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ความยาวไม่เกิน 300 คำ ระบุคำสำคัญของเรื่อง (keywords) จำนวนไม่เกิน 5 คำ

คำสำคัญ: รูปแบบบทความ; ขนาดตัวอักษร; รูปแบบตัวอักษร

Abstract

An article of research to composes with abstract to specify importance of subject, object, method to study, result and summary. Both Thai and English abstracts are required. The length of each should not exceed 300 words. Also, the keywords should not be used more than 5 words.

Keywords: submission procedure; manuscript format; font size; font style; blank line

1. บทนำ

เอกสารฉบับนี้จัดทำขึ้นเพื่อเป็นคู่มือในการเขียนบทความฉบับเต็มสำหรับผู้ที่มีความประสงค์ในการส่งบทความเข้าตีพิมพ์ในวารสาร มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง เพื่อเป็นการควบคุมคุณภาพและเพื่อให้การจัดทำเอกสารเป็นไปอย่างรวดเร็ว ผู้ที่ส่งบทความควรพิมพ์บทความตามรูปแบบและแนวทางที่กำหนดอย่างเคร่งครัด

2. เนื้อหาบทความ

วารสารฉบับเต็มควรประกอบด้วย ชื่อบทความ ชื่อและที่อยู่ของผู้เขียนบทความ บทคัดย่อ คำสำคัญ วัตถุประสงค์ เนื้อหาโดยสมบูรณ์ของบทความ กิตติกรรมประกาศ และเอกสารอ้างอิง โดยในส่วนของเนื้อหาของบทความ สามารถแบ่งออกเป็นหัวข้อหลัก หัวข้อย่อย และอาจแบ่งถึงหัวข้อย่อยลงมา ทั้งนี้ตัวอักษรทั้งหมดที่ใช้ในการพิมพ์ทุกส่วนให้ใช้ตัวอักษรแบบ TH SarababunPSK ขนาด 16 ตัวหนาทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ระยะระหว่างบรรทัดเป็นแบบบรรทัดเดี่ยว (Single Space) และแต่ละหน้าไม่ต้องมีการเติมหมายเลขหน้า

2.1 ขนาดและการตั้งค่าหน้ากระดาษ

ขนาดของกระดาษที่ใช้ในการพิมพ์กำหนดให้มีขนาดมาตรฐาน A4 ($8\frac{1}{4} \times 11\frac{3}{4}$ นิ้ว) โดยกำหนดการตั้งค่าหน้ากระดาษดังนี้

ริมขอบกระดาษด้านบน	1.5	นิ้ว
ริมขอบกระดาษด้านล่าง	1	นิ้ว
ริมขอบกระดาษด้านซ้าย	1.5	นิ้ว
ริมขอบกระดาษด้านขวา	1	นิ้ว

ความยาวโดยรวมของบทความไม่ควรเกิน 12 หน้ากระดาษ และบันทึกไฟล์ข้อมูลด้วย Microsoft Word 2010 ขึ้นไปเท่านั้น

2.2 ชื่อบทความและรายละเอียดของผู้เขียน

ในการพิมพ์ชื่อบทความให้พิมพ์ทั้งชื่อภาษาไทยและภาษาอังกฤษโดยใช้ตัวอักษรขนาด 18 พอยต์ พิมพ์เป็นตัวหนา โดยแต่ละคำในชื่อภาษาอังกฤษให้พิมพ์อักษรตัวแรกเป็นตัวพิมพ์ใหญ่ (ยกเว้น คำนำหน้านาม: articles, คำสันธาน: coordinate conjunctions และคำบุพพท: prepositions นอกจากคำเหล่านี้จะถูกใช้นำชื่อเรื่อง) สำหรับชื่อผู้เขียนบทความให้ใช้ตัวอักษรขนาด 16 พอยต์ ในขณะที่ส่วนของที่อยู่ให้ใช้ตัวอักษรขนาด 14 พอยต์ โดยที่อยู่ควรประกอบไปด้วย

สำหรับบุคลากรภายใน มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง

สาขาวิชาที่สังกัด เบอร์โทรศัพท์เคลื่อนที่ และ E-mail ที่สามารถติดต่อได้ กรณีผู้เขียนมากกว่าหนึ่ง สามารถระบุที่อยู่ของผู้เขียนแต่ละคนโดยอาศัยตัวเลขที่พิมพ์แบบยกสูง (Superscript) ไว้หลังชื่อของผู้เขียนนั้น นอกจากนั้นควรมีการระบุชื่อผู้ติดต่อ (Corresponding author) โดยการพิมพ์เครื่องหมายดอกจัน (*) ไว้หลังชื่อ เฉพาะบรรทัดสุดท้าย ของรายละเอียดผู้ติดต่อให้ระบุ เบอร์โทรศัพท์ และ e-mail ของผู้ติดต่อ ทั้งชื่อบทความและรายละเอียดของผู้เขียนให้พิมพ์ไว้กลางหน้ากระดาษ

สำหรับบุคลากร ภายนอก มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง

ชื่อของหน่วยงาน เลขที่อยู่ เขต/ตำบล แขวง/อำเภอ จังหวัด และรหัสไปรษณีย์ ซึ่งสามารถระบุที่อยู่ของผู้เขียนแต่ละคนโดยอาศัยตัวเลขที่พิมพ์แบบยกสูง (Superscript) ไว้หลังชื่อของผู้เขียนนั้น นอกจากนั้นควรมีการระบุชื่อผู้ติดต่อ (Corresponding author) โดยการพิมพ์เครื่องหมายดอกจัน (*) ไว้หลังชื่อ เฉพาะบรรทัดสุดท้ายของรายละเอียดผู้ติดต่อให้ระบุ เบอร์โทรศัพท์ เบอร์โทรสารและ e-mail ของผู้ติดต่อ ทั้งชื่อบทความและรายละเอียดของผู้เขียนให้พิมพ์ไว้กลางหน้ากระดาษ

3. บทคัดย่อและคำสำคัญ

การพิมพ์บทคัดย่อและคำสำคัญให้พิมพ์ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ โดยใช้ตัวอักษรขนาด 16 พอยต์ และจัดรูปแบบอยู่ตรงกึ่งกลางของหน้ากระดาษ โดยให้พิมพ์ชื่อหัวข้อ “บทคัดย่อ” และ “Abstract” เป็นแบบตัวหนา

4. เนื้อหาของบทความ

บทความวิจัยควรประกอบด้วย บทนำ (Introduction) บอกความสำคัญหรือที่มาของปัญหา นำไปสู่การศึกษา วัตถุประสงค์ วัสดุ อุปกรณ์และวิธีการวิจัย (Materials and Method) กล่าวถึงรายละเอียด การวิเคราะห์และการทดลองที่กระชับและชัดเจน ผลการทดลอง (Results) บอกผลที่พบอย่างชัดเจน สมบูรณ์ และมีรายละเอียดครบถ้วน สรุปและอภิปรายผล (Discussion and Conclusion) อาจเขียนรวมกับผลการทดลองได้ เป็นการประเมิน การตีความ และการวิเคราะห์ในแง่มุมต่าง ๆ ของผลที่ได้ว่าเป็นไปตามวัตถุประสงค์หรือไม่ มีความสอดคล้องหรือขัดแย้งกับผลงานผู้อื่นอย่างไร ต้องมีการอ้างหลักการหรือทฤษฎีมาสนับสนุนหรือการหักล้างอย่างเป็นเหตุเป็นผลและอาจมีข้อเสนอแนะที่จะนำผลวิจัยไปใช้ประโยชน์

ส่วนของเนื้อหาบทความ กำหนดตัวอักษรที่ใช้ในเนื้อหาให้มีขนาด 16 พอยต์ รวมถึงไม่ต้องการเว้นบรรทัดระหว่างย่อหน้า (ไม่ต้องเคาะบรรทัดเมื่อขึ้นย่อหน้าใหม่) สำหรับรูปแบบตัวอักษรที่ใช้ในการพิมพ์หัวข้อกำหนดดังนี้

4.1 หัวข้อหลัก

กำหนดให้ใช้ตัวอักษรขนาด 16 พอยต์ ตัวหนา ในการพิมพ์หัวข้อหลัก และให้พิมพ์ไว้ชิดริมซ้ายของคอลัมน์

4.2 หัวข้อย่อยและหัวข้อย่อยรองลงมา

กำหนดให้ใช้ตัวอักษรขนาด 16 พอยต์ ตัวหนา ในการพิมพ์หัวข้อย่อยและหัวข้อย่อยรองลงมา และให้พิมพ์ห่างจากริมซ้ายของคอลัมน์ 0.5 นิ้ว

5. รูปภาพ ตาราง และสมการ

5.1 รูปภาพและตาราง

การนำเสนอรูปภาพและตารางสามารถนำเสนอต่อจากข้อความที่กล่าวถึงหรืออาจนำเสนอภายหลังจากจบหัวข้อหรือนำเสนอในหน้าใหม่ ขนาดของรูปภาพและตารางไม่ควรเกินกรอบของการตั้งค่านำกระดาษที่กำหนดไว้ในหัวข้อ 2.1

ทั้งรูปภาพและตารางจะต้องมีคำอธิบายโดยคำอธิบายของรูปภาพให้พิมพ์ไว้ได้รูปภาพ และอยู่ชิดซ้ายของหน้ากระดาษ หากรูปภาพใหญ่แบ่งออกเป็น 2 ส่วนให้มีการระบุคำอธิบายของแต่ละส่วนโดยอาศัยตัวอักษรภาษาไทยในวงเล็บเรียงตามลำดับเช่น (ก) และ (ข) ส่วนคำอธิบายตารางให้พิมพ์ไว้เหนือตารางและชิดริมซ้ายของกระดาษ โดยการเรียงลำดับรูปภาพและตารางให้แยกการเรียงลำดับออกจากกัน

ตารางข้อมูลที่นำลงตีพิมพ์ ต้องพิมพ์ด้วย word เพื่อความคมชัดของตาราง เช่น

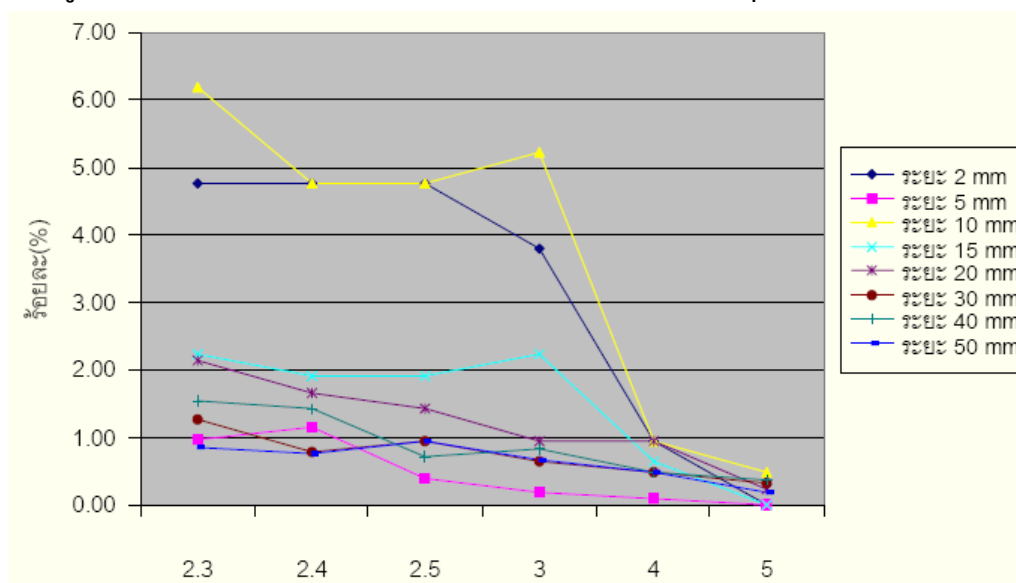
ตารางที่ 1 ตารางที่ไม่เหมาะสมในการนำลงตีพิมพ์

ผู้ออกแบบ	ผู้อำนาจ
1)กระเบื้องดินเผาที่มีคุณสมบัติในการใช้งานที่เหมาะสมสวยงาม	1)กระเบื้องดินเผาที่มีขนาดที่ไม่เท่ากันตามลักษณะเฉพาะตัวของวัสดุ ผู้อำนาจรู้สึกถึงความไม่เรียบร้อยไม่สม่ำเสมอของพื้นผิว
2)ข้อดีของกระเบื้องดินเผา คือ ติดตั้งยากเนื่องจากความไม่สม่ำเสมอของขนาดและความหนาของแผ่นกระเบื้องดินเผา	2)กระเบื้องดินเผาที่ใช้ปูพื้นบันไดและซานพัก มีพื้นผิวที่ไม่สม่ำเสมอ ผู้อำนาจอาจสะดุดเมื่อใช้งาน
	3)เนื่องจากความไม่แข็งแรงของกระเบื้องดินเผา เมื่อผ่านการใช้งาน หรือมีวัตถุตกกระทบ ทำให้กระเบื้องดินเผาแตก กะเทาะ หรือบิ่น ซึ่งแสดงถึงความไม่คงทนแข็งแรง

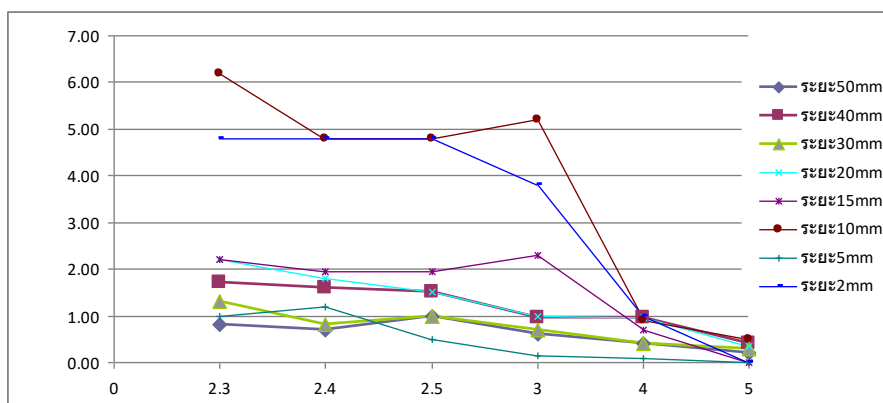
ตารางที่ 2 ตารางที่เหมาะสมในการนำลงตีพิมพ์

ผู้ออกแบบ	ผู้อำนาจ
1) กระเบื้องดินเผาที่มีคุณสมบัติในการใช้งานที่เหมาะสมสวยงาม	1) กระเบื้องดินเผาที่มีขนาดที่ไม่เท่ากันตามลักษณะเฉพาะตัวของวัสดุ ผู้อำนาจรู้สึกถึงความไม่เรียบร้อยไม่สม่ำเสมอของพื้นผิว
2) ข้อดีของกระเบื้องดินเผา คือ ติดตั้งยากเนื่องจากความไม่สม่ำเสมอของขนาดและความหนาของแผ่นกระเบื้องดินเผา	2) กระเบื้องดินเผาที่ใช้ปูพื้นบันไดและซานพักมีพื้นผิวที่ไม่สม่ำเสมอ ผู้อำนาจอาจสะดุด เมื่อใช้งาน

รูปภาพที่นำลงตีพิมพ์ ควรเลือกภาพที่เหมาะสมและคมชัดที่สุด

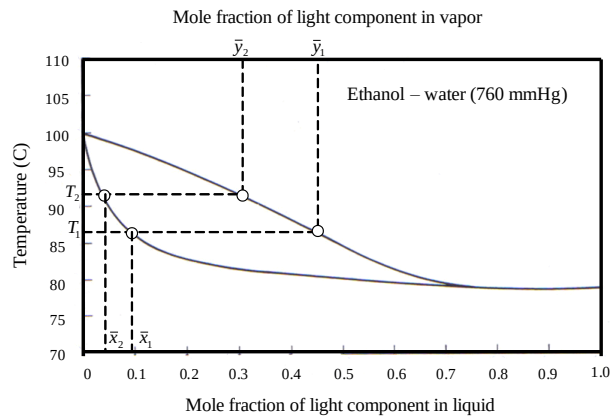


ภาพที่ 1 ภาพที่ไม่เหมาะสมในการนำลงตีพิมพ์



ภาพที่ 2 ภาพที่เหมาะสมในการนำลงตีพิมพ์

การระบุหมายเลขลำดับรูปภาพและตารางในบทความให้ระบุเป็นรูปที่และตารางที่ เช่น ภาพที่ 1, ภาพที่ 1 - 3, ตารางที่ 1, ตารางที่ 1 - 3 เป็นต้น



ภาพที่ 1 แผนภาพสมดุลของของผสมไอ – ของเหลวที่มี 2 องค์ประกอบภายใต้สภาวะความดันคงที่

ตารางที่ 1 ปริมาณการใช้น้ำมันปิโตรเลียมในแต่ละภาคเศรษฐกิจ ฯ ของประเทศไทย (หน่วย: ล้านลิตร)

ภาคเศรษฐกิจ	ปี	
	2545	2546
1. เกษตรกรรม	3,509	3,827
2. เหมืองแร่	19	26
3. อุตสาหกรรม	4,821	4,937
4. ไฟฟ้า	703	757
5. การก่อสร้าง	169	172
6. ที่พักอาศัยและการพาณิชย์	2,729	2,792
7. คมนาคมขนส่ง	23,980	25,475
Total	35,930	37,986

5.2 สมการ

การเขียนสมการให้เขียนไว้กลางคอลัมน์และมีการระบุลำดับของสมการโดยใช้ตัวเลขที่พิมพ์อยู่ในวงเล็บ เช่น (1), (2) เป็นต้น

6. กิตติกรรมประกาศ (ถ้ามี)

หากต้องการเขียนกิตติกรรมประกาศเพื่อขอบคุณบุคคลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถเขียนได้ โดยให้อยู่หลังเนื้อหาหลักของบทความและก่อนเอกสารอ้างอิง เช่น

ขอขอบคุณสถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพปาก ที่ได้เอื้อเพื่อเอกสารและข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการดำเนินงานวิจัย

7. การอ้างอิง

ให้รวบรวมรายชื่อสิ่งพิมพ์และวัสดุความรู้ต่าง ๆ ที่ใช้เป็นหลักฐานหรือเอกสารอ้างอิงในการศึกษาแทรกไว้ในเนื้อหาและท้ายบทความ

การอ้างอิงในเนื้อหา เป็นการวงเล็บระบุแหล่งที่มาอย่างกว้างๆแทรกอยู่ในเนื้อหาของบทความวิชาการ ส่วนรายละเอียดที่สมบูรณ์ของแหล่งข้อมูลจะแสดงใน “เอกสารอ้างอิง” ในส่วนท้ายของบทความวิชาการ โดยใช้รูปแบบ APA 7th เท่านั้น

7.1 การลงรายละเอียดของการอ้างอิงในเนื้อหา

(ผู้แต่ง, ปีที่พิมพ์, หน้า เลขหน้าที่อ้างอิง)

(ผู้แต่งคนแรก และผู้แต่งคนที่สอง, ปีที่พิมพ์, หน้า เลขหน้าที่อ้างอิง)

(ผู้แต่งคนแรก และคณะ, ปีที่พิมพ์, หน้า เลขหน้าที่อ้างอิง)

(ผู้แต่ง, ปีที่พิมพ์, ไม่มีเลขหน้า)

(หน่วยงาน, ปีที่พิมพ์, หน้า เลขหน้าที่อ้างอิง)

(นามแฝง, ปีที่พิมพ์, หน้า เลขหน้าที่อ้างอิง)

7.2 การลงรายละเอียดของการอ้างอิงท้ายบทความ

ให้อ้างอิงรายการลำดับตามอักษรตัวแรกของผู้แต่ง ตามการเรียงลำดับตัวอักษรของพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน สำหรับรูปแบบการพิมพ์รายชื่อเอกสารอ้างอิงจากแหล่งต่าง ๆ กำหนดให้มีรูปแบบดังตัวอย่างต่อไปนี้

(1) บทความจากวารสาร (Journal)

Waszkiewics, S.D., Tierney, M.J. and Scott, H.S. (2009). Development of coated, annular fins for adsorption chillers, *Applied Thermal Engineering*, vol.29 (11-12), August 2009, pp. 2222 – 2227.

จักรกฤษณ์ นรมิตผดุงการ และ ทวี สอนมาลี. (2519). ความสามารถในการเงินของเทศบาลกรณีของเทศบาลนครกรุงเทพ ก่อนเปลี่ยนแปลงเป็นกรุงเทพมหานคร, *วารสารพัฒนบริหารศาสตร์*, 16, เมษายน 2519, หน้า 231 – 254.

(2) บทความจากเอกสารประกอบการประชุม (Proceedings)

Kato, S. and Widiyanto, A. (2001). Environmental Impact Assessment of Various Power Generation Systems, *paper presented in the Tri-University International Joint Seminar & Symposium 2001*, Chiang Mai, Thailand.

มารุต บุรพา, ณัฐนิ วรยศ และทงเกียรติ เกียรติศิริโรจน์. (2551). โมเดลอย่างง่ายของการทำน้ำร้อนแสงอาทิตย์ที่มีปั๊มความร้อนเสริม, *การประชุมสัมมนาเชิงวิชาการรูปแบบพลังงานทดแทน สู่ชุมชนแห่งประเทศไทย*, มหาวิทยาลัยนเรศวร จังหวัดพิษณุโลก

(3) รายงานทางวิชาการ / รายงานวิจัย

Division of Technical Services and Planning. (2003). *Chiang Mai City Municipality. Annual Report.*

จุฬาร โชติช่วงนิรันดร์, นลินี ตันธุนิธย์ และปัทมา เพ็ชรสิงห์. (2529). รายงานการวิจัยเรื่องประวัติศาสตร์หมู่บ้านคำม่วง, โครงการวิจัยระบบการทำฟาร์ม มหาวิทยาลัยขอนแก่น. ขอนแก่น: มหาวิทยาลัยขอนแก่น. หน้า 54 – 57.

พรพิมล เฉลิมพลาภาพ. (3535). พฤติกรรมการแสวงหาข่าวสารและการใช้เทคโนโลยีการสื่อสารของบริษัทธุรกิจเอกชนที่มียอดขายสูงสุดของประเทศไทย. วิทยานิพนธ์วารสารศาสตร์มหาบัณฑิต คณะวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

(4) หนังสือ

Myers, R.H. and Montgomery, D.C. (1995). *Response Surface Methodology: Process and product optimization using designed experiments*, New York: John Wiley & Sons,.

Goswami, Y.D., Kreith, F. and Kreider, J.F. (1999). *Principles of Solar Engineering, 2nd edition*. ISBN: 1-56032-714-6, Philadelphia: Taylor & Francis,

วิบูล วิจารณ์วิติ และกนกนาถ ชูปัญญา. (2525). *เคมีคลินิก*. กรุงเทพฯ: โครงการตำราศิริราช คณะแพทยศาสตร์ ศิริราชพยาบาล.

(5) วิทยานิพนธ์

สุรจิตร ทิพย์. (2538). การศึกษาสภาพการใช้แหล่งชุมชนประกอบการสอนวิชาสังคมศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดกรมสามัญศึกษา ของจังหวัดขอนแก่น. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

Herbert-Cheshire, L. (1997). *Living by the sea*. Unpublished honours thesis, Central Queensland University, Rockhampton, QLD, Australia.

(6) เว็บไซต์

มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์. (2554). “คู่มือการศึกษาปีการศึกษา 2554”. [ออนไลน์], แหล่งที่มา: <http://www.psu.ac.th/handbook/> สืบค้นเมื่อ 3 ธันวาคม 2554.

Brown, H. (1994). “Citing computer references”. [online], Available: <http://neal.ctstateu.edu/history/cite.html>. Retrieved April 3, 1995.

(7) การสัมภาษณ์

ดิลก บุญเรืองรอด. (2543, กรกฎาคม 14). อธิการบดี, สถาบันราชภัฏสวนสุนันทา. สัมภาษณ์.

ตัวอย่างการอ้างอิงในเนื้อหา

(สุวิมล ตีรกานันท์, 2553) (Tirakanan, 2011)

ตัวอย่างการแปลเอกสารอ้างอิงภาษาไทยเป็นภาษาอังกฤษ

1.1 ตัวอย่างเอกสารอ้างอิงที่เป็นหนังสือ

สุวิมล ตีรกานันท์. (2553). *การวิเคราะห์ตัวแปรพหุในงานวิจัยทางสังคมศาสตร์*.

กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

Tirakanan, S. (2011). *Multivariate variables analysis in social science research*. Bangkok: Chulalongkorn University Printing House. (in Thai)

1.2 ตัวอย่างเอกสารอ้างอิงที่เป็นบทความ

ปาน จินดาพล. (2557). การเป็นเจ้าของกิจการกับทัศนคติต่อความเสี่ยง.

วารสารนักบริหาร, 34(1), 130-135.

Jindapon, P. (2014). Entrepreneurship and risk attitudes. *Executive Journal*, 34(1), 130-135. (in Thai)

สุวรรณ ลัคนวณิช. (2557). ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล พฤติกรรมการใช้ชีวิต และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของ นักศึกษาที่ใช้ชีวิตในที่พักเอกชน ย่านรังสิต จังหวัดปทุมธานี. *BU Academic Review*, 13(1), 13-16.

Luckanavanich, S. (2014). Personal relationship, living behaviors, and academic achievement of university students in the private residence, rangsit area, Pathumthani. *BU Academic Review*, 13(1), 13-16. (in Thai).

1.3 ตัวอย่างเอกสารอ้างอิงข้อมูลจากเว็บไซต์

การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. (2556). *สถานการณ์การท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศเข้าในปี 2555*. [ออนไลน์], แหล่งที่มา: http://www.2tat.or.th/stat/web/statistic_tst.php สืบค้นเมื่อวันที่ 9 กุมภาพันธ์ 2557.

Tourism Authority of Thailand. (2013). *Inbound foreign tourists situation in 2012*. [online], Available: http://www.2tat.or.th/stat/web/statistic_tst.php. Retrieved February 9, 2014. (in Thai)

ท่านสามารถดาวน์โหลดรูปแบบบทความได้ที่ <https://goo.gl/y9WEje>

หรือ ติดต่อสอบถามที่ ผู้ประสานงาน : นายลิขิต ศิริ

โทร 054-237 399 ต่อ 3832 Mobile: 083-156-3928

E- mail: res_journal@hotmail.com

ปรับปรุงข้อมูลเมื่อ 4 มกราคม 2562